

Porvoo Keskeisten alueiden osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2020

Timo Jussila

Tilaja: Porvoon kaupunki

Sisältö

Perustiedot	6
Yleiskartat	7
Kohdeluettelo	14
Inventointi	20
Alue	20
Aiemmat tutkimukset	21
Työn suoritus ja menetelmät.....	22
Havaintoja	24
Kohteiden suojelustatuksen määräytymis- ja tulkintaperusteet	26
Kylät	27
Tulos	35
Lähteet	37
Muinaisjännökset	44
1 PORVOO BERGSTA JERUSALEMBERGET	44
2 PORVOO BRASAS HIMLABERGET	47
3 PORVOO PLÅTÅKERSBACKEN	48
4 PORVOO KOITÖ.....	50
5 PORVOO TOJBERGET	51
6 PORVOO STORBERGET	53
7 PORVOO STENBACKA	53
10 PORVOO PIKKU LINNAMÄKI	54
11 PORVOO HOTTON STORKÄRRBACKEN.....	55
12 PORVOO UTSIKTSBERGET-TORNBERGET.....	60
13 PORVOO ISOMÄKI	62
14 PORVOO KIVIHARJU KATAJATIE 12.....	63
16 PORVOO HUMLEGÅRD	65
17 PORVOO PÅS.....	66
35 PORVOO VANHA PORVOO	67
36 PORVOO ISO LINNANMÄKI	68
47 PORVOO KIALA.....	69
48 PORVOO BÄCKBY	71
49 PORVOO DRÄGSBY KLÅSBERGEN	73
50 PORVOO MUNKBY.....	75
52 PORVOO STORMOSSEN NW 1.....	77
53 PORVOO STORMOSSEN NW 2.....	78
55 PORVOO LABBAS	79
59 PORVOO SVARTSÅ HYLKY.....	81
60 PORVOO HÄNTALA	82
63 PORVOO HAIKKOO 2.....	83
64 PORVOO HAIKKOON VANHA KARTANO (HAIKO).....	84
65 PORVOO HAIKKOO 1.....	85
71 PORVOO PEIPPOLA	87
76 PORVOO NÄSEBY	89
77 PORVOO PORVOON TUOMIOKIRKKO	92
80 PORVOO SKAFTKÄRR	92
88 PORVOO HASSELHOLMEN.....	94
100 PORVOO ROTNÄS.....	99
105 PORVOO TARKKINEN	101

107 PORVOO STENSBÖLE BASTUBERG TORP	103
108 PORVOO STENSBÖLE KOTTERNÄS TORP	106
110 PORVOO STENSBÖLE.....	107
112 PORVOO STENSBÖLE GRINDAS TORP	110
113 PORVOO STENSBÖLE LÅNGNÄS TORP	112
114 PORVOO LÅNGNÄSBERGET	114
116 PORVOO MOSSÄNGEN SW	115
120 PORVOO KALLOLA 2	116
121 PORVOO HIEKKAHARJUNTIE	117
122 PORVOO NEDRE PÅS NW	120
128 PORVOO RUISTALO S.....	121
129 PORVOO NEDRE PÅS NE 2	123
130 PORVOO STENSBÖLEN KARTANON N PUOLI	123
131 PORVOO STENSBÖLEN KARTANON NE PUOLI	124
136 PORVOO KÄRRBYBACKEN.....	124
141 PORVOO TJUSTERBY TORP 1 (DRÄGSBY NORRNÄS)	126
143 PORVOO NORRNÄSBERGET.....	128
147 PORVOO VADBÄCKEN, SUURI RANTATIE.....	129
155 PORVOO STENSBÖLE RÅBERGET	131
158 PORVOO TARKKINEN TALLBACKA NW	132
164 PORVOO KUNGSBACKEN – SUURI RANTATIE	133
165 PORVOO SKARPENS VANHA MYRSKYLÄNTIE	135
166 PORVOO RITA SUURI RANTATIE	135
Muu kulttuuriperintökohteet	136
87 PORVOO HASSELHOLMEN 2.....	136
127 PORVOO KODDERVIK.....	138
153 PORVOO KUCKUBERGET 6.....	140
154 PORVOO HAKSINPELTO	141
167 PORVOO SUURI RANTATIE JA MYRSKYLÄNTIE	142
Mahdolliset muinaisjännökset	145
58 PORVOO NYBACKA.....	145
85 PORVOO VECKJÄRVI	146
137 PORVOO TJUSTERBY	148
Löytöpaikat	150
20 PORVOO HAIKO.....	150
21 PORVOO LAIVURINKATU 16.....	151
22 PORVOO KOITKÄRR.....	152
23 PORVOO BERGSTA.....	152
24 PORVOO KIIALAN KARTANO 1	152
25 PORVOO STENSBÖLEN KARTANO	153
26 PORVOO SANNÄS	153
27 PORVOO DRÄGSBYN KARTANO	154
28 PORVOO KIIALAN KARTANO 2	155
29 PORVOO TARKIS.....	156
30 PORVOO BRUSAS	156
31 PORVOO ÖLSTEN.....	157
32 PORVOO KEVÄTKUMPU	158
33 PORVOO SKAFTSKÄRR	158
37 PORVOO STAFFAS 2.....	159

38 PORVOO /2 STAFFAS 2.....	160
40 PORVOO NEDRE PÅS	160
45 PORVOO VESALA.....	161
46 PORVOO SEPPÄLÄ.....	161
54 PORVOO HELLEBERG	161
78 PORVOO AUNELA.....	162
79 PORVOO PERÄPELTO	163
83 PORVOO RITA.....	164
84 PORVOO RITA 2.....	165
86 PORVOO STAFFAS.....	165
93 – 97 PORVOO TALLBACKA 2 A	166
99 PORVOO TALLBACKA	167
138 PORVOO TJUSTERBYN SÄHKÖLAITOS.....	168
139 PORVOO FORSBACKA.....	169
140 PORVOO PRÄSTÄNGEN	169
145 PORVOO SAKSALA, SAKSANNIEMI.....	170
159 PORVOO JOHANNISBERG 2.....	171
160 PORVOO BREDVIK	171
161 PORVOO SVINÖ.....	172
Muut kohteet	173
18 PORVOO KIIALA (KÄRRBY).....	173
39 PORVOO TEISALA SEPPÄLÄ	175
41 PORVOO FINNBY.....	176
42 PORVOO ILLBY WADE TORP	178
43 PORVOO GRINDBY.....	180
44 PORVOO SMEDS TORP	181
51 PORVOO DRÄGSBY	182
56 PORVOO BRASBACKABY	184
57 PORVOO ÅMINNEBY NYBACKA	186
61 PORVOO SILLVIK.....	187
66 PORVOO GAMMELBACKA TORP.....	189
68 PORVOO GAMMELBACKA	191
70 PORVOO KOKONNIEMEN TORPPA.....	192
72 PORVOO NÄSE	194
74 PORVOO KALLOLA.....	195
75 PORVOO TEISALA ULJAS & ANTTILA	197
81 PORVOO SOLDATSÄNG.....	198
90 PORVOO VECKJÄRVI KIVILOUHOS.....	200
98 PORVOO TARKKINEN KIVIAITA	202
101 PORVOO TARKIS.....	202
106 PORVOO STENSBÖLE KÄRRAS TORP	206
109 PORVOO OMENATARHA 2.....	207
111 PORVOO STENSBÖLE BACKAS TORP	208
115 PORVOO LÅNGNÄSBERGET 2	208
117 PORVOO RÄCNABACKEN.....	209
118 PORVOO HEMSKOGEN NW.....	210
119 PORVOO SKAFTKÄRR KIVILOUHOS.....	211
123 PORVOO ISONIITTY NW.....	212
124 PORVOO TOLKISLANDET	213

125 PORVOO NEDRE PÅS N 1	215
126 PORVOO NEDRE PÅS N 2.....	216
132 PORVOO SVARTSÅ PELLAS.....	216
133 PORVOO HARABACKA.....	217
134 PORVOO HATTULABACKEN 1	218
135 PORVOO HATTULABACKEN 2	220
142 PORVOO TJUSTERBY TORP 2 (DRÅGSBY KUNGSBÄCKEN).....	220
144 PORVOO KIIALA (VESSILÄ/VESSBY).....	222
148 PORVOO KUCKUBERGET 1	224
149 PORVOO KUCKUBERGET 2.....	225
150 PORVOO KUCKUBERGET 3.....	226
151 PORVOO KUCKUBERGET 4.....	226
152 PORVOO KUCKUBERGET 5.....	227
156 PORVOO PELLINGINTIE 5.....	228
157 PORVOO MAJBERGET	228
162 PORVOO ÅNÄS	229
Luonnonmuodostuma.....	230
19 PORVOO HOLMBERGET	230
Tuhoutuneet, hävinneet ja poistettavat kohteet	232
8 PORVOO KOKONMÄKI	232
9 PORVOO KUNNALLISKOTI.....	233
15 PORVOO HAMARI	236
34 PORVOO RAUTATIEASEMA.....	236
62 PORVOO HAIKKO NUOHOOJANTIE	238
67 PORVOO GAMMELBACKAN METSÄ.....	239
69 PORVOO KOKONMÄKI 2	240
73 PORVOO JOHANNISBERG	241
82 PORVOO BRUNA ÄNGEN.....	243
89 PORVOO TERVAJÄRVI.....	244
91 PORVOO TALLBACKA 3	245
92 PORVOO RISKOGEN	246
102 PORVOO UDDAS	249
103 PORVOO STENSÖLE KIRKONTILA.....	251
104 PORVOO STENSÖLE TORPPA 1695	253
146 PORVOO OMENATARHA 3.....	254
163 PORVOO BRYGGARS.....	256

Kansikuva: Suomenkylän eli Finnbyn vanha kylätontti kallion juurella etualalla olevan talon ja peltolohkon takana. Etualan talo on Nedre Pås – vasta 1800 luvulla siihen siirtynyt. Joki häämöttää oikealla pellon takana. Kuvattu Porvoon kirkon suuntaan, jonka katto häämöttää horisontissa kuvan keskellä (sen kohdalla on ”valokehä”).

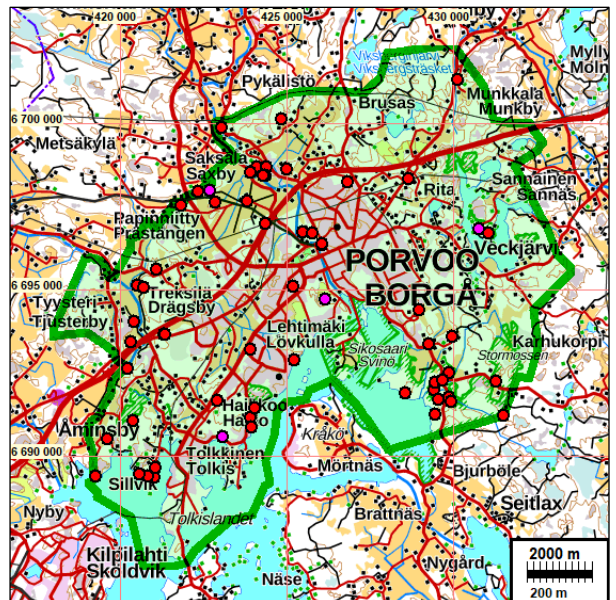
Perustiedot

- Alue:** Porvoo, keskeisten alueiden osayleiskaavan suunnittelualue. Alue ulottuu 5 -10 km etäisyydelle keskustasta.
- Tarkoitus:** Selvittää alueen muinaisjäännökset ja muut arkeologiset suojelukohteet.
- Työaika:** Maastotyö touko - joulukuussa 2020.
- Tilaaaja:** Porvoon kaupunki.
- Tekijät:** Timo Jussila, valmistelu, maastotyö (n. 50%) ja raportointi, Maastotyössä myös Johanna Roiha ja Timo Sepänmaa jotka osaltaan myös kohteiden raportoinnissa.
- Luvat:** Museoviraston tutkimuslupa kahdeksalle muinaisjäännökselle MV/104/05.04.01.02/2020. ELY-keskuksen lupa tutkia tietyillä luonnonsuojelualueilla: UUDELY/11763/2020.
- Tulokset** Alueelta tunnettiin ennestään (oli muinaisjäännösrekisterissä joulukuussa 2020) 65 arkeologista suojelukohdetta ja 31 mahdollista muinaisjäännöstä. Vanhojen kohteiden tarkastuksissa todettiin että 22 suojelukohdetta (19 muinaisjäännöstä ja 3 muuta kulttuuriperintökohdetta) ei täytä muinaisjäännöksen kriteereitä tai ne ovat hävinneet tai tuhoutuneet. Osa näistä kohteista jäi muiksi kohteiksi (havaintopaikka, ei suojelua) osa pitää hävinneinä poistaa kokonaan. Mahdollisista muinaisjäännöksistä 7 todettiin muinaisjäännökseksi, 3 hävinneeksi ja 17 todettiin muiksi kohteiksi.

Viidentoista ennestään tunnetun muinaisjäännöksen rajausta muutettiin. Uusia muinaisjäännöksiä todettiin 17 ja uusia muita kulttuuriperintökohteita 4 ja muita kohteita raportoitiin 17 (ne eivät ole suojelukohteita). Kaikkiaan alueella on nyt 58 arkeologista muinaisjäännöstä ja 5 arkeologista muuta kulttuuriperintökohdetta, kaikkiaan siis 63 arkeologista suojelukohdetta. Löytöpaikkoja oli ennestään 33 ja on nyt 29.

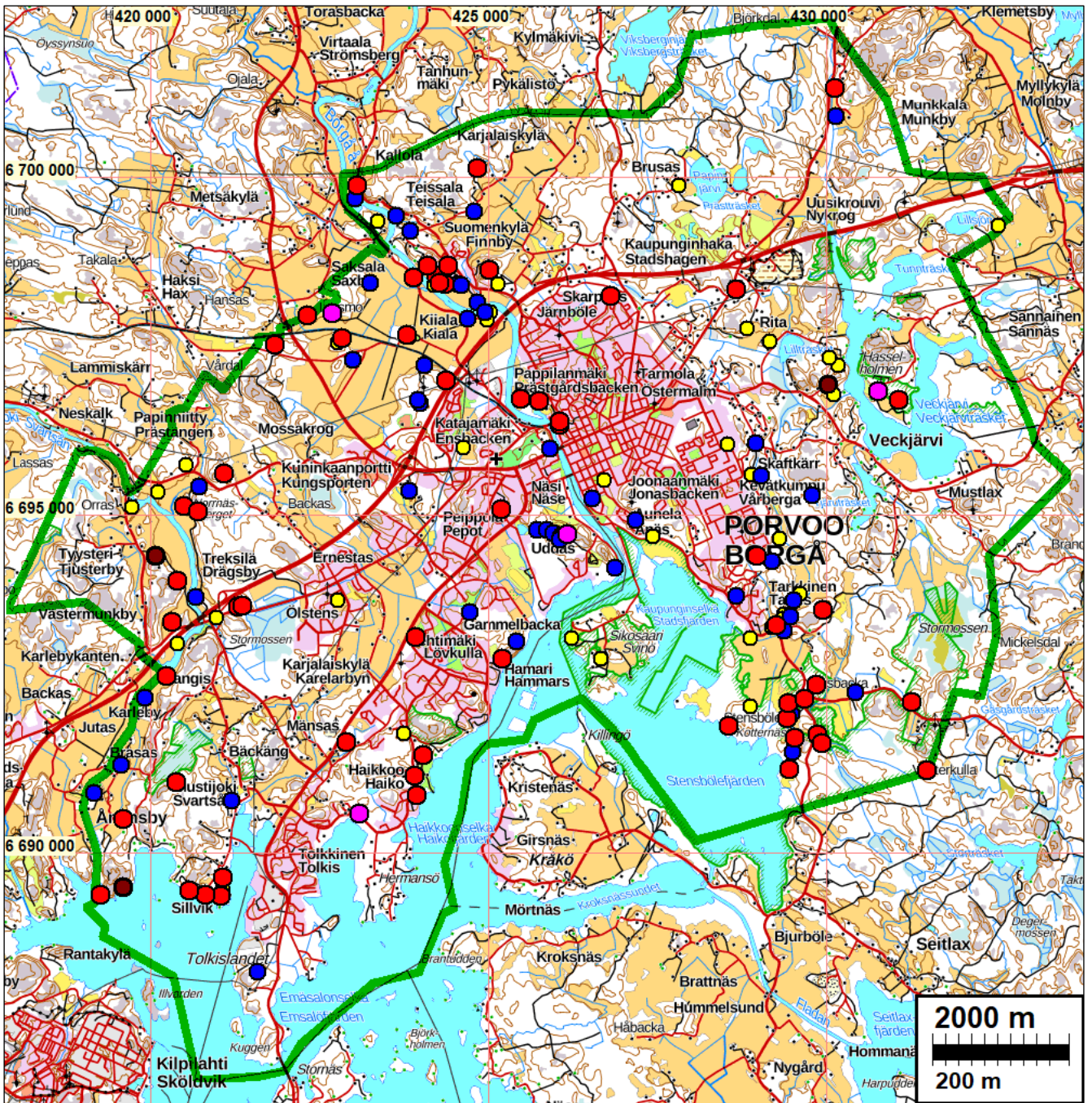
Merkittävimmät uudet havainnot ovat Suomenkylän (Finnbyn) kaksi uutta ja laaja-alaista kivikautista asuinpaikkaa, jotka ovat metsämaastossa lähes täysin ehjinä, sekä havainnot mahdollisesta rautakautisesta asuinpaikasta Tarkkisissa. Moni vanha ja autioitunut kylänpaikka tai talotontti (torpanpaikka) todettiin arkeologisessa mielessä hyvin säilyneiksi ja siten arvokkaiksi suojelukohteiksi ja mielenkiintoisiksi tutkimuskohdeiksi. Näitä on Mustijoella, Stensbölessä, Kiialassa ja Veckjärvellä.

- Tietoja:** Raportin koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syyskuussa 2020 – tammikuussa 2021. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 17.12.2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat talletsa Mikromiitti Oy:n serverillä. Paikkatiedot on tehty ja luovutettu paikkatietokantana sekä ETRS-TM35FIN koordinaatistossa, että ETRS-GK26FIN koordinaatistossa. Paikkatietokanta on luovutettu Porvoon kaupungille, Museovirastolle ja se on säilyssä myös Mikromiitti Oy:n arkistossa.

Tutkimusalue vihreällä, suojelukohteet punaisin palloin

Yleiskartat

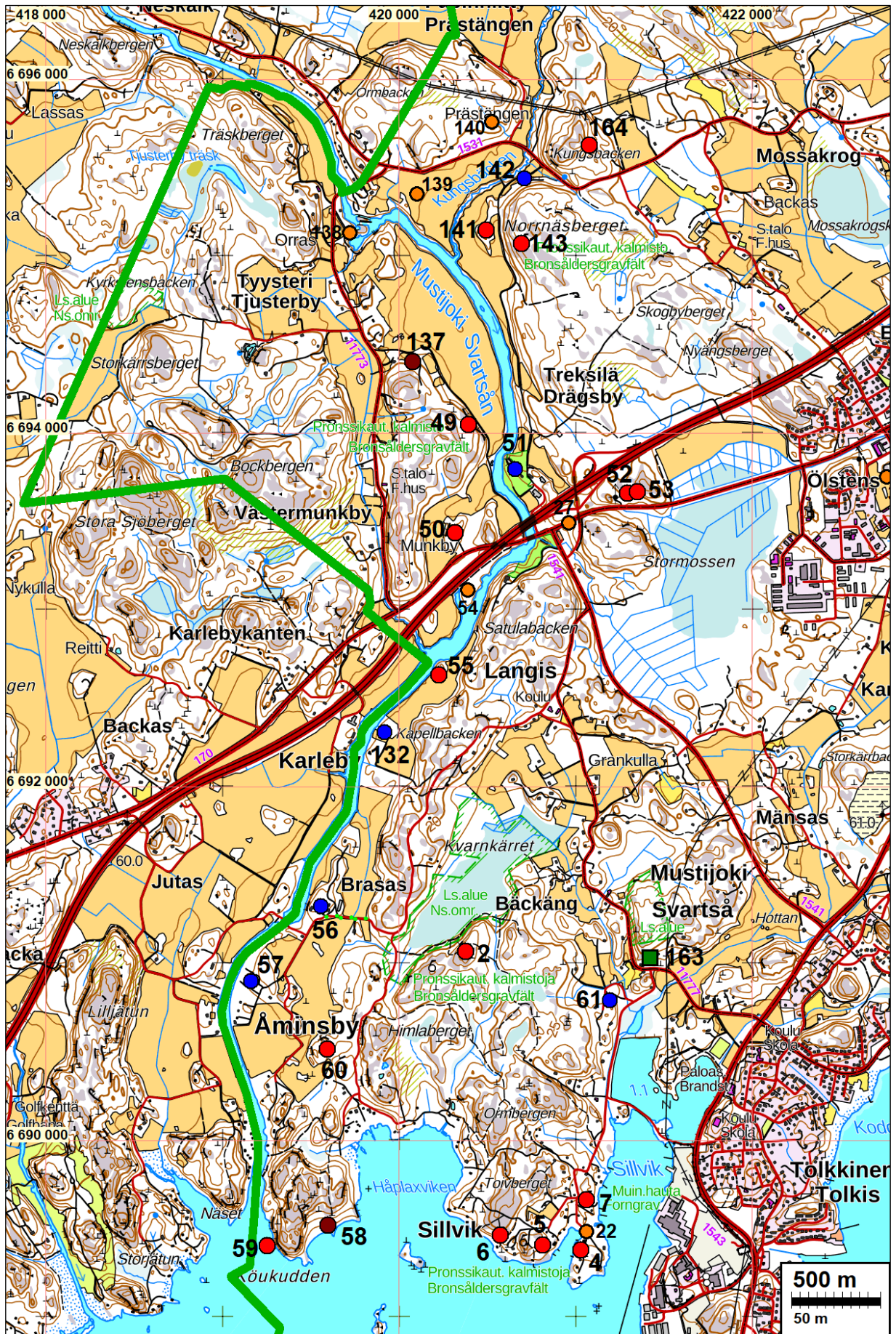
Kaikki kohteet, yleissilmäys.

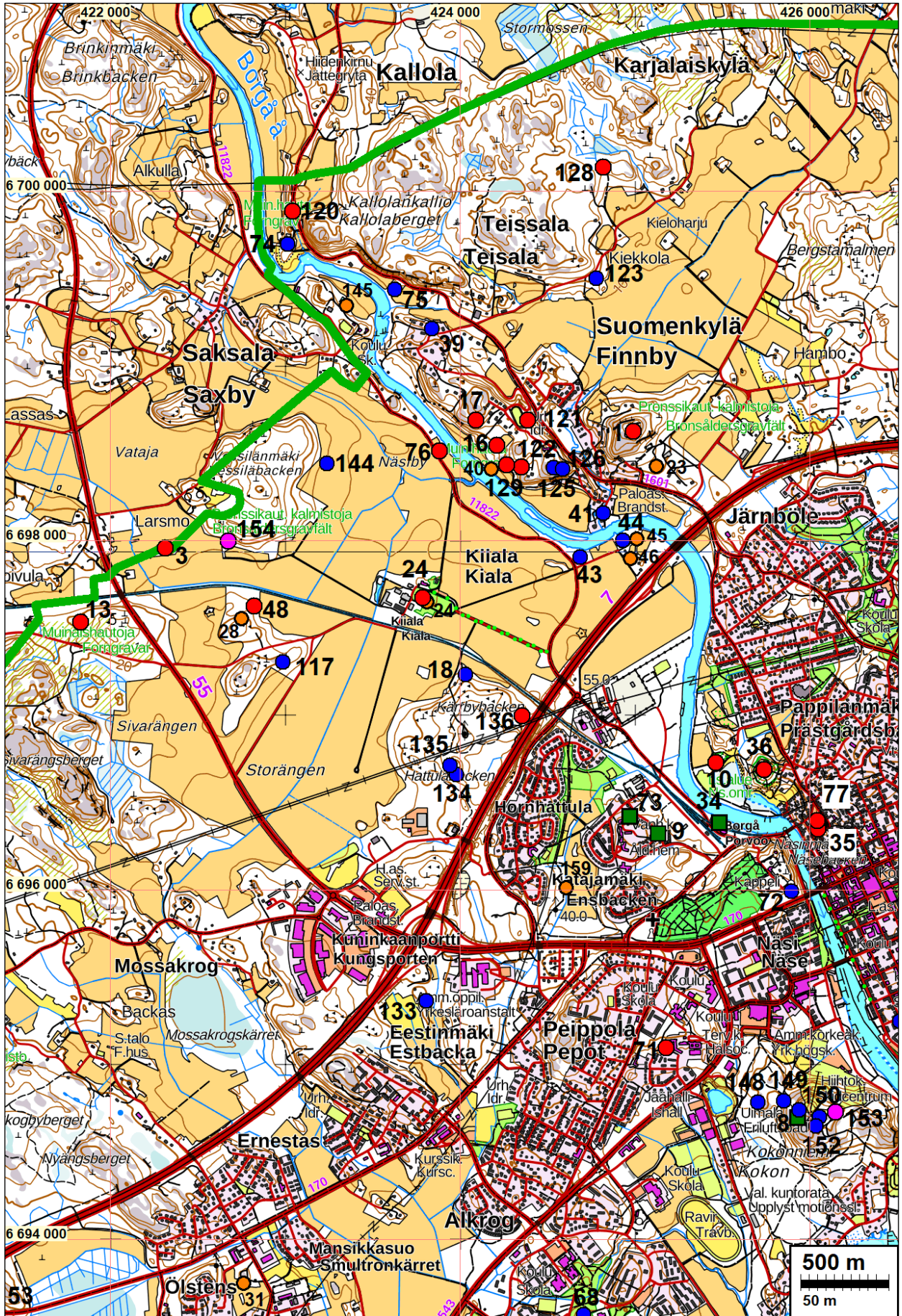
Punaiset muinaisjäänköksiä. **Sinipunaiset** muita kulttuuriperintökohteita.

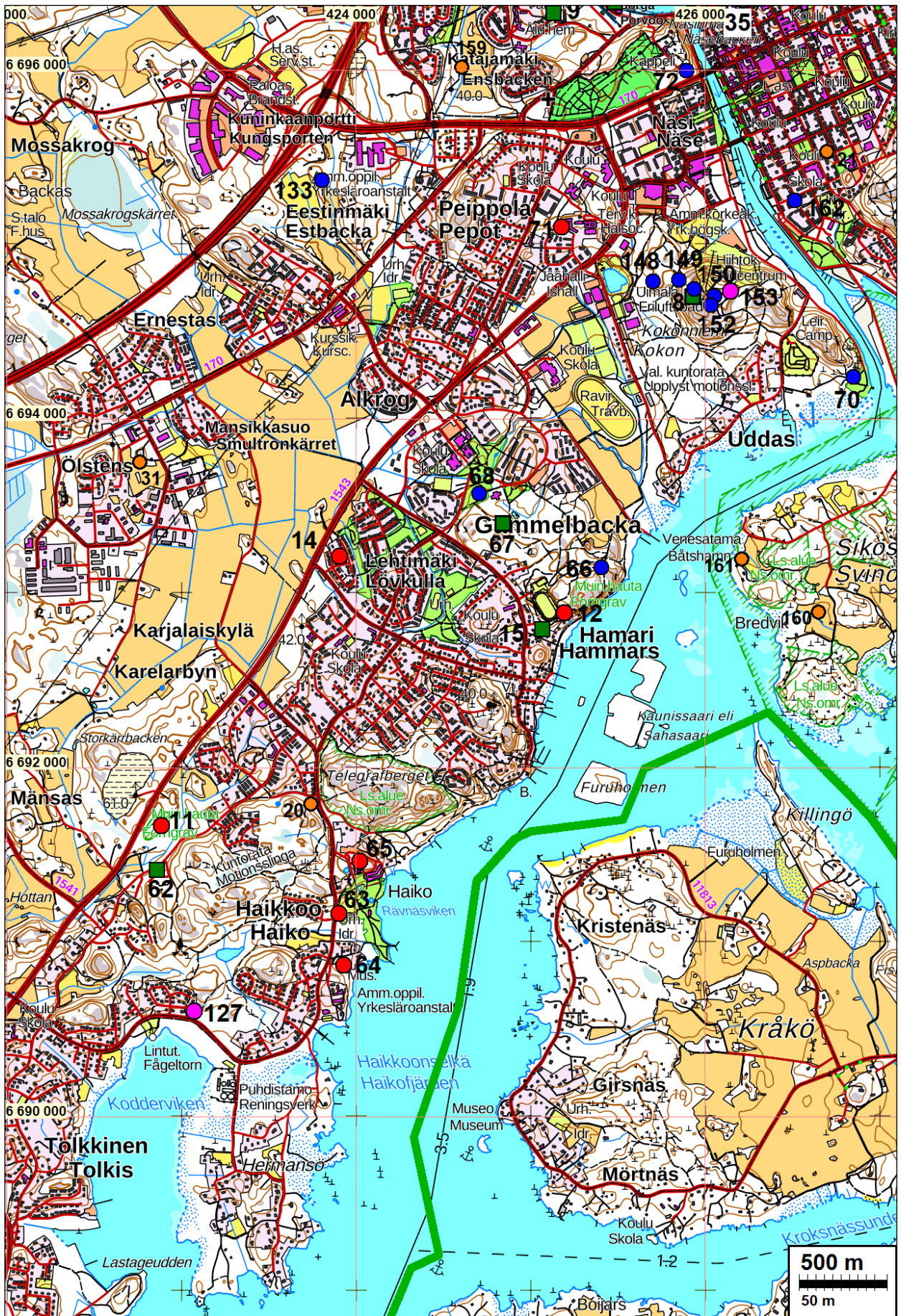
Ruskeat mahdollisia muinaisjäänköksiä. **Siniset** muita kohteita ja **keltaiset** löytöpaikkoja.

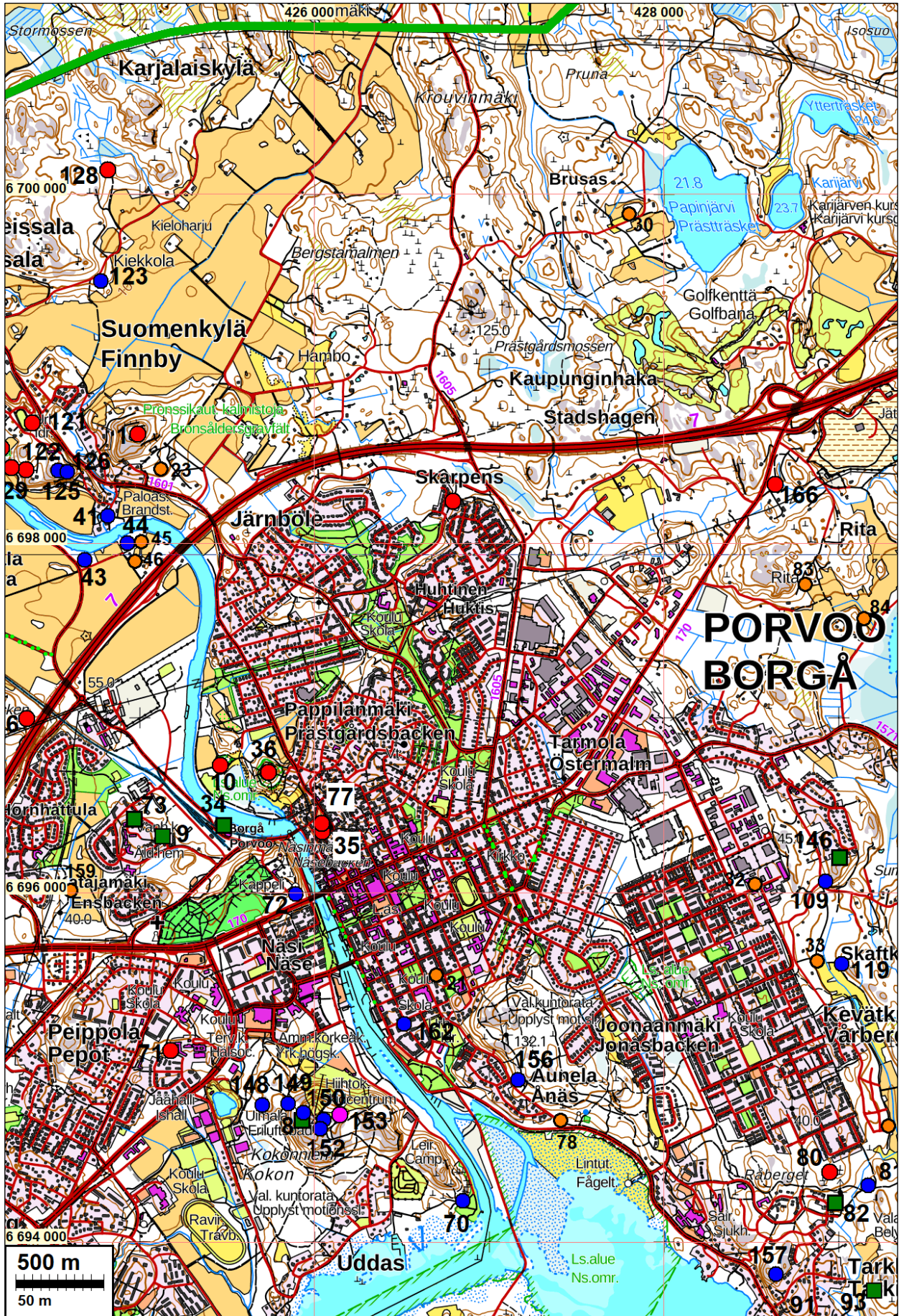
- muinaisjäänkö (sm, suojelukohde)
- muu kulttuuriperintökohde (s, suojelukohde)
- mahdollinen muinaisjäänkö
- löytöpaikka
- muu kohde
- hävinnyt, tuhoutunut, luonnonmuodostuma

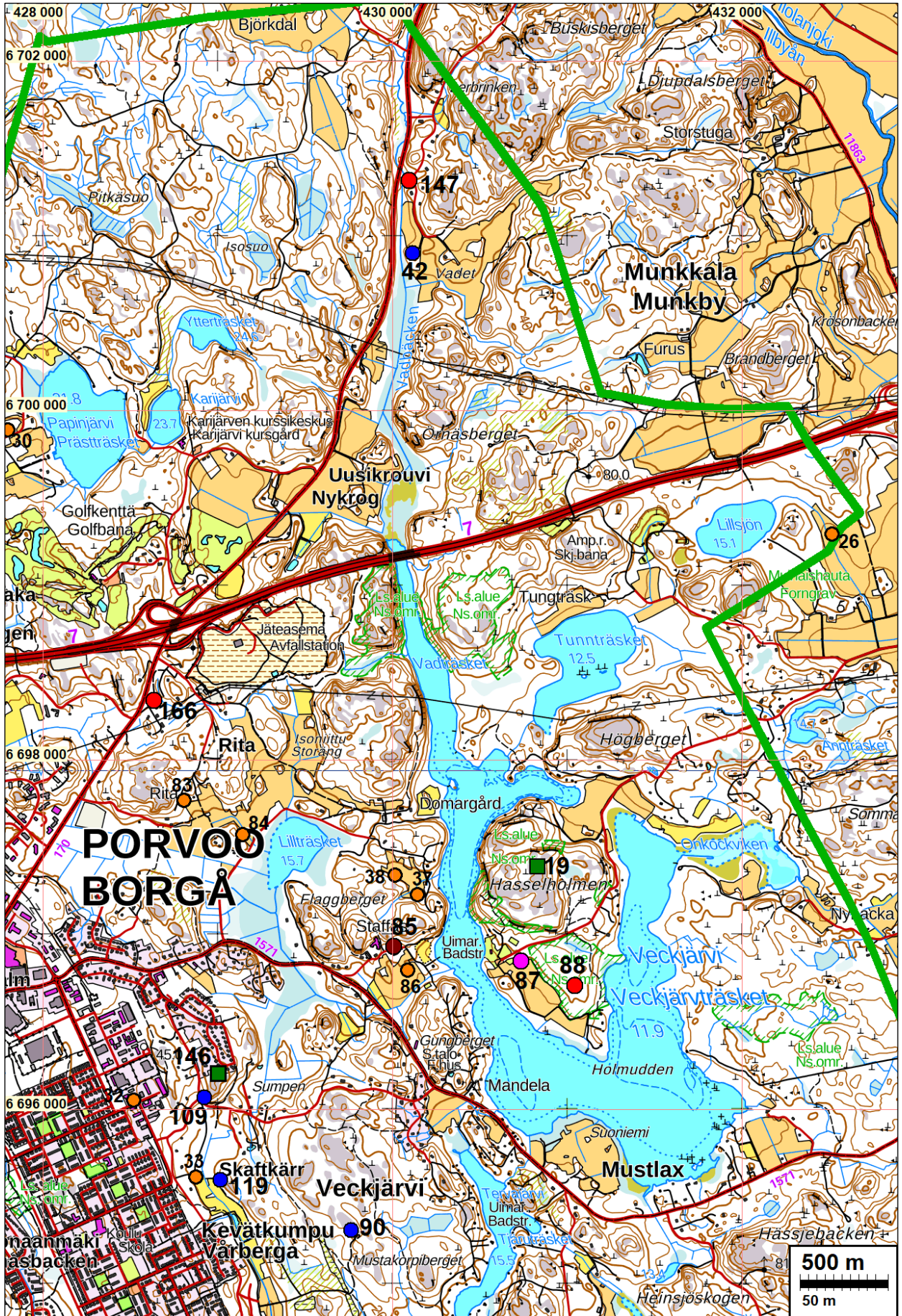
Raportin kohdenumeron tarkoitus on olla viitenumerona tässä raportissa. Numero on satunnainen, eikä sillä ole mitään muuta merkitystä kuin toimia lyhyenä, identifioivana tunnuksena raportin kartoilla ja muissa viitteissä. Sitä voidaan käyttää karttaviiteenä myös kaavassa – viiteenä kaavaselvityksen (tähän) raporttiin, jossa se viittaa edelleen kohteen viralliseen nimeen ja muinaisjäänkönumeroon.

Kohdeluettelo

N	E	Rno	Nimi	Ajoitus	Laji	Tyyppi	Status	Mjtunnus
6698628	424991	1	BERGSTA JERUSALEMBERGET	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010014
6691068	420377	2	BRASAS HIMLABERGET	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010017
6697958	422312	3	PLÅTÅKERSBACKEN	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	-613010011
6689379	421030	4	KOITÖ	rautakautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010019
6689406	420814	5	TOJBERGET	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010020
6689462	420573	6	STORBERGET	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010021
6689661	421063	7	STENBACKA	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010022
6694700	425931	8	KOKONMÄKI	ajoittamaton	tunnistamaton	röykkiö	ei ole mitään	612010023
6696320	425133	9	KUNNALLISKOTI	rautakautinen	asuinpaikka		tuhoutunut muinaisjäännös	612010024
6696729	425461	10	PIKKU LINNAMÄKI	rautakautinen	hautaus	kalmisto	kiinteä muinaisjäännös (sm)	612010025
6691664	422887	11	HOTTON STORKÄRRBACKEN	ajoittamaton	tunnistamaton	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010027
6692885	425193	12	UTSIKTSBERGET-TORNBERGET	esihistoriallinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010046
6697534	421830	13	ISOMÄKI	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010047
6693212	423908	14	KIVIHARJU KATAJATIE 12	rautakautinen	hautaus	kalmisto	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010055
6692790	425071	15	HAMARI	ajoittamaton	tunnistamaton	röykkiö	tuhoutunut muinaisjäännös	613010063
6698548	424211	16	HUMLEGÅRD	kivikautinen	asuinpaikka		kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010070
6698688	424091	17	PÅS	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010012
6697232	424031	18	KIIALA (KÄRRBY)	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000003252
6697385	430834	19	HOLMBERGET	luonnonmuodostuma	muu		luonnonmuodostuma	1000003681
6691791	423742	20	HAIKO	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000003803
6695529	426700	21	LAIVURINKATU 16	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003809
6689482	421063	22	KOITKÄRR	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000003812
6698428	425121	23	BERGSTA	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003816
6697648	423812	24	KIIALAN KARTANO 1	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003834
6692191	428859	25	STENSBÖLEN KARTANO	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000003838
6699288	432518	26	SANNÄS	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003850

6693490	420963	27	DRÄGSBYN KARTANO	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003869
6697553	422751	28	KIIALAN KARTANO 2	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003876
6693190	428859	29	TARKIS	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003883
6699887	427800	30	BRUSAS	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003887
6693750	422762	31	ÖLSTEN	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003898
6696049	428520	32	KEVÄTKUMPU	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003901
6695609	428879	33	SKAFTSKÄRR	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003907
6696388	425480	34	RAUTATIEASEMA	historiallinen	tie	tiepohja	ei ole mitään	1000006160
6696349	426046	35	VANHA PORVOO	historiallinen	kaupunki		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000006161
6696692	425736	36	ISO LINNANMÄKI	historiallinen	varustus		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000006162
6697228	430145	37	STAFFAS 2	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000025042
6697337	430020	38	STAFFAS 2	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000025042
6699215	423837	39	TEISALA SEPPÄLÄ	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000022266
6698408	424177	40	NEDRE PÅS	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000038180
6698158	424818	41	FINNBY	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000008266
6700897	430119	42	ILLBY WADE TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022178
6697908	424685	43	GRINDBY	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000003253
6698004	424931	44	SMEDS TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022265
6698008	425011	45	VESALA	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000038178
6697896	424974	46	SEPPÄLÄ	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000038179
6697673	423785	47	KIALA	historiallinen	asuinpaikka	kartano	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000008285
6697628	422823	48	BÄCKBY	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022264
6694047	420395	49	DRÄGSBY KLÅSBERGEN	pronssikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	613010016
6693432	420317	50	MUNKBY	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000008295
6693793	420657	51	DRÄGSBY	historiallinen	asuinpaikka	kartano	muu kohde	1000008264
6693657	421295	52	STORMOSSEN NW 1	historiallinen	asuinpaikka	talo	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000023133
6693668	421349	53	STORMOSSEN NW 2	historiallinen	valmistus	tervahauta	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000023134
6693110	420390	54	HELLEBERG	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000024762
6692629	420228	55	LABBAS	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000018434

6691322	419557	56	BRASBACKABY	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000018438
6690900	419161	57	ÅMINNEBY NYBACKA	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000018440
6689519	419597	58	NYBACKA	rautakautinen	löytö		mahdollinen muinaisjäännös	1000037953
6689404	419254	59	SVARTSÅ	historiallinen	Hylky		kiinteä muinaisjäännös (SM)	1049
6690514	419592	60	HÄNTALA	rautakautinen	hautaus		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000038084
6690791	421195	61	SILLVIK	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000022290
6691409	422861	62	HAIKKO NUOHOOJANTIE	ajoittamaton	tunnistamaton	röykkiö	tuhoutunut muinaisjäännös	1000035391
6691164	423901	63	HAIKKOO 2	historiallinen	asuinpaikka	talo	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000023662
6690868	423930	64	HAIKKON VANHA KARTANO	historiallinen	asuinpaikka	kartano	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000023663
6691463	424023	65	HAIKKOO 1	historiallinen	kivirakenteita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000008278
6693148	425406	66	GAMMELBACKA TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022319
6693399	424843	67	GAMMELBACKAN METSÄ	historiallinen	maarakenteet	kuoppa	ei ole mitään	1000037863
6693570	424704	68	GAMMELBACKA	historiallinen	asuinpaikka	kartano	muu kohde	1000008267
6694699	425930	69	KOKONMÄKI 2	historiallinen	varustus	It-asema	ei ole mitään	1000019434
6694237	426849	70	KOKONNIEMEN TORPPA	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022320
6695099	425176	71	PEIPPOLA	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000038161
6695994	425894	72	NÄSE	historiallinen	asuinpaikka	kartano	muu kohde	1000008296
6696421	424969	73	JOHANNISBERG	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	ei ole mitään	1000008279
6699696	423013	74	KALLOLA	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000008282
6699437	423625	75	TEISALA ULJAS & ANTTILA	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000022267
6698514	423882	76	NÄSEBY	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000003254
6696399	426040	77	PORVOON TUOMIOKIRKKO	keskiaikainen	kirkko		kiinteä muinaisjäännös (SM)	1000014861
6694700	427412	78	AUNELA	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000037911
6694664	429287	79	PERÄPELTO	ajoittamaton	löytö		löytöpaikka	1000027704
6694403	428950	80	SKAFTKÄRR	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022758
6694327	429169	81	SOLDATSÄNG	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	1000022761
6694227	428983	82	BRUNA ÄNGEN	ajoittamaton	ei mitään		ei ole mitään	1000022760
6697765	428812	83	RITA	ajoittamaton	löytö		löytöpaikka	1000024400
6697569	429147	84	RITA 2	ajoittamaton	löytö		löytöpaikka	1000024601

6696932	430012	85	VECKJÄRVI	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	mahdollinen muinaisjäännös	1000022321
6696794	430088	86	STAFFAS	keskiaikainen	löytö		löytöpaikka	1000024602
6696847	430739	87	HASSELHOLMEN 2	historiallinen	asuinpaikka	talo	muu kulttuuriperintökohde (s)	1000038004
6696708	431047	88	HASSELHOLMEN	historiallinen	maatalous	muinaispelto	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000034207
6694610	430266	89	TERVAJÄRVI	ajoittamaton	tunnistamaton	röykkiö	ei ole mitään	1000018793
6695304	429766	90	VECKJÄRVI KIVILOUHOS	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	1000025763
6693520	428810	91	TALLBACKA 3	ajoittamaton	tunnistamaton	röykkiö	ei ole mitään	1000026829
6693722	429206	92	RISKOGEN	ajoittamaton	palvonta	kuppikivi	luonnonmuodostuma	1000026902
6693397	429250	93	TALLBACKA 2 A	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000024603
6693549	429347	94	TALLBACKA 2 B	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000024603
6693473	429335	95	TALLBACKA 2 C	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000024603
6693375	429233	96	TALLBACKA 2 D	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000024603
6693349	429179	97	TALLBACKA 2 E	rautakautinen	löytö		löytöpaikka	1000024603
6693750	429490	98	TARKKINEN KIVIAITA	historiallinen	kiviaita		muu kohde	1000026931
6693853	429593	99	TALLBACKA	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000023809
6693610	429933	100	ROTNÄS	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000027578
6693297	429355	101	TARKIS	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	muu kohde	1000018740
6692347	428070	102	UDDAS	ajoittamaton	ei mitään		ei ole mitään	1000035207
6692536	428778	103	STENSBÖLE KIRKONTILA	ajoittamaton	ei mitään		ei ole mitään	1000022222
6692513	429348	104	STENSBÖLE TORPPA 1695	historiallinen	asuinpaikka	torppa	ei ole mitään	1000022221
6692502	429833	105	TARKKINEN	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000026828
6692392	430401	106	STENSBÖLE KÄRRAS TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022226
6692243	431245	107	STENSBÖLE BASTUBERG TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022227
6691901	428533	108	STENSBÖLE KOTTERNÄS TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022220
6696068	428927	109	OMENATARHA 2	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	1000025764
6692007	429401	110	STENSBÖLE	historiallinen	asuinpaikka	kartano	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000008299
6692064	429470	111	STENSBÖLE BACKAS TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022224
6691769	429851	112	STENSBÖLE GRINDAS TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022223
6691259	429426	113	STENSBÖLE LÅNGNÄS TORP	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022225

6691712	429513	114	LÅNGNÄSBERGET	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6691506	429486	115	LÅNGNÄSBERGET 2	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6691638	429911	116	MOSSÄNGEN SW	historiallinen	maarakenne	kuoppa (kellari?)	kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6697305	422986	117	RÄCNABACKEN	historiallinen	kivilouhos	siirtolohkare	muu kohde	uusi
6693515	429446	118	HEMSKOGEN NW	historiallinen	kiviaita		muu kohde	uusi
6695592	429020	119	SKAFTKÄRR KIVILOUHOS	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	1000025765
6699885	423043	120	KALLOLA 2	kivikautinen	asuinpaikka		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6698690	424387	121	HIEKKAHARJUNTIE	kivikautinen	asuinpaikka		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6698422	424350	122	NEDRE PÅS NW	kivikautinen	asuinpaikka		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6699501	424777	123	ISONIITTY NW	historiallinen	röykkiö		muu kohde	uusi
6688261	421580	124	TOLKISLANDET	ajoittamaton	luonnonmuodostuma		muu kohde	uusi
6698417	424534	125	NEDRE PÅS N 1	historiallinen	kiviaita		muu kohde	uusi
6698410	424587	126	NEDRE PÅS N 2	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6690601	423073	127	KODDERVIK	historiallinen	kiviaita		muu kulttuuriperintökohde (s)	uusi
6700140	424817	128	RUISTALO S	historiallinen	hiilimiilu		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6698433	424264	129	NEDRE PÅS NE 2	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6692225	429417	130	STENSBÖLEN KARTANON N PUOLI	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6692292	429650	131	STENSBÖLEN KARTANON NE PUOLI	historiallinen	kiviaita		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6692306	419919	132	SVARTSÅ PELLAS	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000018437
6695366	423807	133	HARABACKA	ajoittamaton	viljelyröykkiö		muu kohde	uusi
6696661	423980	134	HATTULABACKEN 1	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6696715	423943	135	HATTULABACKEN 2	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6696999	424352	136	KÄRRBYBACKEN	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6694401	420078	137	TJUSTERBY	historiallinen	asuinpaikka	kylätontti	mahdollinen muinaisjäännös	1000022249
6695129	419723	138	TJUSTERBYN SÄHKÖLAITOS	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000003860
6695349	420103	139	FORSBACKA	kivikautinen	löytö		löytöpaikka	1000022448
6695759	420526	140	PRÄSTÄNGEN	varhaismetallikautinen	löytö		löytöpaikka	1000036527
6695148	420495	141	TJUSTERBY TORP 1	historiallinen	asuinpaikka	torppa	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000022448

6695438	420709	142	TJUSTERBY TORP 2	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000022451
6695069	420694	143	NORRNÄS	varhaismetallikautinen	hautaus	röykkiö	kiinteä muinaisjäännös (sm)	61301001
6698444	423239	144	KIIALA (VESSILÄ/VESSBY)	historiallinen	asuinpaikka	torppa	muu kohde	1000003251
6699348	423350	145	SAKSALA, SAKSANNIEMI	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000006570
6696201	429006	146	OMENATARHA 3	historiallinen	poraus	kalliokaiverrus	ei löydy	1000038383
6701316	430096	147	VADBÄCKEN, SUURI RANTATIE	historiallinen	tie		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6694788	425702	148	KUCKUBERGET 1	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6694794	425851	149	KUCKUBERGET 2	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6694741	425940	150	KUCKUBERGET 3	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6694703	426055	151	KUCKUBERGET 4	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6694651	426035	152	KUCKUBERGET 5	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6694732	426146	153	KUCKUBERGET 6	historiallinen	varustus	it asema	muu kulttuuriperintökohde (s)	uusi
6697999	422672	154	HAKSINPELTO	historiallinen	asuinpaikka	talo	muu kulttuuriperintökohde (s)	uusi
6691233	431464	155	STENSBÖL-EBBÅ RÅBERGET	historiallinen	rajamerkki		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6694931	427166	156	PELLINGINTIE 5	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6693816	428644	157	MAJBERGET	historiallinen	kivilouhos		muu kohde	uusi
6693378	429246	158	TARKKINEN TALLBACKA NW	rautakautinen	asuinpaikka		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6696014	424607	159	JOHANNISBERG 2	ajoittamaton	löytö		löytöpaikka	1000024014
6692890	426650	160	BREDVIK	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000027946
6693196	426210	161	SVINÖ	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000028110
6693196	426210	161	SVINÖ	historiallinen	löytö		löytöpaikka	1000028110
6695252	426515	162	ÅNÄS	historiallinen	asuinpaikka		muu kohde	1000008257
6691031	421423	163	BRYGGARS	historiallinen	tunnistamaton	maarakenne	ei ole mitään	613010018
6695626	421078	164	KUNGSBACKEN TIE	historiallinen	tie		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6698240	426793	165	SKARPENS VANHA MYRSKYLÄNTIE	historiallinen	tie		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
6698336	428639	166	RITA SUURI RANTATIE	historiallinen	tie		kiinteä muinaisjäännös (sm)	uusi
		167	SUURI RANTATIE JA MYRSKYLÄNTIE	historiallinen	tie	tielinja	muu kulttuuriperintökohde (s)	uusi

Inventointi

Porvoon kaupunki on laatimassa yleiskaavaa keskustan ympäristöön. Porvoon kaupunki tilasi alueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä huhtikuun lopulla 2020. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Jussila, Johanna Roiha ja Timo Sepänmaa. Parina päivänä maastotyössä oli mukana rautakauden asiantuntijana Hannu Poutiainen, silloin kun Tarkkisissa ja Mustijoella tehtiin tarkkuusinventointia (metallinilmaisinaravointia) rautakautisten löytöpaikkojen alueilla. Maastotyötä tehtiin kaikkiaan noin 240 henkilötyötuntia.

Alue

Suunnittelualan laajuus on vesialueineen kaikkiaan n. 135 km², josta maa-alaa on n. 120 km². Alue ulottuu keskustasta karkeasti 5-10 km etäisyyksille eri suuntiin. Alue on maastoltaan yleisesti varsin tai erittäin kivikkoista. Yleinen (ellei yleisin) paikan- ja kiinteistönimi alueella on ”Stenbacka”, mikä kuvaa vallitsevaa pintamaaperää hyvin. Maaperä on pääosin moreenia, alemmilla tasoilla hienoaineksista ylemmillä (yli 30 m) hiekkaisista, joen lähellä liejuistakin. Alue on kallioista ja kalliot rikkonaisia muhkuroita. Monin paikoin maaperä kallion päällä on ohut. Kallioiden väliset laaksot ovat soisia. Alueen poikki (pohjoisesta etelään) kulkee kaksi harjujaksoa joiden maaperä on soraa tai hiekkaa. Läntinen harjujakso kulkee Kallolasta Suomenkylän kautta Linnamäille ja siitä Näsiin, jossa muinaista deltaa ja kuolleen jään aluetta. Porvoon vanhakaupunki on tämän harjun liepeen hiekkamuodostumalla – Mannerheimintien tasalla maaperä muuttuu etelään mentäessä hiekkahienoaineksiseksi. Harju jatkuu Peippolasta Kråköhön ja Bjurböleen. Toinen harju on matala, osin maanalainen kulkien Skarpensista Skaftkärrin laaksonpohjaa kevätkummun tasalle. Lisäksi alueella on joitain pienempiä hiekkamuodostumia. Hiekkamaaperä on arkeologisesti sikäli tärkeää, että kivikautiset asuinpaikat sijoittuvat usein hiekkamaille ja niitä on hiekkamailta myös helppo löytää. Kivikaudella on haluttu asua hiekkarannalla – se on helppo raivata asuinpaikaksi, kuivapohjainen, keksällä lämmin sekä veneilyn kannalta hiekkarannalla on helppo nousta maihin ja veneitä säilyttää. On kuitenkin muistettava, että kivikautisia asuinpaikkoja löytyy kaikilta maaperiltä, myös savikoista ja kivikoista, mutta yleisimmin hiekoilta.

Alueen korkeimmat kohdat sijaitsevat sen koillisreunamilla ja ne kohoavat 60 m korkeustasolle. Itämeren Ancylusjärvivaiheen rantataso n. 8300 eaa. on alueella keskimäärin 50 m tasolla. Alue on silloin ollut lähes kokonaan veden alla, vain joitain pieniä saaria ja luotoja siellä täällä. Tuona aikana on Suomessa ollut jo hyvin harvaa asutusta, mutta ei saaristossa. Ancylusjärvivaiheen loppuaikana tutkimusalue on ollut vielä melko harvaa saaristoa pohjois-koillisosiltaan ja vasta Litorinamerivaiheessa, noin 7000 eaa jälkeen alue liittyy sisäsaaristoon. Kaupungin keskustan alueen saaristo kasvaa kiinni mantereeseen kampakeraamisella kaudella n. 4000 eKr. Noin 100 eaa vedentaso on laskenut (oikeasti siis maa on kohonnut – vesi ei laskenut) n. 10 m korkeustasolle.

Periaatteessa koko alueelta voi siis löytää rantasidonnaisia, esihistoriallisia muinaisjäännöksiä n. 5 m korkeustason yläpuolelta. Muinaisen Itämeren Litorinatransgression (n. 6800 – 5700 eaa) aikainen, pitkäaikainen rantataso (jolloin vedentaso on muuttunut vain vähän) on alueella n. 34 m tasolla. Koska sitä ylemmillä vedenkorkeustasoilla alue on ollut suurimmaksi osaksi veden alla ja liki ulkosaaristoa, ovat esihistorian löytämiselle *potentiaaliset korkeustasot 5-35 m* välillä.

Alueelta tunnettiin ennestään vain yksi kivikautinen asuinpaikka ja useita kivikautisia löytöpaikkoja. Inventoinnissa asuinpaikkoja löytyi muutama lisää. Kivikausi on kuitenkin selvästi aliedustettua. Alueelta tunnetaan lukuisia pronssikautisia ja varhaismetallikautisia rökkiöitä ja pari löytöpaikkaa. Oletettavasti hautauksia ja rökkiöitä on tai on ollut enemmänkin – lisää niitä ei nyt löytynyt. Rauta-

kausi Porvoon alueella on mielenkiintoinen. Alueella on varhaiseen rautakauteen liittyviä löytöjä ja muinaisjäännöksiä (kuten Koitö ja Pikkulinnamäki), samoin löytöpaikkojakin. Asuinpaikkoja ei kuitenkaan tunneta, ellei jokin röykkiökohde tai hautapaikka sellaiseksi osoittaudu (esim. kohteet 11, 12 ja 14). Porvoon kivikkoisessa maastossa rautakautisten röykkiöiden ja asuinpaikkojen havaitseminen ja löytäminen on vaikeaa ja haastavaa, erityisesti matalien varhaisrautakautisten röykkiöiden. Niitä alueella on todennäköisesti vielä havaitsemattomina.

Myöhäisrautakausi on alueelta ja koko Itä-Uudeltamaalta liki tuntematonta. Viime aikoina metallinilmainsinharrastajat ovat löytäneet alueelta myöhäiseen rautakauteen (viikinki-ristiretkiaika) viittavia löytöjä. Muinaisjäännöksiä siltä ajalta ei ole vielä löytynyt. Historiallisen ajan kiinteää maanviljelykulttuurin asutusta alueella on ollut varmasti 1300 luvulta lähtien, ilmeisesti jo 1200 luvulta.

Aiemmat tutkimukset

Alueella on viimeksi tehty koko alueen kattava perusinventointi vuonna 1994 (S-L Seppälä), joka kattoi koko silloisen Porvoon maalaiskunnan sekä kaupungin alueen. Tuolloin ei historialliseen aikaan kiinnitetty huomiota. 1930-luvun alussa koko Porvoo inventoitiin (Munck ja Boström 1933) aikaansa nähden varsin perusteellisesti. Röykkiöiden osalta nykyajankin vaatimukset ja käsitykset varsin hyvin täyttävästi. Alueelle ulottuivat v. 2003 tehdyt V-P. Suhosen Itä-Uudenmaan historiallisten kohteiden inventointi sekä Ulrika Rosendahlin Uudenmaan kartanoiden inventointi. Sen jälkeen alueella on tehty useita suppeiden osa-alueiden, kuten asemakaavojen, voimajohtolinjojen ja tielinjojen inventointeja. Viimeisimmät ovat v. 2018 Johannesbergin tarkkuusinventointi sekä Porvoo-Askola voimajohtolinjan inventointi 2019. Laajimmat näistä aikaisemmista inventoinneista olivat Satu Koiviston v. 2012 tekemä Skaftkärrin alueen inventointi sekä Mikroliitti Oy:n v. 2017 tekemä Gammelbackan alueen inventointi. Lisäksi alueella on tehty yli sadan vuoden aikana lukuisia yksittäisten kohteiden tarkastuksia sekä eri laajuisia kaivauksia.

Suurin osa tunnetuista kohteista on viimeksi tarkastettu v. 1994, jolloin niiden paikkatiedot on myös viimeksi mitattu. Käytännössä paikkamittaus on tehty silmänvaraisesti peruskartalta, parhaimmillaan n. 20 m tarkkuudella. Maankäyttö ja rakentaminen on huomattavalla osalla aluetta ollut vilkasta – myös monen muinaisjäännöksen kohdilla ja liepeillä. Tässä inventoinnissa tarkastettiin kaikki ennestään tunnetut kohteet ja saatettiin niiden tiedot, kuten paikkatiedot, ajan tasalle.

Vuonna 2003 tehtyjen historiallisen ajan inventointien jälkeen on historiallisen ajan muinaisjäännösten määrittelyissä ja kriteereissä tapahtunut huomattaviakin muutoksia ja täsmennyksiä 2000-luvun alun käsityksiin nähden. Itse asiassa 2000-luvun alussa mitään yleistä ”käsitystä” ja kriteereitä historiallisen ajan arkeologisista kohteista ei ollut olemassa – historiallisen ajan muinaisjäännösten suojeleminen ja inventointi oli vasta alkamassa. Tuolloin tehdyt Suhosen ja Rosendahlin inventoinnit olivat pioneerityötä. Vuonna 2009 ilmestyi Museoviraston laatima (Niukkanen) historiallisen ajan muinaisjäännösten tunnistamis- ja suojeluopas (ns. HIKI-opas). Se on perusteellinen ja edelleenkin relevantti käsikirja historiallisen ajan arkeologisten kohteiden määrittelyyn ja arvottamiseen. Sen jälkeen on ilmestynyt vielä joitain historiallisen ajan muinaisjäännösten osajoukkoja käsitteleviä, HIKI-opasta täydentäviä ja tarkentavia oppaita, kuten tieopas v. 2017.

Tällä hetkellä voidaan sanoa ”nykyaikaisiksi” inventoinneiksi v. 2010 ja sen jälkeen tehtyjä inventointeja, jossa on otettu huomioon myös historiallinen aika edelleenkin (pääosin) voimassa olevin käsityksin ja kriteerein.

Ennestään tunnetuissa kohteissa oli lukuisia muinaisjäänösrekisteriin 2000 luvun alussa lisättyjä kohteita muinaisjäänöksinä eli suojelukohteina sekä mahdollisina muinaisjäänöksinä, joista ei ollut tutkija- ja raporttietoja eikä kaikkia muinaisjäänökseksi merkittyä paikkoja ilmeisesti oltu maastossa tarkastettu lainkaan. Näihin kiinnitettiin nyt erityistä huomiota ja osalla niistä tehtiin tarkkuusinventointia. Moni näistä 2000 luvun alussa silloisin, vielä hapuilevin käsityksin muinaisjäänöksiksi määritellyistä kohteista ei täyttänyt nykyisiä, v. 2009 käyttöön otettuja muinaisjäänöksen kriteereitä ja niiden muinaisjäänösstatus poistettiin.

Työn suoritus ja menetelmät

Pääosa maastotyöstä tehtiin syys-marraskuussa. Kesällä etsittiin etupäässä uusia kohteita mutta tarkastettiin myös vanhoja. Maastotarkastuksia tehtiin vielä joulukuussakin. Monet tunnetut kohteet, lähinnä historiallisen ajan kohteet sekä vanhoilta kartoilta paikannetut talojen paikat (kuten Kiialan torpat) sijaitsivat erittäin tiheäkasvuisissa, pusikkoisissa tai vesakkoisissa maastoissa, joissa kesäaikaan ei juuri eteensä nähnyt ja kulku oli hankalaa. Syksyllä lehtien pudottua niitä pystyi jo tarkastamaan koska näkyväisyys oli huomattavasti parempi. Myös pelloilla pystyttiin syksyllä kulkemaan toisin kuin kesällä. Peltojen havainnointi oli lähinnä metallinilmaisimen varassa koska arkeologisesti potentiaalisia kynnettyjä peltoja alueella ei juuri ollut ennen kuin marraskuun lopussa ja joulukuussa, mutta silloinkin hyvin harvassa. Peltojen tarkastelu jäi lopulta varsin vähälle.

Arkistotyössä käytettiin yksinomaan nettiarkistoja koska suurimman osan inventoinnin ajasta arkistot olivat Covid19 pandemian takia kiinni tai niissä oli rajoituksia. Sillä ei inventoinnin kannalta kuitenkaan ollut suurta merkitystä – jos mitään. Kaikki (tai lähes kaikki) olemassa olevat aluetta kuvaavat isojakokartat löytyvät netistä, joko Kansallisarkistosta tai Maanmittauslaitoksen arkistosta. Muutama 1600 luvun Brotheruksen maakirjakartta (konseptikartta), joihin mm. viitataan aiemmissa inventoinneissa, jäi katsomatta. Museoviraston arkistosta jäi tarkistamatta joitain irtolöytötietoja, mutta ne olisivat olleet ehkä enemmänkin ”human interest” tyyppisiä yksityiskohtia ja oletettavasti niillä tuskin olisi ollut ainakaan merkittävää vaikutusta inventointiin.

Valmisteluvaiheessa kerättiin alueen muinaisjäänöstiedot (ja muut arkeologiset kohteet) muinaisjäänösrekisteristä sekä aiempien tutkimusten raportit (kartta.museoverkko.fi ja www.kyppi.fi). Nämä taltiointiin inventoinnin tietokantaan, johon lisättiin sitten uudet havainnot. Raportin kohdekuvaukset ja -luettelot, paikkatietokannat sekä kohde- ja yleiskartat on siis tulostettu inventoinnissa kootusta sql-tietokannasta.

Valmisteluvaiheessa kerättiin Kansallisarkistosta ja maanmittauslaitoksen kartta-arkistosta aluetta kuvaavia vanhoja kartoja, kuten isojako- ja myöhempiä tilus- ja lohkomiskarttoja, vanhoja peruskarttoja sekä erilaisia yleiskarttoja. Kirjallisina lähteinä käytettiin Porvoon kaupungin ja maalaiskunnan historiateoksia sekä karttalähteinä Kuninkaankartasto- ja Klerckerin merikartasto teoksia. Vanhoilta kartoilta paikannettiin vanhoja (noin 1800 luvun alkupuolta vanhempia – ”Ruotsin vallan aikaisia”) talojen ja torppien paikkoja sekä muita arkeologisesti kiinnostavia merkintöjä (myllyt, rajamerkit, tiestöä). Nuoremmilta vanhoilta kartoilta (kuten senaatinkartat ja peruskartat) selvitettiin vanhojen tonttimaiden maankäyttöä. Niiden avulla pyrittiin arvottamaan ja selittämään myös erilaisia maastohavaintoja. Erikseen selvitettiin ”ikivanhojen” suuren rantatien eli kuninkaantien sekä Myrskylän tien linjaukset. Muuta vanhaa tiestöä ei tutkittu.

Joitain epäselviksi arveltuja historiallisen ajan muinaisjäänöksiä varauduttiin tutkimaan tarkemmin, siihen että niillä voidaan tehdä kevyttä kajoavaa tutkimusta eli joitain koekuoppia. Nämä olivat:

Porvoo Bäckby (1000022264), hist. ajan kylänpaikka. Kohde nro 48.
 Porvoo Tjusterby torp 1 (1000022448), hist. ajan torpanpaikka. Kohde nro 141.
 Porvoo Hasselholmen (1000034207), hist. ajan kylänpaikka. Kohde nro 88.
 Porvoo Stensböle kirkontila (1000022222), hist. ajan talonpaikka. Kohde nro 103.
 Porvoo Stensböle torppa 1695 (1000022221), hist. ajan torpanpaikka. Kohde nro 104.
 Porvoo Stensböle (1000008299), hist. ajan talonpaikka. Kohde nro 110.
 Porvoo Tojberget (613010020), pronssikautisia röykkiöitä. Kohde nro 5.
 Porvoo Nybacka (000037953), rautakautinen löytöpaikka. Kohde nro 58.

Tojbergetillä ei ollut juuri mahdollisuutta maahan kajota, koska lähes koko muinaisjäännösalue oli kalliota ja asia selvisi kajoamattakin. Muilla kohteilla tehtiin tarkempaa työtä, joillain muutama koe-kuoppa joissain paikoin päivän metallinilmaisinharavointia ja koeokuopitusta (kuten Nybackassa).

Stensbölen ja Hasselholmenin useat muinaisjäännökset, joille hankittiin tutkimuslupa, sijaitsivat luonnonsuojelualueilla. ELY-keskukselta hankittiin luvat koeokuoppien tekoon näillä alueilla.

GTK:n paikkatietoaineistosta poimittiin alueen hiekkamaaperän paikkatiedot, jotka tulostettiin kenttäkartoille. Sopivilla korkeustasoilla olevat hiekkamaaperäalueet tarkastettiin. Laserkeilausaineistoon perustuva aluetta kuvaava viistovalovarjoste eli maastomalli eli korkeusmalli käytiin tarkoin läpi hyvällä tarkkuustasolla. Siinä havaitut arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoiset maarakenteet ja ilmiöt käytiin tarkastamassa. Kaikki tarkastetut osoittautuivat luonnonmuodostumiksi tai nykyaikaisiksi rakenteiksi. Alueen ainoa, ennestään tunnettu tervahauta erottuu vain vaivoin laserkeilausaineistosta – sitä tuskin olisi siitä havainnut, jos ei olisi tiennyt missä se on. Alueen maasto on epätaisaista, rikkiäistä kalliota, kivikkoa ja ”möykkelikköä”. Laserkeilausaineistosta ei juurikaan ollut hyötyä ja siinä havaittujen mahdollisten rakenteiden ”perässä juokseminen” lopetettiin liki alkuunsa hädelmättömänä ajan tuhlauksena.

Maastossa tarkastettavat alueet valittiin esiselvityksen ja maastohavaintojen perusteella. Muinaisjäännösten löytämiselle potentiaalisiksi arvioidut maastonkohdat tarkastettiin paikan päällä. Maastoinventoinnissa maastotyön menetelminä olivat silmänvarainen havainnointi, ja missä epäiltiin maanalaista muinaisjäännöstä niin myös lapionpistot, satunnainen koeokuopitus ja maaperän käsikairaus sekä joissain paikoin, missä toivottiin löydettävän metallikautta, myös metallinilmaisinharavointi.

Kaikki ennestään tunnetut kohteet tarkastettiin. Vanhoilta kartoilta paikannetut, rakentamattomille tai vähän rakennetuille alueilla paikantuneet kohteet tarkastettiin hyvin. Rakennetuille alueille paikantuvat katsottiin vain pikaisesti silmänvaraisesti ja joitain ei ollenkaan – jokunen vanha talon tai torpanpaikka tuli esiin vasta raportinteossa ja maan ollessa lumen peitossa ja ne jäivät katsomatta.

Useimmat vanhoille kartoille merkityt myllynpaikat katsottiin paikan päällä, kuten Tarkkisten ja Stensbölen 1700-luvun myllynpaikat. Finnbyn kaksi myllyä jäivät vähälle huomiolle – kovin rakennetulta vaikuttivat ja olivat pihamaata. Siinä tuskin mitään menetettiin. Teollisuusarkeologiaa tutkittiin vain vähän. Alueen mahdollisesti muinaisjäännöspotentiaalinen 1800-luvun teollisuus (saha, kivenhakkaamo ym.) ovat sijainneet jokivarressa, alueilla, jotka nyt ovat rakennetut tai peltona.

Vanhan kaupungin aluetta – muinaisjäännöstä – ei nyt tutkittu eikä uudelleen arvioitu. Se on edelleen olemassa muinaisjäännöksenä sellaisena kuin ennenkin.

Suurin historiallisen ajan inventoinnin puute on rajamerkkien tarkastaminen. Kaikkia isojakokarttojen rajapisteitä ja ”rårösejä” ja ”visareita” ei tarkastettu. Ne ovat edelleenkin nykyisillä rajoilla ja oletettavasti käytössä olevia, jos niitä vielä on jäljellä. Joitain rajapisteitä katsottiin, kuten Haikkoon ja Svartsön kylien välisen rajan kulmat (ei missään mitään rajamerkkiä jäljellä), sekä Stensbölen eteläraja, jossa on muinaisjäännökseksi todettu rajamerkki mutta rajan toisessa päässä rannassa ei mitään vaikka 1700 luvun kartalla siinä rajamerkki. Monen kylän rajapisteessä Kuninkaantien varressa Mossakrogissa ei ole mitään jäljellä siihen 1700 luvun kartoissa merkitystä rajaröykkiöstä. Rajamerkkien etsimisen voi tarvittaessa tehdä mainiosti ilman arkeologista asiantuntemusta, joten siihen ei nyt enempää panostettu – esihistorian sekä maanalaisten muinaisjäännösten etsimiseen tarvitaan arkeologi ja siihen panostettiin.

Luonnonsuojelualueita ei tarkastettu muutoin kuin niiltä osin, kun niillä oli ennestään tunnettuja muinaisjäännöksiä.

Alue on laaja ja erilaisille muinaisjäännöksille sopivia (ja myös sopimattomia) maastoja on runsaasti. Nyt niistä tarkastettiin maastossa vain pieni, mutta huolellisesti valittu ja ehkä potentiaalisin osa, otostutkimuksena. Alueella on siis vielä havaitsemattomia muinaisjäännöksiä.

Havainnot

Hiekkamaat

Esihistoriaa etsittiin hiekkamailta ja hiekkamaita pyrittiin paikantamaan maaperäkartoilta ennakoita. Merkillepantavaa on, että alueella on sääntönä: ”missä hiekkaa, siellä kuoppa”. Lähes kaikki maaperäkartan hiekkamaat on kaivettu suurimmaksi osaksi pois. Maaperäkartalla erottuu vain metrin syvyydellä olevat laajemmat hiekat. Niiden liepeillä on usein pintamaaperä hiekkaa. Sellaiset maastot löytyvät vanhojen peruskarttojen avulla sekä laserkeilausaineiston avulla: etsi niistä hiekkakuopat. Nyt alueen hiekkamaista ei ole kuin rippeet jäljellä. Porvoon metsät ovat täynnä eri kokoisia ja ikäisiä hiekkakuoppia. Monin paikoin hiekkamaat on kaavittu pois viimeistä murusta myöden. Oli pa 1800 luvulla aikomus kaivaa Linnamäkiin pois, joka siis on hiekkamuodostuma, ja osa siitä vietiinkin, ennen kuin se suojeltiin. On liki varmaa, että hiekanotossa on tuhoutunut kivikautisia asuinpaikkoja. Kivikautisiin esinelöytöihin pitääkin suhtautua kriittisesti – ne ovat voineet tulla löytöpaikalle sinne tuodun hiekan mukana. Arkeologille tilanne on turhauttava – maaperäkartan ja maastokartan perusteella kivikaudelle meheväksi arvioidulla paikalla onkin sitten vain metsittynyt kuoppa.

Kiviaidat

Alueella on runsaasti kiviaitoja, liki joka paikassa minne ikinä siellä meneekin. Useimmat ovat edelleen käytössä, kiinteistöjen ja pihojen rajoilla, teiden ja peltojen reunamilla, sekä pihoiden ja pihateiden ja polkujen varsilla. Kiviaitojen tekoon on kivikkoinen maaperä antanut hyvät mahdollisuudet. Olen niitä alueelle itsekin tehnyt ja myös hävittänyt. Kiviaitojen ajoittaminen on vaikeaa ja usein mahdotontakin. Vanhan näköinen aita voi olla muutama kymmenen vuotta sitten tehty. Niiden kanssa pitää olla siis varsin kriittinen siinä mitä rauhoittaa ja mitä ei.

Kiviaitoja on myös ”hylättyinä” alueen metsissä. Vanhat rajalinjat ovat potentiaalista maastoa kiviaidoille. Kiviaitoja on siis rakennettu myös kylien rajoille sekä kaupungin rajoille. Käytöstä poistuneet eli hylätyt ja tarkoituksestaan erkaantuneet kiviaidat katsottiin arkeologisiksi kohteiksi, muut olkoot rakennushistoriatutkijoiden heiniä. Muinaisjäännöskelpoisia kiviaitoja lienee Porvoon mesissä, oletettavasti vanhoilla kylärajoilla, lukuisia vielä havaitsemattomina. Kiviaitojen teko on vaatinut työvoimaa ja kallista aikaa, joten niitä tuskin on tehty aikoina, jolloin ruuan, rehun ja lämmön tuotan-

to on vaatinut kaiken ajan. Niukkasen (2009) mukaan niitä on alettu tekemään vasta 1700 luvulla (kartanoissa, joilla siihen työvoimaa ja varaa) ja yleisemmin vasta 1800 luvulla. Vanhojen kartanoiden maat ja rajat ovat potentiaalisia kiviaidoille. Erityisen paljon kiviaitoja – myös muinaisjäänöksiksi luokiteltuja – havaitsimme Stensbölen kartanon ympäristössä.

Kivilouhokset

Vanhojen kaupunkien, kuten esimerkiksi Turun ja Vaasan, liepeillä on yleisesti runsaasti eri kokoisia kivilouhoksia. Niin myös Porvoon. Kaupunki itsessään on niellyt liki kyltymättömästi kiveä 1900 luvulle saakka ja sitä on myös myyty laajemmalle. Porvoossa on toiminut useita kivenhakkaamoita 1800 luvulla, joista ainakin yksi ilmeisesti tutkimusalueella, käsittääkseni Kiialan tienoilla, muut isommat saaristossa. Teollinen kivenhakkaus loppui Porvoossa 1900 luvun alussa, mutta kotitarpeiksi sitä louhittiin vielä ainakin 1970 luvulle saakka (olen itsekin siihen osallistunut).

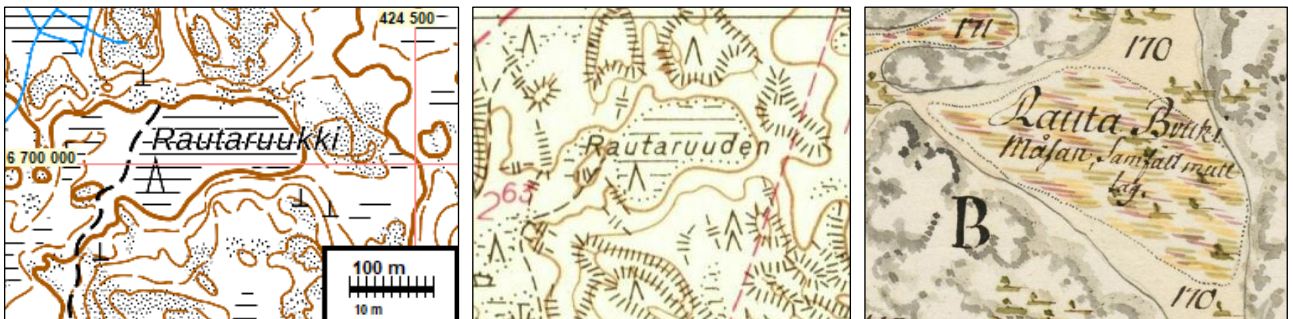
Menipä tällä alueella minne tahansa, niin kohta tulee eteen siirtolohkareen jäännös, joka on poraamalla hajotettu rakennuskiviksi tai kallioseinä, jossa on porausjälkiä ja juurella kivijätettä. Osassa näitä on paikalle jäänyt porattuja kivilohkareita enemmänkin, joissain paikoin on vain lohkareen ”raato” tai paljas kallioseinä, jossa on porausjälkiä. Kuukkoon mäki (Kokonniemi) on ”täynnä” eri kokoisia kivilouhoksia. Joitain niistä havaittiin ja kuvailtiin tässä inventoinnissa. Louhosten ajoittaminen on vaikeaa, ellei mahdotonta. Hiki-oppaan mukaan niitä ei pääsääntöisesti muinaisjäänöksiksi katsota elleivät ole 1860 lukua vanhempia. Halutessaan jonkun louhoksen voi suojella jälkipolville muistomerkkinä Mrl:n nojalla. Sellaisia voisivat olla Kokonnimen louhokset.

Munckin ja Boströmin (1933) kertoman mukaan Porvoossa on useita oletettavasti pronssikautisia rökkiöitä purettu ja kivet on viety rakennuskiviksi. Rökkiöiden kohdalla pitää olla myös kriittinen siitä näkökulmasta, että ovatko kivet kenties kivilouhoksen jätekivikasa tai pois kuljettamaton rakennuskivikasa, tilapäinen kivivarasto. Vähintäänkin on syytä katsoa, onko rökkiön kivissä porausjälkiä.

Rautaruuden

Teisalan metsässä, joesta 800 m koilliseen, on laajan kalliometsäalueen keskellä mielenkiintoinen kallioiden välinen suo, jonka nimeksi maastokartalla on merkitty ”Rautaruukki”. Se on merkitty v. 1962 peruskartalle nimellä ”Rautaruuden”. V. 1783 Teisalan isojakokartalle se on merkitty nimellä ”Rauta Bruki” ja selitys ”måsan, Samfält mutt lag”.

Kiersimme Sepänmaan kanssa suon ja tutkimme suon laitamat. Mitään muuta ihmistoimintaan viittaavaa emme havainneet kuin paikalle tulevan tieuran. Suo vaikutti syvältä ja hetteiseltä, karpaloa kasvava letto.

Kohteiden suojelustatuksen määräytymis- ja tulkintaperusteet

Yleisesti (mm. Niukkanen 2009):

Muinaisjäännöksestä on oltava konkreettisia havaintoja. ”Arkeologisen kohteen tietopotentialilla ja käytettävillä tutkimusmenetelmillä on ratkaiseva merkitys [SEN STATUKSEN MÄÄRITTÄMISESSÄ]. On siis oltava sellaisia jälkiä ihmisen toiminnasta, joita arkeologisin ja vastaavin menetelmin tutkimalla voidaan saada relevanttia tietoa ihmisen historiasta ja hänen elinympäristönsä kehityksestä.”

Muinaisjäännöksestä on oltava konkreettinen sijainti. ”Kiinteä muinaisjäännos on konkreettinen maastokohde, jolla on täsmällinen maantieteellinen sijainti”

Muinaisjäännoksen on oltava arkeologinen kohde. Kiinteään muinaisjäännokseen liittyy olennaisena ominaisuutena se, että siihen sisältyy tietoa, joka on saavutettavissa arkeologisilla tutkimusmenetelmillä.

Eräitä historiallisen ajan kohdetyyppien suojelukriteereitä, joita on runsaasti tällä alueella

Louhokset (Niukkanen 2009):

Vanhat, tärkeään rakennuskohteeseen kuten kirkkoon, linnaan tai linnoitukseen yhdistettävissä olevat sekä muut historiallisesti merkittävät kivilouhokset ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. **Pieniä, kotitarpeeseen käytettyjä louhoksia sijaitsee lähes kaikkialla. Niiden ajoittaminen on vaikeaa ja tutkimuksellinen arvo yleensä vähäinen, minkä vuoksi niitä ei pääsääntöisesti tule määritellä kiinteiksi muinaisjäännöksiä.** Ne tulisi kuitenkin dokumentoida inventointien yhteydessä. Kulttuuriympäristöopas (2021 helmikuu): 1860 lukua vanhemmat louhokset ovat (tai voivat olla) muinaisjäännöksiä.

Viljely (Niukkanen 2009):

Yksittäisen viljelyröykkiön suojeleminen ei ole välttämättä mielekäästä eikä myöskään sellaisten röykkiöiden, jotka sijaitsevat edelleen viljelyksessä olevan pellon yhteydessä. Muinaispellot ja **peltoviljelyyn liittyvät rakennelmat, joiden yhteys nykyviljelyyn on katkennut vähintään noin sata vuotta sitten** (ohjeellinen ikäraja), ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kaskiröykkiöt ja -röykkiöalueet kivaitoiteen, erilaisine säilytyskuoppiineen ja muine jäänöksineen ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Kiviaidat (Niukkanen 2009):

Kiviaitaa voi pitää kiinteänä muinaisjäännoksenä siinä tapauksessa, että se on jäännos jo kauan aikaa sitten lakanneesta asutuksesta, viljelystä tai muusta toiminnasta. Aidat, jotka edelleen liittyvät kiinteästi olemassa olevaan asutusrakenteeseen ja maankäyttöön **eivät ole** muinaisjäännöksiä, eivät myöskään 1900-luvulla hävinneen talon pihapiiriin liittyvät aidat tai yksittäiset, nuorelta vaikuttavat kiviaitalademat. Käytössä olevien kirkkotarhojen kiviaidat eivät myöskään ole muinaisjäännöksiä, vaan ne ovat kirkkolain suojaamia.

Talot (Niukkanen 2009):

Talonpaikkoja, jotka ovat syntyneet 1700-luvun puolivälin jälkeen esimerkiksi isojaon jälkeen tapahtuneen ulosmuuton seurauksena, ei pääsääntöisesti pidetä kiinteinä muinaisjäännöksinä. Ne rinnastuvat suojelukohteina samanikäisiin torppiin. Nuori autoitunut talonpaikka voidaan luokitella muinaisjäännokseksi siinä tapauksessa, että siihen on erityisiä perusteita, ja kohteen on tällöin oltava kokonaisuutena hyvin säilynyt ja edustava. Myös nykyisin viljelyksessä oleva kylätontti tai talon paikka voidaan katsoa kiinteäksi muinaisjäännokseksi, mikäli voidaan olettaa, että muokkauskerroksen alla on voinut säilyä kiinteitä rakenteita. Ne historialliset kylätontit tai tonttimaiden osat, jotka ovat selvästi tuhoutuneet (paikalla on eritasoliittymä, kerrostaloja, moderni pientaloalue, voimakkaasti muokattu pihapiiri, soranottoalue tms.), eivät ole kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kohde ei ole luokiteltavissa kiinteäksi muinaisjäännokseksi myöskään siinä tapauksessa, että historialliseen karttaan on merkitty talo, mutta maastossa ei ole havaittavissa mitään asuinpaikkaan viittaavia konkreettisia merkkejä maan pinnalla eikä pinnan alla.

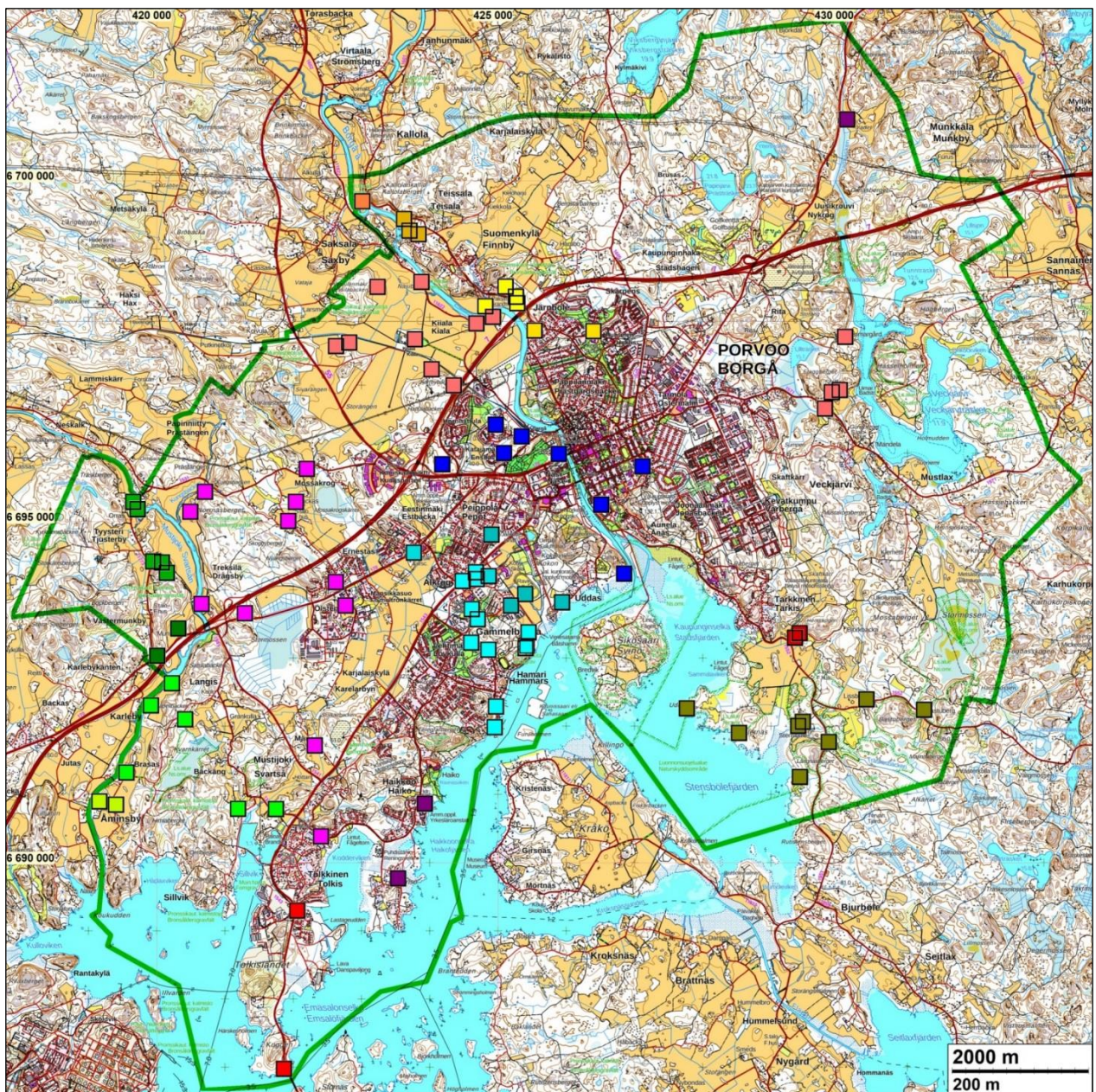
Tiet (Tieopas 2017)

Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat Suomen keskiaikaisia ja uuden ajan alun maakuntia ja niiden linnoja, kirkkoja, kaupunkeja ja kyliä yhdistäneen maantieverkoston käytöstä jääneet osat ja rakenteet sekä maantieverkostoon liittyvät krouvien/kestikievariin, siltojen, siltarumpujen ja siltaportaiden jäännökset. Ollakseen kiinteitä muinaisjäännos historiallisen maantien on täytynyt jäädä pois alkuperäisestä liikennekäytöstään, jolloin kyseessä on joko tienjäännos tai -raunio. Kiinteäksi muinaisjäännokseksi tulkittu tie ei ole enää säännöllisen tienpidon ja rakentamisen piirissä mutta se voi toimia edelleen esimerkiksi metsässä kävelypolkuna. Käytössä oleva historiallinen tie voidaan määrittää Mrl:n perusteella suojeltavaksi muuksi kulttuuriperintökohteeksi, jonka linjaus ja suhde ympäristöön tulee säilyttää.

Kylät

Tutkimusalueelle sijoittuvat keskeisiltä osiltaan tai kokonaan seuraavat maakirjakylät: *Borgå Stad*, *Drägsby*, *Estbacka*, *Finnby*, *Gammelbacka*, *Haikko*, *Järnböle*, *Kallola*, *Kiala*, *Pepot*, *Prästgård*, *Stensböle*, *Svartså*, *Tarkis*, *Teisala*, *Tjusterby*, *Veckjärvi*, *Västermunkby* ja *Åminsby*.

Lisäksi alue ulottuu pieneltä osin seuraavien vanhojen kylien takamaille: *Boe* (alue Tolkkisissa), *Bosgård* (pieni asumaton metsäkulma ulottuu alueen itäreunamille), *Eriksdal* (kolikka alueen koillis-kulmilla), *Ilola* (kolikka alueen koillisreunamilla - torppa), *Karleby* (enklaveja Tolkkisissa – jotka aiemmin osin Boen), *Munkby* (kolikka Veckjärven koillispuolella), *Sannäs* (syrijkulmaa Veckjärven itäpuolella), *Saxby* (pieni alue tutkimusalueen pohjoisreunamilla, joen länsirannalla missä peltoa ja metsää). Näiden kylien isojakokarttoja ei pääsääntöisesti tutkittu tarkemmin, ellei ollut niiden tai yleiskarttojen perusteella epäiltävissä, että tutkimusalueella voisi sijoittua niiden vanhaa asutusta.

Vanhoilta kartoilta paikannetut 1700 luvun talojen ja torppien paikat kaupunkialueen ulkopuolella. Pappilamäen torppia ja mäkitupia ei selvitetty. Talot neliöinä värjättyinä kylittäin.

Kyläerittelyt

Koska kyseessä oli *arkeologinen inventointi*, niin alueen kyliä tarkastellaan tässä ainoastaan arkeologisesta näkökulmasta. Vanhoilta 1600-1700 luvun kartoilta paikannettiin niihin merkityt potentiaaliset muinaisjäännökset, kuten tonttimaat (talot ja torpat). Arvioitiin niiden arkeologinen suojelustatus. Arvio perustui kohteen maankäytön historian sekä maasto- tai muiden havaintojen perusteella tehtyyn arvioon tutkimusarvoisten vanhojen kerrostumien ja rakenteiden säilymisestä tai säilymismahdollisuudesta. Nuoremmilta vanhoilta kartoilta (kuten 1870 luvun senaatinkartta, 1900 luvun peruskartat) pyrittiin selvittämään mm. vanhojen tonttimaiden maankäyttöä ja sen intensiivisyyttä, minkä perusteella arvioitiin vanhimpien asutuserrostumien esiintymis- ja säilymismahdollisuuksia. Inventoinnissa tarkasteltiin myös vanhoilta kartoilta paikannettuja myllynpaikkoja ja rajamerkkejä, joita on myös maastossa tarkastettu. Rajamerkkejä kuitenkin vain rajallisesti.

Kylien historiaa ei siten tässä selosteta. Kylien tarinat on kootusti ja tiivistä esitetty Porvoon maalaiskunnan historiassa (Selen1996, osa I) eikä niitä tässä nyt toisteta.

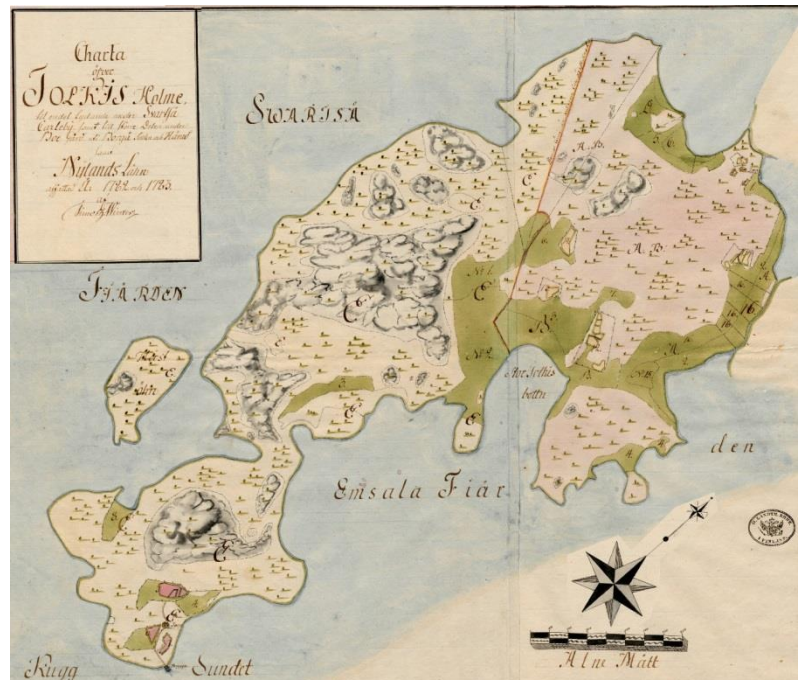
Kylistä on etsitty ja listattu kaikki 1700 luvun isojakokartoilta ja 1700-luvun yleiskartoilta (osin myös 1695 maakirjakartoilta) paikannetut talot ja torpat. Taloluettelo ei ole ehkä aivan täydellinen. Vanhoissa kartoissa on tulkinnanvaraisuutta ja jotain on saattanut jäädä huomaamatta. 1700-luvun talojen ja torppien *paikkoja* on paikannettu kaikkiaan 90, josta osa on kylätontteja, jolla sijaistee useita taloja. Kaikkiaan taloja ja torppia olisi noin 100. Näistä on luovutettu erillinen paikkatietokanta. Inventoinnissa on siis tarkasteltu talojen paikkoja ja niiden maankäytön historiaa – talojen omistajiin, nimiin ja muihin tietoihin ei juurikaan ole huomiota kiinnitetty.

Boe

Tolkislandetin eli Tolkkisten eteläosa on Boe:n maita. Porvoon emäseurakunnan kartalla 1749 alue on tyhjä. Kuninkaankartastossa ei alueelle ole merkitty asutusta. Klerckerin 1796 merikartastossa on kuitenkin Guggsundin pohjoispuolella epäselvä merkintä, ”pläkki”, jonka voisi tulkita taloksi (torpaksi). 1783 Boen, Karlebyn ja Svartsån omistuksien kartalla v. 1783 paikalla on torppa. Samoilla kohdin on talo 1873 senaatinkartassa ja 1880 Boen omistuksien kartalla. Kohdalla on edelleen käytössä oleva rakennus ja pihamaata, jossa on useita ulkorakennuksia aivan Emäsalon sillan pohjoispään kuppeessa. V. 1783 kartan torpanpaikka vaikuttaisi kylläkin paikantuvan nykyisen tien alle.

Toinen v. 1783 kartalle merkitty torppa on sijainnut Kattsundin eteläpuolella (N 6689298 E 422061). 1746 kartalla alue on tyhjä.

Asutus Tolkislandetin eteläosan alueella on siis suhteellisen nuorta – ilmeisesti 1700 luvun loppupuoliskolla syntyynyttä. Vanhoilta kartoilta paikannettavissa olevia historiallisen ajan asutukseen liittyviä muinaisjäännöksiä alueella tuskin on.

Tolkislandet 1782

Borgå Stad

Vuonna 1749 laaditussa Porvoon emäseurakunnan kartalla kaupunkialueen ulkopuolella, joen itäpuolella on vain Ånäs kartano. ja torppia Pappilanmäellä (Präsrårdetin eli Pappilan mailla). Joen länsipuolelle on merkitty Näse gård, Johannesberg ja Hornhattula sekä kolme torppaa vanhan Helsingintien ja Johannesbergin välille, Johannesbergin kaakkois- etelä ja lounaispuolelle. Kaupunkialueen ulkopuolelta 1700 luvun - 1800 luvun alun tarkempia karttoja löytyi vain keskustan kaakkoispuoliselta alueelta, joen länsipuolelta ei nykyaikaa vanhempia tarkkoja karttoja löytynyt.

Näse gård ja Johannesberg on paikannettu ja ne ovat kohteet 72 ja 73. Hornhattula on paikannettavissa v. 1843 pitäjänkartan avulla. Senaatinkartalla 1873 sitä ei ole – sen kohdilla on vain epämaäräinen rakennusrykelmä. Joka tapauksessa Hornhattulan vanha tonttimaa on täysin rakennettua aluetta Aleopeauksen kadun tienoilla. Torpat ovat sijainneet karkeasti kohdissa N 6696255 E 425374 (Johannesbergintie 3), N 6696005 E 425090 (Ensbacken) ja N 6695842 E 424184 (Björkbacka). Kaksi ensimmäistä sijoittuvat rakennetuille alueille. Björkbackan kohdalle paikantuva on yksittäistalon pihamaata metsän keskellä. Sitä ei tarkastettu. V.- 1749 kartan torpan paikannus siihen kohtaan on karkea, joskin varsin todennäköinen.

Joen itäpuolella Ånäs on kohde 162 ja se on täysin rakennetulla alueella. Vuoden 1759 kaupungin omistuksien kartalle - siis joen itäpuolella - on merkitty talo (tai torppa) kahden pienen peltolohkon väliin, joiden nimet ovat By gårde ja By åker. Sen kohdalle on senaatinkartassa v. 1873 merkitty torppa ja jossa useita ulkorakennuksia. Se paikantuu Adlercreuzinkatu 6:n kohdalle ja on nyt täysin rakennettua aluetta (N 6695799 E 427128). V. 1769 kartan ote vieressä.

1830 luvulla laaditussa tarkemmassa kaupungin omistuksien kartassa on useita tonttimaita (lienevät itsellisiä, mäkitupia ja torppia) kaupungin itäpuolella. Niitä ei nyt tarkemmin tutkittu.

1700-luvun lopun talot ja torpat kaupunkialueen ulkopuolella.

N	E	Nimi	Kylä	Rapnro	Huom
6694237	426849	KOKONUDD	Borgå Stad	70	
6695994	425894	NÄSE	Borgå Stad	72	kylä/kartano
6695252	426515	ÅNÄS	Borgå Stad	162	kartano
6696421	424969	JOHANNISBERG	Borgå Stad	73	kartano
6695808	427123	(By åker)	Borgå Stad	talo/torppa	rakennus 1759
6695842	424184	Björkbacka	Borgå Stad	torppa	
6696250	425349	Hornhattula	Borgå Stad	kartano	kylä/kartano
6696250	425349	Johannesbergintie 3	Borgå Stad	torppa	
6696005	425090	Ensbacken	Borgå Stad	torppa	

Drägsby

Drägsbyssä on v. 1749 kartalla kartanon lisäksi seitsemän torppaa ja krouvi vanhan Helsingintien varressa, Kiialan krouvin vieressä. Tarkempia karttoja alueesta on vasta vuodelta 1883. Klerckerin kartaston 1796, vuoden 1840 pitäjänkartan ja 1883 kartan perusteella torpat paikantuvat hyvin.

Kartano ja sen pohjoispuoliset torpat ovat raportin kohteet 51, 141 ja 142. itäpuoliset puoleiset neljä torppaa sijoituvat Ernestasin ja Mossakrogin välillä olevaan kallioiden väliseen laaksoon, moottoritien ja Kuninkaantien välille. 1749 kartalla alueelle on merkitty kolme torppaa maininnalla ”Skogby torpen”. Myöhemmillä kartoilla torpat ovat Backas, Skogby eli Ernestas ja eteläisin Longfalls – myöhemmin Öfra- ja Nedre Långfalls. Kylän etelärajalla on neljäs torppa, Ölstens. Lisäksi kylällä on enklaavi Tolkkisten koillispuolella, Koddervikin luoteispuolella, Haikkoon rajalla, missä on sijainnut Koddervikin torppa. Se on merkitty v. 1749 kartalle ja mm. Klerckerin merikartastoon 1796. Samoin Mänsaksen torppa (senaatin kartalla Skogmänniska) on kuulunut

Drägsbylle ja laaja maa-alue sen etelä ja koillispuolella. Kuninkaantien varressa on ollut Drägsbyn krouvi, 1883 kartalla Krogars (Vieressä Kiialan krouvi). Kaikki nämä vanhat torpanpaikat ja krouvi ovat olleet käytössä näihin päiviin. Osa on edelleen käytössä, osa on uudisrakennetulla alueella. Näitä rakennettuja ja nykyajan maankäytön piirissä olevia torpanpaikkoja ei nyt tarkemmin maastossa tutkittu, koska niissä tuskin on mitään arkeologisesti kiinnostavaa jäljellä, saati paikannettavissa ja todettavissa nykyisistä pihoista ilman kaivauksia – niiden suojelu olisi joka tapauksessa kyseenalaista ja tarpeetonta. Mielestäni niihin ei maksanut vaivaa panostaa tässä inventoinnissa tämän enempää.

Ote v. 1749 Porvoon emäseurakunnan kartasta. Torpat vahvistettu sinipunaisella, Långfallsista on vain teksti, ei merkintää.

1700 luvun talot ja torpat

N	E	Nimi	Kylä	Rapnro	Huom
6693793	420657	DRÄGSBY	Drägsby	51	
6693657	421295	STORMOSSEN	Drägsby	52	
6695148	420495	Nornäs	Drägsby	141	torppa
6695438	420709	Kungsbäcken	Drägsby	142	torppa
6690386	422411	Koddervik	Drägsby	torppa	enklaavi (Svartså)
6691719	422318	Mänsas	Drägsby	torppa	enklaavi (Svartså)
6695291	422043	Backas	Drägsby	torppa	
6695008	421929	Ernestas	Drägsby	torppa	
6694115	422627	Långfalls	Drägsby	torppa	
6693772	422770	Ölstens	Drägsby	torppa	
6695774	422204	Krogars, krouvi	Drägsby	torppa	

Eriksdal

Vuoden 1749 rajankäyntikartalla yhden talon kylä ja talo Eriksdalinjärven pohjoisrannalla, samoin v. 1749 Porvoon emäseurakunnan kartalla. Se sijaitsee tutkimusalueen ulkopuolella. Muissa vanhoissa 1700 - 1800 lukujen kartoissa kylän alueella ei ole tutkimusalueelle sijoittuvia asutusmerkintöjä.

Estbacka, Gammelbacka ja Pepot

Kylät käsitellään tässä yhtenä kokonaisuutena, koska niistä on laadittu yksi yhteinen isojakokartta v. 1799 ja v. 1910.

Gammelbackan kartanon (raportin kohde 68) paikannus on selvä – se on sijainnut nykyisen seurakuntakeskuksen alla.

Pepotin kartano on sijainnut kohdassa N 6693945 E 425405 vuoden 1799 isojakokartalla ja myös Klerckerin kartalla. Vuoden 1910 kartalla sitä ei enää ole - peltona. Nyt paikka on raviradan alla. Kuitenkin v. 1749 emäseurakunnan kartalla kartano on selvästi muualla kuin 1700-luvun lopun kartoissa, noin 300 m 1799 paikasta länsilounaaseen, Gammelbackan puron länsipuolella, nykyisen Viertotie 12:n kohdalle (N 6693804 E 425075). Klerckerin 1796 kartassa on v. 1799 isojakokartan kartan talojen kohdalla talorykelmä mutta teksti ”Pepot” ja punainen piste siitä n. 300 m länsilounaaseen. V. 1799 isojakokartalla kohdalla on talorykelmä ja tonttimaa mutta kartano rakennuksineen on merkitty siis itään puron toiselle puolelle.

Estbacka on 1746 kartalla Pepotin vanhasta kartanosta (siis puron länsipuoleinen tontti) n. 400 m pohjoisluoteeseen. Siihen kohtaan on merkitty v. 1799 isojakokartalla iso rakennus (N 6694204 E 424868). Paikka on nykyisen Peipontie 6 (tai onko se Kaaritie 6) talon kohdalla.

Gammelbackassa, Pepotissa ja Estbackassa on v. 1799 kartalla 11 torppaa. Vuoden 1749 kartalla on yksi torppa, joka sijoittuu muualle kuin 1799 torpat. Sen kohta on sittemmin ja edelleen peltona. Se on ainoa alueen torppa, joka ei sijaitse rakennetulla alueella. Kaikki muut torpat ovat olleet käytössä nykypäiviin saakka ja ovat edelleen käytössä tai nykyaikaisen rakentamisen alla.

6698445	425113	GAMMELBACKA TORP	Gammelbacka	66
6693570	424704	GAMMELBACKA kartano	Gammelbacka	68
6693378	425449	Torppa 1749	Gammelbacka	torppa
6693226	424612	torppa	Gammelbacka	torppa
6693121	424861	torppa	Gammelbacka	torppa
6693717	424620	torppa	Gammelbacka	torppa
6694258	424679	torppa	Gammelbacka	torppa
6694132	424487	torppa	Gammelbacka	torppa
6694158	424688	torppa	Gammelbacka	torppa
6692290	424973	torppa	Gammelbacka	torppa
6691987	424954	torppa	Gammelbacka	torppa
6694204	424868	Estbacka 1749	Estbacka	talo
6694544	423772	Hommas	Estbacka	torppa
6693772	425193	Pepot 1749	Pepot	talo
6693940	425403	Pepot 1799	Pepot	talo
6694808	424906	Pepot torppa	Pepot	torppa
6693819	425941	Lappnäs	Pepot	torppa

Finnby

Kylätontilla viisi taloa ja siitä koilliseen Bergstan kartano. Kylätontti on kohde 41. Bergstan kartanon pihaa ei tutkittu – kauempaa katsottuna ja ilmakuvasta katsottuna alueelle ei voi merkitä muinaisjäännöstä tai mahdollista muinaisjäännöstä ilman koekuopitusta tms. Vaikuttaa siltä, että pihaluheen maankäyttö on ollut yhtämittaista ja todennäköisesti sekoittanut merkit vanhasta asutuksesta. En usko, että maksaa vaivaa suojella. Vanha kylätontti on rakennettua aluetta. Vuoden 1700 kartalle ei ole torppia merkitty. Vuoden 1749 Porvoon emäseurakunnan kartalla on kaksi torppaa, jotka paikantuvat myöhempien karttojen avulla (1789 isojakokartta on hyvin epäselvä). Toinen on myllytorppa Bergstantien ja Finnbyntien risteyksen eteläpuolella, toinen nykyisen Bergstantie 2 kohdilla. Myllytorpan kohdilla kevyenliikenteen väylä.

6698158	424818	Finnby, kylätontti	Finnby	41	5 taloa
6698203	425286	mylly	Finnby		
6698299	425268	torppa	Finnby		
6698445	425113	Bergsta Gård	Finnby	kartano	

Haikkoo

Haikkoon kartanon 1800 luvun alkupuolisko vanhempi paikka on muinaisjäännöksenä (kohde 64). V. 1746 emäseurakunnan kartalla kylässä on yksi torppa Hermanninsaarella. Se on merkitty samoille kohdille myöhemmissäkin kartoissa (N 6689768 E 423535). Vanhan torpan paikalla on talo. Se sijaitsee pienellä kalliopohjaisella kumpareella. Se viereen, kumpareen korkeimmalle kohdalle, vanhan torpanpaikan kohdalle tai kupeeseen on rakenteilla uusi talo ja maa on kuorittu sen ympäriltä. Alueella tuskin on löydettävissä ja tunnistettavissa jälkiä paikan vanhimmasta asutuksesta.

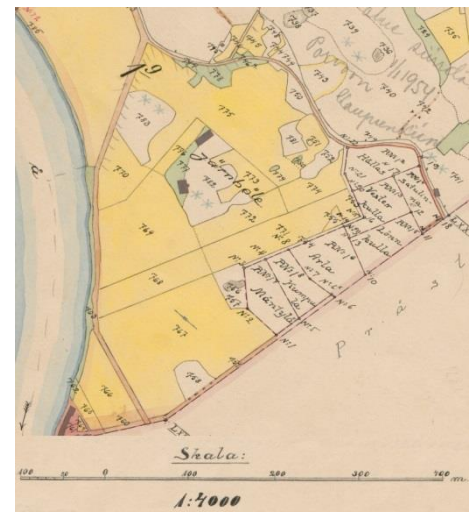
Toinen torppa ilmaantuu Haikkoon maille Koddervikin pohjoisrannalle v. 1843 kartalle merkittynä ensimmäisen kerran (N 6690596 E 422869). Torpan paikalla on asuttu talo edelleenkin ja ympäristö on rakennettu. Samalle v. 1843 kartalle on merkitty ensimmäisen kerran myös Hammarbölen torppa ja sen koillispuolella kaksi muuta (N 6692048 E 423389, N 6692430 E 423639, N 6692337 E 423663). Nämä kaikki sijaitsevat rakennetuilla alueilla. Nämä ilmeisesti vasta 1800 luvulla perustetut torpat eivät ole talokartalla.

Järnböle ja Prästgård

Järnbölen säteri on 1746 kartan ja myöhempien 1700-luvun yleiskarttojen (Kuninkaan, Klercker) perusteella sijaitsee jokseenkin sillä kohdilla mihin se on merkitty v. 1926-31 Finnbyn ja Järnbölen toimituskartalla. V. 1873 senaatin kartalla kohdilla on torppa ja Järnböle on merkitty idemmäksi, kohdalle missä Kuninkaan ja Klerckerin kartalla on Huckus niminen talo.

Järnbölen sijainti N 6697802 E 425539 ja Huckuksen (torppa 1749) N 6697792 E 426402. Molemmat paikat ovat modernin rakentamisen alla.

Ote v. 1926-31 toimituskartasta:

Pappilan mailla on useita mäkitupia tms. rakennuksia ihan silloisen kaupunginrajan pohjoispuolella – Pappilanmäellä. Alue on rakennettua. Niitä ei nyt tarkemmin tutkittu – edellyttäisi pihamaiden penkomista.

Kallola

Kallolan kolmen talon kylätontti on myöhemmän Kallolan kartanon kohdalla - rakennuksen ja pihamaan alla. Se on raportin kohteena 74 jossa tarkempi selitys. Suurin osa itse kylän maista ja torpat sijoittuvat tutkimusalueen ulkopuolelle.

Kiiala

Kiialan kartano ja vanhat, 1700 luvun torppienpaikat on selostettu raportin kohteissa, joiden numerot ovat alla olevassa taulukossa:

6697232	424031	KÄRRBY	Kiiala	18
6697908	424685	GRINDBY	Kiiala	43
6698004	424931	SMEDS	Kiiala	44
6697673	423785	KIALA	Kiiala	47
6697628	422823	BÄCKBY	Kiiala	48
6697574	422631	Bäckby 2	Kiiala	48
6698514	423882	NÄSEBY	Kiiala	76
6696999	424352	KÄRRBYBACKEN	Kiiala	136
6698444	423239	VESSBY	Kiiala	144

Stensböle

Stensbölen kartano ja sen vanhat, 1700 luvun torppienpaikat on selostettu raportin kohteissa, joiden numerot ovat alla olevassa taulukossa:

6692392	430401	KÄRRAS	Stensböle	106
6692243	431245	BASTUBERG	Stensböle	107
6691901	428533	KOTTERNÄS	Stensböle	108
6692007	429401	STENSBÖLE	Stensböle	110
6692064	429470	BACKAS	Stensböle	111
6691769	429851	GRINDAS	Stensböle	112
6691259	429426	LÅNGNÄS	Stensböle	113
6692263	427771	Uddas	Stensböle / Tarkis	

Svartså ja Åminne

Svartsån vanhat talot ja torpat ovat muinaisjäänösrekisterissä ja tässä raportissa omina kohteina joten ne on selostettu kohdekuvauksissa. Svartsån vanhin tarkka kartta, isojakokartta vuodelta 1791 on ongelmallinen – siihen ei ole merkitty tonttimaita ja taloja lainkaan, paitsi jostain syystä vain Häntalan tontti. Talopaikannukset on tehty osin v. 1749 emäseurakunnan kartalta (karkeasti) ja tarkemmin v. 1883 toimituskartalta sekä Senaatinkartalta. Ainoastaan 1800 luvun kartoilla (mutta ei

vanhemmilla) olevia taloja ja torppia ei ole luettelossa. Yksi v. 1749 kartalle merkitty torppa, jossain Kvarnkärren eli entisen Upplabbträskin ja joen välillä, ei paikannu järkevästi edes karkeasti.

6690900	419161	NYBACKA	Åminne	57
6692629	420228	LABBAS	Svartså	55
6691322	419557	BRASBACKABY	Svartså	56
6690791	421195	SILLVIK	Svartså	61
6692306	419919	PELLAS	Svartså	132
6690848	419407	Häntala	Åminne	(57)
6690788	421751	Brännbacken	Svartså	(61)
6692102	420418	Opp Labbas	Svartså	talo

Tarkis

Tarkisissa on v. 1749 kartalla kaksi taloa ja torppa, jotka ovat hyvin paikannettavissa v. 1763 ja 1784 isojakokartoista. Kyläontilla on siis kaksi taloa ja kupeessa sotilastorppa. Tarkemmin selostettu kohteessa [101](#). Vuoden 1695 kartalla on kaksi taloa ja kaksi myllyä. Myllynpaikat on merkitty myöhempiinkin karttoihin. Myllyistä ei maastossa ole enää jälkeäkään – joki on raskaasti ruopattu.

6693297	429355	TARKIS	Tarkis	101	2 taloa
6693366	429421	Soldats torp	Tarkis	101	

Teisala

Teisalassa on v. 1783 isojakokartalla kaksi taloa ja sotilastorppa, jotka ovat helposti paikannettavissa. Ne ovat myös raportin kohteina. Kohdenumerot alla olevassa taulukossa.

6699215	423837	SEPPÄLÄ	Teisala	39
6699437	423625	ULJAS ANTTILA	Teisala	75
6699264	423707	Soldats torp	Teisala	(39)

Tjusterby ja Väster Munkby

Vuoden 1779 isojakokartalla kylässä on kaksi taloa, sotilastorppa ja kaksi muuta torppaa. Talot ovat kohteena 137. Torpat ovat rakennetuilla alueilla. Väster Munkby on muinaisjäännöskohteena. Sen torppa todettiin täysin hävinneeksi (tien alla) v. 2013 inventoinnissa.

6694401	420078	Yrjas	Tjusterby	137
6694250	420152	Klåsbacka	Tjusterby	137
6694418	419951	Soldatstorp	Tjusterby	137
6695292	419660	Qvarntorp	Tjusterby	137
6695183	419722	Knuterstorp	Tjusterby	137
6693432	420317	Munkby	Väster Munkby	50
6693035	420010	Råbäckstorp	Väster Munkby	50

Veckjärvi

Veckjärvelle paikantuu v. 1749 emäseurakunnan kartalta sekä v. 1783 isojakokartalta seitsemän taloa, joista neljä yhtenäisellä tontilla. Torppia ei kylässä näyttäisi olevan vielä 1700 luvulla kuin isojakokartalla krouviksi mainittu ”Krog torp” (selostettu tiekohteen [167](#) yhteydessä).

6696932	430012	Staffas ym	Veckjärvi	85	4 taloa
6696660	429795	Myllibacka	Veckjärvi	85	
6697710	430091	Domargård	Veckjärvi	85	
6696896	429895	Hongas	Veckjärvi	85	

Tulos

Kaikkiaan arkeologisia suojelukohteita on 63 (aiemmin 65) joista muinaisjäännöksiä on 58 (aiemmin 60) ja muita kulttuuriperintökohteita on 5. Suojelukohteiden määrä siis väheni kahdella. Se johtui siitä, että vaikka uusia muinaisjäännöksiä löytyi 17 ja muita kulttuuriperintökohteita 4 eli 21 uutta suojelukohdetta niin 23 kohteelta jouduttiin poistamaan suojelukohdestatus.

Muita kuin suojelukohteita alueella on nyt 86 (löytöpaikkoja, mahdollisia muinaisjäännöksiä ja muita kohteita eli havaintopaikkoja). Lisäksi raportoidaan 18 muinaisjäänösrekisterissä ollutta kohdetta, jotka ovat hävinneet, tuhoutuneet tai ovat olleet ns. olemattomia (väärä koordinaatti tai paikkaa ei löydy tai paikalla ei ole mitään). Kaikkiaan raportoidaan siis 167 kohdetta, joista siis 129 on ennestään tunnettua ja uusia on 38.

Tarjousta tehtäessä maaliskuussa 2020 muinaisjäänösrekisterissä olevat alueen kohteet (muut kuin luonnonmuodostumat) laskettiin ja tuolloin saatiin tulokseksi 113. Joulukuussa 2020 muinaisjäänösrekisterissä oli 129 kohdetta – ne ovat mukana raportissa. Tammikuussa 2021 niitä on tullut vielä lisää ainakin yksi löytöpaikka, mutta sitä ei raportissa ole enää huomioitu. Raportissa on siis mukana 30.12.2020 muinaisjäänösrekisterissä olleet ja alueelle sijoittuvat kohteet ja sen lisäksi uudet, tässä inventoinnissa havaitut kohteet.

Merkittäviä uusia löytöjä olivat Finnbyn kivikautiset asuinpaikat Hiekkaharjuntie (raportin kohde [121](#)) ja Nedre Pås NW ([122](#)). Asuinpaikat ovat laajoja, niissä on rakenteita (painanteita) ja ennen kaikkea ne ovat lähes täysin ehjiä, liki kajoamattomia, metsässä sijaitsevia. Lisäksi Kallolasta löytyi pellostosta kivikautinen asuinpaikka. Muut uudet muinaisjäänökset ovat kiviaitoja, vanhan, suuren rantatien hylättyjä osuuksia eli tiepohjia, hiilimiilu sekä historiallisen ajan torpanpaikkoja.

Merkittävä tulos on se, että kaikki muinaisjäänökset tarkastettiin ja niiden tiedot saatettiin ajan tasalle. Useiden muinaisjäänösten suojelustatusta muutettiin (hävinnyt, tuhoutunut, olematon, ei täytä muinaisjäänöksen kriteereitä) sekä niiden suojelualuerajauksia tarkennettiin. Sama tehtiin myös lukuisille mahdollisille muinaisjäänöksille sekä muille kulttuuriperintökohteille.

Inventoinnista voi tehdä myös sen johtopäätöksen, että *26 vuotta on liian pitkä aika inventointien ja kohteiden tarkastamisten välillä* (Seppälä 1994 ja inventointi nyt), erityisesti suhteellisen runsaan maankäytön alueilla. Kun otetaan huomioon myös käsitysten ja kriteereiden muuttumisaikaväli, niin Porvoon kaltaisissa maankäytön intensiteetin ja muinaisjäänösdiversiteetin ympäristöissä voi arkeologisten inventointien *vanhentumisajaksi* todeta 18-20 vuotta.

Yleisinventointi ei ole kattavuudeltaan täydellinen eikä tarkka. Siksi uudet asemakaavat olisi hyvä vielä erikseen inventoida tarkemmin.

Tilasto:

Sarake 2020-12 tarkoittaa muinaisjäännösrekisterissä joulukuun lopulla olevia kohteita ja 2021-01 sarake tilannetta inventoinnin jälkeen, inventoinnin tuloksena. Sarake 2020-03 tarkoittaa muinaisjäännösrekisterin tilannetta maaliskuussa 2020.

Tilastot	2020 -12	2021-01	2020-03
Muinaisjäännökset	60	58	47
Muut kulttuuriperintökohteet	5	5	6
Mahdolliset muinaisjäännökset	31	3	31
Löytöpaikat	33	38	29
Muut kohteet		45	
Hävinneet tuhoutuneet olemattomat		18	
Kohteita kaikkiaan	129	167	113
<i>Ennestään tunnettuja kohteita</i>	129		
<i>Uusia kohteita</i>		38	
Uusia muinaisjäännöksiä		17	
Uusia muu kultt per koht		4	
Uusia muita kohteita		17	
<i>Muutettuja muinaisjäännösrajauksia</i>		15	
<i>Poistettavia kohteita kaikkiaan</i>		14	
<u>Statukseltaan muuttuneita kohteita</u>		51	
<i>Muinaisjäännösstatus poistettu</i>	(60->)	19	
Muinaisj -> muu kohde		9	
Hävinnyt tuhoutunut olematon		9	
Muinaisj -> mahd.muinaisj		1	
<i>Mahdollinen muinaisj muutettu</i>	(31->)	28	
Muinaisjäännökseksi		7	
Hävinnyt		3	
Luonnonmuodostumaksi		1	
Muiksi kohteiksi		17	
<i>Muu kultt. Perintökohde muutettu</i>	(5->)	4	
muinaisjäännökseksi		1	
Muuksi kohteeksi		1	
hävinnyt tuhoutunut olematon		2	

Lähteet

Kirjallisuus

- Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo, 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805. SKS. lehdet 53, 54, 71, 72.
- Edgren, T. & Gardberg, C.J. 1996. Porvoon kaupungin historia I. Porvoon seudun esihistoria - Keskiaika ja 1500-luku. Porvoon kaupunki.
- Harju Erkki-Sakari ja Tiilikainen Heikki 2009: Kuninkaallinen merikartasto 1791-1796. SKS, Atlasart. (Klerckerin merikartasto).
- Harju Erkki-Sakari ja Lappalainen Jussi T 2010: Kuninkaan tiekartasto Suomesta 1790. SKS, Atlasart.
- Mäkelä-Alitalo Anneli. 2000: Porvoon kaupungin historia III:1 1809-1878. Porvoon kaupunki.
- Mäntylä Ilkka, 1994: Porvoon kaupungin historia II - 1602-1809. Porvoon kaupunki.
- Niukkanen Marianna 2009: Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset – tunnistaminen ja suojele. Museovirasto RHO 2009.
- Nunez Milton 1978 : A Model to Date Stone Age Sites within an Area of Abnormal Uplift in southern Finland. Iskos 2. 25-51.
- Museovirasto 2017. Historialliset tiet. Ohje 2017.
- Selen, Göran 1996: Porvoon pitäjä kautta aikojen I ja II. Porvoon maalaiskunta
- Westerlund Lars, Koskimies Jan, Virrankoski Hannes, Brunberg Maija. 2008: Porvoon kaupungin historia IV, 1917-1996. Porvoon kaupunki.

Raportit

- Hackman, A. 1928. Borgå socken. Undersökning av gravrösen från romenska järnåldern på Kuito vid Tolkis i juni 1928.
- Jussila, T., Laakso, V & Sepänmaa, T. 2013. Porvoo Haikkoon kartano muinaisjäännösinventointi 2013. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. 2013. Porvoo Mt 170 parantamisalueen välillä Kulloo-Ernestas muinaisjäännösinventointi 2013. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. 2016. Porvoo Hummelbergin siirtolapuutarhan asemakaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2016. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. 2017. Porvoo Gammelbacka Gammelbackan puistometsä ja Hamarim alakoulun alue muinaisjäännösinventointi 2017. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. 2018. Porvoo Mt. 1605 kevyenliikenteenväylä välillä Lakkapolku-Papinjärventie muinaisjäännösinventointi 2018. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. 2019. Porvoo – Askola 110 kV voimajohtolinjan arkeologinen inventointi 2019. Mikroliitti Oy.
- Katiskoski, K. 1990. Porvoon mlk. Kulloo – Porvoon kaupunki Harabacka Inventointi suunnitellulla maakaasuputkilinjalla.
- Koivisto. S. 2012. Porvoo Skaftskärr Kaavarunkoalueen arkeologinen inventointi 30.-31.10.2012.

- Munck, Marita ja Boström, Berit 1933: Borgå sockens fasta fornlämningar samt förteckningar över fynd från förhistoriska tid. Borgå Museum.
- Ranta, H. 1990. Porvoo Kokonmäki Pronssikautisten röykyöiden kaivaus.
- Rosendahl, U. 2003. Nylandska sätes – och kungårdar från medeltid och 1500-tal. Grundutredning och inventering. Museiverket Byggnadshistoriska avdelningen.
- Rosendahl, U. 2005. Porvoon Näsinmäki Arkeologinen inventointi. Rakennushistorian osasto. Museovirasto.
- Seppä, J. 2018. Porvoo Johannisberg 100008279. Historiallisen ajan asuinpaikan tarkkuusinventointi 26.-27.4 ja 2.5.2018. Museovirasto.
- Seppälä, S-L. 1994. Porvoon kaupungin ja maalaiskunnan arkeologinen inventointi. Porvoon museo.
- Suhonen, V-P. 2003. Historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten inventointi Itä-Uudellamaalla keväällä 2003. Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Tarkastuskertomukset

- Bergström, Matti 1986: tarkastuskertomus. Porvoo mlk Hamari. Museovirasto.
- Katiskoski, K. 1991. Arkeologisen kohteen tarkastus. Norrnäs.
- Maaranen, Päivi 2006 (2007): Arkeologisen kohteen tarkastus. Porvoo Gammelbacka Utsiktberget-Tornberget B. Museovirasto.
- Mustonen, R. 2020. Arkeologisen kohteen tarkastus. Nybacka. Porvoon museo-Itä-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo.
- Seeger T. 1986. Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Porvoo, Kokkomäki.
- Standberg, N. 1997. Tarkastuskertomus. Porvoo Hasselholm.
- Taavitsainen, J-P. 1983. Esihistoriallisen kohteen tarkastus. Porvoo, Telegrafberget.

Muita lähteitä

- AK 442 Maisemaselvitys. Gammelbackan kartanon puistometsän vaiheita. Kaupunkisuunnittelu (2009) päivitetty 2017.

Vanhat kartat

Yleiskartat

- Brotherus 1694 - 1710: Kartta Porvoon läänin rannikosta.
- Borgå sockens vägar år 1889.
- Ekebon. K.G. 1886. Karta öfver Finlands södra Skärgård från Willinge-Borgå-Pellinge.
- Kalmbergin kartasto 1855. Pernaja, Liljendal, Lapinjärvi, Porvoo, Askola, Pornainen, Mäntsälä, Siipoo, Myskylä.
- Karta öfver Finland. Nylands län med tillstötande delar af Åbo, Tavastehus och St. Michels län, Sektion 3. 1864
- Senaatinkartta 1873 Nylands Län, Helsinge Härad. Rivi VIII, Lehti 33.

Senaatinkartta 1873 Nylands Län Helsinge Härad/Perno. Rivi IX, Lehti 34.

Senaatinkartta 1873 Nylands län Helsinge härad. Rivi IX, Lehti 33.

Senaatinkartta 1873, Rivi VIII, Lehti 32.

Senaatinkartta 1873 Nylands län, Helsinge Härad, Borgå Socken. Rivi VIII, Lehti 34.

Senaatinkartta 1873 Uudenmaan lääniä, Helsingin kihlakuntaa. Rivi VIII, Lehti 33.

Suomen taloudellinen kartta (kihlakunnankartta) 1912, korjattu 1919. Lehti II:7 Porvoo-Loviisa.

Porvoon emäseurakunnan kartta 1749 (säilyneet osat eivät kata koko aluetta).

Porvoon pitäjänkartat 1843, 3021 05, 3021 02, 3021 02.

Peruskartat: Porvoo 3021 02, 1962, - 78 ja 88. 3021 03. 1962, - 78 ja 88. 3021 05. 1962, - 78 ja 88. 3021 06. 1962, - 78 ja 88.

Tarkemmat kartat kylittäin

Boe (Tolkis):

Byman, A.F. 1876, 1877, 1880. Förrätningen no 3188. Karta öfver Kuggö enstaka Frälse säteris egor och fiskevatten i Borgå socken af Helsinge härad och Nylands län.

Winter Timothy 1782-83: Charta öfver Tolkis Holme til endel lydande under Svartså, Carleby samt till större delen under Boe Gård uti Borgå Socn och Härad samt Nylands Lähn.

Edelman, F. 1891. Karta öfver Tolkis urfjällsskifte, underlydande Kaspersbacka Frälse säteri No 2. ingas söteri rusthåll no 3 I karleby by samt Uppgrindas Frälse hemman no 4 och Keupas Frälse hemman No 7 I Svartså by, alla I Borgå socken Helsinge härad och Nylands Län.

Borgå Stad:

Brink, H. 1732. Charta Öfwer Rågånäen mellan allodial Säteri Gårdarne Näse och Johannesberg Belägne invids Borgo Stad och Sockn, Samt Nylands Län.

Forsblom Nils, Toimitus No 51099. Kartta niistä Porvoon kaupungille kuuluvista tiluksista Uudenmaan lääniä, jotka on käytetty maanhankintalain mukaisesti tarkoituksiin.

Heinricius, J. 1762. Geometrisk Charta öfwer Nyåkrar och Entakor uppå Borgo Stads samfaldta March I Nylands Höfdingedöme.

Nyberg. O.W. 1879, 1880: Karta öfver Borgå Stads Egor.

Westermark, N. 1759. Geometrisk Charta öfwer En Del Af Borgo Stads Åkrar, belägne I Borgo Härad och Nylands Län.

Winter Timothy 1780: Charta öfver Tvistige Holmarna och Råsträckningarna emellan Gammelbacka med Pepott och Kråkö med desf Qircumferande uti Borgå Sockn Nylands och Kymmenegårds Höfdinge dömen.

Drägsby:

Edelmann, F. 1883. Dreggsby Enstaka Allodial Säteris samt Langis, Labbas och ½ Monsas hemmans egor uti Svatså By af Borgå socken, Helsinge härad och Nylands län.

Eriksdal

Brinck 1740-41: Charta öfver Råerne emellan Ericksdahl Sätessgård åten ena och Illby Samt Täisala byen åten andra sidan, Belägne uti Borgå Sochn och Härad, samt Nylands Lähn.

Estbacka:

Saxelin, E. 1803. Charta öfver Råskillnaden emellan Gammelbacka med Pepot Säteris samt Estbacka Frälse hemman. Ägor å ena och Johannesbergs Säteris Ägor å andra sidan belägne i Borgå Socken och härad samt Nylands Lähn.

Erander, L. 1919. Karta öfver Estbacka enstaka frälsehemman nor 1 1 /4 i Borgå socken Helsinges härad, Nylands län.

Finnby:

Broterus, S. 1700. Skogs Charta uppå Finby Bårgsta och Pårgegårdh [tarkoittaa Eriksdalia].

Broterus, S. 1700. Charta uppå Finby i Bårgo Sochn och Härad.

Edelmann, F 1879: Karta öfver egor, hvilka gått i byte emellan särskilda lägenheter uti Finby by af Borgå socken o. Nylands län.

Ehnqvist, E. 1926-31: Karta i 3 delar over Finnby bys och Jernböle enstaka lägenhets alla ägor i Borgå kommun och Nylands län.

Hagström, C. P. 1783. Charta öfver Finby Bys Hustomter I Kymenegårds Län Kymene Härad och Borgå Sockn.

Hagström, C. P. 1787. Charta öfver Finby Bergsta och Erichdals Samfälta Ägor Belägne uti Borg Sochn Kymmene Härad och Kymmene Gårds Län.

Rosberg, J. 1840. Finby Bys Tomter och Swinwall uti Borgå Socken Helsinges Härad och Nylands län.

Gammelbacka, Pepot ja Estbacka:

Järnefelt Niklas ja Rydman Werner 1908-1910: Karta i 5 delar öfver Gammelbacka Pepott och Estbacka enstaka frälsehemmans egor i Borgå socken Helsinges härad och Nylands län.

Winter, Timothy 1779: Charta öfver Gammelbacka Pepott och Estbacka Frälse Egendomars Ägor i Nylands Län Borgå Härad och Socn

Winter, Timothy 1780: Charta öfver Tvistige holmarna och Råssräckningarna emellan Borgå Stad Gammelbacka med Pepott och Kråkö med dess Circumferance, uti Borgå Socn, Nylands och Kymmenegårds Höfninge Dömen

Westerman, N. 1745. Charta öfver Twistiga Rågängen Näse och Repot allodiale Säterien emellan, uti Borgo Sochn, Borgo Härad och Nylands Lähn.

Haikkoo:

Ehnqvist, E. 1920: Karta öfver den del af Haikå enstaka allodial säteri No1 af Borgå socken ovh Nylands län, som affattas ogh styckats år 1920.

Rosenberg, J. 1843. Karta öfver Haika Gårds Ågor I Borga Socken Helsinge Härad och Nylands Län.

Tukkila, E. 1933. Karta i 2 delar över Haiko fr lägenhets RTY 1 /41 alla ägor I Haiko esnt.by av Borgå landskommun och Nylands län.

Järnböle:

Grenman, C. M. 1826, 1827. Charta öfver Kyrkoherde Bohlest och Jerböle Säteriets Ägor och Tvis-temarkens med Borgå Stad och Ånäs Säteri, uti Borgå socken Kymmene Härad och Kymmengårds län.

Ehnqvist, E. 1926-31: Karta i 3 delar over Finnby bys och Jernböle enstaka lägenhets alla ägor i Borgå kommun och Nylands län.

Kallola:

Winter, T. 1783. Charta öfver Kallola ägor uti Borgo Sockn Kymmene Härad och Kymmegårds Lähn.

Edelmann, F. 1879. Karta öfver Kallola bys egor uti Borgå socken, Helsinge Härad och Nylands län.

Kiala:

Winter, T. 1787. Karta öfver Kiiala Allodial Säteri Ägor uti Borgå Socken och Härad samt Nylands Län. Lisäksi tästä kartasta on erillinen, puhtaaksi piirretty versio vuodelta 1848. Siinä ei ole mitään oleellisia eroja alkuperäiseen verrattuna.

Prästgård

Wirenman 1826: Charta öfver Kyrkoherde Bohlels och Jernböhle Säteriets Ägor, och Tvistemarken med Bårgå Stad och Ånas säteri uti Borgå Socken Kymmene härad och Kymmene-gårds län.

Sannäs:

Hagström, C. P. 1785. 1 sta Karta delen öfver Sannais, Haga och Haraldsnäs ågor uti Borgå Socken af Nylands Län.

Saxby:

Broterus, S. 1693. Geometrisk Charta och Afritning uppå Saxby Belägit i Bårgo Lähn.

Bonej, J. 1767, 1768. Geometrisk Charta öfver Saxbyss Ägor uti Borgo Härad och Sochn samt Nylands Lähn.

Saxelin, E. J. 1816, 1817. Charta öfver Saxby Ägor I Borgå Socken och Härad af Nylands Län.

Winter, T. 1767, 1780. Charta öfver Saxby Ägor Borgå Sockn och Härad Samt Nylands Lähn.

Stensböle:

Giöcker, J. 1734. Bjurböle Och Stensböle Rågånskarta.

Salmeen. 1776. Charta öfver Stensböle Gårds med Dess Underlytande Torppares Åkrar och Ängar Uti Borgå Soken Kymmene Härad och Kymmenegårds Län.

Svartså:

Grönlund, S. 1843. Karta öfver Svartså Holmar.

Edelmann, F. 1883. Dreggsby Enstaka Allodial Säteris samt Langis, Labbas och ½ Monsas hemmans egor uti Svatså By af Borgå socken, Helsinge härad och Nylands län.

Ehnqvist, E. 1919. Renovationskarta öfver Karleby, Åminsby och Svartså byars Samfällighets alla vattenområden och holmar af Borgå socken och Nylands Län.

Luukkonen, J. M. 1900. Karta öfver Karleby, Svartså och Åminsby byars alla egor I Borgå socken, Helsinge härad och Nylands län. (Tästä myös täydennetty kartta vuodelta 1942, Furuhjelm)).

Tuntematon 1921: Förrättningen No 5059a. Karta öfver Karleby, Svartså och Åminsby byar i Borgå socken och Nylands Län. 1. renovations delen.

Winter, T. 1784, 1791. Charta öfver Svartzå och Åminsby Byars Ägor uti Borgå Socken Borgå Härad och Nylands Län.

Winter, T. 1773. Charta öfver Råläggningen emellan Dreggsby Tiusterby, Kiela, Hindhär, Saxby och Löfcoski byars Ägor Belägna uti Borgå Sockn och Härad Samt Nylands Län.

Tarkis:

Broterus, S. 1695. Geometrisk Charta och Afritning uppå Tarkis by belägit i Borgo län och Sohn.

Ehnqvist, E. 1915: Karta öfver Tarkmans hemmans alla samt endel af Pellas hemmans ägor i Tarkis by i Borgå socken och Nylands län.

Hagström, C. 1784. Charta Öfver Pellas Hemman I Tarkis By Uti Kymmenegårds Län, Kymmene Härad och Borgå Sockn.

Silfenius M.R, 1924: Karta i 2 delar öfver lägenheternas RN. 1², 1⁸, 1⁹ alla egor samt egor underlydande lägenheterna RN 2¹⁻⁴ i Tarkis by samt Stensböle enstaka fräsesäteri.

Vestermark, N. 1763. Geometrisk Charta öfver Tarkis bys ägor I Borgo Sockn, Borgo Härad och Nyland län.

Teisala:

Hagström, C. P. 1783. Charta öfver Första Delen Af Teisala Ägor Uti Kymmenegårds Län, Kymmene Härad och Borgå Sochn.

Hahl, K. 1883. Karta öfver Teisala bys egos belägne I Borgå socken Helsinge härad och Nylands län.

Tjusterby ja Wäster Munkby:

Ehnqvist, E. 1920-1921. Karta öfver RNo 1 Tjusterby och RNo 1 Westermunkby enstaka hemmans alla egor af Borgå socken och Nylands län.

Winter Timothy 1780 (affritade år 1845, Rosberg): Karta öfver Tjusterby fräse bys och Wester Munkby Säteriets Åkrar och Ängar.

Veckjärvi:

Winter, T. 1783. Charta öfver Wäckjärvi Byss Ågor Belägne uti Borga Socken Kymmene Härad och Kymmene Gårds Län.

Ehnqvist, E. 1914-1916. Karta öfver Weckjärvi bys alla ägor I Borgå socken och Nyländs län.

Rydman, W. 1917. Karta öfver Weckjärvi bys alla ägor I Borgå socken och Nyländs län.

Åminsby:

Broterus, S. 1707. Geometrisk Charta och Afritning uppå Swartbeck by I Bårgo Sockn och Herad.

Westermarks, N. 1759, 1760. Geometrisk Charta öfver Åminsby I Borgo Sockn Borgo Härad och Nylands Län.

Hannikainen, P. 1866. Karta öfver Storåkern unda Jofs, Mikkas och Grindas hemman i Åmins by af Borgå Socken och Nylands län.

Luukkonen, J. M. 1900. Karta öfver Karleby, Svartså och Åminsby byars alla egor I Borgå socken, Helsinge härad och Nylands län.

Muinaisjännökset**1 PORVOO BERGSTA JERUSALEMBERGET**

Mjtunnus: 613010014
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6698628 E 424991 Z 58 ±1 m

Muutos: rajausta hieman muutettu

Tutkijat: J.E. Tuomala 1886 tarkastus, J.R. Aspelin 1886 koekaivaus, Marita Munck ja Berit Bostöm 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,5 km pohjoiseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Röykkiöt kuten aiemmin on kuvattu. Röykkiön C vieressä vaikuttaisi olevan kallioseinämää louhittu (ei kuitenkaan sattunut silmiin porausjälkiä) ja siinä jyrkän, mahdollisen louhosseinämän juurella - jonka äärellä siis röykkiö sijaitsee – on runsaasti mahdollisesti louhittua kiveä kalliota vasten. Vai onko kyseessä hajotetun röykkiön kivet, jotka työnnetty tasanteelta alas? Röykkiö B on sammaleen ja varpujen peittämä, mutta selvä matala röykkiö. Sen vieressä on ilmeisesti röykkiöstä otettuja kiviä hujan hajan ja myös nuotion pohjana - olisiko joskus ajateltu viedä kivet pois?

Röykkiössä A on pinnalla laakakivi, jossa on hakkaus: "B E M" ja pienemmällä epäselvä teksti "??UMH" ja vuosiluku "1888" (tulkinnan varainen, voisiko olla myös "1988", "1998" tai "1958"). Tekstiä on pidetty puhtaana eli kivessä ei tekstin kohdalla ollut sammalta ja neulasroskaa.

Röykkiö A: N 6698637 E 425016

Röykkiö B: N 6698631 E 424997

Röykkiö C: N 6698619 E 424966

Muinaisjännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Suomenkylän keskustan tuntumassa JerusaleMBERGET-nimisellä korkealla kalliomäellä. Paikka on lähes paljasta kalliolakea, joka viettää jyrkästi etelään. Muinaisjännökset ovat laen etelä- ja kaakkoisreunalla, korkeimman kohdan eteläpuolella.

Röykkiö A on rakennettu pelkistä kivistä kalliopohjalle kaakko-luodesuuntaisesti. Se on muodoltaan soikea ja kooltaan 12 x 9 x 1 m. Kivien koko on 30–60 cm. Röykkiön keskelle on kaivettu 2 x 2 m:n kokoinen kuoppa, josta on heitelty kiviä ympäristöön.

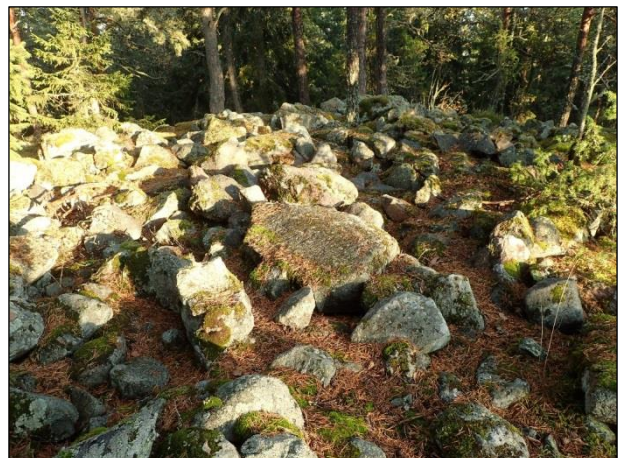
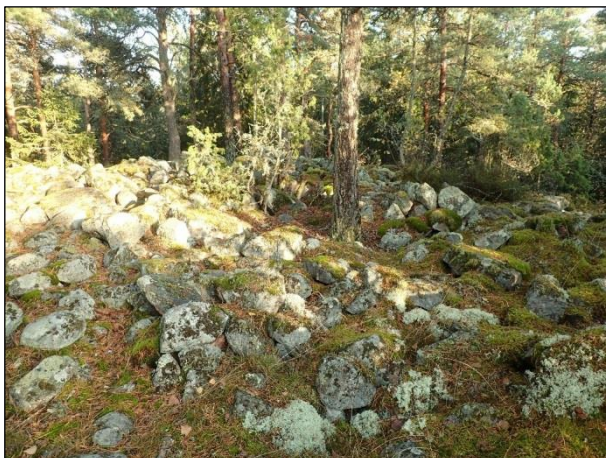
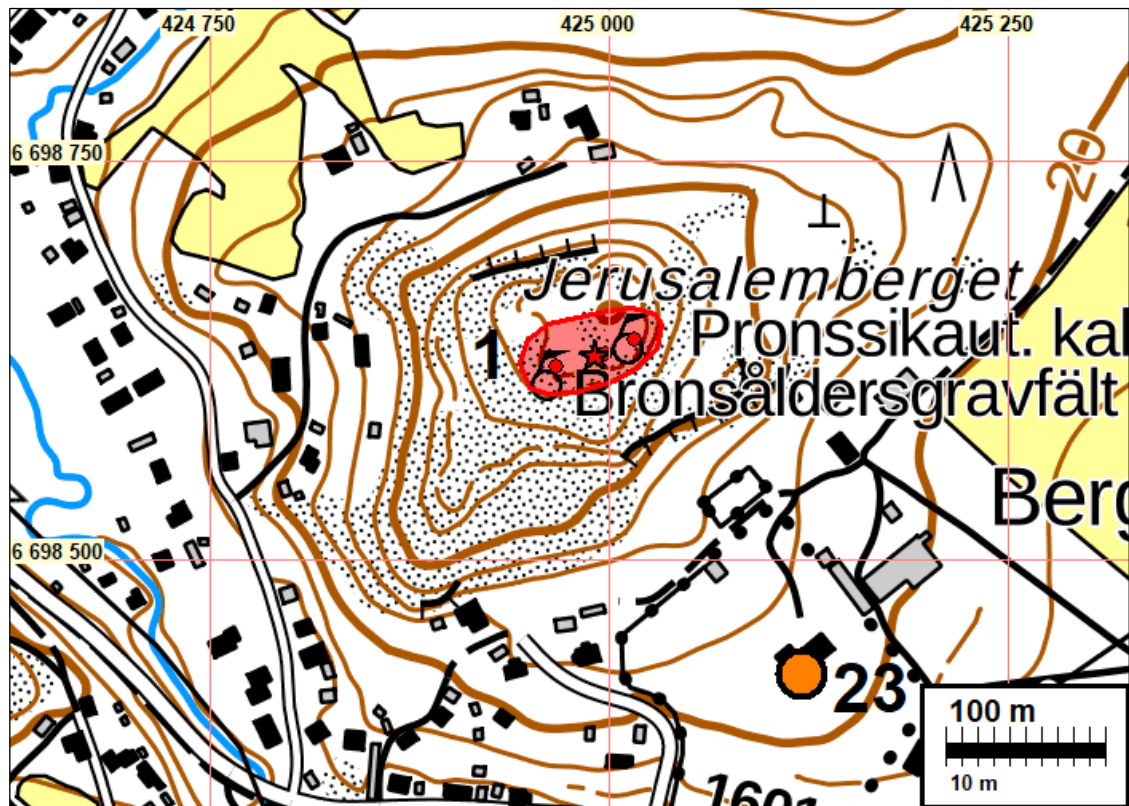
Röykkiö B sijaitsee noin 10 m edellisestä lounaaseen. Se on rakennettu kalliopohjalle pelkistä kivistä pyöreähköön muotoon. Röykkiön koko on 6 x 6 x 0,5 m. Kivet ovat suu-

ria, halkaisijaltaan noin 50–60 cm. Röykkiötä on ilmeisesti pengottu melko lailla, koska kivet ovat aivan hajallaan kalliolla. Osa kivistä on aseteltu kehämäisesti.

Röykkiö C sijaitsee noin 30 m röykkiöstä B länsilounaaseen. Se on rakennettu kallio-
pohjalle pelkistä kivistä pyöreähköön muotoon. Röykkiön koko on 8 x 8 x 0,5 m. Kivet
ovat halkaisijaltaan 50–60 cm. Kiviä on pengottu ja levitetty ympäristöön.

Vuoden 1886 tietojen mukaan alueella pitäisi olla myös seitsemän jatulintarhaa. Kaikki
ovat ilmeisesti tuhoutuneet.

Marita Munck ja Berit Boström 1933: Inv. nrot 21 a-c ja I lähdeviitteinen

Röykkiö A. Oikeassa kuvassa keskellä kivi jossa kaiverukset

Röykkiö A. kivi jossa kaiverukset

Röykkiö B

Röykkiö C ja kivikasa sen vieressä kallion juurella

2 PORVOO BRASAS HIMLABERGET

Mitunnus: 613010017
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6691068 E 420377 Z 37

Muutos: rajausta hieman muutettu

Tutkijat: Aarne Europaeus (Äyräpää) 1927 tarkastus, Marita Munck ja Berit Boström 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 7,8 km lounaaseen.

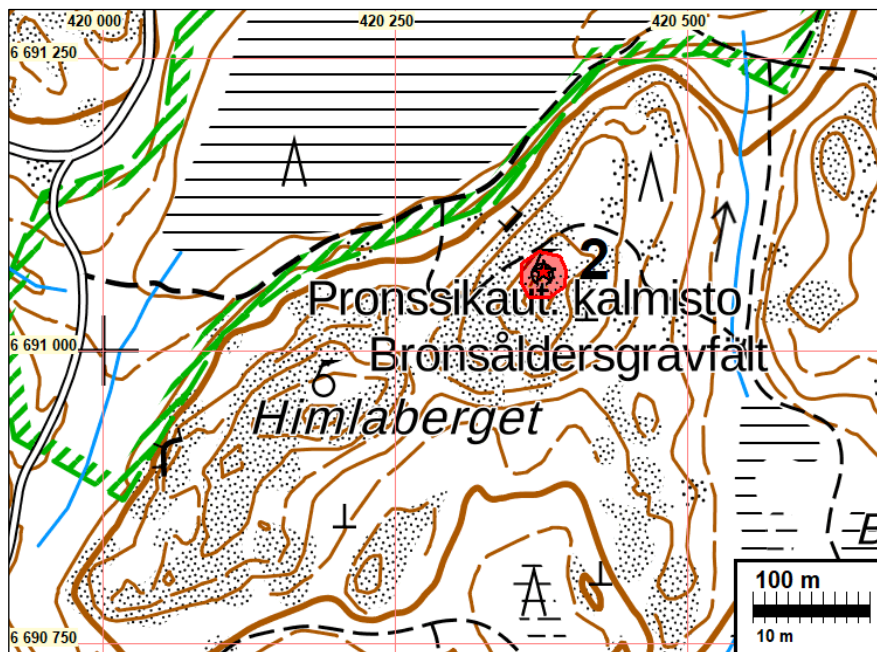
Huomiot: Jussila & al. 2020 (Sepänmaa ja Roiha):

Epämääräinen matala, pyöreähkö röykkiö, jonka päällä melko runsas varpukerros sekä kasvillisuutta ja siksi röykkiötä on vaikea erottaa. Halkaisija on noin 6-7 m. Lähialueella ei havaittu muita röykkiöitä muistuttavia kiveyksiä. Maastokartalle tästä 200 m lounaaseen merkittyä röykkiötä ei löydetty.

Muinaisjännösrekisteri:

Röykkiö sijaitsee Mustijoella, Himlaberget-nimisen kallion korkeimman kohdan luoteisella, Kvarnkärrin-nimisen suon puoleisella reunalla. Röykkiö on kooltaan 12 x 8 x 1 m ja se on rakennettu kivistä. Sen reunaan ja keskelle on kaivettu kuoppa. Kysymys saattaa olla luontaiseen kivikkoon tehdystä rakennelmasta. Kohteen sijainti on epäselvä, mahdollisesti alueella on toinenkin röykkiö 200 m lounaaseen peruskarttaan merkitystä kohteesta.

Marita Munck ja Berit Boström 1933: Inv. nro 9. Aarne Europaeus (Äyräpää) 1927: Porvoon Koitön tark.

Röykkiön maastoa ja oikealla röykkiö

3 PORVOO PLÅTÅKERSBACKEN

Mitunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6697958 E 422312

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,0 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Tämä paikka eli röykkiö on muinaisjäännösrekisterissä röykkiökohteen **Larsmo Ri-backa/Plåtåkersbacken (613010011)** alakohde **C** eli Plåtåkersbacken. Se olisi hyvä muuttaa omaksi kohteeksi koska tämä röykkiö on yli 300 m etäisyydellä ja täysin erillään muista, kahdesta muusta lähekkäin olevasta röykkiöistä ja lisäksi se sijaitsee eri kylässä, eri tilalla ja erilaisessa paikassa kuin muut kaksi. Röykkiön koordinaattia on hieman tarkistettu.

Peltosaareke on etelän suunnasta korkea, jyrkkärinteinen mutta tasalakinen ja laen keskellä röykkiö. Mäki on hyvin kivikoinen, itäosassa louhikkoinen. Itäosassa vaikuttaisi olevan rikkihakattuja siirtolohkareita.

Muinaisjäännösrekisteri:

Röykkiö C on tilan päärakennuksesta 300 m lounaaseen pellon keskellä kohoavassa Plåtåkersbacken-nimisessä matalassa saarekkeessa. Se on rakennettu moreenimaalle saarekkeen korkeimmalle kohdalle. Se on lähes pyöreä, kooltaan 10 x 10 x 0,5 m. Kivien koko on 20–40 cm. Röykkiön lounaispäättä on pengottu pahasti ilmeisesti 1990-luvun alussa. Pengotun kuopan halkaisija on noin 3 m ja kivet on ladottu siististi kehäksi kuopan ympärille.

Röykkiö tiheään lepikon keskellä

4 PORVOO KOITÖ

Mittunnus: 613010019
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6689379 E 421030 Z 7

Muutos: rajausta muutettu

Tutkijat: Aarne Äyräpää 1927 tarkastus (KM 8827), Alfred Hackman 1928 kaivaus, Marita Munck ja Berit Boström 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi, Päivi Maaranen 2006 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,6 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Paikka on pihamaana, joka vaikuttaa kevyesti käsitellyltä eli se on metsäpohjaista pihatannerta. Kallio ilmeisen lähellä pintaa. Pihaa ei tutkittu tarkemmin. Itäpuolista metsäaluetta tutkittiin inventoinnin menetelmin - muutamia koekuoppia ja silmänvaraista havainnointia. Ei havaintoa esihistoriasta. Vanha muinaisjäännösrajaus käsitti mökkirakennuksen alan muutaman metrin etäisyydelle siitä. Vanhojen dokumenttien ja paikan topografian perusteella muinaisjäännöstä - mahdollista asuinpaikkaa tai maan alaista kalmiston jäännöstä - voisi olla koko pihamaan alalla, joka vaikuttaa siis varsin vähän käsitellyltä maastolta. Muinaisjäännösrajaus on nyt topografian mukaisesti se alue millä röykkiöt ovat sijainneet ja hieman tasaista ja vielä rakentamatonta lähiympäristöä siihen mukaan. Tien itäpuolella, missä tasannetta ja hiekkaista maata jossa voisi tehdä vielä metallinilmaisinaravointia.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Koitholmen-nimisen niemen luoteisrannalla. Paikka on moreenimäkeä, jossa on runsaasti kalliopaljastumia. Tutkitut röykkiöt ovat sijainneet niemen, muinaisen saaren luoteisosassa olevan kallion itäpuolella, 30-40 m rannasta. Alfred Hackman tutki röykkiöt vuonna 1928 (KM 8891:1-23).

Röykkiö 1: Runsaat 100 metriä kalastaja Höglundin torpasta länteen. Matala, moreenipohjalle kivistä, sorasta ja hiekasta tehty pitkänomainen röykkiö, etelä-pohjoissuuntainen, koko 4,5 x 3,5 m. Tulkittu ruumishautaukseksi. Löydöt rannerengas (KM 8693) ja saviastia, sirppi ja nauvoja (KM 8891:1-8)

Röykkiö 2: kaksi metriä etelälounaaseen röykkiöstä 1. Matala, kalliopohjalle kivistä rakennettu röykkiö, etelä-pohjoissuuntainen, koko 4,6 x 4,6 m. Löydötön.

Röykkiö 3: 12 m länteen röykkiöstä 2, rantakallion itäreunassa. Matala, epätasaiselle kalliopohjalle kivistä ja maasta rakennettu röykkiö, koko 4,5 x 4,35 m. Ruumis- tai polttohauta. Löydöt: keihäänkärki (KM 8827), kiertojalkasolkia, rannerenkaita, kaularengas, lasihelmiä, veitsi (KM 8891:11-23). Hautaukset on ajoitettu roomalaisajalle. Kai-vausten jälkeen röykkiöt entistettiin.

Nykyisellään alueella on kolme kesämökkiä, joista kahden piha-alueella muinaisjään-
nös on ilmeisesti aikanaan sijainnut. Vuoden 2006 tarkastuksessa ilmeni, että tutkittu-
jen rökkiöiden kivet on käytetty 1940-luvulla paikalla olleen kesämökin perustaksi,
mahdollisesti myös ulkorakennusten kivijalkojen rakentamiseen. Mahdollisesti rökki-
öiden pohjakiveystä on säilynyt kallion laella tai piha-alueella. Säilyneiden osien selvit-
täminen vaatii kaivaustutkimuksia.

Sirkka-Liisa Seppälä 1994: Kohteella ei käyty inventoinnin yhteydessä, ks. inventointi-
kertomus s. 87-88. Marita Munck ja Berit Boström 1933: Inv. nro 27 a-c

5 PORVOO TOJBERGET

Mitunnus: 613010020
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: rökkiö

Koordin: N 6689406 E 420814 Z 14

Muutos: rajausta muutettu

Tutkijat: Aarne Äyräpää 1927 tarkastus, Marita Munck ja Berit Boström 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,8 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Röykkiöt A-D ennallaan. Alue on metsäistä kalliota jossa ei ole tapahtunut mitään muutoksia Seppälän 1994 kuvaukseen verrattuna. Röykkiö D sijaitsee pihapiirissä rakennuksen länsipuolella olevalla kallionpypyllällä. Tämän ja muun röykkiöalueen välillä on polveilevaa ja osin sammalpeitteistä kalliota, joiden välissä rotkojakin, joten asuinpaikkaa tältä "muhkuraiselta" välialueelta ei ole löydettävissä. Muinaisjäännösrajaus on syytä rajoittaa itäisen röykkiöalueen (A-C) ja läntisen erillISRöykkiön ympärille. Vanhaa rajausta on siis muutettu suuresti. Koordinaatti röykkiöalueen keskelle. Läntinen erillISRöykkiö D: N 6689416 E 420702

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Svartsån Sillivikin alueella. Paikka on paljasta, muutamia mäntyjä ja jäkälää kasvavaa kalliota, joka viettää etelään ja kaakkoon. Röykkiöt A–C sijaitsevat yhdessä ryhmässä kallioalueen itäosassa 80 m rannasta pohjoiseen. Röykkiö D sijaitsee edellisistä 110 m länteen kallioalueen länsiosan laella (talon länsikupeessa).

Röykkiö A: matala, kalliolle pelkistä kivistä lounais–koillisuuntaan rakennettu, koko 5 x 4 m. Kivien koko on 30–40 cm. Röykkiötä on pengottu pahasti levittämällä kivet pitkin kalliota. Röykkiössä on vielä 1930-luvulla havaittu selvä soikea reunakehä

Röykkiö B: Röykkiöstä A 12 metriä itäkaakkoon hieman edellistä alempana. Matalahko, kalliopohjalle pelkistä kivistä rakennettu neliömäinen röykkiö. Luode–kaakkosuuntainen, koko 5 x 5,5 x 0,3 m. Kivien koko 30–40 cm. Osittain pengottu levittämällä kiviä ympäristöön. Röykkiön päällä ja reunassa kasvaa muutama mänty.

Röykkiö C: Röykkiöstä A 12 m etelälounaaseen ja röykkiöstä B 12 m lounaaseen. Matalaan luode–kaakkosuuntaiseen kallionkoloon rakennettu epämääräinen röykkiö. Pitkänomainen, koko 7 x 4 m. Pengottu hajalle levittämällä kiviä ympäristöön.

Röykkiö D: Edellisistä 110 m länteen ja 8 m korkeammalla. Kalliopohjalle pelkistä kivistä rakennettu matala, epämääräisen muotoinen röykkiö. Etelä–pohjoissuuntaiseen, kooltaan 6 x 5 x 0,3 m. Kivien koko 30–40 cm. keskelle kaivettu 1 x 1 m suuruinen kuoppa. Munckin ja Boströmin saamien tietojen mukaan röykkiöstä olisi löydetty rengas ja keltaisia helmiä, mutta ne ovat hävinneet.

Aarne Äyräpää 1927: Porvoon Koiton tark. Munck ja Boström 1933: Inv. nro 11 a-d.

Kartta sivulla 51

Muuan itäinen röykkiö

6 PORVOO STORBERGET

Mjtunnus: 613010021
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6689462 E 420573 Z 18

Tutkijat: Aarne Äyräpää 1927 tarkastus, Alfred Hackman 1928 tarkastus, Marita Munck ja Berit Boström 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,8 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Röykkiö Seppälän v. 1994 kuvauksen mukainen. Paikkatieto mitattiin, eikä siihen muutosta.

Muinaisjännösrekisteri:

Röykkiö sijaitsee Svartsån - Sillvikin alueella, Storberget-nimisen kallioalueen kaakkoisreunalla. Paikka on lounaaseen ja etelään viettävää merenrantakalliota. Röykkiö on rakennettu kalliopohjalle pelkistä kivistä luode–kaakko suuntaan. Se on kooltaan 8 x 9 m. Pyöreähkössä röykkiössä on sisällä neliömäinen rakenne. Rakenteen ja korkeussijainnin perusteella röykkiö voi olla yhtä hyvin rautakautinen kuin pronssikautinenkin.

Alfred Hackman 1928: Porvoon Koitön kaiv. Marita Munck ja Berit Boström 1933: Inv. nro 12. Aarne Äyräpää 1927: Porvoon Koitön tark.

Kartta sivulla 51.

Röykkiö pohjoisesta rannan suuntaan

7 PORVOO STENBACKA

Mjtunnus: 613010022
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6689661 E 421063 Z 13

Tutkijat: Marita Munck ja Berit Boström 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,4 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
ei tarkastettu lähemmin koska suljettua pihaa ja kauempaa katsottuna ei muutoksia aiempaan kuvaukseen.

Muinaisjäänösrekisteri:

Röykkiö sijaitsee Mustijoella Sillvikin alueella Stenbacka-nimisellä kalliolla, noin 80 m Sillvikin rannasta länteen. Paikka on eteläkaakkoon pistävän kallioniemen lakea, jossa on asunrakennus ja hirsisauna. Röykkiö sijaitsee pihamaalla talojen välissä. Röykkiö on rakennettu pelkistä kivistä kalliopohjalle. Se on soikea, kooltaan 8 x 6 x 1 m. Kivien koko on 30–40 cm. Keskelle on kaivettu 1,5 x 1,5 m laajuinen kuoppa. Seppälä mainitsee vielä v. 1994 että röykkiön länsisivussa on kaavoituskartan perusteella ollut vielä vastikään pieni rakennus, jota ei kuitenkaan enää inventoinnin aikana ollut olemassa. Munckin ja Boströmin tietojen mukaan röykkiöstä olisi viety hevoskuormittain kiviä pois.

Marita Munck ja Berit Boström 1933: Inv. nro 10

Kartta sivulla 51

10 PORVOO PIKKU LINNAMÄKI

Mjtunnus: 612010025
Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
Ajoitus: rautakautinen
Laji: hautaus: kalmisto

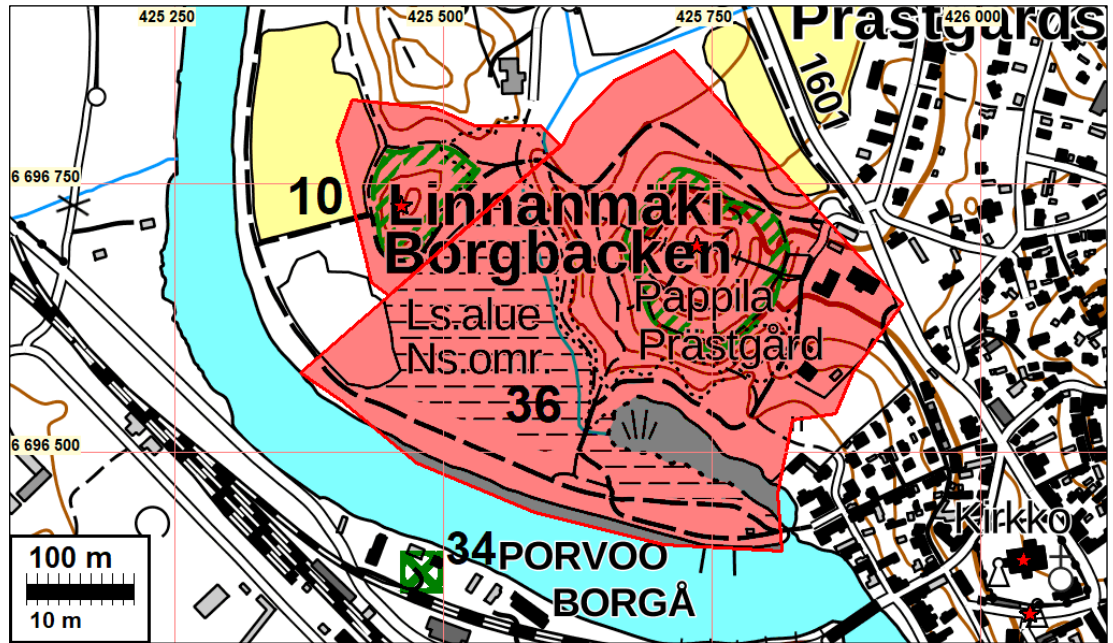
Koordin: N 6696729 E 425461 Z 10

Tutkijat: Cajander 1864 kaivaus, Anna-Liisa Hirviluoto 1964 tarkastus, Anna-Liisa Hirviluoto 1965 tarkastus, Anna-Liisa Hirviluoto 1966 kaivaus, Anna-Liisa Hirviluoto 1967 kaivaus, Torsten Edgren 1971 kaivaus, Jukka Moisanen 1990 hoito, ei tiedossa 1991 irtolöytö, Jukka Moisanen 1991 hoito, Jukka Moisanen 1992 hoito, Jukka Moisanen 1994 hoito, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi, Jukka Moisanen 1995 hoito, Jukka Moisanen 1996 hoito, Päivi Maaranen 1997 hoito, Päivi Maaranen 1998 hoito, Päivi Maaranen 1999 hoito, Mäntylä-Asplund 2019 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,7 km luoteeseen.
Huomiot: Jussila 2020: Paikkaa vilkaistiin vain pintapuolisesti – ei uusia havaintoja

Muinaisjäänösrekisteri: Porvoonjoen itärannalla sijaitseva Pikku Linnamäki on havupuuvaltaisella sora- ja hiekkaharjulla. Pikku Linnamäellä on roomalaisajan kalmisto,

joka on tutkittu vuosina 1966-1967. Kalmisto on tehty kumpareen laelle osaksi luontaista kivikkoa hyväksi käyttäen. Käyttöaikanaan kalmisto on ollut pieni saari. Tasatun kalmistokiveyksen alta on todettu yhdeksän ruumishautautusta. Haudoissa oli runsaasti löytöjä. Myös kiveyksessä oli ruumis- tai polttohautauksiin kuuluvia esineitä, mm. rannerenkaita, pronssisormus, sirppejä, putkikirves, nuolenkärki. Esineistön perusteella kalmistoon on haudattu 14-16 vainajaa, sekä naisia että miehiä. Suurin osa hautauksista ajoittuu vanhemmalle roomalaisajalle, mutta joukossa on esineitä myös nuoremalta roomalaisajalta. Kiveyksen pohjasta on löytynyt myös mahdollisia asuinpakkaan liittyviä saviastianpaloja.

11 PORVOO HOTTON STORKÄRRBACKEN

Mitunnus: 613010027
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton röykkiö

Koordin: N 6691664 E 422887 Z 14

Muutos: rajausta muutettu

Tutkijat: Torsten Edgren 1969 kaivaus, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi, Jukka Moisanen 1996 hoito, Päivi Maaranen 1997 hoito, Päivi Maaranen 1998 hoito, Maaranen P 2007 tarkastus, Ranta H 2010 tarkastus, Mäntylä-Asplund & Tiitinen 2019 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,7 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Alueella havaittiin nyt 28 röykkiötä - osa epämääräisempiä ja tulkinnan varaisia mutta suurin osa selviä ihmistekoisia kivikasoja ja kiveyksiä. Röykkiöiden paikat mitattiin

GNSS RTK laitteella (GPS/GLONASS/GALILEO/BAIDU vastaanotin tukiasemakorjauksella) alle 1 m tarkkuudella.

Paikka on nykyajan toiminnoilta koskematon, vanhaa kuusivaltaista sekametsää, jossa maasto viettää loivasti kaakkoon, jossa on laakson pohjalla purouoma. Paikan länsipään etelä reunalle, vanhalle pellolle, ollaan rakentamassa omakotitaloja, mutta niiden tontit eivät ulotu lähimmälle röykkiölle, maarakennustyö ulottunut n. 10 m etäisyydelle.

Paikka on merkillinen. Missään vanhassa kartassa, kuten 1600-luvun lopun yleiskartta, 1749 pitäjänkartta, Klerckerin merikartta 1779, Senaatinkartta 1873, Haikkoon ja Svartsån isojakokartat, alueelle ei ole merkitty muuta kuin metsää metsäksi, mitä se on nykyäänkin. Lähin vanhoille kartoille merkitty asutus on ollut Svartsån Mänsaksen (senaatinkartalla Skogmänniskan) torppa 550 m länsiluoteeseen ja Haikkoon ja Svartsån kylien raja kulkee alueen halki ja röykkiöitä on rajan molemmin puolin, suurin osa kuitenkin Haikkoon puolella. Se voisi viitata siihen, että paikalla on toimittu ennen kylärajoja. Pellonmerkkejä ei metsässä ole (kuten ojia) mutta maaston kivikkoisuus on alueen pohjoisosassa, röykkiöiden itäpuolella, puroon laskevassa loivassa rinteessä vähäinen - olisiko maaperän kivet röykkiöissä. Mutta eteläosassa maaperä on "normaalin" kivikkoinen samoin alueen länsiosissa missä rinne nousee hieman ylemmäksi.

Röykkiöitä on monen muotoisia. Läntisin ja isoin on muodoltaan aivan tyypillinen pronssikauden röykkiö. Joskin sen paikka ei ole tyypillinen kumpare tai korkeampi paikka. Pari röykkiötä on ovaalimaista ja pienellä mielikuvituksella niissä voisi nähdä laivalatomuksen. Paikan korkeussijainti sopisi pronssikaudelle ja vielä rautakauden alkuunkin, jolloin meri on ollut vielä lähellä ja paikka on ollut kapean lahden pohjukassa puron suussa.

Paikasta ei saa oikein otetta - se voi olla ajoitukseltaan mitä tahansa viime vuosisadalta pronssikauden lopulle tai siinä voi ehkä olla useita eriaikaisia kerrostumiakin.

Vuonna 2020 havaitut röykkiöt:

N	E	Kuvaus
6691612,6	422814,5	1 halk 7 m kork 80cm
6691637,9	422835,5	2 vallimainen 7x2,5m, matala
6691617,2	422856,6	3 epäm,5x3m alalla, hajonnut?
6691625,0	422854,5	4 maakiven kupeessa 2x4m
6691641,6	422838,8	5 epäm, 3m halk
6691641,7	422841,0	6 epäm maakiven vieressä pieni halk 1,5m
6691634,4	422856,4	7 kekomainen 1,5x3m
6691629,1	422906,3	8 3x2m soikea
6691630,6	422901,2	9 maakivien välissä 2x2m neliöm,
6691639,7	422891,1	10 pieni 1x1,5m
6691653,0	422891,2	11 pieni1,5x1,5m
6691663,6	422897,9	12 iso maakivi keskellä halk 4-5m
6691664,5	422880,9	13 5x2m soikea
6691721,6	422888,8	14 halk n 2,5m
6691713,5	422889,3	15 halk 3m pyöreä
6691717,8	422895,8	16 pyöreä halk n 2m

6691708,0	422905,5	17 maakivien välissä halk n 2,5m
6691710,0	422914,8	18 rinteessä halk 2m
6691702,1	422910,5	19 maakivien välissä halk n 2m
6691690,1	422916,0	20 halk 5m
6691700,2	422902,8	21 maakiven vieressä halk 2m
6691682,8	422893,3	22 pieni halk 1,5m
6691682,5	422896,4	23 halk n 3,5m
6691643,7	422932,6	24 halk 2,5m
6691683,4	422935,4	25 epäm maakiven vieressä halk 1,5m
6691733,8	422962,5	26 epäm, Vallimainen Pit, 6m lev 2m
6691575,3	422825,4	27 4 m soikea
6691575,3	422825,4	28 halk 4m

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee noin 100 metriä Tolkkisiin ja Emäsaloon johtavasta maantiestä kaakkoon Storkärrbacken-nimisen moreenikalliomäen kaakkoisosassa. Paikka on kaakkoon viettävää, kuusivaltaista sekametsärinnettä, jossa on muutamia kalliopaljastumia. Alue rajoittuu kaakossa mäen alla olevaan pieneen suohon, jonka keskellä kulkee lounaaseen Sillvikiin laskeva puro.

Alueella on yli 30 vaihtelevan kokoista (halkaisija/pituus 2–6 m), pyöreähköä tai pitkänomaisia rökkiötä, joista yksi on tutkittu. Tutkitusta rökkiöstä löytyi vähäisiä raudankappaleita sekä pieni reiällinen pronssilevy. Se on mahdollinen hauta.

Yksitoista rökkiötä on ryhmittynyt rinteessä havaittavan raivatus ja tasatun alueen liepeille. Tasatussa alueessa erottuu pellon piennarta ja muutamia rinnettä alaspäin kulkevia ojamaisia painanteita. Ainakin osa näistä rökkiöistä on luultavasti viljelyyn liittyviä. Muutamat suurehkot ja varsinkin silmäkivelliset rökkiöt vaikuttavat kuitenkin haudoilta. Alueen koillisosassa on toinen yhdentoista rökkiön kokonaisuus. Niiden liittyminen viljelyyn ei ole niin selvä kuin edellisten. Kolme rökkiöistä muodostaa vallimaisen terassin reunan.

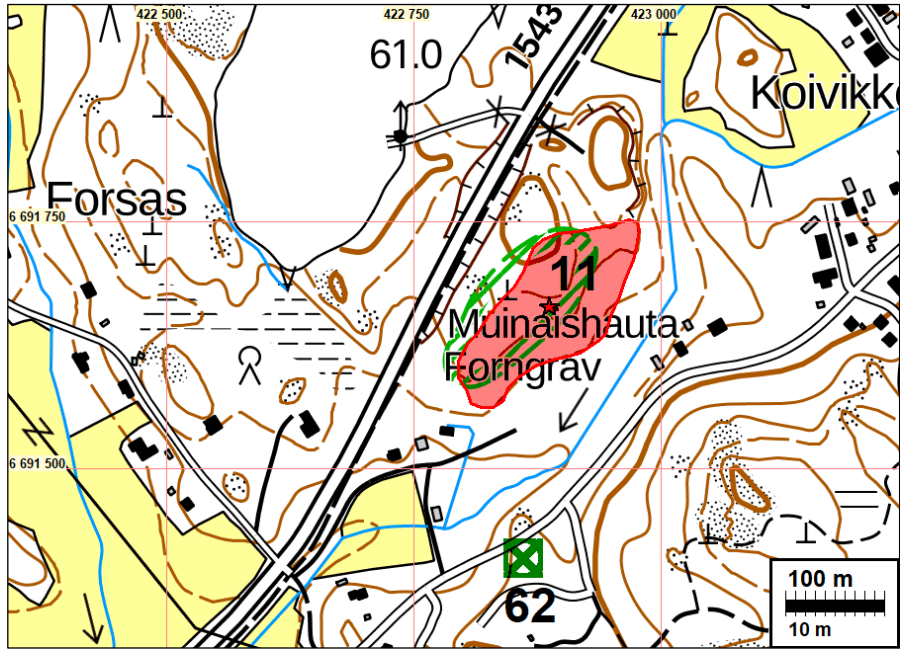
Vain osa koko alueen jäännöksistä ja peltomuodoista on kartoitettu. Rökkiöiden tarkoituksen ja ajoituksen selvittämiseksi alueella olisi tehtävä lisätutkimuksia. Todennäköistä on kuitenkin, että jäännökset ovat syntyneet vuosisatoja sitten.

Paikka saattaa olla keskiaikainen autiopyöli.

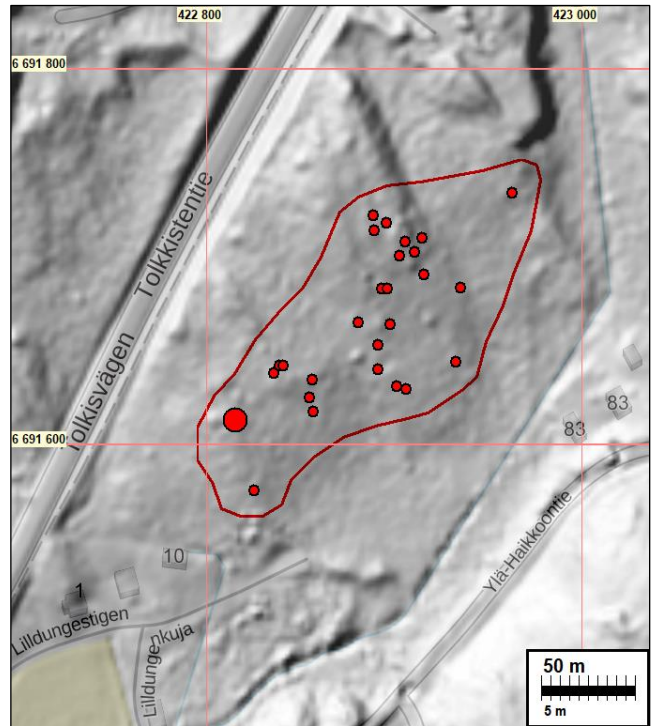
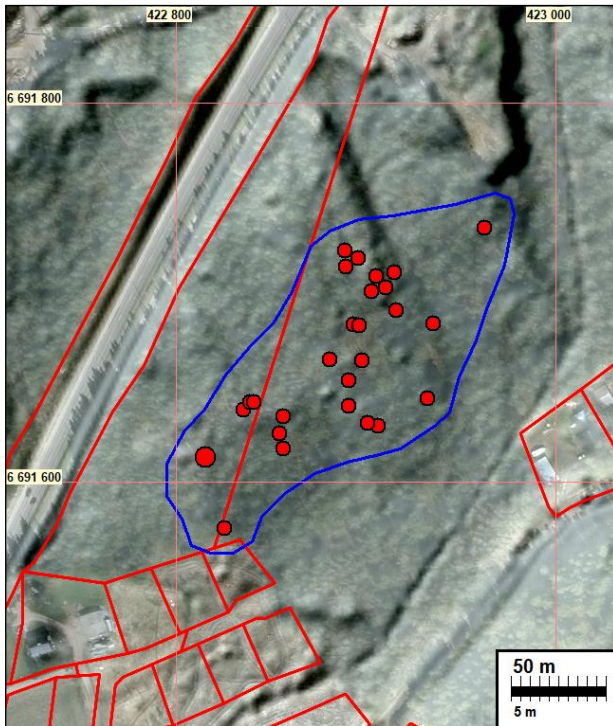
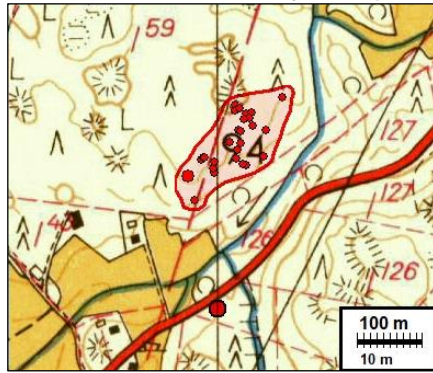
Torsten Edgren 1969: rautaesineen katkelma, pieni pyöreä esine pronssia.

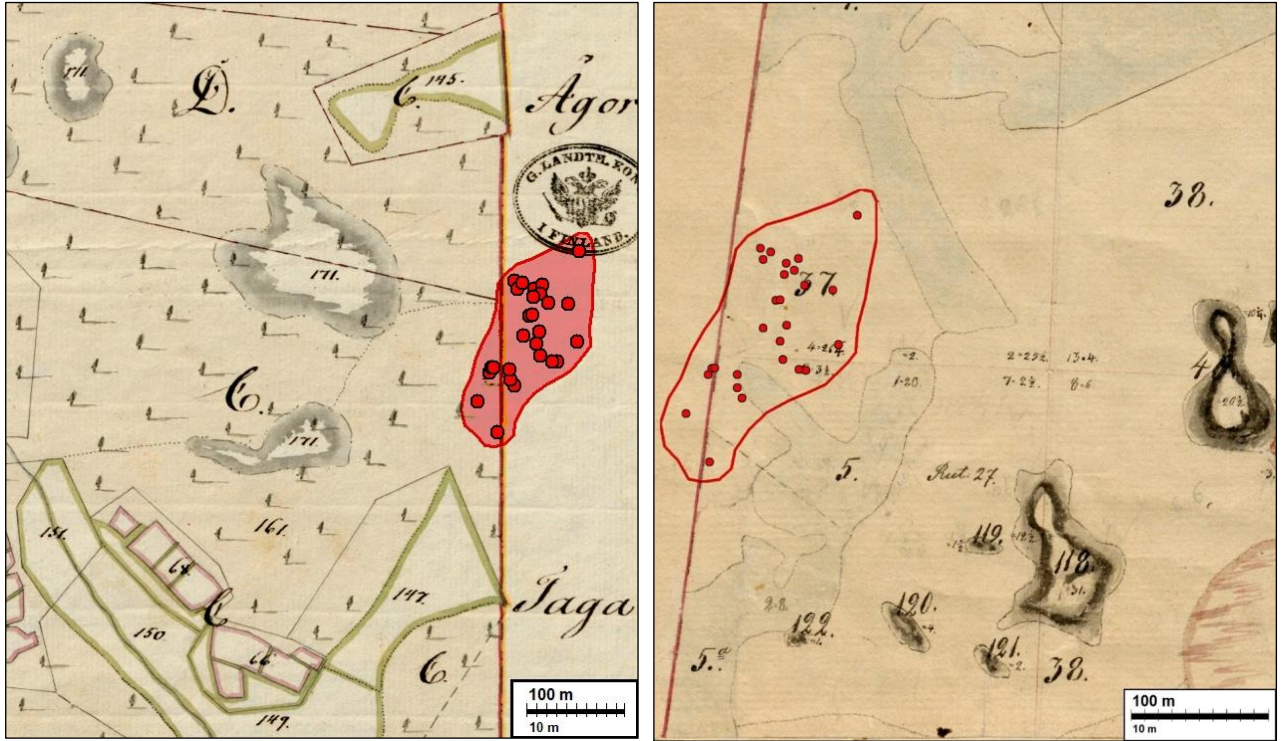
Päivi Maaranen hoito 2007:

Huomautuksia: Maastokäynnillä 21.5.2007 havaittiin yksi rökkiö, T. Edgrenin kaivama kivikasa, tuhotuksi osittain. Rökkiön kiveykseen oli kaivettu kaksi kuoppaa ja lisäksi rökkiön pintakiveystä rökkiön keskellä oli kaiveltu. Toiseen kuoppaan oli muovattu isoista kivistä kivikehä. Kaivelu on tapahtunut jäljistä päätellen syksyllä 2006 tai todennäköisimmin keväällä 2007, koska osa kuivista lehdistä oli liikkunut paikaltaan toisiinsa tarrautuneita kasoina. Osa pintasammaleista oli heitelty kiveyksen pinnalta pois.

Alla ote peruskartasta v. 1962, röykkiöt punaisin pistein.

Yllä vasemmalla ote Svartsån v. 1791 kartasta ja oikealla Haikkoon v. 1843 kartasta

Läntisin ja suurin röykkiö ja sen eteläpuolella sijaitseva epämääräisempi kiviraunio

Alueen itäosan röykkiöitä

12 PORVOO UTSIKTSBERGET-TORNBERGET

- Mittunnus: 613010046
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: esihistoriallinen (mahd. varhaisrautakautinen)
 Laji: hautaus: röykkiö
- Koordin: N 6692885 E 425193 Z 17 ±2 m
- Muutos: rajausta hieman muutettu
- Tutkijat: Marita Munck ja Berit Bostöm 1933 inventointi, C. F. Meinander 1949 tarkastus, Matti Bergström 1986 tarkastus, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi, Päivi Maaranen 2006 tarkastus, Jussila T 2017 inventointi
- Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,6 km etelään.
- Huomiot: Jussila & al. 2020:
 paikkaa ei tarkastettu lähemmin nyt. Kaukaa vilkaistuna paikka olisi ennallaan, kuten oli v. 2017. Muinaisjännösrekisterissä ollut rajausta muutettiin nyt v. 2017 tutkimuksessa esitetyksi. Ero aikaisempaan rajaukseen ei ole kovin suuri.

Jussila 2017:

Havaitsin alueella vain kolme röykkiötä, jotka Seppälän raportin kartan perusteella näyttäisivät osuvan jokseenkin samoille kohdille kuin Seppälän dokumentoimat röykkiöt 1-3. Näiden kolmen kivikasan lisäksi havaitsin nelisivuisen kiveyksen (kartalla nro 4), jota ei aiemmissa raporteissa ole (ilmeisesti) kuvailtu, sekä Seppälän dokumentoimat "kivipoterot". Maaranen havaitsemat epämääräiset kivikot G ja H ovat nykyajan tuotteita. Rinteen länsireunaa on hieman leikattu ja rinteen reunaan on puskettu kiviä etelä-lounaasta urheilukentän kaakkoiskulmaan tulleet teiltä. Tie on nyt polkuna. Vuoden 1922 yleiskartassa on merkitty talo heti Tornivuoren luoteispuolelle. Aiemmilla ja myöhemmillä kartoilla kohdalla ei ole taloa.

Röykkiö 1

P: 6692897 I: 425202

Kuvaus: Jussila: Sammaleen peittämä pieni kivikasa. Mielestäni luontaista kivikkoa. Tuskin havaittava. Kaksi isompaa maakiveä (50 cm), joiden välissä ja kupeessa muutama pienempi kivi. Sammaleen ja varpujen peitossa. Vastaavan näköisiä on alueen metsissä runsaasti.

Röykkiö 2

P: 6692881 I: 425197

Kuvaus: Jussila: Sammaleen ja varpujen peittämä. Reunalla pari isompaa, mahdollisesti luontaista maakiveä ja niiden välissä ja ympärillä pienempiä kiviä. Koko noin 2 x 2 m.

Röykkiö 3

P: 6692868 I: 425191

Kuvaus: Jussila: Melko isoista kivistä tehty. Vaikuttaa neliömäiseltä, koko 2 x 2 m. Kivikkoisessa loivassa rinteessä.

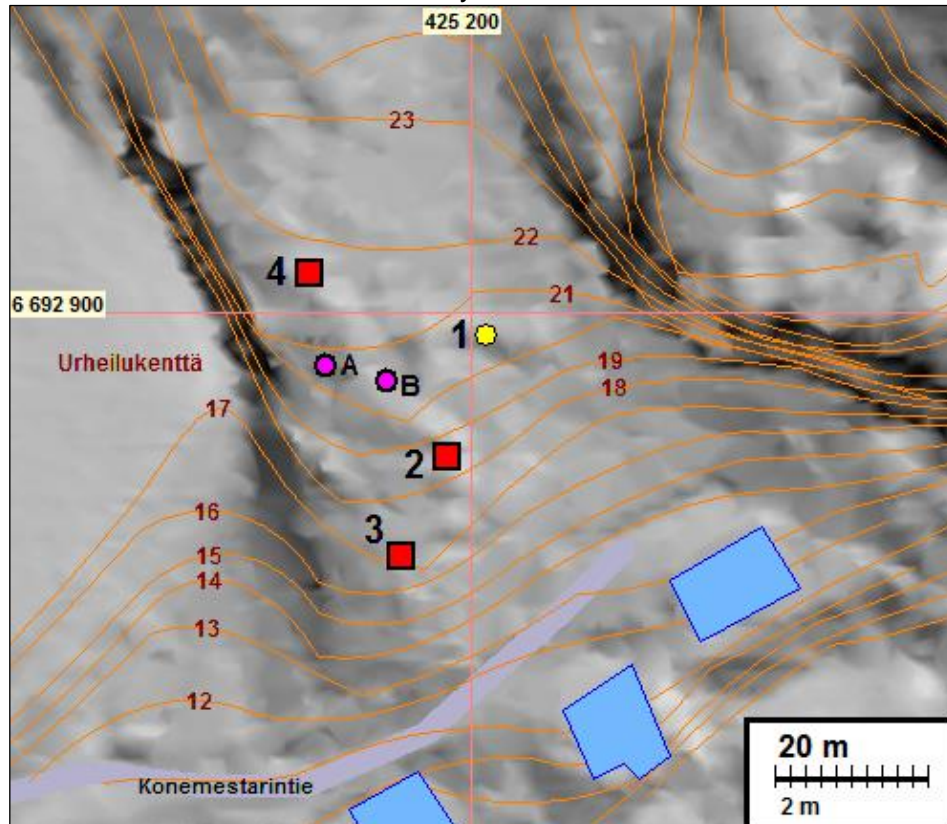
Röykkiö 4

P: 6692905 I: 425179

Kuvaus: Jussila: Koko 1,6 x 1,6 m, nelisivuinen, matala. Kallion päällä olevalla tasan-
teella, jossa ohuelti ”tiukkaa” moreenimaata.

Röykkiöt:

13 PORVOO ISOMÄKI

Mjtunnus: 613010047
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6697534 E 421830 Z 26

Tutkijat: Marita Munck 1963 tarkastus, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,6 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Läntisempää kahdesta röykkiöstä (A) ei nyt tarkistettu - se on hivenen tutkimusalueen ulkopuolella ja talon piha-alueella. Itäinen röykkiö (B) tarkastettiin. Koordinaatti osoittaa siihen. Metsä on hiljattain hakattu röykkiön alueelta, mutta röykkiö on edelleen koskematon. Pieni ympäristöään korkeammalle kohoava kalliokumpare moreenisen ja kivikkoisen mäkialueen länsipäässä. Röykkiö A on tästä 300 m länteen.

Muinaisjännösrekisteri:

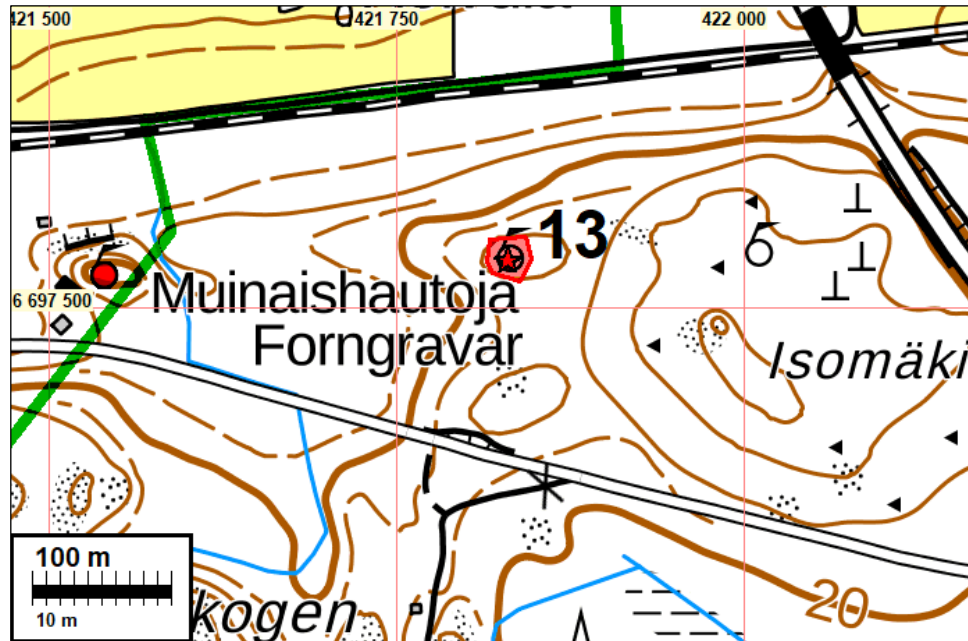
Röykkiöt sijaitsevat Kiialassa, pohjoiseen viettävällä moreenikalliomäellä, erillisillä kumpareilla. Röykkiö A (N 6697524 E 421541): Asuinrakennuksesta noin 20 m itäkoilliseen kohoavalla itä-länsisuuntaisella moreenikumpareella oleva röykkiö on luultavasti rakennettu pelkistä kivistä. Se on muodoltaan epämääräinen ja kooltaan noin 10 x 10 x 0,3 m. Kiviä on harvaksen ja niiden läpimitta on 30–40 cm. Röykkiö saattaa olla myös luonnonmuodostuma, sillä maasto on hyvin kivikkoista.

Röykkiö B (rauhoitusluokka 1): Edellisestä 30 m itään [pitää olla 300 m], pienen korkeahkon moreenikumpareen länsipäähän pelkistä kivistä rakennettu röykkiö. Se on muodoltaan pyöreähkö, kooltaan 10 x 10 x 1 m. Kivien koko on 20–40 cm.

Kohteet on merkitty peruskarttaan. Kolmas ja itäisin muinaisjännösmerkeistä on virheellinen. Marita Munck 1963: tiedonanto, no 38-39

Röykkiö. Huomiota kiinnittää sen vaalea kiviaines verrattuna muihin ympäristön kiviin. Onko tarkoituksella valittu vaaleita kiviä? Vrt. kohde [62](#).

14 PORVOO KIVIHARJU KATAJATIE 12

Mitunnus: 613010055
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: hautaus: kalmisto

Koordin: N 6693212 E 423908 Z 12,5

Muutos: rajausta muutettu

Tutkijat: Anna-Liisa Hirviluoto 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,8 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Harjanteen laki ilmoitetulla löytökohdalla vaikuttaa ehjältä ja on nyt niittymäistä puistoa ja reunaosaltaan nurmikkoista pihamaata. Talo on kaivettu harjanteen reunaan. Voisi hyvinkin olla mahdollista, että paikalla, harjanteen rakentamattomalla lakialueella voisi olla jotain ehjää ja tutkimusarvoista jäljellä. Ei kuitenkaan ole varmaa tietoa siitä, kuinka paljon ja syvälle maaperää on paikalla sekoitettu. Paikka on kuitenkin ollut aikaisemmin peltoa, joten pintamaaperä on joka tapauksessa sekoitettu. Korkeuden perusteella paikka olisi varhaisrautakautinen, mihin aiemmin paikalta löydetty keramiikkakin voisi viitata.

Paikka on ehdottomasti suojelun arvoinen kaikesta epävarmuudesta huolimatta. Koska ei ole myöskään tietoa siitä onko kyseessä yksittäishautaus vaiko kalmisto tai liittykö siihen asuinpaikkaa, on muinaisjäännösrajaus tehty kattamaan lähialueen harjanteen laen ehjältä vaikuttavan alueen kattavaksi - pihoilte rajausta ei ulotu.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Gammelbackaan kuuluvan Lehtimäen alueella, Katajatie 12:n tontilla. Paikka on hiekka- ja hiesumäellä, omakotitontin pihamaalla. Muinaisjäännös tuli esiin kaivutöissä. Kaivannosta löytyi pääkallon osia. Paikalla tehdyissä arkeologisissa kaivauksissa kaivannon leikkauksesta paljastui 55 cm:n syvyydestä pääkallon ja muita luurangon osia sekä lasihelmiä. Vainaja on ollut luultavasti kyljellään, pää lounaaseen. Arkku- tai muita rakennelmia ei todettu.

Ajoittamattomien hautalöytöjen lisäksi leikkauksessa havaittiin myös liesiprofiilia muistuttava nokimaaesiintymä, noin 2 m edellisistä kaakkoon sekä kaksi nokimaa-aiikkuu 4,3 ja 6,1 m edelleen kaakkoon. Nokimaaesiintymästä saatiin talteen naarmupintaisia saviastianpaloja. Kohde tulkittiin tutkimuksissa varhaismetallikautiseksi asuinpaikaksi.

Hirviluodon mukaan pääkallolöydöllä ja asuinpaikalla ei ole keskinäistä yhteyttä. Muinaisjäännöksen mahdollisen laajuuden selvittäminen edellyttää lisätutkimuksia.

Ylhäällä vasemmalla ote v. 1962 peruskartasta.

Harjanteen lakialuetta pohjoiseen kohti muinaisjäännösaluetta.

16 PORVOO HUMLEGÅRD

Mjtunnus: 613010070
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6698548 E 424211 Z 16-20

Tutkijat: ei tiedossa 1950 irtolöytö, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

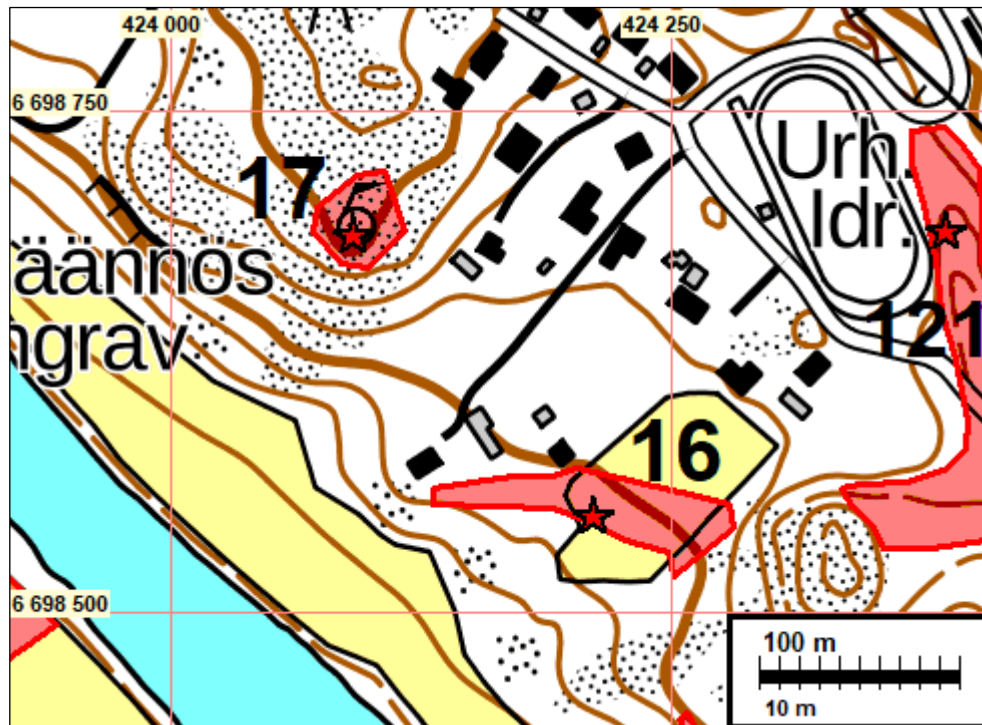
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,8 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Paikka on aiemman (Seppälä 1994) kuvauksen mukainen, osin peltoa, Länsiosa asuinpaikasta on rajattu omakotitalojen pihapiiriin. Ei uusia havaintoja koska pelto ummessa ja alue muutoinkin kasvillisuuden peitossa, eikä koekuoppia tehty. Rajaus vaikuttaa karkeahkolta arviolta ja sitä olisi syytä tarkentaa jos paikan lähialueelle rakennetaan.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Suomenkylässä, lounaaseen kohti Porvoon jokea viettävällä pellolla. Paikalta on löydetty mm. kaksi kirvestä, useita kvartsikaapimia ja mahdollinen saviastianpala. Asuinpaikkakerrosta on puutarha- ja peltomaassa. Pellon yläosa on hiekkaa ja hietää, mutta alaosa muuttuu nopeaksi saveksi. Asuinpaikka näyttää noudattavan hiekka-aluetta ja suunnilleen 16–21 metrin korkeuskäyriä.

17 PORVOO PÅS

Mitunnus: 613010012
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6698688 E 424091 Z 41

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,0 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020: (Sepänmaa):

Kalliolla on halkaisijaltaan noin 5 m läpimittaisella alalla kallion lakialueen reunalla parikymmentä halk. 20 - 40 cm kiveä sekä rapautunutta kivimurskaa. Samoin kallio kohdalla oli voimakkaasti rapautunut. Kallion ja kivien rapautumisesta päätellen paikalla on pidetty usein voimakkaita tulia (kohta olisi sopiva kokkopaikaksi). Maanpinta kohdalla oli avoin – siis jäkälätön ja sammaleton. Maanpinta – siis lähinnä rapautuneen kivimurskan pinta – tutkittiin tarkoin silmämääräisesti, siihen kuitenkaan kajoamatta. Palanutta luuta tai muitakaan löytöjä ei havaittu.

Läheiset kalliot muutaman kymmenen metrin säteellä tutkittiin myös kiveysten tms. toteamiseksi. Merkkejä muista muinaisjäänöksistä ei todettu. Alue on kaiken kaikkiaan melko kivetöntä (jonkin verran kiviä on kallion halkeamissa), joten kohdalla olevaa kivikasautumaa lienee syytä pitää jäännöksenä tuhotusta hautaröykkiöstä.

Muinaisjäänösrekisteri:

Röykkiö sijaitsee Suomenkylässä, 200 m koilliseen Porvoonjoesta, Suomenkylän urheilukentältä 200 m länsilounaaseen. Paikka on korkeata ja kallioista mäkeä, joka viet-

tää jyrkästi lounaaseen. Jäännös sijaitsee kallion Porvoonjoen puoleisella reunalla, 100 m etelään mäen korkeimmasta kohdasta. Paljaalle kalliopohjalle rakennettu röykkiö on lähes kokonaan tuhoutunut, kiviä on levitetty pitkin kalliota. Pohjan mukaan arvioituna röykkiön laajuus on ollut noin 8 x 7 m. Vaikka röykkiö on pahoin tuhoutunut edustaa sen ympäristö erittäin hyvin pronssikautisten röykkiöitten miljöötä.

Marita Munck-Berit Boström 1933: Inv. nro 20: 7x 7,5 x 0,5 m kokoinen röykkiö, keskellä kuoppa.

Kartta sivulla: 66

Mahdollista röykkiöpohjaa kallion laella, etelä-lounaaseen.

35 PORVOO VANHA PORVOO

Mjtunnus: 1000006161
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6696349 E 426046

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,1 km etelään.
 Huomiot: Jussila 2020: paikkaa ei tarkastettu tässä inventoinnissa.

Muinaisjäännösrekisteri: Porvoon kaupunki on nykytietämyksen valossa perustettu 1380-luvulla. Porvoon kirkko mainitaan jo vuonna 1327 (nykyinen kivikirkko on rakennettu noin 1450). Kaupunkialueen asemakaavaa ei ole reguloitu, joten keskiaikainen asemakaava on edelleen hahmotettavissa. Kaupungin vanhin rakennettu alue on oletettavasti sijainnut yläkaupungissa kirkon ympäristössä. Raatihuoneentori alakaupungissa on mahdollisesti muodostunut vasta 1400-luvun puolivälissä. Jokikatu ja Välikatu ovat kaupungin keskiaikaisia katuja, Vuorikadun ja Kirkkokadun välinen alue on rakennettu ilmeisesti vasta uuden ajan alussa. Porvoon ennen isoavihaa rakennetun kaupunkialueen arkeologiset kerrostumat ovat muinaismuistolain rauhoittamia. Kaupunkiarkeologinen alue käsittää suurin piirtein pappilan, Kirkkokadun, Mannerheiminkadun ja jokirannan välisen alueen.

36 PORVOO ISO LINNANMÄKI

Mjtunnus: 1000006162
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: varustus

Koordin: N 6696692 E 425736

Tutkijat: J. R. Aspelin 1886 kaivaus, Torsten Edgren 1971 kaivaus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,4 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020: Paikkaa ei tarkemmin katsottu tässä inventoinnissa

Muinaisjäännösrekisteri: Porvoon Linnanmäki (Iso Linnamäki) sijaitsee strategisella paikalla Porvoonjoen suun kapeikon pohjoispuolisessa niemekkeessä joen itärannalla. Männikköinen moreeniharjanne kohoaa nykyään vajaat 30 metriä merenpinnan yläpuolelle. Neliömäisen keskustasanteen koko on 32 x 47 metriä, ja sitä ympäröi kaksi vallihautaa, jotka ovat olleet aina kuivia. Suurten vallihautojen rakentaminen on edellyttänyt mittavia maansiirtotöitä. Linnassa on ollut puisia varustuksia. Linnan lakitasanteella ei erotu maan pinnalle muita rakenteita kuin kaksi halkaisijaltaan hieman yli kymmenmetristä, pari metriä syvää kuoppaa.

Porvoon pappilan viereisellä mäellä ollut linna mainitaan ensimmäistä kertaa varmuudella historiallisissa lähteissä vasta Jakob Teitin valitusluettelossa vuosilta 1555#1556. Arvoituksellisen linnan rakentajista ja käyttöajankohdasta on esitetty useita teorioita. Nykytietämyksen perusteella linnan todennäköisin rakentamisajankohta on 1300-luvun loppupuoli. Rakentaja oli mahdollisesti Bo Joninpoika Grip. On mahdollista, että Porvoon Linnanmäki on keskiaikaisissa lähteissä mainittu Wartholm.

J. R. Aspelin teki linnan laella laajoja kaivauksia vuonna 1886. Aspelin kaivoi lakitasanteen lähes kokonaan, muttei välttämättä kulttuurikerroksen pohjaan asti. Alueelta löytyi melko epämääräisiä rakenteiden jäännöksiä, lähinnä pienistä kivistä koottuja tulisijoja. Laella olevat suuret kuopat ovat mahdollisesti varastokellareita. Löydöt ovat pääasiassa vaikeasti ajoitettavia rautaisia työ- ja tarvekalujen ja aseiden osia. Talletetut kolmetoista jalkajousen putkinuolenkärkeä ovat tyypeiltään ajoitettavissa lähinnä 1300-luvulle. Saksalaisen kivitavarakannun palaset ovat 1300-luvun puolivälistä. Linnalla on ollut toimintaa myös suhteellisen myöhään historiallisella ajalla. Linnanmäellä lieneekin myös nuorempien varustusten jäännöksiä, jotka ovat muuttaneet keskiaikaisen linnan alkuperäistä topografiaa. Lisäksi linnan muotoon ovat vaikuttaneet etelärinnteestä tapahtunut hiekan otto sekä vallien restaurointi, ilmeisesti lähinnä hautojen syventäminen, 1900-luvun alussa.

Torsten Edgren teki kaivauksia Linnanmäen sisemmän vallinharjan ulkoreunalla vuonna 1971. Linnanmäen juurella olevalla pysäköintipaikalla on opastaulu ja kulku mäellä on ohjattu poluin ja portain.

Linnamäen lakea ja sen vallihautoja

47 PORVOO KIALA

Mjitunnus: 1000008285
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kartano

Koordin: N 6697673 E 423785

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,6 km luoteeseen.

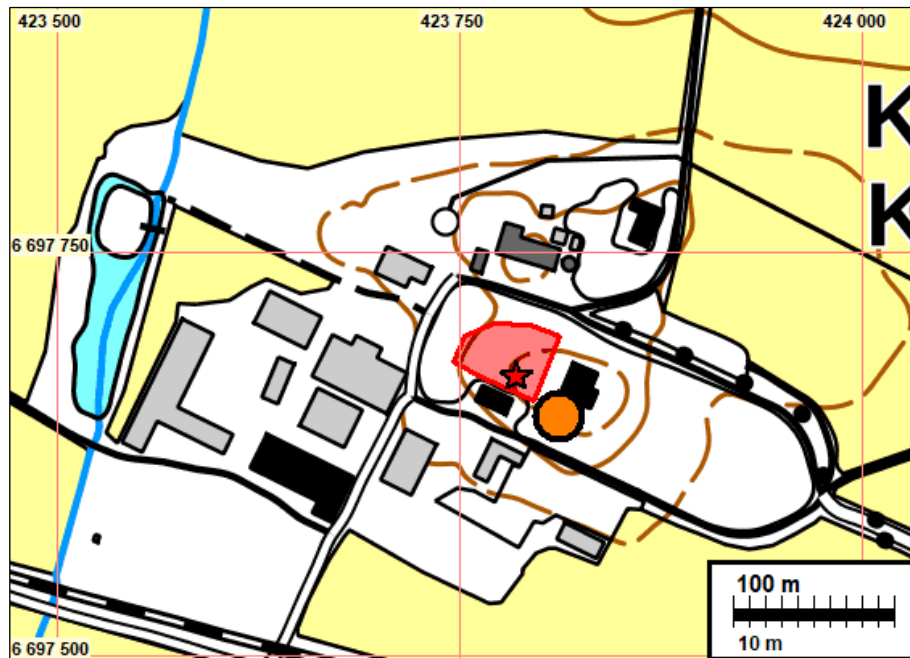
Huomiot: Jussila 2020:

Kartano on kumpareen itäreunalla ja kumpareen länsiosa on puutarhaa - nurmikenttää. Tällä alueella voi periaatteessa olla maanalla merkkejä vanhasta asutuksesta paremmin kuin lähialueella. Vanhoissa kartoissa kumpareen länsipuolisko on ollut rakentamaton. Se, onko paikalla jotain säilynyt, riippuu tietenkin siitä, kuinka palon puutarhaa on kaiveltu ja sekoitettu. Sitä ei ole tehty modernina aikana, joten sekoittaminen ei ehkä ole ollut kovin voimallista ja syvälle ulottuvaa. Onko paikalla säilynyt muinaisjäänöstä, on siis edelleenkin epävarmaa. Muinaisjäänösrajaa on hieman tarkennettu mm. poistamalla siitä rakennuksen ala. Rajaus kattaa kumpareen rakentamattoman

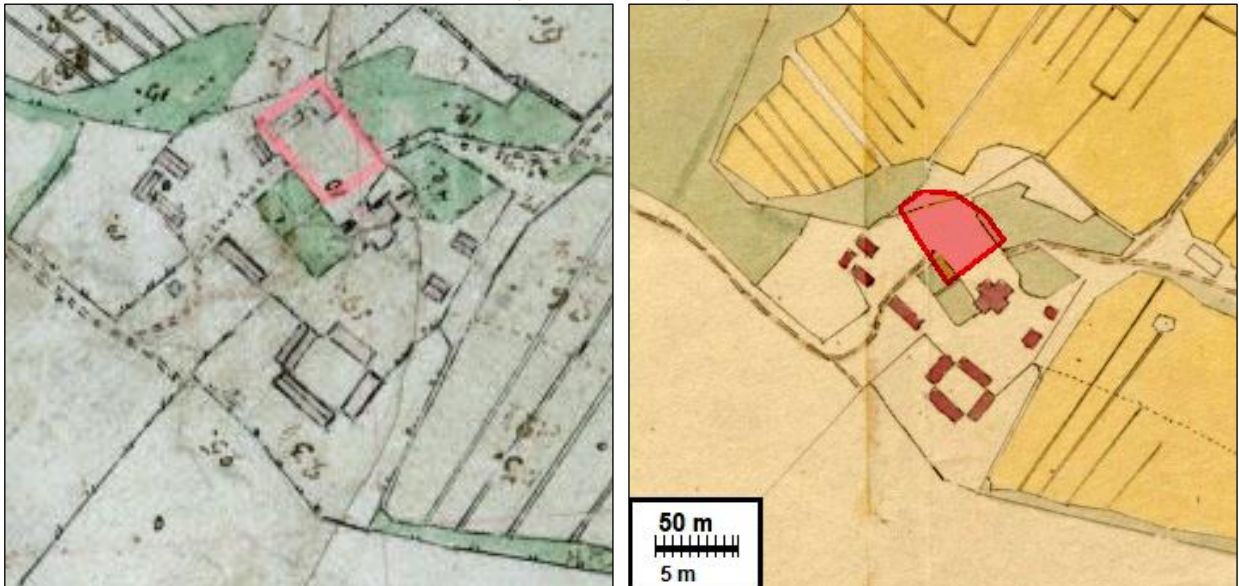
alan, joka on siis hoidettua pihamaata. Muinaisjäännökseksi merkityn alueen luoteispäässä on v. 1787 kartalla rakennuksia.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kiala eli Kiiiala sijaitsee laajojen peltoalueiden ympäröimän mäkipummun päällä Porvoonjoen lounaispuolella. Tila on mainittu ensimmäistä kertaa vuonna 1446. Tilan rakennukset ovat todennäköisesti sijainneet saman mäen päällä alusta saakka, mutta on mahdollista, että vanhoja rakenteita on säilynyt uusien alla sekä puutarhan puolella.

Keltainen pallo on kivesineen löytöpaikan symboli – jonka sijainti on vain narratiivinen. Muinaisjäännösalue punaisella

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1787. Oikea. Ote vuosina 1787–1848 laaditusta kartasta. Pälle piirretty nyt ehdotettu muinaisjäännösalue punaisella

Kiialan kartanonmäki kuvattuna pohjoisluoteesta, Vessilän suunnasta.

48 PORVOO BÄCKBY

Mjtunnus: 1000022264
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6697628 E 422823

Muutos: rajausta muutettu

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,4 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

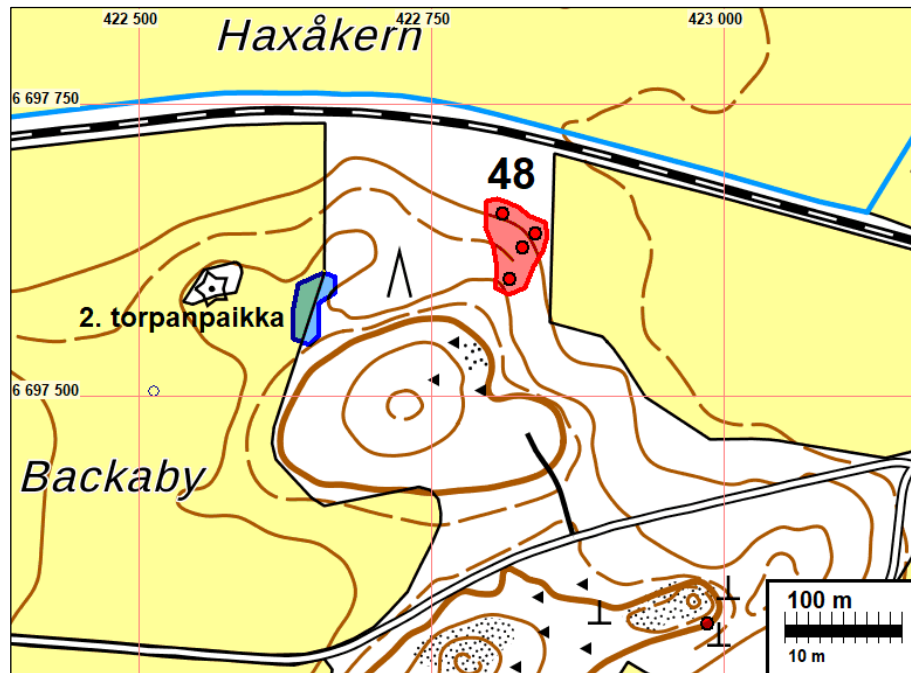
Paikalle on merkitty Kiialan torppa 1797 kartalle ja sen pohjalta piirretylle v. 1848 kartalle, mutta ei enää 1873 senaatinkartalle ja muille myöhäisemmille kartoille. Torppaa ei ole merkitty v. 1749 pitäjänkartalle. Paikalla on kolme kiuaksellisen rakennuksen perustaa ja yksi kiviperusta ilman kiuasta. Mitään modernia rojua ja löytöjä ei paikalla ole näkyvillä. Rakennusten perustojen jäännökset ovat heinän ja järeän puuston peitossa. rakennukset on hylätty vanhojen karttojen perusteella ilmeisesti jo 1800 luvun loppupuolella, kuitenkin ennen nykyaikaa (peruskarttoja). Paikalla on siis ollut torppa aikavälillä 1750 - 1870. Muualla lähialueella ei havaittu mitään vanhaan asutukseen tai rakennuksiin viittaavaa. Jäännökset ovat ehjiä ja ilmeisen sekoittumattomia. Sen takia paikkaa voisi sen suhteellisesti nuoruudesta (ei 1749 kartalla) huolimatta pitää muinaisjäännöksenä, koska kyse saattaa olla Backby:n toisesta lampuotitilasta jolloin paikalla olisi asuttu ainakin jo 1500 luvulla. Mutta miksi 1749 kartta on tyhjä tällä kohdin, vaikka siihen muutoin on merkitty muita Kiialan torppia? Tosin tämä paikka sijoittuu lähelle kyseisen kartan saumakohtaa.

1797 ja 1849 kartoilla on tämän länsipuolella ollut toinen torppa. Siitä ei löydetty jälkiä. Sen paikka on ilmeisesti raivattu pelloksi, jossa ei myöskään jälkiä asutuksesta. V. 1797 kartan mukaa noin puolet silloisesta tonttimaasta ja useimmat rakennukset sijoit-

tuisivat nykyisen pellon itäreunamalle ja yksi osin nykyisen metsän puolelle. Siitä ei kuitenkaan saatu mitään havaintoja. On siis ilmeistä, että toinen Backbyn torpista on raivattu tyystin pois.

Muinaisjäännösrekisteri:

Bäckbyssä oli 1560-luvulla kaksi lampuotitilaa. Samuel Broteruksen laatiessa Kialan kartan vuonna 1707 Bäckbyssä oli torppa. Alueella on rakennusten jäännöksiä. Kohteen rajaus on tarkistettava.

Havaitut rakenteet – kiukaat ja perusta – punaisin palloin. Täsmäivät melko hyvin 1787 kartan rakennuksiin.

Ote Kialan kartasta vuodelta 1787.

Vasemmalla aluetta pohjoisesta etualalla kalliota ohuen kunnan alla. Oikealla yksi kasvillisuuden peittämistä kiukaista, samoin alla

49 PORVOO DRÄGSBY KLÅSBERGEN

Mitunnus: 613010016
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: pronssikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6694047 E 420395

Tutkijat: Munck M ja Boström B 1933 inventointi, Moisanen J 1993 hoito, Seppälä S-L 1994 inventointi, Ranta H 2010 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,1 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020 (Roija ja Sepänmaa): Röykkiöt ennallaan ja aiemman kuvauksen mukaisia. Paikkatiedot tarkistettiin ja ne samat kuin aiemmin mitatut.

Muinaisjännösrekisteri:

Neljä, mahdollisesti viisi pronssikautista hautaröykkiötä sijaitsevat kaakko-luodesuuntaisessa muodostelmassa kallioselänteen päällä, selänteen koillisella, Mustijoen puoleisella reunalla. Kaikki on rakennettu pelkistä kivistä lähes paljaalle kallio-

pinnalle. Röykkiöt ovat matalia ja ulkonäöltään vaatimattomia. Korkeussijaintinsa ja ympäristönsä puolesta niitä voidaan pitää pronssikautisina.

Röykkiö A: soikea, pohjois–eteläsuuntainen. Koko 10 x 9 x 0,6 m. P: 6694063 I: 420388

Röykkiö B: Röykkiöstä A 3 m kaakkoon. Pyöreähkö. Koko 5 x 4 x 0,3 m. Epävarma röykkiö, kivet on ehkä siirretty röykkiöstä A. P: 6694054 I: 420392

Röykkiö C: Röykkiöstä A 9 m kaakkoon. Soikea, itä–länsi-suuntainen. Koko 5 x 4 x 0,3 m. P: 6694047 I: 420395

Röykkiö D: Röykkiöstä C 14 m eteläkaakkoon. Pyöreähkö, koko 6 x 6 x 0,3 m. P: 6694031 I: 420397

Röykkiö E: Röykkiöstä D 14 m kaakkoon. Pyöreähkö, koko 6 x 6 x 0,3 m. Kivet ovat kehämäisesti aseteltuja.

Luultavasti röykkiötä on pengottu hajottamalla kiviä ympäristöön. P: 6694020 I: 420412

Huomautuksia: Röykkiöiden GPS-paikannus 16.9.2010, Helena Ranta.

Etualalla yksi sammalpeitteinen röykkiö taustalla muita. Pohjoiseen.

50 PORVOO MUNKBY

Mjtunnus: 1000008295
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6693432 E 420317

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi, Jussila T 2013 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,5 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Paikka ennallaan verrattuna v. 2013 kuvaukseen. Nyt löytyi kuitenkin v. 1779 mitattu ja v. 1845 piirretty isojakokartta alueesta, josta paikannettiin silloinen tonttimaa. Vanha, 1779 kartan tonttimaa sijoittuu avokallion eteläpuolelle, nykyisen muinaisjäännösrajausten eteläpuoliskoon. Vanha tonttimaa on ollut autiona v. 1962 peruskartalla. Vuoden 1921 kartalla talot ovat vielä alueen eteläosassa, samoilla sijoilla mitä 1779. Muinaisjäännösalue saattaa siten olla turhan laaja pohjoiseen, jossa se kattaa lisäksi myöhemmän asutuksen alaa, ehkä turhaan. Rajausta ei kuitenkaan nyt muutettu.

Muinaisjäännösrekisteri:

Munkby sijaitsee Mustijoen länsipuolella peltojen ympäröimällä mäkipummulla. Ensimmäiset kirjalliset viitteet kohteesta ovat todennäköisesti vuodelta 1413, jolloin Olof Bengtsson (Dufva) Porvoosta sai rälssioikeudet kuningas Erikiltä. Kyseessä oli luultavasti Munkbyn kartano. Varmat tiedot tilasta ajoittuvat 1500-luvun puoliväliin. 1680-luvulla paikalla on ollut kuusihuoneinen päärakennus, joka kuitenkin vaurioitui pahasti venäläisten hyökkäyksessä vuonna 1713.

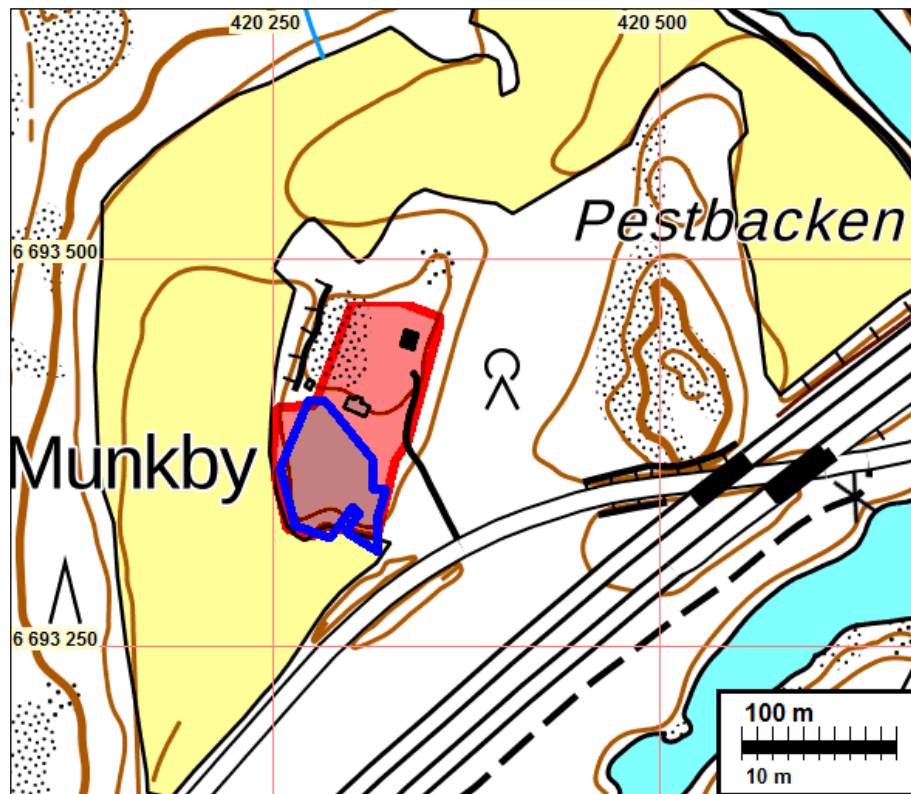
Nykyisin Munkbyssä ei ole enää kartanoa, vaan paikalla on pientalo, jonka pohjoispuolella sijaitsee kiveyksen jäänteitä. Kyseessä saattaa olla uuninpohja. Lisäksi pihatien länsipuolella on kivirivi ja puutarhassa on nähtävissä runsaasti tiilenpaloja. Rakenteiden ajoittaminen on ilman lisätutkimuksia epävarmaa. Paikalla saattaa olla myös muita rakenteita.

Inventointi 2013, Jussila:

Asutuksen yleisluettelossa tämä Munkby mainitaan 1. kerran v. 1601 jolloin tilalla kolme prebendalampuotia siten myös kolme taloa. Vuodesta 1761 lähtien tila on luettelossa nimellä Westermunkby ja edelleen kolmen lampuodin asuttama aina 1800-l alkuun saakka. Nykyiset rakennukset ovat laakean kumpareen laella. Sen eteläpuolinen alue on niittyä ja maasto laskee loivasti etelä-kaakkoon. Pellon reunamilla on avokalliota ja maaperä niityllä vaikuttaa olevan ohutpeitteinen ja kalliopohjainen. Niityllä on monin paikoin matalia kivirakenteita, kivirivejä ja matalia pengerryksiä. On mahdollista, että kallioisen harjanteen eteläosa on vanhaa kylätonttia.

Harjanteen eteläosan - itäpuolella on lähempänä tontille menevää maakaasuputkilinja. Kylätontin eteläpuolella on peltoa, jossa inventoinnissa ei havaittu mitään merkkejä muinaisjäännöksestä. Pellon reunassa kulkee maakaasuputkilinja ja mt. 170 varrella melko korkea tieleikkaus, joka on suhteellisen etäällä tiestä. Muinaisjäännös ei ulotu

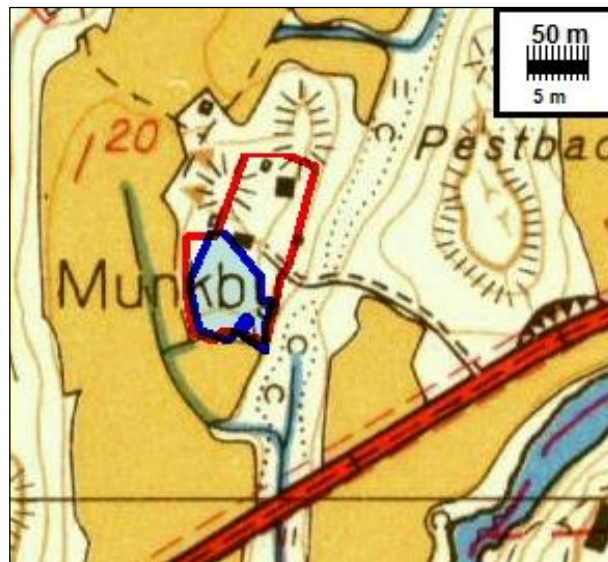
harjanteen eteläpuoliselle pellolle eikä harjanteen eteläpään itä-kaakkoispuolelle, mistä on viety laajalta alalta pois maata mt. 170 pohjoispuolelta. Munkbyn itäpuolella olevalta Pestbackenilta ei ole havaittu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Muinaisjäännösalue punaisella ja vanha tonttimaa sinisellä

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1779. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1921.

Ote kartasta vuodelta 1962.

Vasemmalla vanhan tonttimaan pohjoislaitaa ja oikealla tonttimaan kiveyksiä heinän aalla.

52 PORVOO STORMOSSEN NW 1

Mjtunnus: 1000023133
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: talo

 Koordin: N 6693657 E 421295

 Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjännös

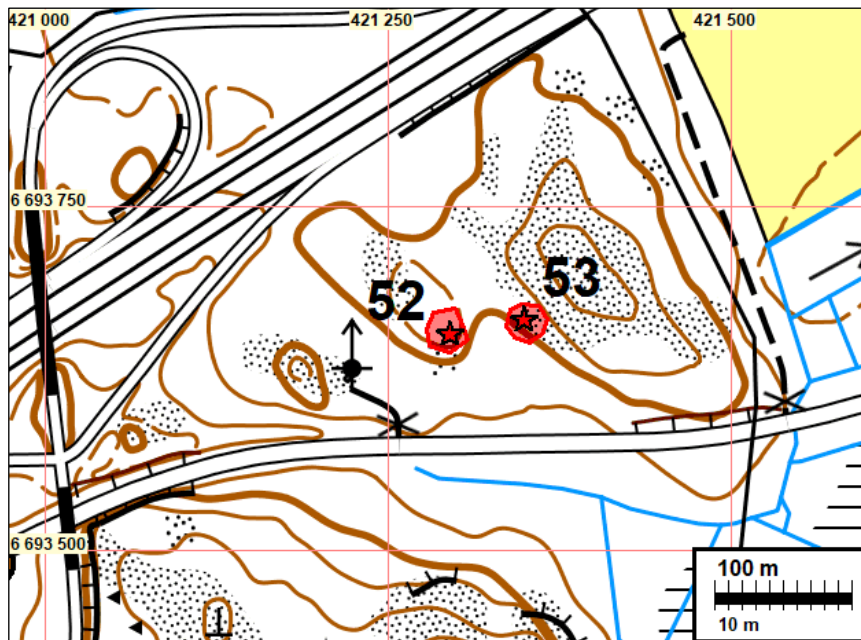
 Tutkijat: Jussila T 2013 inventointi

 Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,5 km lounaaseen.
 Huomiot: Jussila 2016 jota täydennetty 2020:

Rakennuksen perusta, joka on tehty maapenkasta. Sen koilliskulmassa on luonnonkiivistä ladottu kiukaan raunio, joka on halkaisijaltaan vajaa 2 m. Perustan keskellä on matala kuoppa kuten myös sen pohjoispuolella on matala kuoppa. Perustan päällä kasvaa kuusia ja mänty, iältään ne arviolta n. 30 vuotisia.

Tarkastelluissa vanhoissa kartoissa (emäseurakunnan kartta v.1749, 1700-l lopun yleiskartat, v. 1841 pitäjänkartta, v.1873 senaatinkartta, v.1883 tiluskartta, v. 1920 taoudellinen kartta, peruskartat 1962 - 1988) ei paikalle tai sen lähistölle ole merkitty rakennuksia tms. mahdollisesti rakennukseen viittaavia merkintöjä.

Rakennuksen jäännös on joko lyhytaikainen ja sattuu karttojen aikaväleille tai sitten se on 1700-l loppua vanhempi, tai on mahdollista, että vähäpätöistä rakennusta ei ole jonkun ajan kartalle merkitty. Vuoden 1873 tarkalle tiluskartalle ja 1900-luvun lopun peruskartoille se kuitenkin olisi merkitty vaikkapa olisi ollut vähäpätöinenkin. Rakennuksen pohjan ajoitus ja rakennuksen funktiokin on siten tuntematon. Sitä on syytä ainakin alustavasti pitää muinaisjäännöksenä.

53 PORVOO STORMOSSEN NW 2

Mitunnus: 1000023134
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N 6693668 E 421349

Muutos: rajattu, aiemmin pistekohde

Tutkijat: Jussila T 2013 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,4 km lounaaseen.
 Huomiot: Jussila 2020:
 Tervahauta erottuu "himmeästi" myös laserkeilausaineistosta, jonka perusteella nyt uusi ja tarkka muinaisjäänösrajaus.

Muinaisjäänösrekisteri (Jussila 2013):

Tervahauta lounaaseen laskevan kalliorinteen juurella. Hauta on lounaaseen laskevassa rinteessä olevalla kapealla tasanteella niin, että halssi on rinteessä. Maaperä paikalla on hiekkaa - muutoin lähistöllä on hienoaineksista moreenia. Tervahaudan valli on korkea alarinteeseen ja päin vastaisella puolella matala. Hauta on pyöreä ja halkaisijaltaan n. 8 m. Tervahautafunktion vahvistaa sen suppilomaiselle pohjalle tehdyssä koekuopassa havaittu paksu noki- ja hiilikerros.

Kartta sivulla: 78

55 PORVOO LABBAS

Mitunnus: 1000018434
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6692629 E 420228

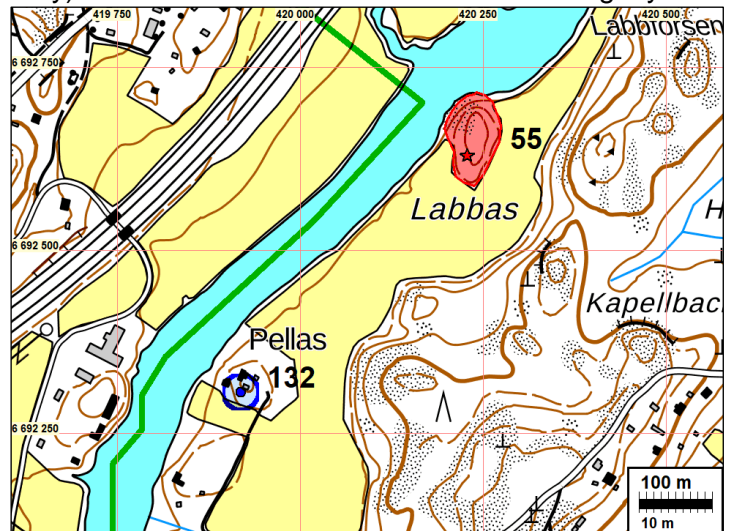
Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

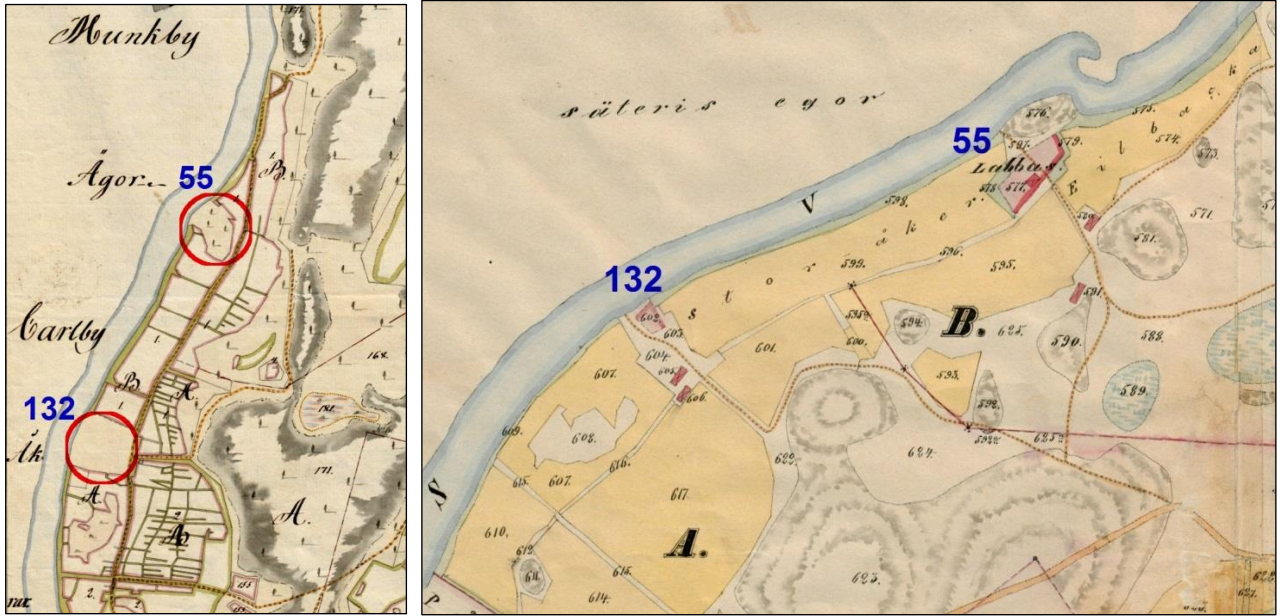
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,9 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa ja Roiha):
 Alueella monenlaisia rakenteiden jäännöksiä. Täysin autio vanha tonttimaa. 1746 pitäjänkartta alueesta ei ole. V. 1791 isojakokartalle ei ole merkitty lainkaan tonttimaita, mutta lähipellot ovat Labbaksen talon maita ja tällä paikalla peltojen välissä metsäalue - tonttimaa myöhemmillä kartoilla. Klerckerin merikartastossa on tähän merkitty "Bondas" (ilmeisen virheellisesti nimetty). Ensimmäinen tarkka kartta v. 1883 Drägsbyn kartta. Siinä paikalla on "Labbas rusthåll". V. 1942 kartalla paikalla on vielä talo mutta ei 1962 peruskartalla.

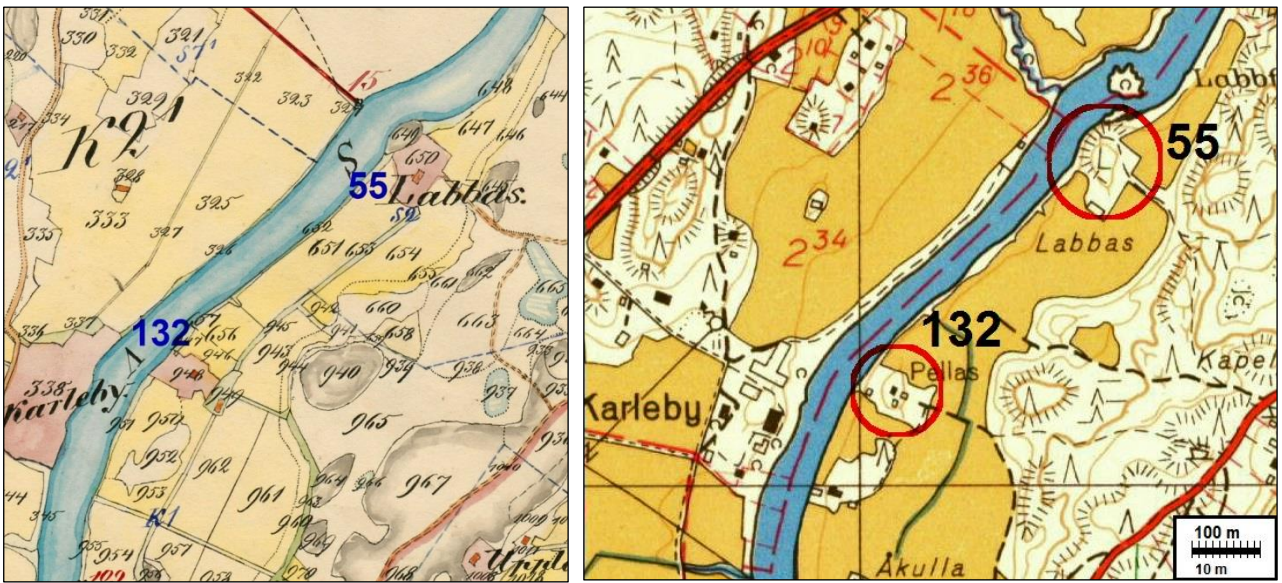
Autioitunut 1900-luvun puoleen väliin mennessä, eli ennen modernia maankäyttöä.

Muinaisjäänösrekisteri:
 Paikalla on mahdollinen vanha tonttimaa. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1791. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1883.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1921. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1962.

Alla: jokirantaa ja alueen rakenteita

Alueen rakenteita

59 PORVOO SVARTSÅ HYLKY

Mittunnus: 1049 (vedenalainen kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen - keskiaika
 Laji: Hylky

Koordin: N 6689404 E 419254

Tutkijat: Wessman S 2005 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 9,8 km lounaaseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Mustijoen eli Svartsån joen suussa, Köukuddenin länsipuolella on hajonnut limisaumainen puuhylky, josta on nostettu rakenneosia ylös ruoppauksen yhteydessä. Hyllyn kaaret ja polvet ovat mäntyä. Kylkilaudat ovat tammea ja leveydeltään noin 250-300 mm ja paksuudeltaan noin 20-25 mm. Hyllyn köli on tammea. Rakenteet ovat levinneet noin 16 x 12 metrin alueelle (1989). Hylky on lähes kokonaan pohjasedimentin sisällä. Hylky löytyi veneväylän ruoppauksen yhteydessä 1971. Museovirasto teki löytöpaikalla tutkimuksia 1971, 1989 ja 1990. Vuonna 2005 Museovirasto otti hyllyn nostetuista rakenneosista dendrokronologisia näytteitä, jotka ajoitettiin Lundin yliopistossa. Tuloksen mukaan aluksen rakentamisessa käytetyt puut on kaadettu 1400-luvun alkupuolella. Kartta sivulla: 146.

60 PORVOO HÄNTALA

Mitunnus: 1000038084
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: hautaus

Koordin: N 6690514 E 419592

Tutkijat: Mustonen R 2020 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,7 km lounaaseen.

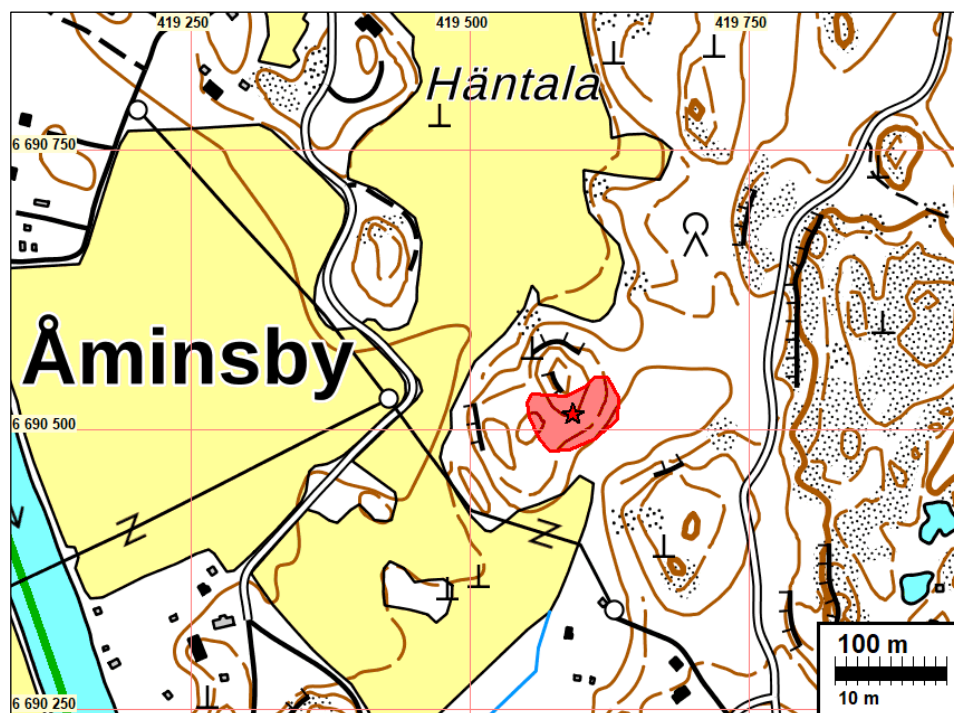
Huomiot: Jussila 2020:

Aluetta tarkasteltiin metallinilmaisimella ja koekuoppia tehden. Mitään lisähavaintoja ei saatu. Alueella on useita eri kokoisia kellarikuoppia, Palaneet luut viittaavat kiinteään muinaisjännökseen, ei siis pelkkä löytöpaikka. Kyseessä voisi olla yksittäishautaus. Alueeksi on rajattu topografian perusteella oletettu löytöalue ja hieman varmuusvaraa ympärille. Alueella on useita eri kokoisia suht moderneilta vaikuttavia kellarikuoppia.

Mikäli rautakautisen haudan ilmoitettu koordinaattipiste on luotettava muutaman metrin säteellä, sijaitsee se kallioisen ja kivikkoisen mäen etelärinteellä. Kivikon ja kallioalueen ulkopuolella maaperä on hiekkaa. Puusto on pääasiassa vanhaa kuusimetsää.

Muinaisjännösrekisteri:

Metallinetsinnässä on maaliskuussa 2020 löytynyt myöhäisrautakauden mahdollinen hautalöytö (latteanuppinen hevosenkenkäsolkki, 2 nuolenkärkeä, lyranmuotoinen tulusrauta jne. noin 20 x 20 cm laajuiselta alueelta). Löytösyvyys noin 10 cm. Läheltä löytynyt myös veitsi. Lisätietoja viranomaiskäyttöön Ilppari-tietokannassa. Tarkastuksessa löytökuopassa havaittiin palaneen luun kappaleita.

Löytöpaikan maastoa, lapio oletetulla löytökohdalla.

63 PORVOO HAIKKOO 2

Mitunnus: 1000023662
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: talo

Koordin: N 6691164 E 423901

Tutkijat: Jussila & al. 2019 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,7 km etelään.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri (Jussila & al. 2013): Kulttuurimaannosta, joka on ilmeisesti peräisin paikalla sijainneesta rakennuksesta. Koekuoppahavaintojen perusteella muinaisjäänös ei yllä joutomaan itäpuoleiselle nurmikkoalueelle (kartalla Urheilukenttä), joka on myös kairausten ja silmämääräisen havainnoinnin perusteella erittäin voimakkaasti muokattua. Jos kyseisellä alueella on muinaisjäänöstä alun perin ollut, se on tuhoutunut myöhemmässä maankäytössä.

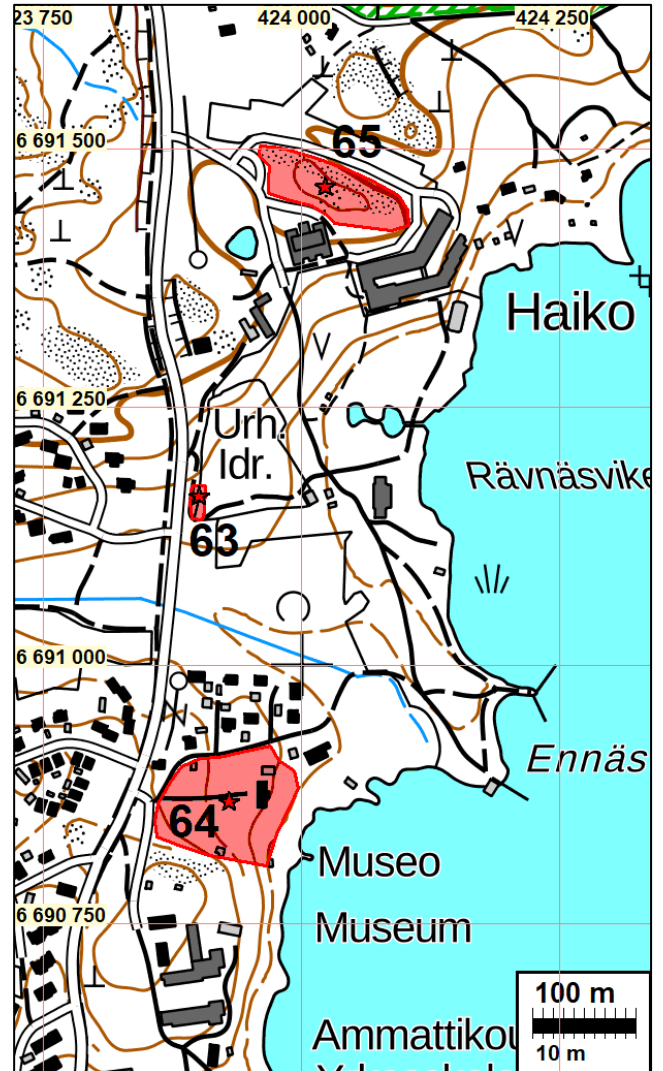
Urheilukenttää rajasi etelässä vanha itä-länsi-suuntainen kuusiaita, jonka kohdalla erottui maastossa selkeä pengerrys siten, että kuusiaidan pohjoispuoli on noin 0,7 m

eteläpuolta korkeammalla. Tämäkin viittaa siihen, että mainittu nurmikkoalue on täysin muokattua.

Kairaushavaintojen perusteella koekuopissa 1 ja 4 todettu kulttuurikerros muuttuu asteittain selvästi vaaleammaksi pohjoiseen päin mentäessä siten, että viimeistään kairausnäytteen 4 kohdalla kyse on jo paremminkin sekoittuneesta pelto-kerroksesta kuin säilyneestä kulttuurikerroksesta.

Lännessä säilynyt kulttuurikerros rajautuu pohjoinen–eteläsuuntaiseen tilustiehen. Etelässä sen rajana on kairaushavaintojen perusteella itä–länsi-suuntainen tilustie. Säilynyt muinaisjäännösalue rajattiin edellä mainituilla perusteilla ja sen rajat mitattiin DGPS-laitteella, ulkoisella tarkkuudella n. 20 cm.

Muinaisjäännöksen ajoitus on epäselvä. Missään vanhassa kartassa 1700-luvulta 2000-luvulle ei kohdalle ole merkitty rakennusta. Periaatteessa on mahdollista, että jäännös voi olla 1700-lukua vanhempi mutta yhtäläillä kyseessä voi olla nuorempi, lyhytaikainen tai vähäpätöinen rakenne, jota ei ole kartoille merkitty. Kulttuurikerroksen ajoitus ja merkitys on epävarma. Paikkaa syytä pitää muinaisjäännöksenä, kunnes tarkemmilla tutkimuksilla sen merkitys voidaan selvittää.

64 PORVOO HAIKKOON VANHA KARTANO (HAIKO)

Mitunnus: 1000023663
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kartano

Koordin: N 6690868 E 423930

Tutkijat: Jussila & al. 2019 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,9 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020: paikka ennallaan

Muinaisjäännösrekisteri (Jussila 2013):

Arkistoinventoinnissa vanha Haikkoon kartanonpaikka (Haiko) paikannettiin vanhojen karttojen perusteella. (ks. tarkemmin inv. raportti) Kartano on sijainnut 1700-luvulta 1860-luvulle nykyisestä päärakennuksesta n. 500 m etelään. On mahdollista ja myös todennäköistä, että kartanon on sijainnut alun perin ja mahdollisesti jo 1300-luvulta lähtien kyseisellä paikalla. Lähialueella ei ole topografisesti ja maaperän puolesta yhtä suotuisaa sijoittumispaikkaa, ainakaan rannan tuntumassa. Kartanonpaikan luoteis-pohjoispuolella on laakea laakso jonka keskellä on Ennäsuddenin länsipuolella mereen laskeva puro (oja). Kyseisen laakson pohja on erinomaista niittymaata ja hieman ylempänä mainiota maata ”alkeelliseen” (siis 1800-lukua vanhempaan) viljelyyn - ylempänä jyrkemmässä rinteessä avokalliota jonka voisi kuvitella suojaavan hallalta.

Vanhan kartanon tontin alueella on rannassa talo ja sen länsipuolella nurmikenttää. Tontin eteläosa, kalliorinteen juuren alue on metsää. Tontin pohjoisimmat osat, puro-laakson reunamilla on modernia pientaloaluetta ja siellä maasto on perusteellisesti käsiteltyä. Pohjoisinta osaa lukuun ottamatta vanhan kartanon tonttimaa vaikuttaa olevan arkeologin näkökulmasta melko ehjää maastoa, erityisesti sen eteläisin osa. Voidaan olettaa, että maaperässä on voinut säilyä merkkejä, ehkä rakenteita ja kerrostumiakin vanhan kartanon aikaisesta asutuksesta ja toiminnasta. Lähialue on voimakkaasti rakennettua ja siksi tämä alue on ainoa maastonkohta, jossa vielä voi olla jäljellä arkeologisesti tutkittavissa olevia jälkiä Haikon kartanon varhaisvaiheista.

Kartta sivulla 84.

Vanhan kartanon piha-aluetta itään.

65 PORVOO HAIKKOO 1

Mjtunnus: 1000008278
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivirakenteita

Koordin: N 6691463 E 424023
Muutos: rajausta hieman muutettu

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi, Jussila & al. 2019 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,3 km etelään.
Huomiot: Jussila 2020:
paikka ennallaan. Muinaisjäännösrajausta tarkennettu ja muutettu se v. 2013 rajauksen mukaiseksi.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee nykyisen Haikon hotelli- ja kongressikeskuksen alueella Haikkonselän länsirannalla. Ensimmäinen maininta tilasta on jo vuodelta 1382, jolloin "Grels j Haijckå" istui lautamiehenä. 1400-luvulta Haikosta on kaksi mainintaa. Vanhimmat kartat tilasta ovat 1800-luvulta. Kuninkaan kartastossa ja vuoden 1843 kartassa tila on merkitty hieman nykyistä etelämmäksi Ennäsuddenin kohdalle, mutta senaatinkartassa vuodelta 1875 kartano on nykyisellä paikallaan.

Vuoden 2003 inventoinnissa havaittiin nykyisen hotellirakennuksen ja sen parkkipaikan sijaitsevan osittain vanhojen mahdollisten rakennusten paikkojen kohdilla. Näillä alueilla vanhempia rakenteita on tuskin säilynyt, mutta hotellirakennuksista luoteeseen mäen päältä löytyi kiveystenpohjia, jotka kuuluvat luultavasti senaatinkartan aikaiseen puutarhaan. Paikalla on voinut säilyä myös tätä vanhempia rakenteita.

Inventointi 2013 (Jussila):

Alueella ei havaittu maaperässä kulttuurikerrosta. Alueella on kahden rakennuksen perustat, pieni kiviröykkiö, kapea pengertie (polku) sekä kivirakenne, joka on mahdollisesti huvimajan ellei pienen tuulimyllyn perusta. Mitään rakenteita tarkemmin ajoittavaa materiaalia ei löydetty. Osa rakenteista (A, B, D) vaikuttaa selkeästi suhteellisen nuorilta ja ne saattavat olla peräisin 1800-luvun loppupuolelta ja olleen viereiseen kartanoon ja sen puistoon liittyviä. Yhdessä 1700-l lopun kartassa (Klercker) tälle alueelle on kuitenkin merkitty rakennuksia. Siten on mahdollista, että jotkut rakenteet voisivat olla peräisin 1700-luvulta. Ehdotetun muinaisjäännösalueen painotettu keskipiste on N 6691463 E 424023.

Rakenteet, jotka on luetteloitu alakohteina ovat vuoden 2013 inventoinnissa havaittuja

Rakenne A

P: 6691498 I: 423975

Kuvaus: Koilliseen viettävässä jyrkähkössä metsärinteessä sijaitseva järeistä kivistä tehty rakennuksen kivijalka, jonka laajuus sisäpuolelta mitattuna on 5,5 x 7 m. Laastia ei havaittu; kivissä on 10-30 cm pitkiä poranjälkiä. Perustusten leveys on 1,2-1,4 metriä suurin säilynyt korkeus 2 m. Tulisijaa ei havaittu

Rakenne B

P: 6691502 I: 423984

Kuvaus: Metsämaastossa Rakennuksen A vieressä sen itäpuolella pysäköintipaikan kupeessa todettu lähinnä kivijalaksi tulkittava rakenne, joka voi olla Rakennus A:han kuuluvan toisen huonetilan perustus (siten, että rakenteilla on yhteinen väliseinä). Jä-

reistä kivistä koostuvan rakenteen laajuus on noin 6 x 7 metriä. Laastia ei havaittu. Rakenne on pahasti tuhoutunut ja sen sisäpuolelle on joutunut suuria lohkkareita, jotka ovat ilmeisesti peräisin perustuksista. Tulisijaa ei havaittu.

Rakenne C

P: 6691454 I: 424068

Kuvaus: Pohjakaavaltaan pyöreä kiviperustus, jonka halkaisija on 4 metriä ja suurin korkeus 2 m. Koottu suurista lohkokivistä; laastista ei havaittu merkkejä, mutta osassa kiviä on poranjälkiä. Perus-tuksen sisäpuoli on täytetty kivillä ja maalla. Pienen tuulimyllyn perustus tai huvimajan perustus -rakenne E kivistä pengerrytetty kapea tie tulee lännestä tähän ja nousee tämän rakenteen laelle.

Rakenne D

P: 6691438 I: 424068

Kuvaus: Pohjakaavaltaan pyöreä kiviperustus, jonka halkaisija on 4 metriä ja suurin korkeus 2 m. Koottu suurista lohkokivistä; laastista ei havaittu merkkejä, mutta osassa kiviä on poranjälkiä. Perustuksen sisäpuoli on täytetty kivillä ja maalla. Pienen tuulimyllyn perustus tai huvimajan perustus – rakenne E kivistä pengerrytetty kapea tie tulee lännestä tähän ja nousee tämän rakenteen laelle.

Rakenne E

P: 6691449 I: 424053

Kuvaus: Kallion laella sijaitseva kivistä ja maasta pengerrytetty kulkuväylä, joka johtaa Rakennus D:hen. Leveys 2 m, suurin korkeus 0,6 m. Pengertiestä suorakulmaisesti koilliseen pistää notkelmaan maasta ja kivistä tehty matala pengerytetty, joka on 0,5 m pitkä (N 6691449 E 424056).

Rakenne F

P: 6691473 I: 424016

Kuvaus: Kallion lakialueella pienessä kallionotkelmassa sijaitseva, pohjakaavaltaan karkeasti kolmikulmainen kiviröykkiö, jonka sivujen pituus on noin 2 m ja korkeus 0,5 m. Kivien halkaisija on 0,25-0,7 m ja ne ovat pyörityneitä. Röykkiön keskellä on halkaisijaltaan 0,3 metrin aukko, joka saattaa olla jonkinlaisen pystypaalun sija.

Kartta sivulla 84.

71 PORVOO PEIPPOLA

Mjtunnus: 1000038161

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen

Laji: kiviaita

Koordin: N 6695099 E 425176

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,6 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Kiviaita Porvoon kaupungin ja maalaiskunnan v. 1923 syntyneellä rajalla, jolloin joen länsirantaa liitettiin kaupunkiin. Sitä ennen Näsin kartanon ja Pepotin kartanon raja.

Vastaavaa kaupunginrajan kiviaitaa on muinaisjäännöksenä Tarmolassa (kohde nro [80](#)). Tähän kaupungin raja on kuitenkin tullut vasta 1920 luvulla. On mahdollista, että aitaa ei ole ehkä ole rakennettu "kaupungin rajaksi" silloin jos aidan oletetaan olevan 1920 lukua vanhempi. Aita ei kuitenkaan liity viljelyksiin eikä myöskään mihinkään nykyiseen toimintaan. Jos oletetaan, että aita on kylien (kartanoiden) rajalle tehty jo "ammin", eikä se olisi tehty kaupungin rajalle 1920 luvun jälkeen niin se täyttää muinaisjäännöksen kriteerit. Muutoin ei.

Aidan kakkoisosa on "maatuneempi" ja vanhemman näköinen kuin terveyseskuksen kupeesta alkaen luoteeseen, missä aitaa vaikuttaa paikatun poratuilla kivenlohkareilla ja aita on huolellisemmin ladottu. Luoteisosan eteläpuolella on iso ja vanha maanotto-kuoppa, jossa paljon lohkokiveä - paikalla lienee ollut myös kivenhakkaamo. On mahdollista, että aidassa on eriaikaisia kerrostumia.

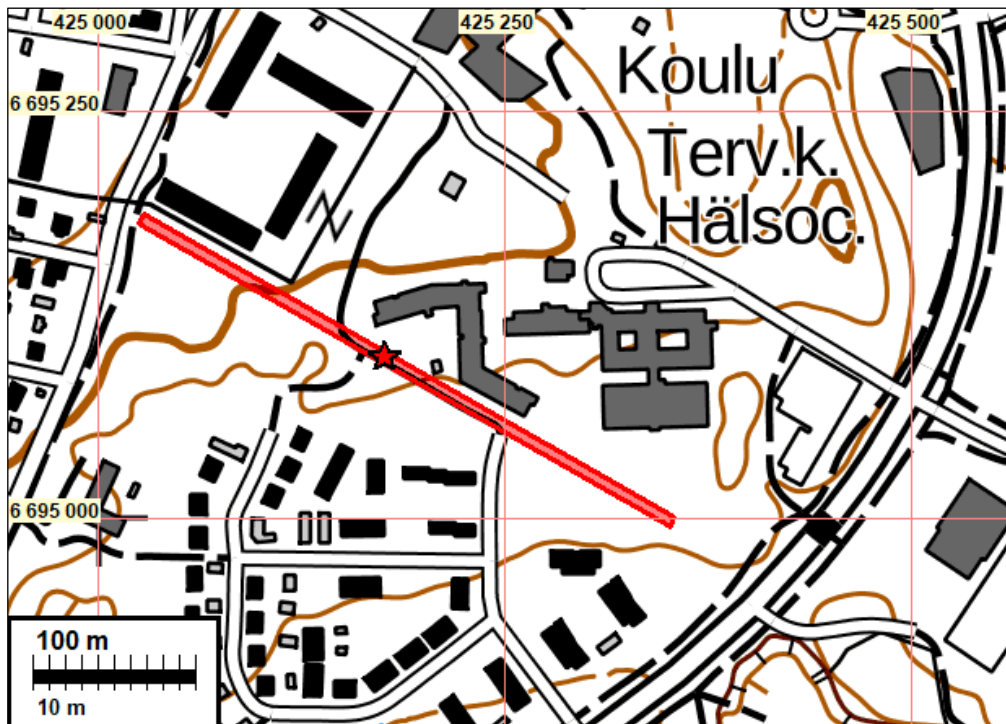
Aidan päät (N E)

6695184 425027

6694998 425352

n. 8 m katkos tällä välillä kohdassa (maata kaivettu)

6695036 425286

Kivaitaa terveyseskeksen etelä-lounaispuolella/

Aidan luoteisosaa

76 PORVOO NÄSEBY

Mjtunnus: 1000003254
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti/torppa

Koordin: N 6698514 E 423882

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

Tutkijat: Suhonen V-P 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,1 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Vuoden 1690 yleiskartalla on Kiialan pohjoispuolelle, lähelle jokea merkitty Näseby. Paikalle merkitty torppa v. 1746 emäseurakunnan kartalle, joskin merkintä on kartan kuluneisuuden takia tällä kohdin tulkinnan varainen. Vuoden 1787 Kiialan kartalla kylän tonttimaan on merkitty jokirantaan, sen eteläreuna 180 m puron suusta pohjoiseen. Vuoden 1793 Kiialan kartan mukaan tonttimaan pohjoisreunalla on useita rakennuksia rivissä rannasta kaakkoon ja jokirannan suuntaisesta päätiestä länteen Vessilään menevän tien varrella. Voiko kyseessä olla jokin manufaktuuri? V. 1873 senaatin kartalla paikalla on kaksi asuinrakennusta ja ulkorakennuksia, ja merkintä T (eli torppa). Vuoden 1962 peruskartalla paikka on peltona. Ei ole tarkempaa tietoa koska paikka on tyystin hylätty aikavälillä noin 1873 - 1960.

Koordinaatiksi on laitettu tonttimaan v. 1783 kartan keskikohta ja rajaukseksi tonttimaan.

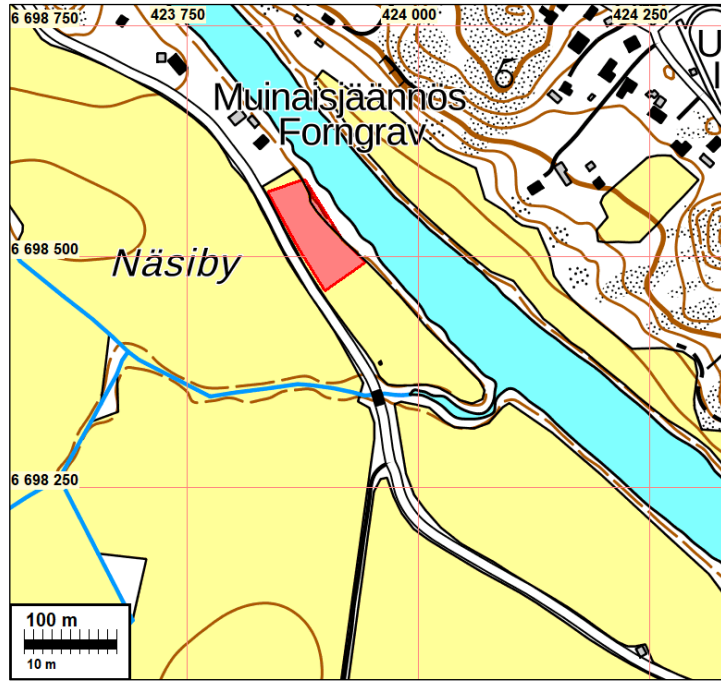
Tien ojat hiljattain avattu ja niissä syvät, viistot luiskat. Niistä ei tullut havaintoja vanhasta asutuksesta. Pellot olivat ummessa joten niiden tarkastelussa ei voitu kunnolla pellon pintaa havainnoida. Nyt niiden kohdilla teiden ojissa ja heinäisen pellon pinnassa ei mitään merkkejä vanhasta asutuksesta. Maaperä on varsin pehmeää ja märkää hietaa. On pelättävissä, että pehmeässä maassa kyntö on ulottunut syvälle ja jäljet vanhasta asutuksesta ovat hävinneet, mutta syvemmillä voisi olla sinne asti ulottuneiden rakenteiden jäännöksiä tunnistettavina jäljellä. Koska paikka on suhteellisen varhain hylätty ja moderni maankäyttö ei siihen ole ulottunut muutoin kuin peltoviljelynä, voisi paikkaa konkreettisten todisteiden puutteesta huolimatta pitää alustavasti muinaisjäänöksenä. Kohtuullisen tiiviillä ja systemaattisella koekuopituksella voidaan tarvittaessa varmistaa se, onko muinaisjäänöstä todella säilynyt vaiko ei.

Muinaisjäänösrekisteri:

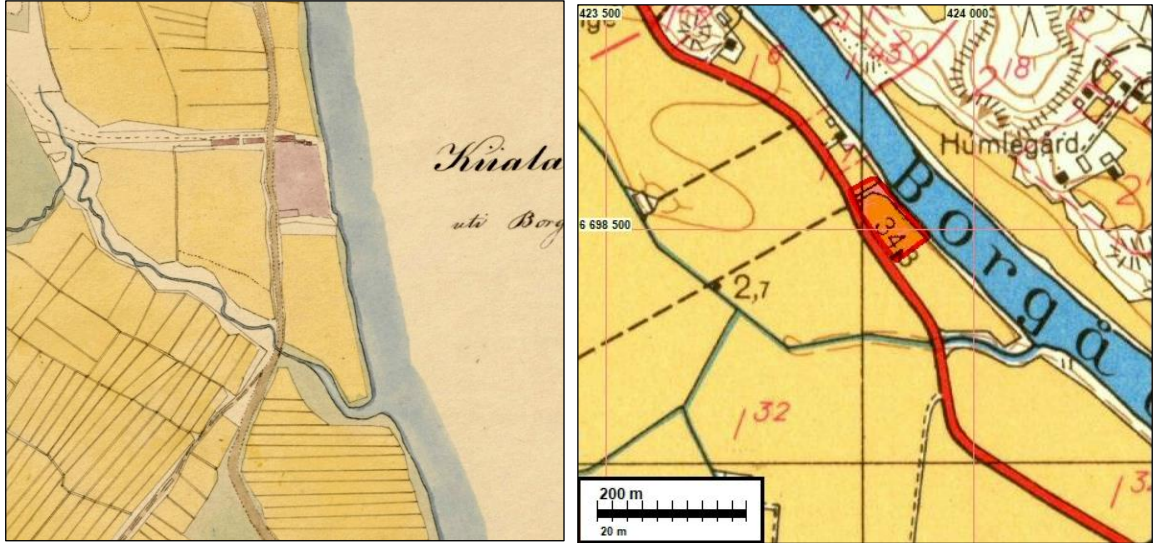
N 6698578 E 423805

Kohde sijaitsee Porvoonjoen länsirannalla, peltoalueella. Näseby on merkitty T. Winterrin karttaan vuodelta 1787, 1700- ja 1800-lukujen vaihteeseen sijoittuvaan Kuninkaan kartastoon ja vuodelta 1873 peräisin olevaan Senaatin karttaan. Samuel Broteruksen 1700-luvun alussa laatimalla kartalla paikalla on torppa. Tontin paikalla on nykyään peltoa. Maanpäällisiä rakenteita ei ole näkyvissä. Kohteen luonteesta on vaikea tehdä päätelmiä ilman arkeologisia tutkimuksia.

Kohteen läpi tai vierestä on kaivettu Askola-Porvoon -siirtoviemäri keuhällä 2007 ilman arkeologista valvontaa.

Muinaisjäännesalue punaisella

Vasemmalla ote v. 1787/1848 kartasta ja oikealla peruskartasta 1962

Kohde pellossa taustalla. kuvattu etelä-kaakkoon.

77 PORVOO PORVOON TUOMIOKIRKKO

Mjtunnus: 1000014861
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: keskiaikainen
 Laji: palvonta: kirkko

Koordin: N 6696399 E 426040

Tutkijat: Knapas M-T 1977 kaivaus, Ojonen S-M 1978 kaivaus, Lagerstedt J 2007 kaivaus, Laakso V 2017 kaivaus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,0 km etelään.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Porvoon Itä-Uudenmaan kantaseurakunta ja se on muodostettu 1200-luvun puolivälissä. Puukirkko on mahdollisesti sijainnut myöhemmän kivikirkon paikalla. Arkeologisissa tutkimuksissa on löytynyt paikalta 1300-luvun alun raha. Porvoon kirkko on yksi harvoista Suomen keskiaikaisista kirkoista, joiden runkokuone on rakennettu useammassa kuin yhdessä vaiheessa. Ensimmäinen kirkkorakennus muurattiin 1410-luvulla ja sitä laajennettiin huomattavasti 1440-luvulla. 1600- ja 1700-lukujen tietojen perusteella rakennettiin joko vuonna 1414, 1418 tai 1420.

Kirkon ympäristön muinaisjäännösaluetta ei ole rajattu.

Vuonna 2017 alueella tehtiin arkeologisia tutkimuksia maalämpökaivojen asentamiseen liittyen kirkon länsipuolella. Tutkitut alueet ovat täynnä historiallisen ajan hautauksia. Osa niistä oli ehjiä, osa eri tavoin tuhoutuneita. Kaikkiaan tutkittiin 33 hautausta. Alueelta havaittiin myös polttohautoja. Alueen eteläosassa havaittiin kivi-tiilirakenteen jäännös, joka on mahdollinen rakennuksen tai pengerryksen perusta.

80 PORVOO SKAFTKÄRR

Mjtunnus: 1000022758
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen 1600-luku
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6694403 E 428950

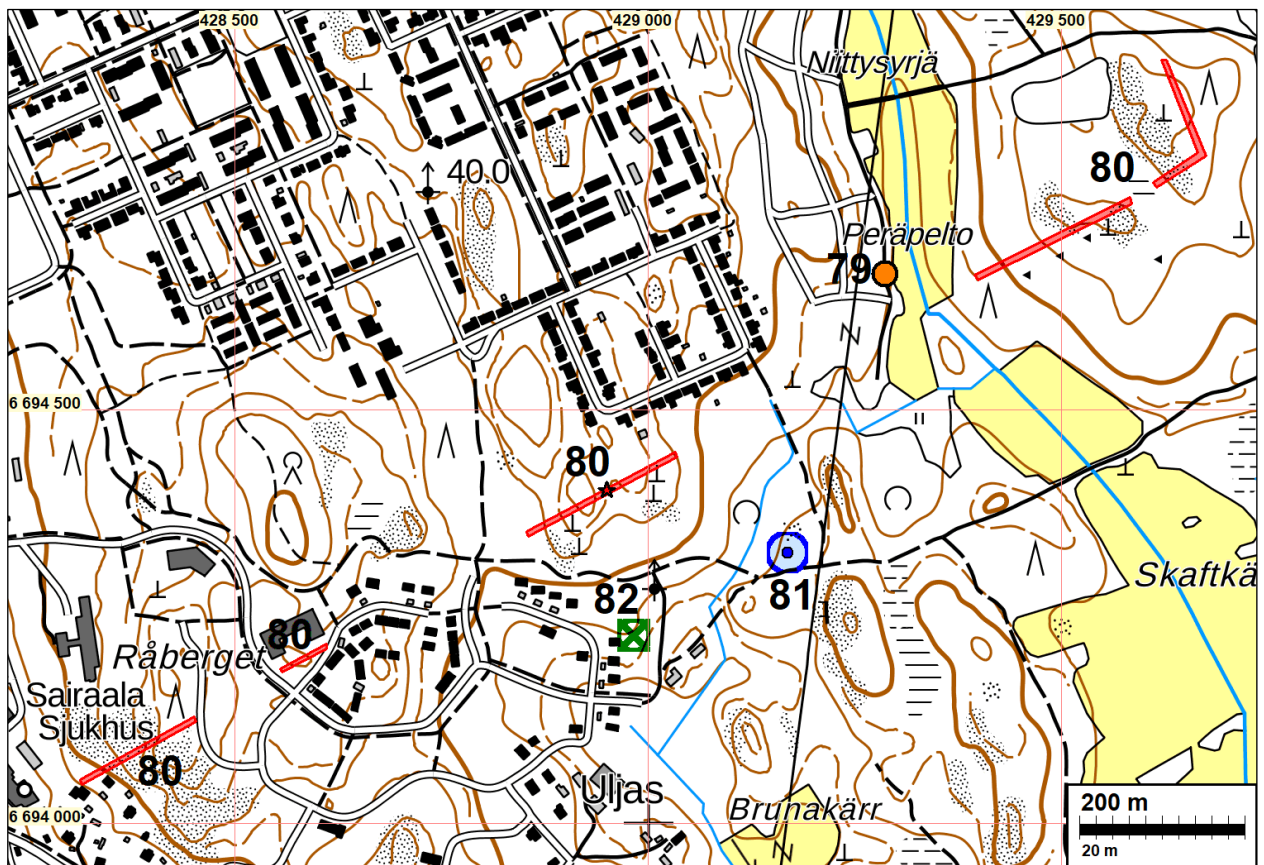
Tutkijat: Koivisto S 2012 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,5 km kaakkoon.
 Huomiot: Jussila 2020:
 Aita on siis vanhalla kaupungin rajalla. Viljelyyn se ei liity. Muuta tarkoitusta sillä ei voine olla kuin raja-aita. Yksi erillinen, 40 m mittainen osuus aidasta on tuhoutunut v. 2012 jälkeen. Kyseinen osuus on sijainnut Rajakallionrinteen itäpuolella ja Aurinkomäentien länsipuolella. Siinä oli nyt rakennustyömaan monttu. Muutoin aita on ehjä ja komea. Sen ajoitus on kuitenkin epäselvä - ei löytynyt lähdettä jossa siitä olisi mainintaa. Niukkasan mukaan kiviaitoja alettiin tehdä 1700-luvulla ja laajemmin vasta 1800-

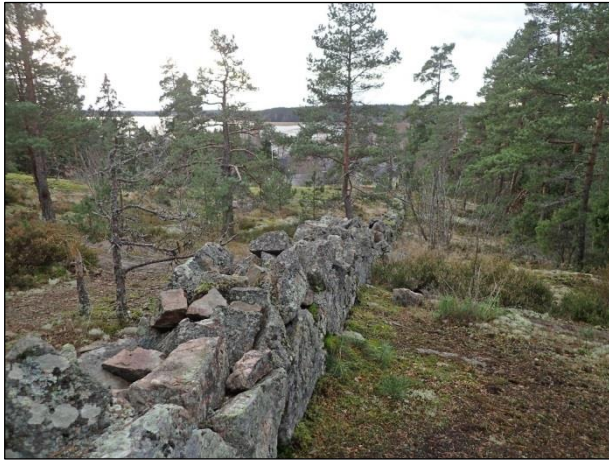
luvulla - aiemmin siihen ei haluttu tai voitu juurikaan resursseja laittaa. Rajalinja Veckjärveä vastaan on merkitty 1759 kartalle.

Muinisjäännösrekisteri, ote inventointikertomuksesta 2012:

Kohde sijaitsee kaavarunkoalueen eteläosassa, Kevätkummun asuinalueen eteläreunassa jatkuen Skaftkärrin itäpuolella koilliseen ja pohjoisluoteeseen. Tutkimusalueen lounaisnurkassa kivirakenne jatkuu lounaaseen kohti Råbergetiä, mistä on hiljattain kaadettu puusto, nostettu kannot ja kuorittu maanpinta. Kivimuuri kuitenkin vaikuttaisi olevan suhteellisen ehjä, huolimatta voimallista maanpohjan muokkausta. Kivimuuri jatkuu lähes katkeamattomana Skaftkärrin peltoalueen kulmalle yhteensä 480 m matkan. Peltoalueella ja sen reunoilla kiviaidasta ei saatu havaintoja, mutta jälleen puroalakson itäpuolella kivimuuri jatkuu lähes katkeamattomana noin 310 m koilliseen Gåsbergetin kallion koillisreunalle, kääntyy kohti pohjoisluodetta ja jatkuu edelleen noin 107 m. Kivirakenteen säilyneiden osien yhteenlaskettu pituus on siten noin 900 metriä. Kivirakennelma on huolellisesti ladottu ja paikoin muistuttaa kylmämuurattua muuria. Vuoden 1695 ja 1763 historiallisilla kartoilla kivirakenteen kohdalle on merkitty kolmen kylän raja.

Aidan säilyneet osat punaisella.

Kiviaidan läntisin osa

Alla vasemmalla läntisimmän osan itäpäätä.

Oikealla ja alla aidan lyhyt kesiosa parkkipaikkojen välissä ja oikealla itäistä osaa.

88 PORVOO HASSELHOLMEN

Mjtunnus: 1000034207
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: muinaispelto, kivirakenteita, hiilimiilu

Koordin: N 6696708 E 431047

Muutos: rajaus muutettu

Tutkijat: Suhonen & al. 2018 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,0 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:

Alue A.

Metsikön eteläosassa on kahtena rykelmänä raivausröykkiöitä. Pohjoisempi röykkiö-alue (A) koostuu röykkiöistä jotka ovat selvästikin kivistä raivatun alueen länsi- ja eteläreunamilla ja pari keskellä. Ilmeinen pieni peltolohko. Ympärillä maasto onkin kivikkoista. Metallinilmaisimella löytyi pari viinapullon korkkia (Alkon) ja pronssisen lehmänkellon puolikas, joka ei liene kovin vanha. Paikalla olleen peltolohkon ikä ei ole tiedossa. Millään vanhalla kartalla (1746, 1783, 1841, 1873, 1914, 1962) ei tälle alueelle osu mitään muuta kuin metsää tai joutomaata. V. 1914 tiluskartalla alue on luokiteltu "Mo":ksi (ruotsinkielinen lyhenne).

Mitään rakennuksen jälkiä ei alueella ole. Liittyisikö peltolohko mäen länsipuolella oleeseen, oletettavasti 1900-luvun torppaan tai taloon? Mahdollisesti, koska ovat olleet samalla kiinteistöllä (Staffansin maita 1900-luvulla). Metallinilmaisinlöydöt ovat ajoitetavilta osin 1900-lukua. Raivausröykkiöt ja kivivallit ovat siis jäänteitä yli 60 vuotta sitten loppuneesta viljelystä ja nyt ne ovat vanhan kuusimetsän sisällä. Yhteys viljelyyn on loppunut. Mahdollisen nuoruutensa takia - ilmeisesti 1900-luvulta - ne eivät olisi muinaisjäännöksiä, mutta sopisivat hyvin suojeltavaksi kaavassa muuna kulttuuriperintökohteena. Toisaalta ei voida täysin poissulkea etteikö jäänteet voisi olla 1800 luvulta tai 1700 luvulta. Ratkaisuna on, että koska röykkiöryhmä B on selkeästi muinaisjäännös, on alueen röykkiöitä hyvä kuitenkin suojella yhtenä kokonaisuutena ja muinaisjäännöksinä.

Alue B.

Röykkiöt ovat 1900 luvun alun Hongan (Hongas) talon kiinteistöllä, kun pohjoisempi röykkiöalue on ollut Staffansin maita. Eteläisempi röykkiöalue on rykelmä röykkiöitä ilman mitään järjestystä. Vaikuttaa vanhalta pelloilta, joka on kivetty ja kivet kasattu röykkiöiksi pellon alueelle. Se viittaisi 1900-luvun alkupuolta vanhempaan, suhteellisen alkeelliseen viljelyyn. Röykkiöt eivät sovi lainkaan v. 1914 kartan ja nuorempien karttojen peltokuvioihin. 1900 luvun kartoilla alue on ollut metsää tms. Ei peltoa kuin aivan pieneltä osin, muutamat luoteispään röykkiöt sijoittuvat 1914 pellon kapean saran reunaan, muut 22 eivät. Pitäjänkartalla 1841 paikalla peltolohko ja nykyiset pellot ovat niittyä (rajaus ei ihan sama kuin myöhemmillä pelloilla, mutta suurin piirtein). V. 1783 kartalla täsmälleen röykkiöiden alueella on talon E (Humlas) peltolohko. Röykkiöt liittyvä siis siihen. Pelto on hylätty 1914 mennessä.

Kyseessä on siis 1700-1800 luvun metsittynyt peltolohko jossa röykkiöt ovat. Tätä voidaan pitää muinaisjäännöksenä. Viisi epämääräisempää kivikasaa sijaitsee vanhasta peltolohkosta koilliseen, hajallaan. Mitä lievät.

Alue C

Alueiden A ja B välillä on kaksi erillistä raivausröykkiötä ja hiilimiilun pohja paikassa N 6696716 E 431032

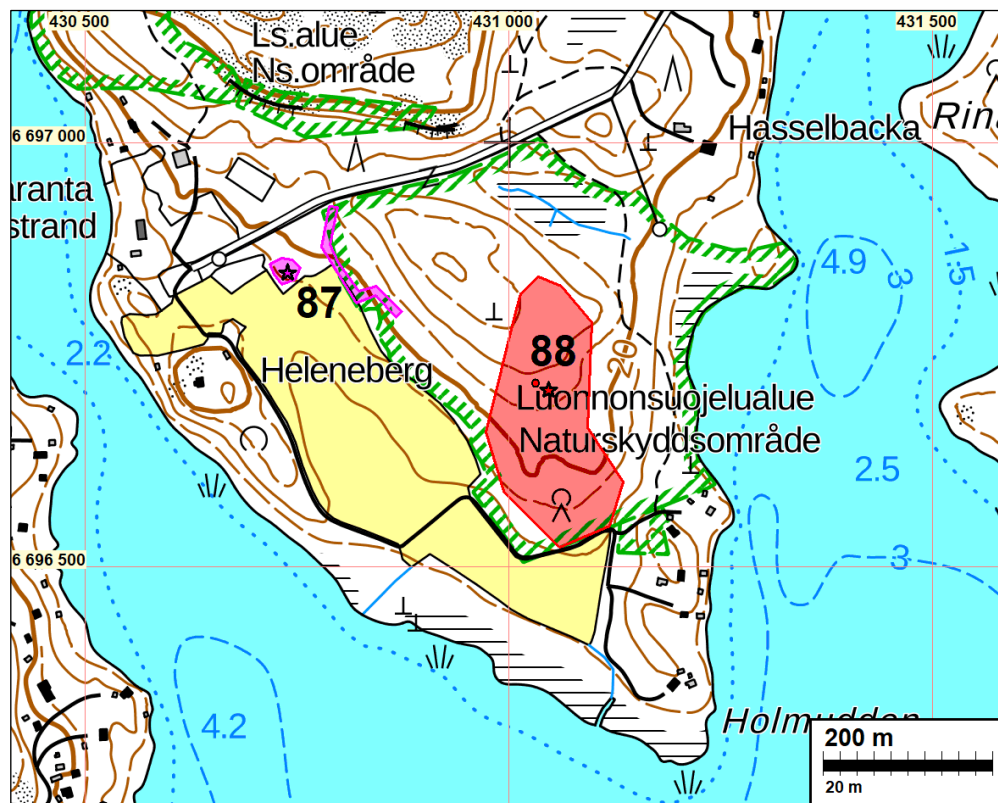
6696773 431051 kivivallin pää (alueella A) -> 6696808 431024 kivivallin pää)

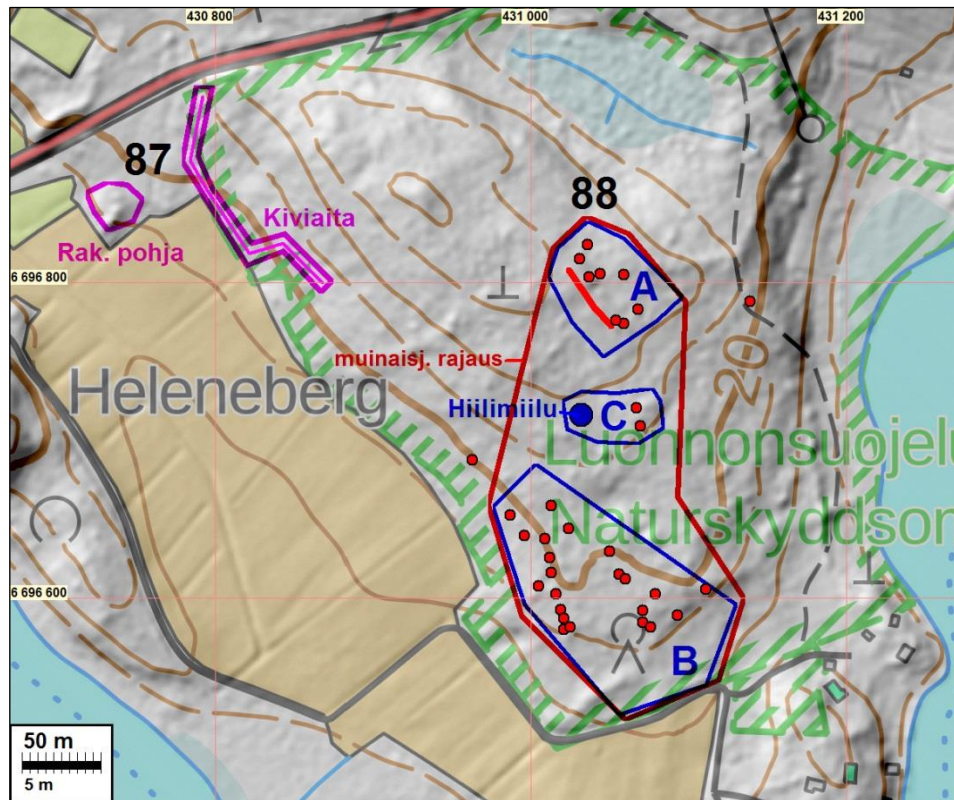
Röykkiöt - eri kokoisia n. 3 m halk - 1 m halk. Koordinaatit N E noin +/-2 m tarkkuudella

6696804	431037	6696612	431060	6696593	431019
6696806	431044	6696603	431079	6696587	431021
6696824	431036	6696592	431071	6696580	431021
6696815	431031	6696585	431071	6696582	431025
6696774	431059	6696582	431076	6696640	430996
6696776	431054	6696589	431093	6696653	430987
6696788	431139	6696606	431111	6696688	430963
6696721	431067	6696638	431009	6696805	431059
6696659	431013	6696626	431012	6696783	431068
6696644	431024	6696616	431013	6696709	431069
6696630	431050	6696603	431016		
6696615	431056	6696608	431005		

Muinaisjäännösrekisteri:

Alueella on runsaasti merkkejä historiallisesta viljelystä ja laiduntamisesta. Kohteessa on kiviaitoja ja arviolta kymmeniä eri kokoisia raivausröykkiöitä. 1700-luvun lopun kartalla kohteen alueella on yksinomaan metsää. Kohteen ajoittaminen ja luonteen määrittäminen vaatisi tarkempia tutkimuksia. Kohde kuitenkin muistuttaa keskiajalla autioituneita ja metsittyneitä kyliä. Merkkejä asuinpaikasta ei ole vielä havaittu.

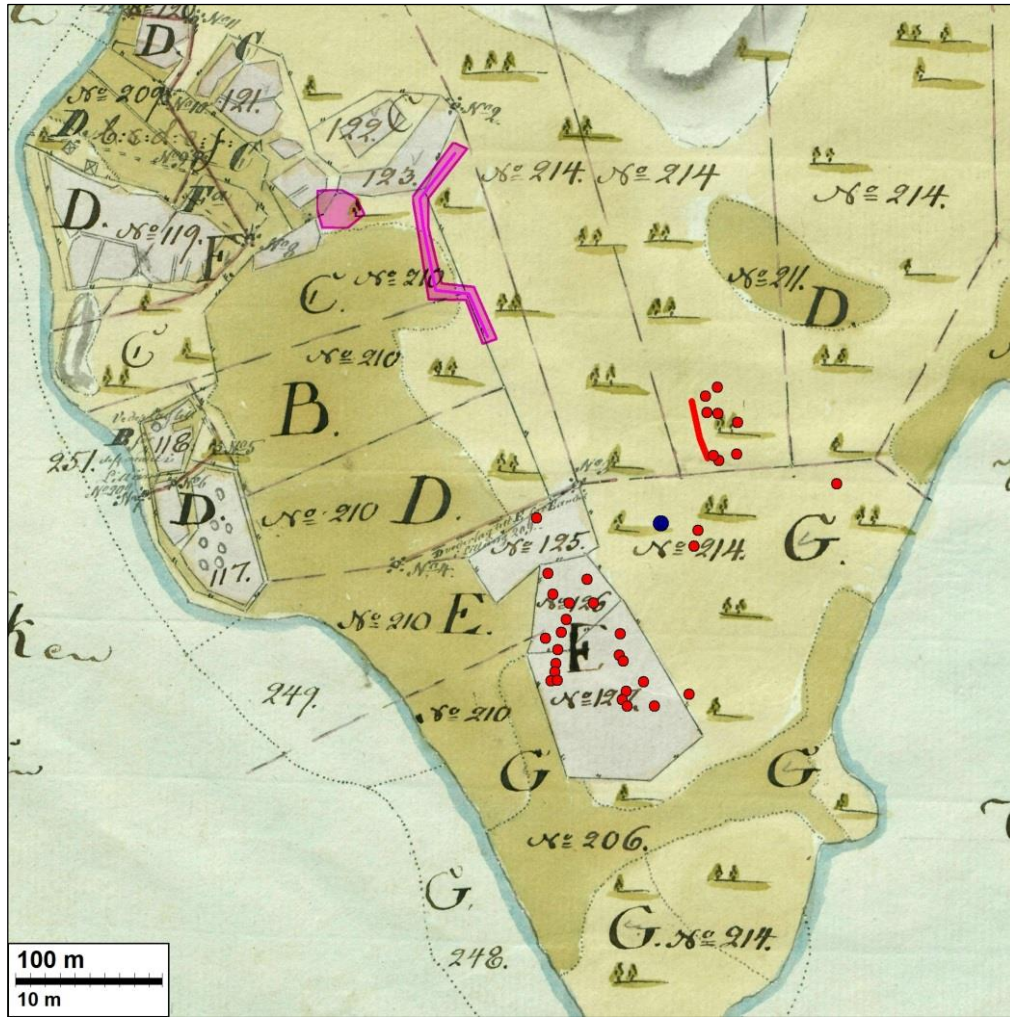

Kohde 87 rakennuksen pohja ja kiviaita sinipunaisella, kohde 88 muinaisjännösraja punaisella ja sen alueet sinisellä. Röykkiöt punaisin palloin.

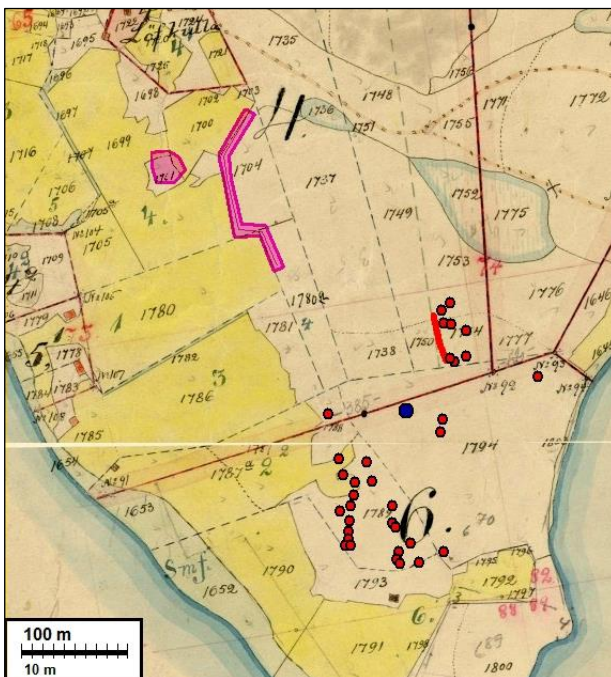

Pellot v. 1783 kartasta keltaisella.

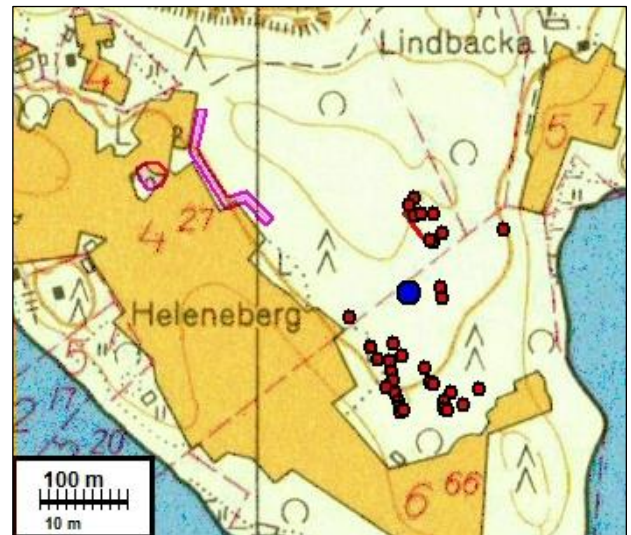

Ote kartasta vuodelta 1783.

Päälle piirretty röykkiöt punaisin palloin ja kiviain rakennuksen perusta sinipunaisella (kohde 87).

Vasemmalla ote v. 1914 kartasta ja alla v. 1962 peruskartasta. Päälle piirretty röykkiöt, kiviain ja rakennuksen pohja. (kohde 87)

Yllä alueen B rökkiöitä

Yllä ja alla alueen A rökkiöitä

100 PORVOO ROTNÄS

Mjtunnus: 1000027578
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita
 Koordin: N 6693610 E 429933

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,8 km kaakkoon.
 Huomiot: Jussila 2020.

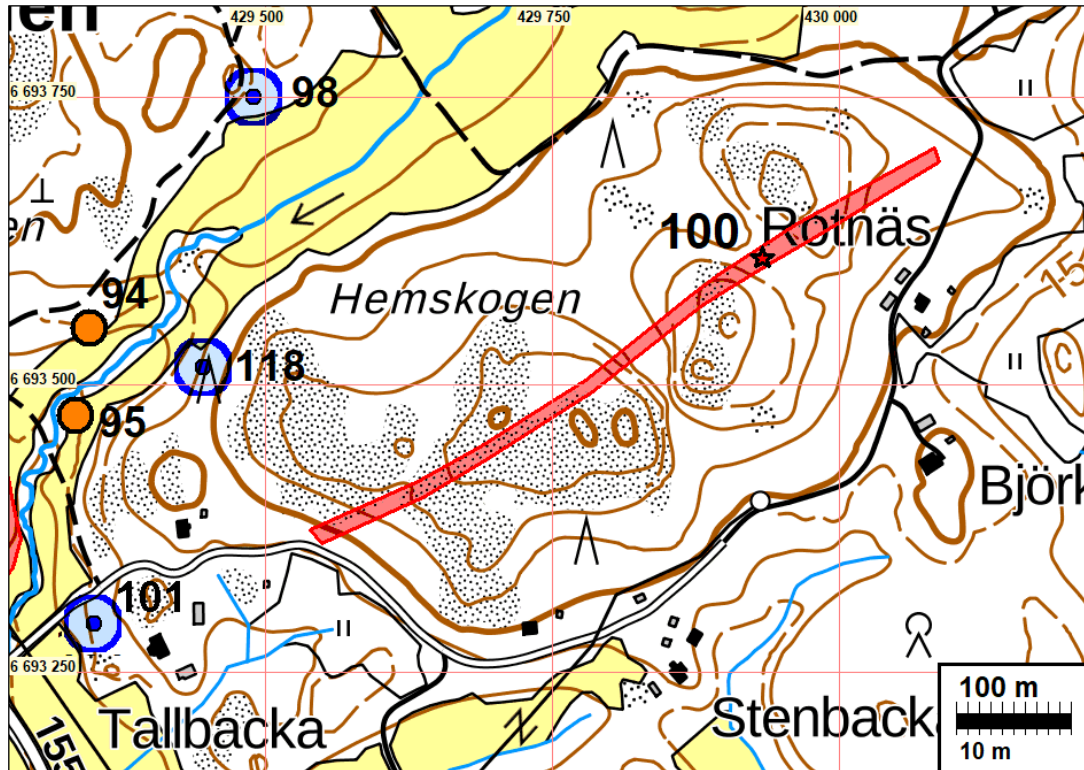
Paikalla on katkonainen kiviaita kahden tilan välisellä rajalla, mikä raja on merkitty isojakokartalla 1784. Aita kulkee kallioilla ja se ei siten liity mitenkään viljelyksiin tai pihoihin vaan on ilmeisesti päämerkitykseltään raja-aita. Vuoden 1763 Tarkkisten kylän kartalla on täsmälleen aidan kohdalle ja mittaisena piirretty paksu rajalinja erikseen ja siihen teksti: "Skogs delnings Linia emellan Simons no 3 och Lellas hemmanen i Tarkis by". Lisäksi kartalle on merkitty linjalle pyykki 2 jonka kohdalla maastossa on aidan aukossa pystykivi. Vuoden 1784 kartalla siinä teksti "visare". On siis mahdollista, että aita on 1700 luvulta ja siten muinaisjännös. Aita kartoitettiin GNNS-RTK laitteella.

N	E	Kuvaus
6693700,48	430079,63	kivivalli alku
6693685,71	430054,08	kivivalli
6693639,35	429980,04	kivivalli loppuu
6693634,81	429961,25	kivivalli seuraava pätkä alkaa
6693622,07	429945,84	kivivalli aukko vallissa, vanha kärrytie
6693610,19	429932,31	kivivalli aukon kohta jossa pystykivi (viisari)
6693590,97	429894,98	kivivalli pätkä loppuu
6693575,54	429874,55	kivivalli seuraava pätkä alkaa
6693509,24	429794,89	kivivalli pätkä loppuu
6693502,67	429782,95	kivivalli seuraava pätkä alkaa
6693460,37	429718,20	kivivalli pätkä loppuu, siirtolohkare
6693441,93	429686,56	kivivalli seuraava pätkä alkaa
6693436,14	429674,98	kivivalli pätkä loppuu
6693405,46	429625,29	kivivalli seuraava pätkä alkaa
6693368,49	429544,19	kivivalli pätkä loppuu

Muinaisjännösrekisteri (ei tutkija- eikä raporttitietoja):

n. 670 metriä pitkä kiviaita. Keskimääräinen korkeus noin 80 cm. Raja seuraa tarkasti vuoden 1695 kartassa näkyvää metsänjakolinjaa. Metsänjakolinja näkyy edelleen vuoden 1784 kartassa sekä N°5 visare. Paljalla kivettömällä kallioilla linjalla ei ole kiviaitaa, vaan linja on merkitty kivilohkareilla muutaman metrin välein. Tällaisia aidattomia pätkiä on matkalla muutama kappale. Rakennetta ei ole ajoitettu, se saattaa olla jakolinjaa huomattavasti nuorempikin.

Aita v. 1763 kartalla

105 PORVOO TARKKINEN

Mitunnus: 1000026828
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6692502 E 429833

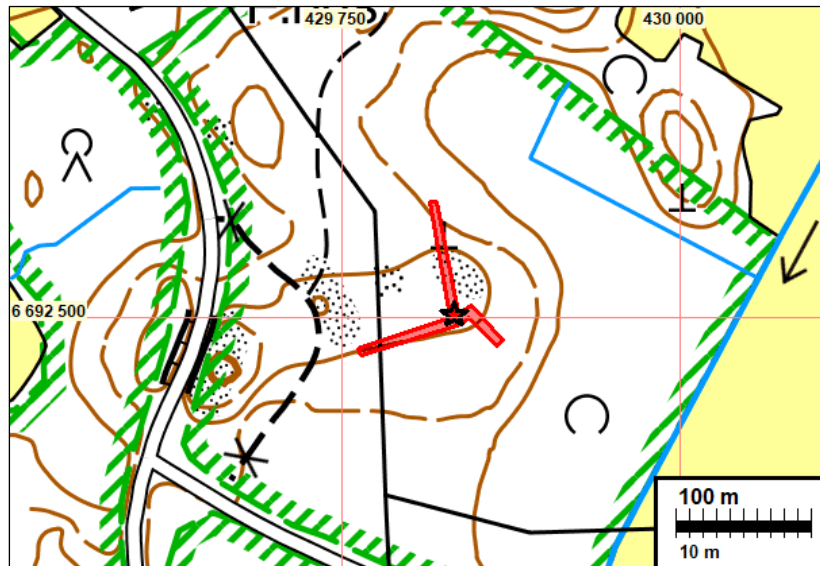
Muutos: aiemmin muu kulttuuriperintökohde

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,4 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:
 Paikalla on kaksi ristikäistä kiviaitaa. Itä-länsisuuntainen noudattelee Stensbölen v. 1776 isojakokartan peltolohkon etelälaitaa ja idempänä oleva pohjois-etelä suuntainen on taasen tilusrajaa pitkin kulkeva. Kaakkoon haaraantuva ei noudata mitään vanhoilla kartoilla näkyvää rajaa tai peltolohkoa. Maastossa ei huomaa aidoissa mitään ajallista eroa ja itä-länsiäita kaartuu suoraan pohjoiseen rajaa pitkin kulkevaksi - mikä ei asetu minkään vanhan pellon rajalle. Sekava aita. Mutta ainakin osin se liittyy vanhaan ja kauan sitten loppuneeseen viljelyyn ja on täysin irronnut vanhasta tarkoituksestaan ja saattaa olla 1700-luvulta. Siksi tämä aita määritettiin muinaisjäännökseksi.

Muinaisjäännosrekisteri (ei raportti- eikä tutkijatietoja):

Kiviaita, joka sijaitsee vanhassa kuusivaltaisessa sekametsässä. Kiviaidan pääosa kulkee etelään viettävän kallioalueen etälaidalla, mutta sen koillispäässä siitä erkanevat kaksi sivuhaaraa, joista toinen lähtee kaakkoon ja toinen luoteeseen. Niistä varsinkin luoteeseen johtava haara on selvästi rakennettu harjanteen päälle. Haaraosat ovat hiukan päälinjaa huolimattomammin rakennettuja tai ne ovat saattaneet myös raueta jostain syystä päälinjaa enemmän. Kiviaidan alaosa on noin 1,5 m leveä ja se on selvästi hiukan kartion mallinen, sillä se on alaosaa noin kolmanneksen kapeampi. Aidassa on paikoitellen kolme paikoitellen viisi kivikertaa - kivien koosta riippuen. Sen korkeus on hiukan vajaa metrin.

Alla ote v. 1776 kartasta, päälle piirretty aidan sijainti punaisella.

Kivaitaa, vasemmalla vanhan sähkölinjan kohdalla. Aidan vieressä, sähkölinjalla on puretun sähköjohtolinjan kivistä tehty pylvään perusta.

kivaitaa

107 PORVOO STENSBÖLE BASTUBERG TORP

Mitunnus: 1000022227
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6692243 E 431245

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

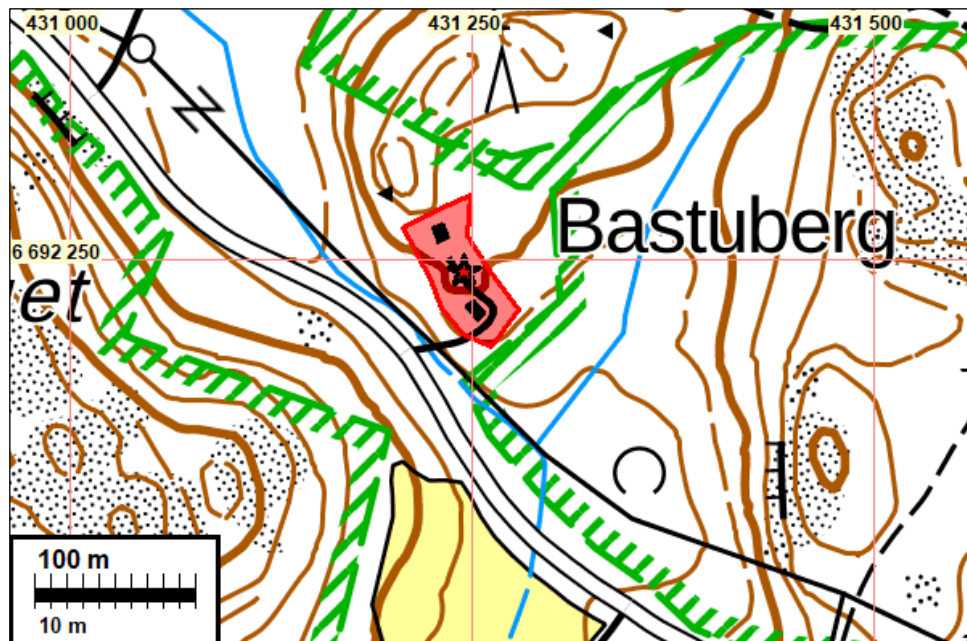
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,7 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

Stensbölen Torpat G Bastunerg ja H Rödjan ovat v. 1776 kartalla samalla tontilla. Paikalla on edelleenkin vain kaksi hyvin vanhaa taloa ilman "johtoja" ja maaperältään varsin kevyesti hoidettua pihaa ja puutarhaa – rakennukset näyttävät olevan kesäkäytössä. Alue vaikuttaa poikkeuksellisen vähän muokatulta ollakseen ollut asuttuna näihin päiviin. En kuitenkaan tehnyt pihamaalle koekuoppia, mutta jos jossain, niin tällä alueella voisi olettaa olevan jotain merkkejä vanhasta asutuksesta maaperässä jäljellä - ehkä. Paikka olisi faktisesti edelleenkin statukseltaan "mahdollinen muinaisjäännös" mutta kallistun kuitenkin sen säilyneisyyden takia - paikalla ei ole ollut modernia maankäyttöä - kuitenkin muinaisjäännöksen kannalle. Koekuopituksella asian voi tarvittaessa vielä varmistaa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Stensbölen ensimmäinen maininta on jo 1320-luvulta. Stensbölessä oli 1540-luvulla rällsisäteri. Ensimmäiset tiedot lampuodeista on 1560-luvulta, jolloin heitä oli kolme. Samuel Broteruksen vuonna 1695 laatimalle Tarkisten kartalle on merkitty Stensbölen kartano ja yksi torppa. Ensimmäinen tarkka kartta Stensbölestä on vasta 1770-luvulta. Kartanon alueella oli tuolloin useita torppia. Osa torpista on todennäköisesti vanhoja tonttimaita. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen.

Ote kartasta vuodelta 1776.

Vanhaa kahden torpan tonttimaata jossa edelleen kaksi vanhaa taloa.

108 PORVOO STENSBÖLE KOTTERNÄS TORP

Mitunnus: 1000022220
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6691901 E 428533

Muutos: rajausta muutettu

Tutkijat: Suhonen & Maaranen 2019 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,1 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa ja Roiha):

Stensbölen torppa C, Kotternäs. V. 1776 isojakokartalle merkityn tonttimaan kohdalla on maastossa kaksi rakennuksen pohjaa ja kaksi kellarikuoppaa. Paikka on tyhjä 1962 peruskartalla. 1873 senaatinkartalla paikalla on talo. Torppa on merkitty v. 1746 kartalle. Paikka on siis autoitunut ennen modernia maankäyttöä 1900 luvun alkupuoliskolla. Paikka vaikuttaa olevan arkeologisessa mielessä varsin ehjä kokonaisuus.

6691913	428534	Rakennuksen kulma
6691878	428560	Kellarikuoppa?
6691894	428538	Rakennuksen kulma
6691927	428513	Kivikellari 3 x 5 m

Muinaisjännösrekisteri:

Maastossa näkyy torpan paikka terassinä ja kahtena kumpareena (uuneja).

Ote kartasta vuodelta 1776.

Torpanpaikan maastoa ja kivirakenteiden jäännöksiä

110 PORVOO STENSBÖLE

Mitunnus: 1000008299
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kartano

Koordin: N 6692007 E 429401

Muutos: rajusta muutettu

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi

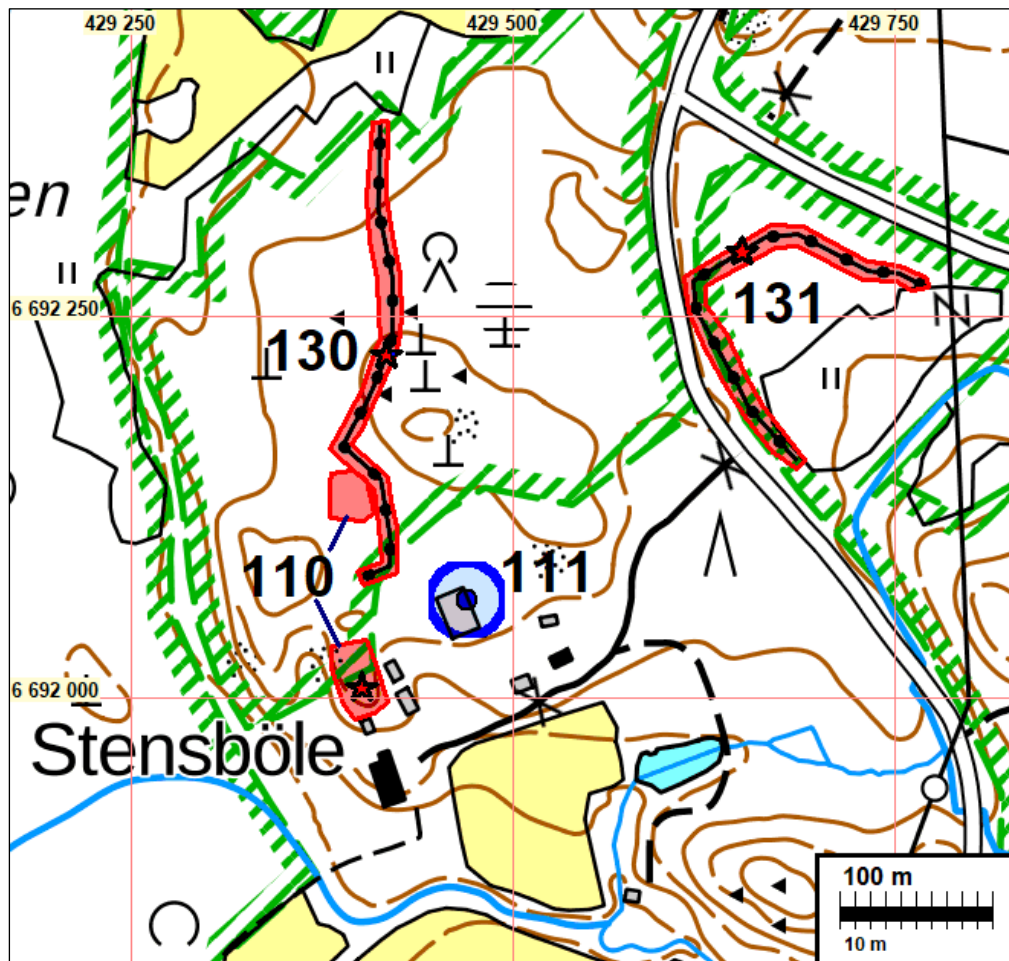
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,5 km kaakkoon.

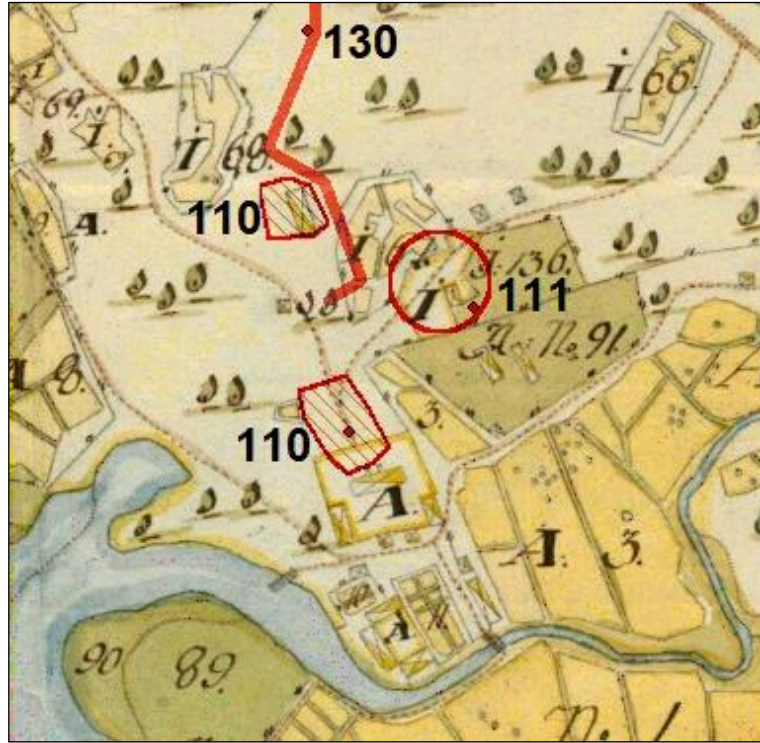
Huomiot: Jussila 2020:
Kellarikuopan alue edelleen muinaisjäännöksenä - arkeologisessa mielessä ehjältä vaikuttava maasto kartanon vanhan tonttimaan kupeessa, sen pohjoisreunamilla ja -puolella. 130 m pohjoiseen 3 x 3 m laajuinen uuninraunio. Niillä kohdin on rakennus 1841 kartalla ja 1776 kartalla siihen sijoittuisi isohko rakennus metsässä - ei siis tonttimaalla - ilmeisesti ulkorakennus tms. (N 6692131 E 429396). Jäännöksellä on siis kaksi erillistä aluetta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Stensböle sijaitsee Stensbölelenselän koillispuokamassa. Ensimmäinen maininta paikasta ajoittuu jo vuoteen 1327. Stensböle esiintyy lähteissä useita kertoja 1330- ja 1340-luvuilla. Vanhin kartta alueesta on vuodelta 1776. Siinä päärakennus on merkitty itä-länsi-suuntaisena, kun taas nykyisin se on pohjois-etelä-suunnassa. Alueen nykyinen puutarhaterassi ajoittuu luultavasti jo 1700-luvulle. Kartanon alueella on useita torppia, joista monet ovat luultavasti vanhoja lampuotitilojen paikkoja.

Päärakennuksesta pohjoiseen on metsänreunassa vanha kellarinpohja, jota ei ole merkitty 1700-luvun karttaan. Kellarista koilliseen sijaitsee kiveys, joka saattaa olla rakennuksen pohjan jäännös. Lisäksi alueella on tiiltä. Rakenteiden jäännökset sijaitsevat hieman nykyisiä rakennuksia korkeammalla.

Ote kartasta vuodelta 1776.

kartano ja sen pohjoispuolista maastoa missä rakenteiden jäännöksiä.

112 PORVOO STENSBÖLE GRINDAS TORP

Mitunnus: 1000022223
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6691769 E 429851

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös, koordinaatit muutettu

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,9 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020

Torppa paikantuu v. 1773 kartan perusteella tarkasti. Torpan paikalla rakennuksen perusta. Paikka on arkeologisessa mielessä ehjä kokonaisuus, joka on autioitunut ennen modernia maankäyttöä. Paikalla on ollut talo vielä 1873 senaatinkartalla, mutta ei enää 1962 peruskartalla. V.1746 kartalle torppaa ei ole merkitty.

N 6691771 E 429837 uunin pohja 2,5 x 2,5 m, perustus maavalli erottuu heikosti

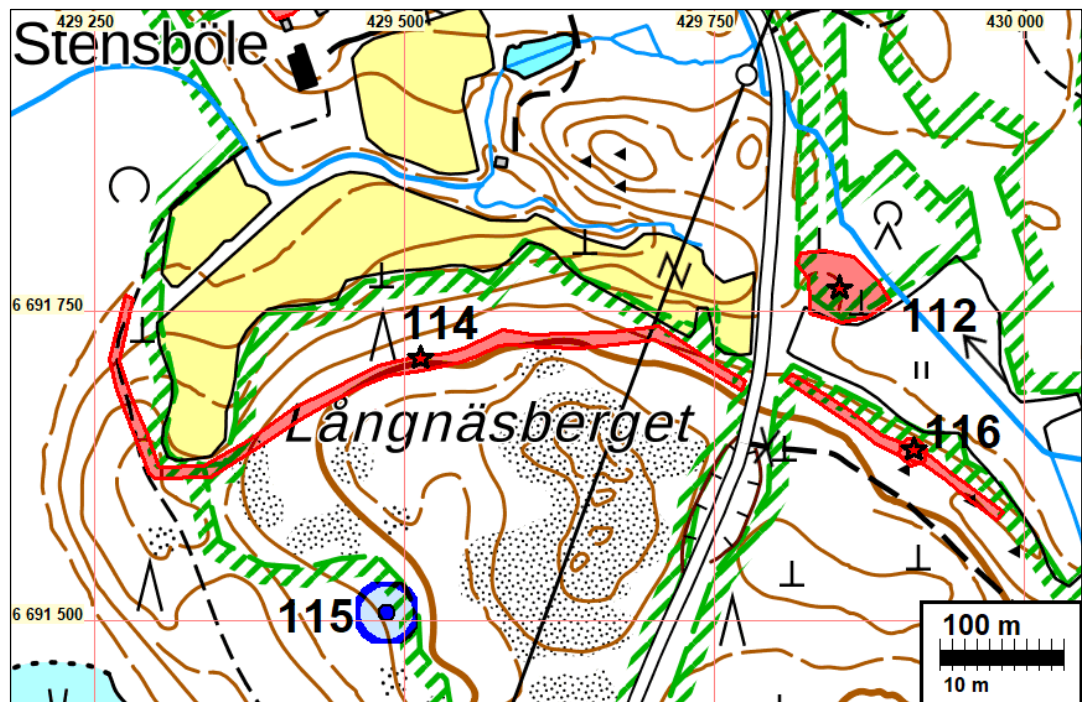
N 6691757 E 429851 pieni 2x2m kiviperustus

Paikan länsireunalla on vanha Bjurbörentien pohja – tien mutka joka on oikaistu.

Muinaisjäänösrekisteri:

Aiemmat koordin 6691968 429860

Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen.

Ote kartasta vuodelta 1776.

Vanhaa torpanpaikkaa ja siellä olevia rakenteiden jäännöksiä

113 PORVOO STENSBÖLE LÅNGNÄS TORP

Mitunnus: 1000022225
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6691259 E 429426

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,1 km kaakkoon.

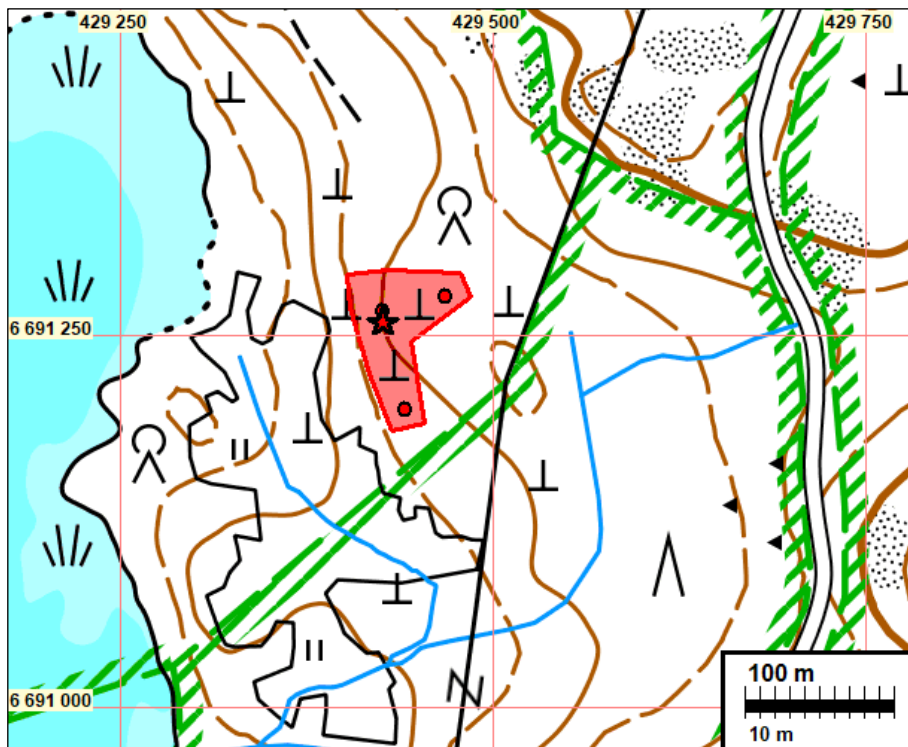
Huomiot: Jussila 2020:

V. 1773 kartalle merkityllä torpan D tonttimaan alueella on maastossa rakennuksen perusta ja lähellä pari muuta perustaa. Tienolta löytyi melko laajalta alueelta monenlaista hist. ajan asutukseen liittyvää rakennetta - rakennuksenpohjia ja kiviaidan pätkiä. Paikalla on ollut rakennuksia vielä 1873 senaatinkartalla mutta 1962 kartalla vain yksi kylmä rakennus. Paikalle on tuolloin tullut polku (tai kärrytie) isommalta tieltä. Paikka on ilmeisesti autioitunut 1900-luvun puolen välin kieppeillä, kuitenkin ennen modernia maankäyttöä.

6691269	429423	rakennuksen pohjia
6691204	429441	kiviaita
6691276	429471	rakennuksen pohja

Muinaisjännösrekisteri:

Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen.

Ote kartasta vuodelta 1776.

Torpan paikkaa ja sen rakennejäännöksiä.

114 PORVOO LÅNGNÄSBERGET

Mitunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6691712 E 429513

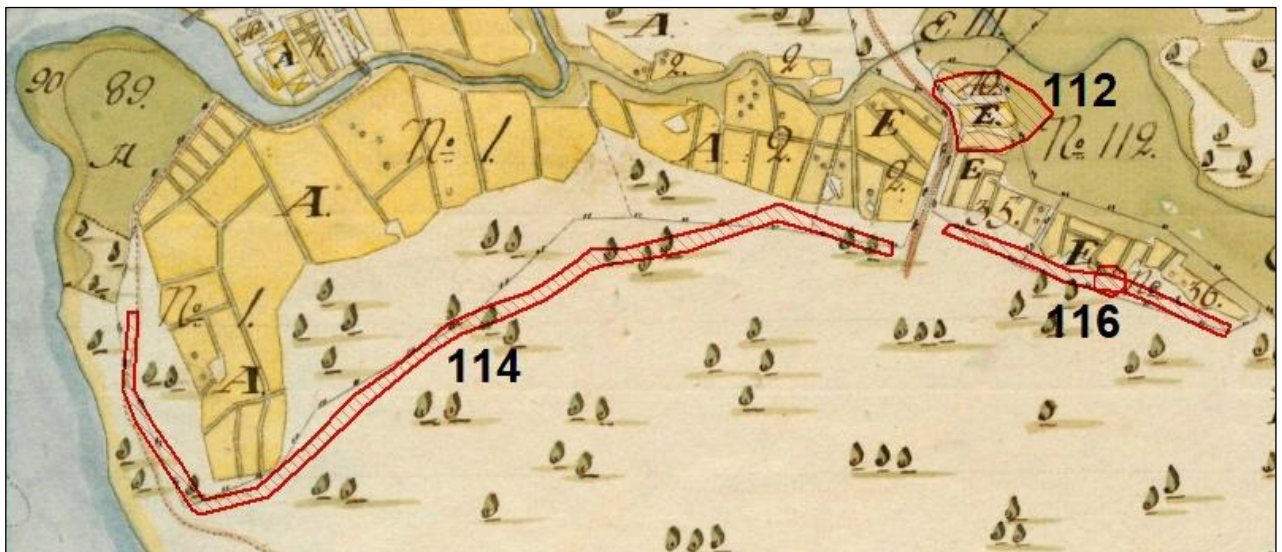
Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,8 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Metsässä kalliorinteessä ja sen päällä kulkee kiviaita, jonka länsiosa on 650 m pitkä ja se katkeaa idässä Bjurbölientiehen. Tien itäpuolella aita jatkuu 200 m itään metsässä. Stensbölen karttaan v. on merkitty aita (tai siis viiva) tämän kiviaidan kohdalle - eikä se silloinkaan ole ollut pellon reunassa, joskin noudattelee peltoja - ja niittyjä mutta niistä erillään. Koska aita on tehty ei ole tietoa, mutta Niukkasen (HIKI opas, 2009) mukaan niitä aloitettiin tekemään 1700 luvulla mutta pääosin niitä lienee tehty 1800-1900 luvuilla - työvoima ja resurssikysymys. Tällä aidalla ei kuitenkaan ole yhteyttä enää nykyiseen viljelyyn ja maatalous tms. toimintaan - se voidaan katsoa "arkeologisoituneeksi" ja olevan muinaisjäänös. Aidan tarkoitustakin voidaan arvailla - tilusrajalta se ei ole ollut. Olisiko se metsälaitumen aita, etteivät elikot menisi pelloille ja niityille. Stensbölen alueella - kuten lähes joka paikassa koko Porvoossa - on runsaasti kiviaitoja ja moni niistä on irtaantunut alkuperäistarkoituksestaan, kuten peltojen reunoista.

Kartta myös sivulla: 110.

Ote kartasta vuodelta 1776. Päälle piirretty metsässä havaittu ja mitattu kiviaita, sekä torpanpaikka (112) ja kuoppajäänös (116)

Kiviaitaa

116 PORVOO MOSSÄNGEN SW

Mitunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: maarakenne: kuoppa (kellari?)

Koordin: N 6691638 E 429911

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,1 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Paikalla on pyöreähkö maakuoppa koilliseen melko jyrkästi viettävässä moreenirinteessä. Kuopan koko on n. 3 m, syvyys enintään. 1,5 m. Kyseessä lienee ilmeisesti kellarikuoppa. Parikymmentä metriä tästä koilliseen on pellon laita ja muutama metri etelään kiviaita (kohde 114) ja 140 m luoteeseen vanha torpanpaikka (kohde 112), johon kuoppa saattaisi liittyä. Kuoppa vaikuttaa vanhalta niin että se ei ole nykyajan tuotosta. Kohta on kuusivoittoista sekametsää.

Kartat sivuilla: 110 ja 114

Kuoppajäännös kiviaidan kupeessa.

120 PORVOO KALLOLA 2

Mitunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6699885 E 423043

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

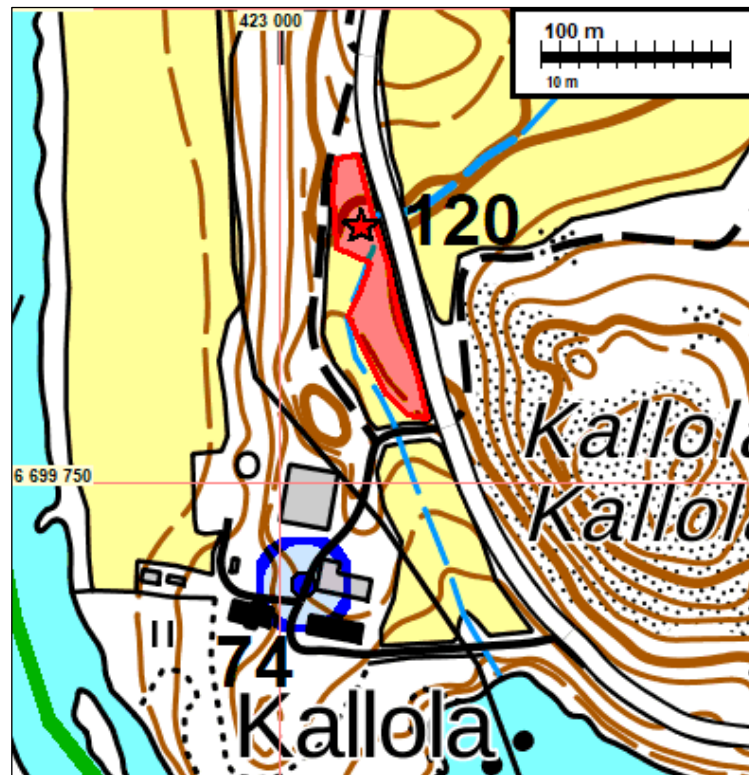
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,6 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020 (Sepänmaa):
 Peltoalue oli inventointiajankohtana lokakuussa 2020 kynnetty. alueella tehtiin pinta-poiminta. Karttapohjalla alueen poikki on merkitty puro. Sellaista ei alueella ole, mutta kylläkin notkelma. Maaperä on soraa, hiekkaa ja hietaa.

Alueelta, kynnetyn pellon pinnasta löytyi melko runsaasti kvartsi-iskoksia ja joitakin kvartsiesineitä. Pintahavaintojen perusteella alueella oleva muinaisjäännös, kivikautinen asuinpaikka, joka koostuu selvästi kahdesta osasta: Pellon pohjois- ja luoteisosassa olevasta alueesta sekä toisaalta itä- ja eteläosassa olevasta alueesta. Notkelman kohdalla kvartsi-iskoksia ei ollut, ei myöskään pellon korkeimmilla kohdilla n. 20 m mpy. korkeustason yläpuolella.

Länsipuolella aluetta rajaa matala (alle 2 m) soraharjanne, jonka laella kulkee vanha tielinja, itälaidalla nykyinen tie.

Tien koillispuolella oleva, topografisesti esihistoriallisesti asuinpaikkojen kannalta erittäin hyvältä vaikuttava peltoalue oli inventointiajankohtana sängellä. Pintahavaintoja ei siis voitu tehdä, mutta alueelle tehtiin 5 koekuoppaa. Näissä ei havaittu merkkejä muinaisjäännöksistä.

Kivikautista asuinpaikkaa pellossa

121 PORVOO HIEKKAHARJUNTIE

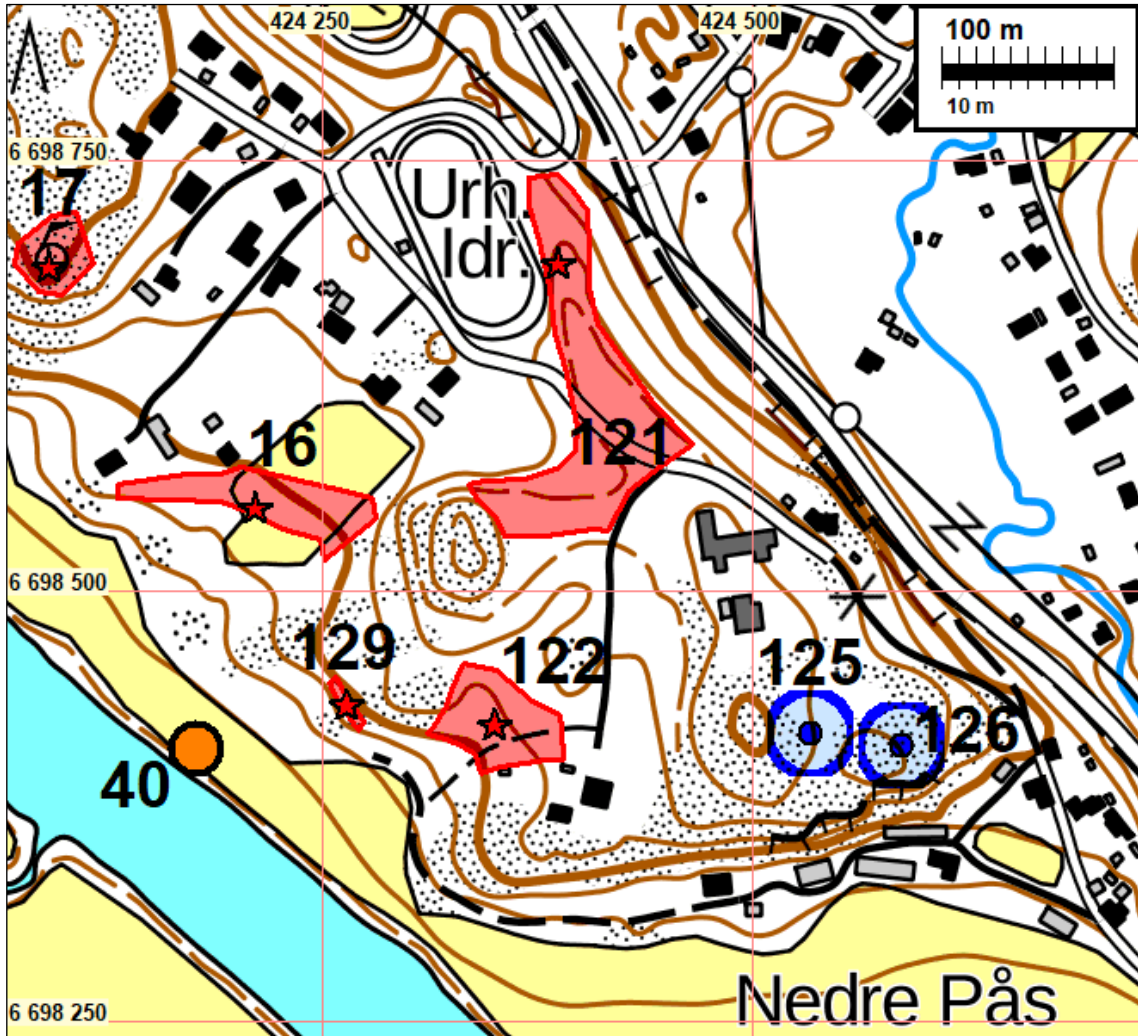
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6698690 E 424387 Z 128 ±1 m

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

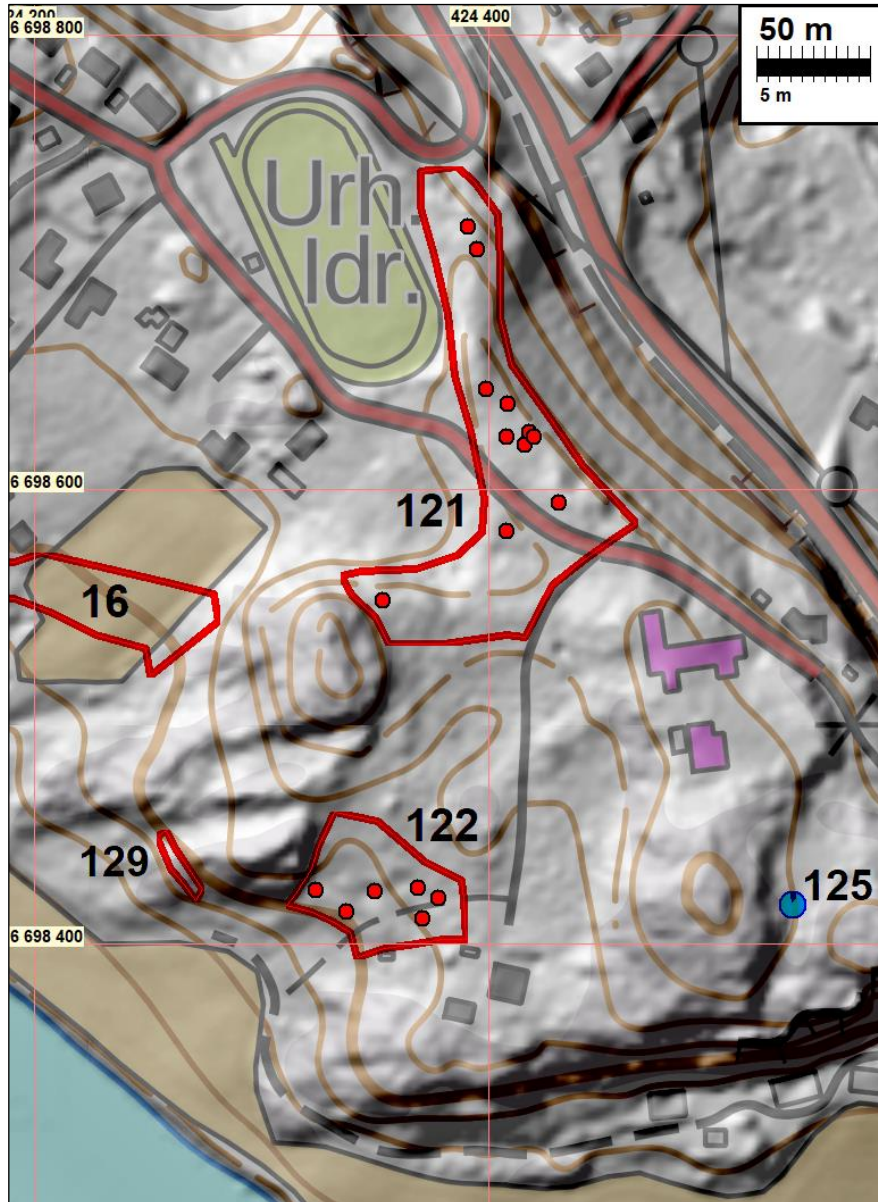
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,7 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020 (Sepänmaa & Roiha):
 laaja ja suurelta osin hyvin säilynyt ja ehjä kivikautinen asuinpaikka. Korkeuden perusteella varhaisneoliittinen. Paikalta koekuopista kvartseja, palanutta luuta ja keramiikan muruja. Maaperä on hiekkaa. Paikan poikki kulkeva Malmintie lienee ainoa asuinpaikkaa tuhonnut nykyaikainen rakenne.

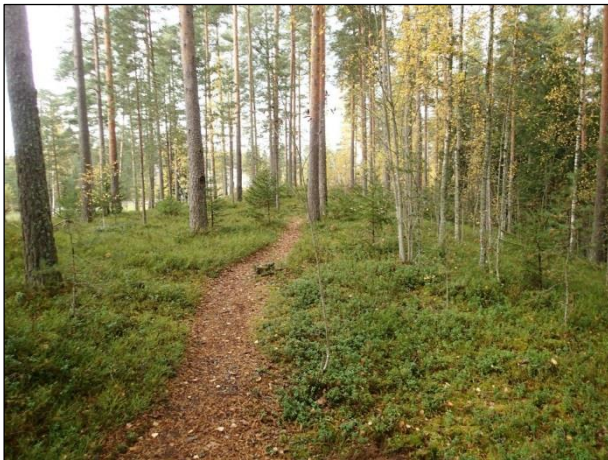

Alla: asuinpaikan pohjoisosa urheilukentän takana metsässä

Kivikautiset asuinpaikat 16, 121 ja 122 sekä kiviaita 129. Löytökohdat punaisin palloin. kaikki löydöt koekuopista. Muinaisjäännösrajaukset punaisella.

Asunpaikan pohjoisosan maastoa

122 PORVOO NEDRE PÅS NW

Mittunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6698422 E 424350 Z 124 ±2 m

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,6 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Paikalla on usealla korkeustasolla ehjää kivikautista asuinpaikkaa sekä muutama mahdollinen asumuspainanne. Löytöinä koekuopista saviastian paloja, palanutta luuta ja kvartseja. Löydöt siis kolmelta eri, terrassimaiselta tasolta. Alin terassi kallion kupeessa, aivan alueen luoteislaidalla on kapea n. 21 m tasolla ja idempänä hieman ylemmällä tasolla n. 23 m tasolla ja itäisimmät jäännökset ovat yli 25 m tasoilla.

Länsiosassa on rinteessä useita 1,5 - 2 m kokoisia pyöreitä kuopanteita - selvästi kaivettuja. Niissä on vahva maannos, joten nykyaikaisia ne eivät ole. Liittyvätkö kuopanteet kivikautiseen asutukseen vai ovat jotain myöhempää toimintaa? Lienevätkö keittokuoppia. Hiilihautoja ne eivät ole. Alue on vanhaa kuusivaltaista sekametsää- Paikka on siis erittäin hyvin säilynyt ja sen takia erityisen arvokas.

Havaintokohdat (kaikki koekuoppia):

6698423	424324	pal,kiviä
6698423	424327	ker,pii,palluu,kvartsi
6698423	424350	keram (laakea painanne?)
6698410	424371	palanutta luuta, painanne
6698429	424333	Ker pii kv luu
6698414	424337	Kuoppa 6 m halk, mahd. hyvin säilynyt asumuspainanne?
6698420	424378	Ker kv luuhippu
6698424	424369	Keram

Kartat edellisen kohteen 121 yhteydessä.

Alueen länsipäässä, taustalla kallion kupeessa pieni terassi, mistä löytöjä

Alueen keskiosan terassia mistä löytöjä ja siinä laakea painannemainen kohta

Alueen ylintä osaa. Sepänmaa tutkii koekuoppaa.

128 PORVOO RUISTALO S

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hiilimiilu

Koordin: N 6700140 E 424817

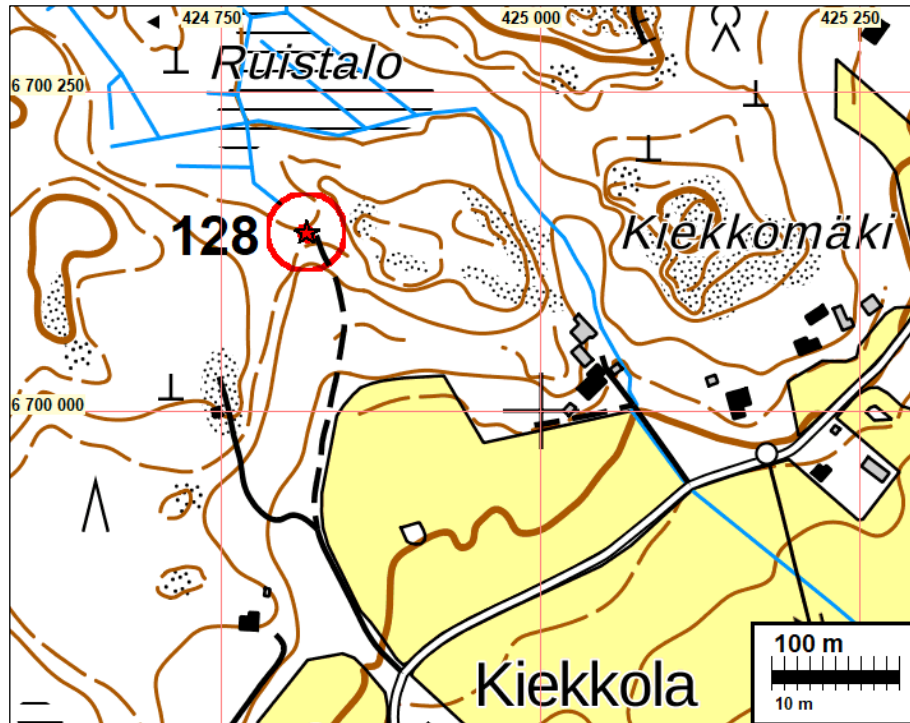
Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,9 km pohjoiseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Kallioisella ja kivikkoisella mäkialueella, kallioiden välillä olevan kapean hiekkaisen harjanteen lakialueella ja sen takana olevan korpisuon äärellä oleva soikea, n. 2 x1,5 m kokoinen, syvyydeltään n. 50 cm kuoppa, jota kiertää matala, leveydeltään n. 1 m maavalli.

Kuopan laidalle ja pohjalle tehdyissä koekuopissa oli selvä nokimaakerros noin 15–40 cm syvyydessä. Kyseessä lienee siis hiilihauta.

Tästä noin 5 m pohjoiseen on halkaisijaltaan n. 3 m kokoinen kiviä, murskaantunutta tiiltä ja seinäpahvia sekä mineriittiä sisältänyt sammalpeitteinen rojukasa. Kyseinen kasa ei liene paikalla olleen rakennuksen jäännös (josta ei muita merkkejä), vaan se vaikutti paikalle muualta tuodulta, modernilta purkujätexasalta. Lähistöllä on myös pieniä, laakeita maanottokuoppia, koska maaperä alueella hiekkainen. Paikalle tulee vähäinen tieura, joka on merkitty jo 1962 kartalle.

Hiilihaudan jäännös

129 PORVOO NEDRE PÅS NE 2

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6698433 E 424264

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,7 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Jyrkähkön kalliorinteen eteläpäässä, missä maasto loivenee, on vanha kiviaita, nyt keskellä metsää. Aidan pituus on 30 m. Aita on Finbyn Isojakokartalle 1787 pellon länsipuolelle merkityn viivan kohdalla. Aidan iästä ei ole tietoa, mutta sen on ilmeisen kauan sitten irtaantunut tarkoituksestaan.
 Aidan päät: N 6698422 E 424272 ja N 6698446 E 424255

Kartta sivulla: 119.

Ote kartasta vuodelta 1787. Kiviaidan paikka piirretty päälle sinisellä

130 PORVOO STENSBÖLEN KARTANON N PUOLI

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6692225 E 429417

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,4 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Metsässä kulkeva kiviaita. Pohjoisosaltaan kulkee 1776 kartan pellon reunamia, mutta eteläosiltaan ollut tuolloinkin metsässä. Aita on piirretty v. 1773 isojakokartalle (jossa aidan kohdalla viiva). Se on merkitty v. 1978 peruskarttaan ja nykyiselle maastokartalle. Aidan ikä on tuntematon. Ilmeisesti 1700 - 1900 luvuilla jossain vaiheessa tehty. Mitään yhteyttä aiempaan toimintaan ja tarkoitukseen sillä ei enää ole.

Kartat sivuilla: 108 ja 109

131 PORVOO STENSBÖLEN KARTANON NE PUOLI

Mjtunnus: uusi

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen

Laji: kiviaita

Koordin: N 6692292 E 429650

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,5 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Metsän siimekseen jäänyt kiviaita. Kulkee 1776 kartalle merkityn peltolohkoalueen ja on piirretty siihen viivana. Merkitty 1978 peruskarttaan ja nykyiselle maastokartalle. Ikä tuntematon ilmeisesti 1700 - 1900 luvuilla jossain vaiheessa tehty. Mitään yhteyttä aiempaan toimintaan ja tarkoitukseen sillä ei enää ole.

Kartta sivulla: 108

136 PORVOO KÄRRBYBACKEN

Mjtunnus: uusi

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6696999 E 424352

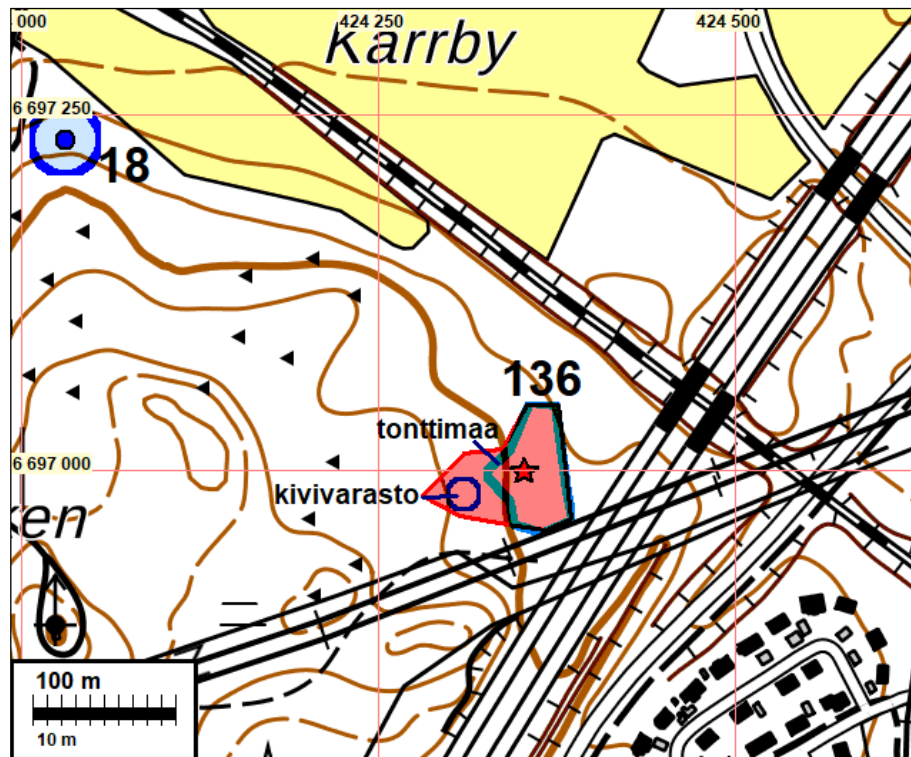
Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

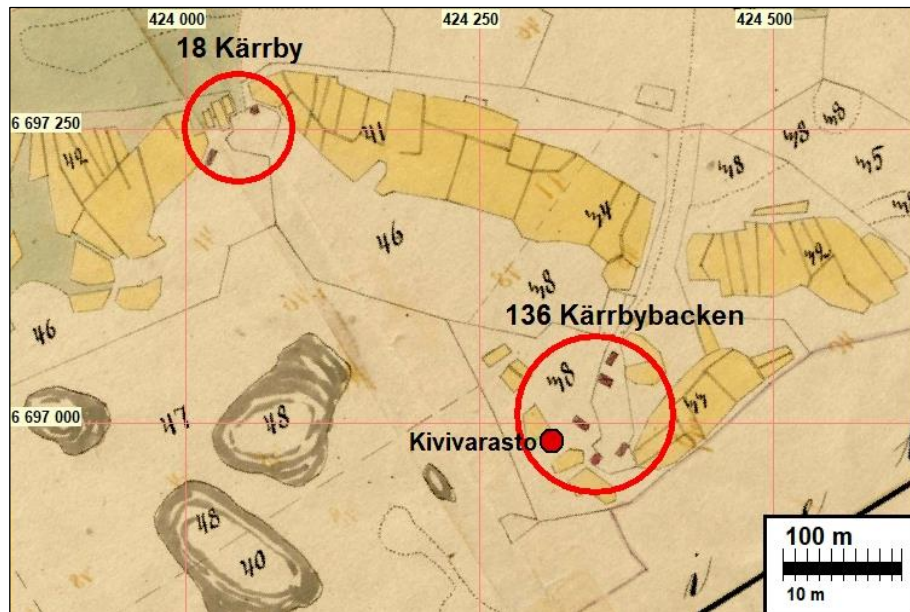
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,8 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

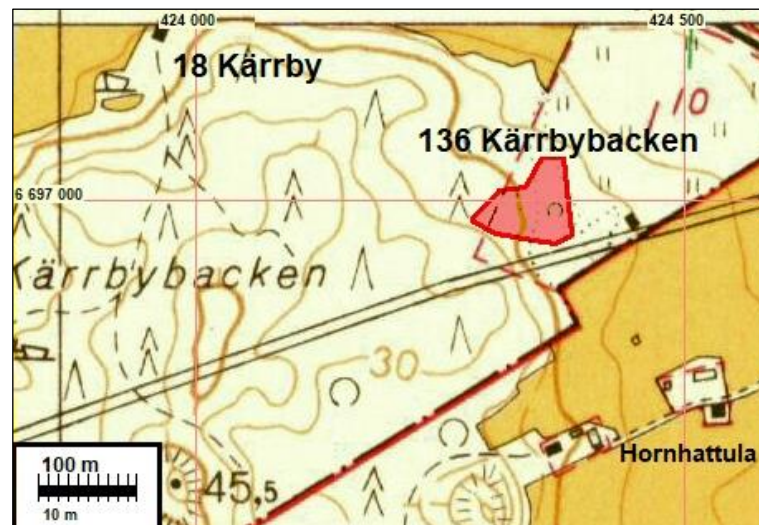
Vuoden 1787 Kiialan isojakokartalle merkitty torpanpaikka ja sen tonttimaa, jossa on ollut viisi rakennusta. Paikka on nyt erittäin tiheäpusikkoinen lehto, jossa taimikon ja pusikon lisäksi pystyssä olevia ja kaatuneita järeitä haapoja. Yksi mahdollinen kellari-kuoppa. Alue vaikuttaa hyvin säilyneeltä. Torppaa ja rakennuksia ei ole 1962 kartalla - siinä alue on umpimetsää. Vuoden 1873 senaatinkartalle torppa on vielä merkitty. Torppa siis hylätty ennen modernia maankäyttöä.

Vanhan torpan tonttimaan reunalla on iso kivivarasto jossa 20 x 20 m alalle on siististi kasattu useaan kerrokseen n. 2 m x 70 cm x 70 cm kokoisia kivipaasia. Onko torpan paikka ollut kivenhakkaamona? Jättekiveä alueella ei kuitenkaan näytä olevan. Joka tapauksessa se on ollut ja on siis edelleenkin kivivarastona. Hyvin hakatuilla kivipaasilla lienee arvoa tänäkin päivänä - kuka lienee näiden omistaja Ei voine laittaa niitä muinaisjännökseksi koska ei ole tietoa kuka tuonut ja koska ne on paikalle tuotu. Kivipaasivarasto: N 6696983 E 424310.

Yllä ote v. 1787 / 1846 Kiialan kartasta ja alla ote v. 1962 peruskartasta

141 PORVOO TJUSTERBY TORP 1 (DRÄGSBY NORRNÄS)

Mjtnnus: 1000022448
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6695148 E 420495

Muutos: rajausta muutettu, ehdotetaan nimenmuutosta

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,7 km länteen.

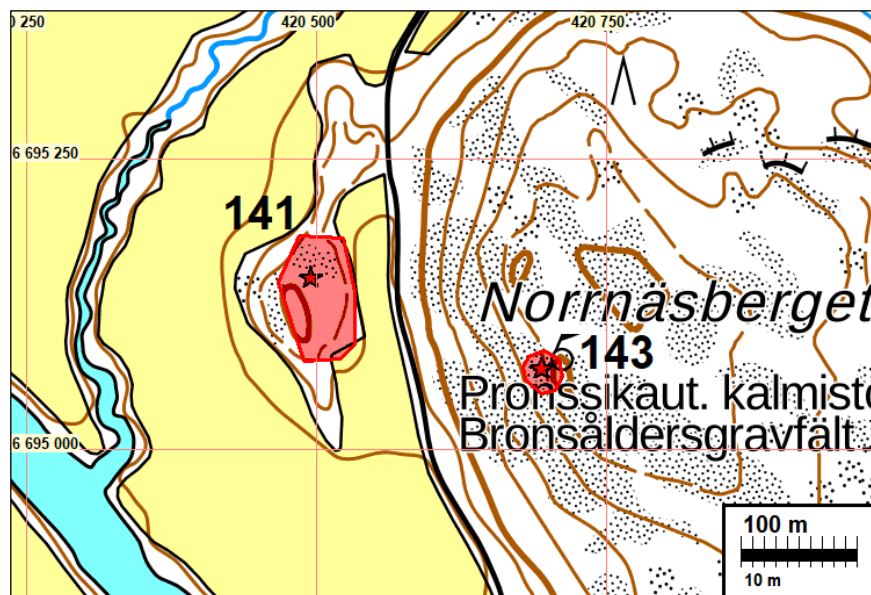
Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa ja Roiha):

paikalle on merkitty Drägsby:n torppa 1746 kartalle ja myöhemmille kartoille, kuten senaatinkartalle 1873 sekä 1883 tiluskartalle. Näissä kartoissa torppa rakennuksineen on sijainnut metsäsaarekkeen tai niemekkeen keskiosassa kalliokumpareen koillispuolella. Paikalla on yksi kylmä rakennus vielä 1962 peruskartalla. Torppa on siis Drägsbyn kylään kuuluva, ei Tjusterbyhyn. Tjusterbyn v. 1779 kartalla torppa kuitenkin näkyy kylän ulkopuolella Norrnäs nimisenä. Ehdotan että kohteen nimeksi vaihdettaisiin **Drägsby Norrnäs**.

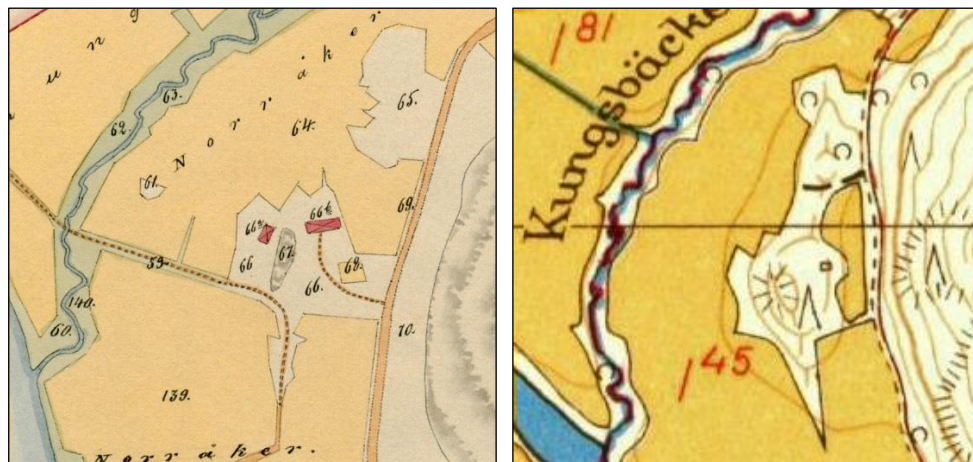
Täsmälleen sen kohdalla -paikalla missä siis mm. 1883 kartan talo, on kellarikuoppa 3 x 3 m (talon pohja) sekä vieressä kivetty kellarikuoppa 4 x 5 m (N 6695152 E 420516). Tästä 50 m etelään on uunin raunio. Siihen viittaavaa rakennusta ei vanhoille tarkemmille kartoille ole merkitty - ellei tulkinnanvaraisesti 1873 kuninkaankartalla oleva "pläkki" sellainen ole. Paikka on vanha ja autoitunut ennen modernia maankäyttöä ja sen jälkeen häiriintymätön - siksi muinaisjäännös

Muinaisjäännösrekisteri:

Kuninkaalliseen merikartastoon merkitty torpan paikka. Alueella on eri-ikäisten rakennusten jäännöksiä. Kohteen rajaus on tarkastettava.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1883. Oikea ote kartasta vuodelta 1962.

Vanhan torpanpaikan rakennejäänöksiä.

143 PORVOO NORRNÄSBERGET

Mitunnus: 61301001
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: hautaus: röykkiö

Koordin: N 6695069 E 420694

Muutos: rajausta hieman muutettu

Tutkijat: Munck & Boström 1933 inventointi, Hirviluoto 1961 tarkastus, Seppälä S-L 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,5 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020 (Roiha):
 röykkiö 6 x 9 m ja n 1 m korkea. Toista röykkiötä ei löydetty.

Muinaisjäännösrekisteri:

röykkiö sijaitsee Treksilässä, Norrnäsbergetin laella, sen Mustijoen puoleisella länsireunalla. Paikka on kaakko-luodesuuntaista, länteen melko jyrkästi viettävää kalliose-lännettä. Kohdasta on laaja näköala Mustijoen laaksoon.

Röykkiö on rakennettu pelkistä kivistä kalliopohjalle. Se on soikeahko, kaakko-luodesuuntainen ja kooltaan 10 x 8 x 0,5 m. Röykkiön keskellä on 4,5 x 1,5 m kokoinen kuoppa, josta on heitelty kiviä ympäristöön. Toinen mahdollinen röykkiö sijaitsee tästä noin 60 m pohjois-luoteeseen. Sen halkaisija on 3–4 m (N 6695096 E 420510).

Kartta sivulla: 127

Röykkiö

147 PORVOO VADBÄCKEN, SUURI RANTATIE

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie

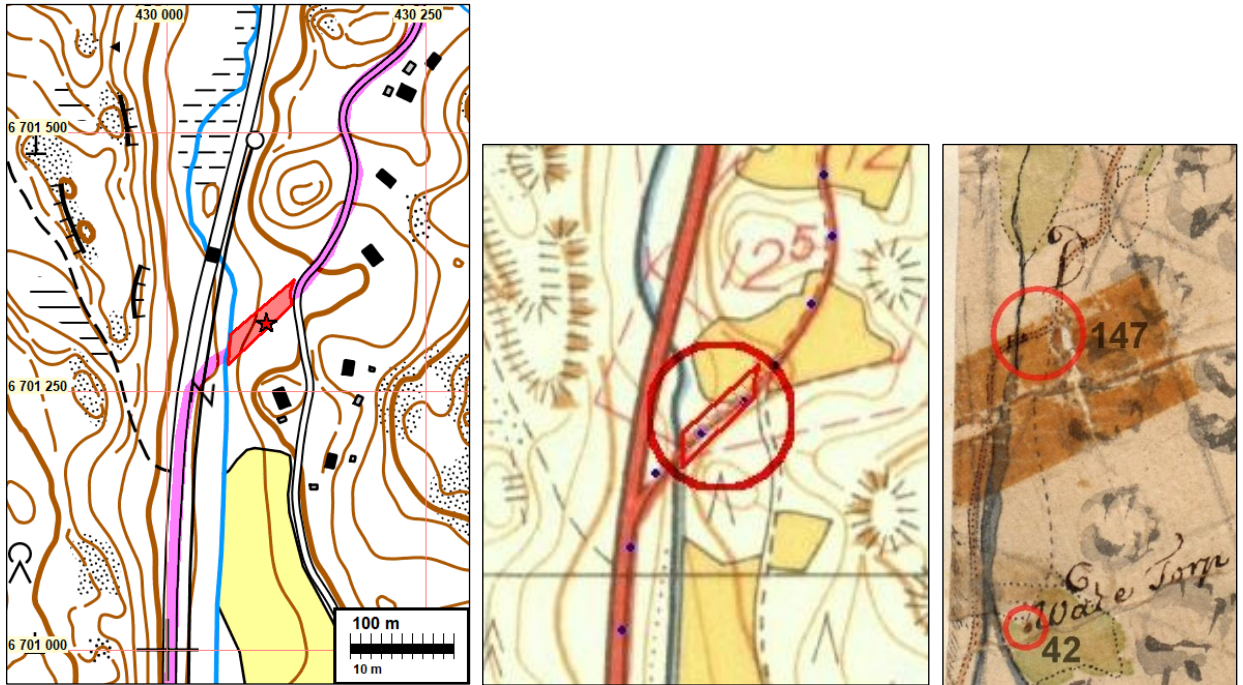
Koordin: N 6701316 E 430096

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,4 km koilliseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Täysin hylätty ja metsittynyt osuus suuresta rantatiestä. Poistunut käytöstä oletettavasti 1940-50 luvulla. Osuus alkaa Vadbäcken uomasta missä ollut silta ja siitä koilliseen Vadetintielle n. 80 m matkan. Sillasta ei ole enää mitään jälkiä havaittavissa, mutta vanha tiepohja on ehjä, joskin sen päälle on läjitetty maakasoja osalle matkaa. Suuresta rantatiestä ei liene jäljellä ehjänä kovinkaan montaa täysin hylättyä kohtaa, ainakaan Itä-Uudellamaalla. Tämä pieni osuus on ja siinä voisi olla jotain tutkimusarvoistakin tiepohjan alaosissa. Vanha tielinja on edelleen, sellaisenaan käytössä tästä pohjoiseen Vadetintienä. Sillan eteläpuolella Loviisantien asfaltin alla.

Keskellä ote v. 1962 peruskartasta ja oikealla ote v. 1749 Porvoon emäseurakunnan kartasta. Tämän sillan ja tiekohdan pohjoispuolelle on kuninkaan kartastossa merkitty torppa tms. punainen piste, mutta tässä ja muissa vanhoissa kartoissa siellä ei ole mitään.

Vanhaa tiepohjaa

155 PORVOO STENSBÖLE RÅBERGET

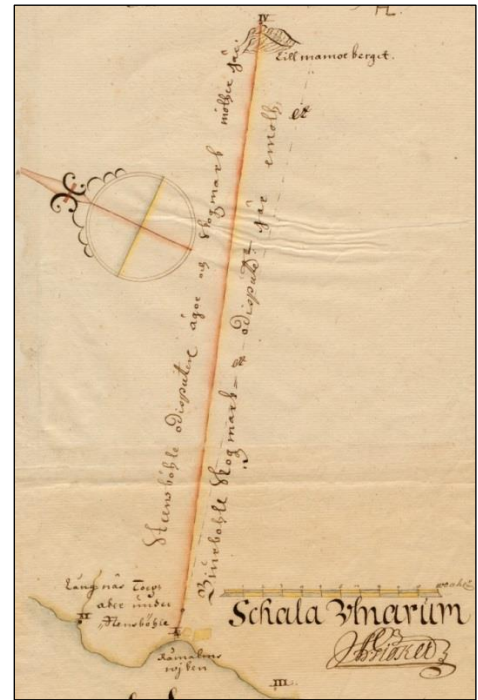
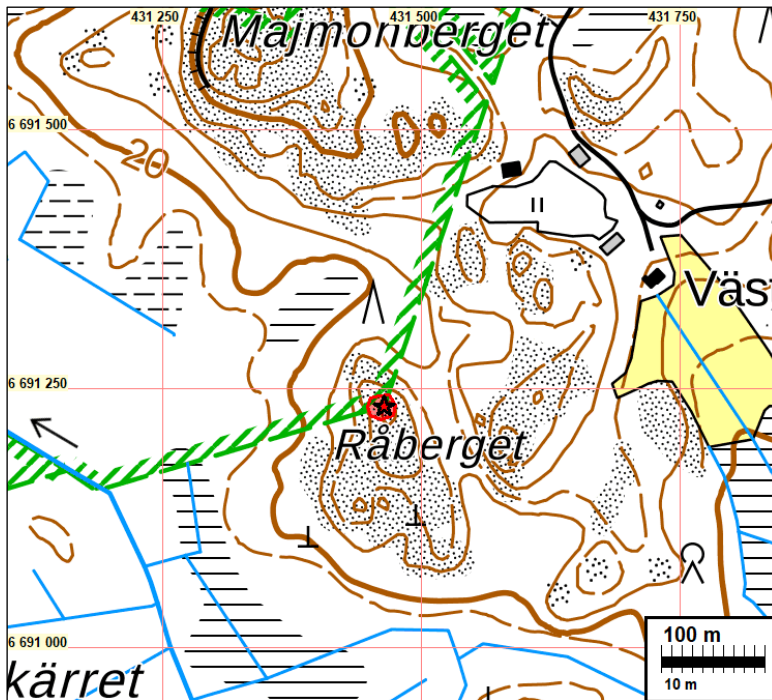
Mittunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: rajamerkki

Koordin: N 6691233 E 431464

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 7,5 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020: vanha rajaröykkiö ja viisarikiviä. Rajaröykkiö on merkitty mm. 1734 rajankäyntikartalle.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1743. Tämä rajamerkki on rajalinjan koillispään kohdalla. Rannasta ei rajamerkkiä löytynyt. Kalliolla myös viisarikiviä rajamerkistä 5-10 m etäisyydellä.

158 PORVOO TARKKINEN TALLBACKA NW

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: asuinpaikka

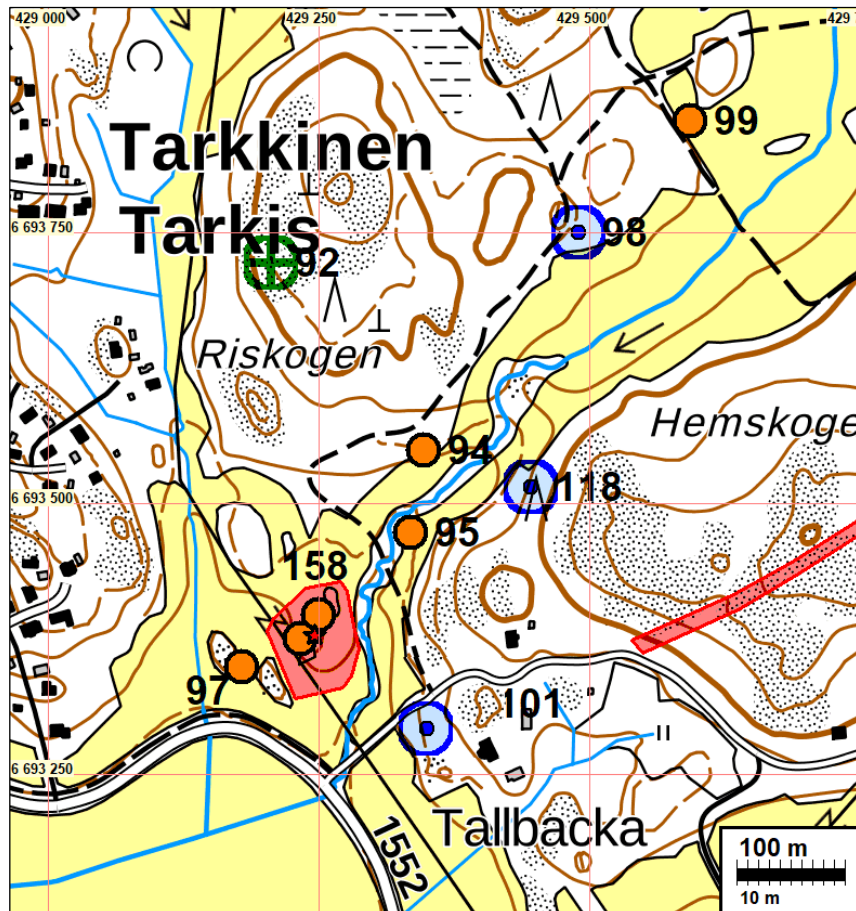
Koordin: N 6693378 E 429246

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,0 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Rautakauteen viittaavien metallinilmaisinlöytöjen alueella (löytöpaikat kohteet nro 93 - 97) Tarkkisissa tehtiin yhden pitkän päivän aikana tarkkuusinventointia peltoalueella ja sen reunamilla. tekijät Sepänmaa, Poutiainen ja Roiha. Aluetta haravoitiin metallinilmaisimella, tehtiin koekuoppia ja käsikairauksia. Tällä alueella havaittiin pellon kyntökerroksen alla paikoin tumman maan kerroksia. Niitä ei voitu ajoittaa, mutta ne joka tapauksessa liittyvät johonkin vanhaan ihmistoimintaan, jota ei näytä (peltoalueella) muualla tehdyn. Periaatteessa jäljet voivat olla esihistoriallisiakin. Vanhoilla kartoilla on tällä alueella ollut aina peltoa mutta 1700-luvun isojakokartalla myös kivikkoa (röykkiötä?) ja pieniä peltosaarekkeitä. Mahdollinen rautakautinen asuinpaikka, mihin metallinilmaisinlöydöt viittaavat, on siksi mielenkiintoinen ja arvokas mahdollisuus, että sitä varten paikkaa kannattaa ainakin alustavasti suojella muinaisjännöksenä. Metallinilmaisin haravoinnissa emme löytäneet mitään mainittavaa, vanhaa esineistöä.

Vanha kartta s. 204

Maastoa mistä merkkejä mahdollisesta rautakauden asuinpaikasta

Koekuoppa jossa kyntökerroksen alla kulttuurikerrosta – sen ajoitus ei ole selvä.

164 PORVOO KUNGSBACKEN – SUURI RANTATIE

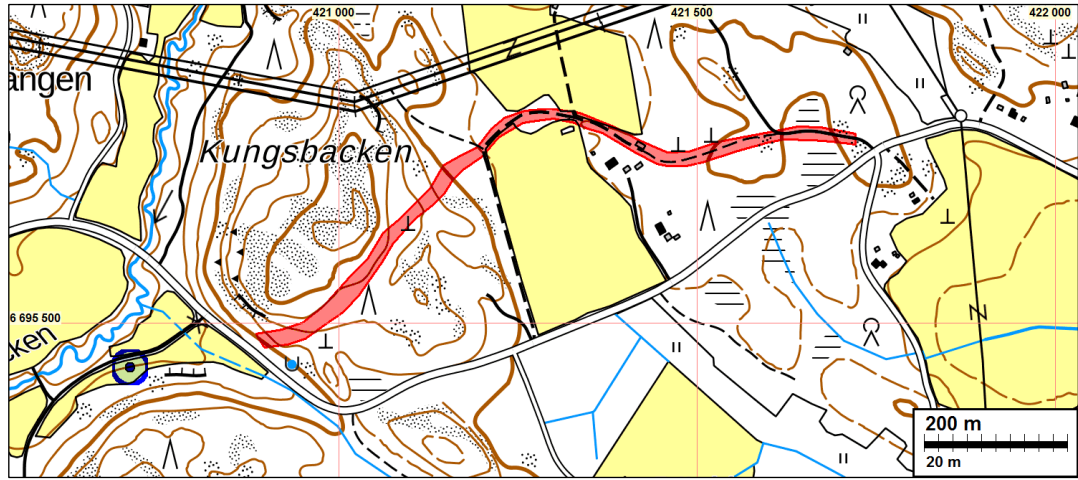
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie

Koordin: N 6695626 E 421078

Tutkijat: Jussila & al 2020 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,0 km länteen.

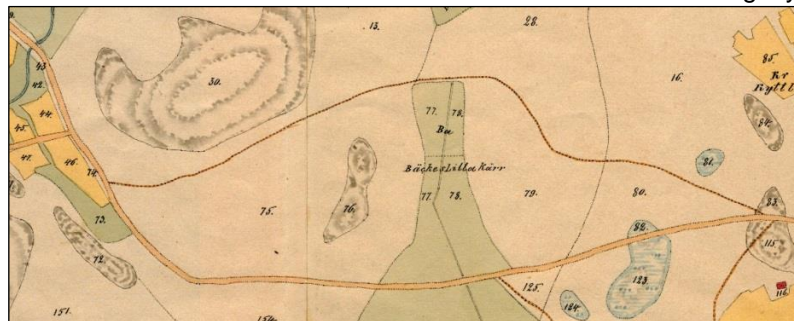
Huomiot: Kilometrin mittainen hylätty tieosuus vanhasta Kuninkaantiestä eli suuresta rantatiestä. Tämä osuus on hylätty jo 1800 luvulla. Tie on tällä, vanhalla linjalla v. 1749 pitäjänkartalla ja 1700-luvun lopun kuninkaankartalla. Vuoden 1883 Drägsbyn kartalla tie kulkee nykyisellä linjauksella ja vanha vuoren syrjää kiertävä tie on siinä polkuna. Vanha tie on polkuna vielä 1962 kartalla. Nyt hylätyn tien länsiosa on metsää ja se erottuu vielä pengerrerettyinä mutta jo osin puuta kasvavana tienä metsässä Itäosa on metsätienä. Tietä ei tarkastettu maastossa kunnolla inventoinnissa 2020 - se huomattiin vasta raporttivaiheessa jolloin maassa lunta. Tiepohja erottuu laserkeilausaineistossa.

Vanha tielinja - muinaisjäänös punaisella. Alla korkeusmallin ja ilmakuva yhdiste.

Yllä ote v. 1749 Porvoon emäseurakunnan kartasta. Alla ote v. 1883 Drägsby:n kartasta

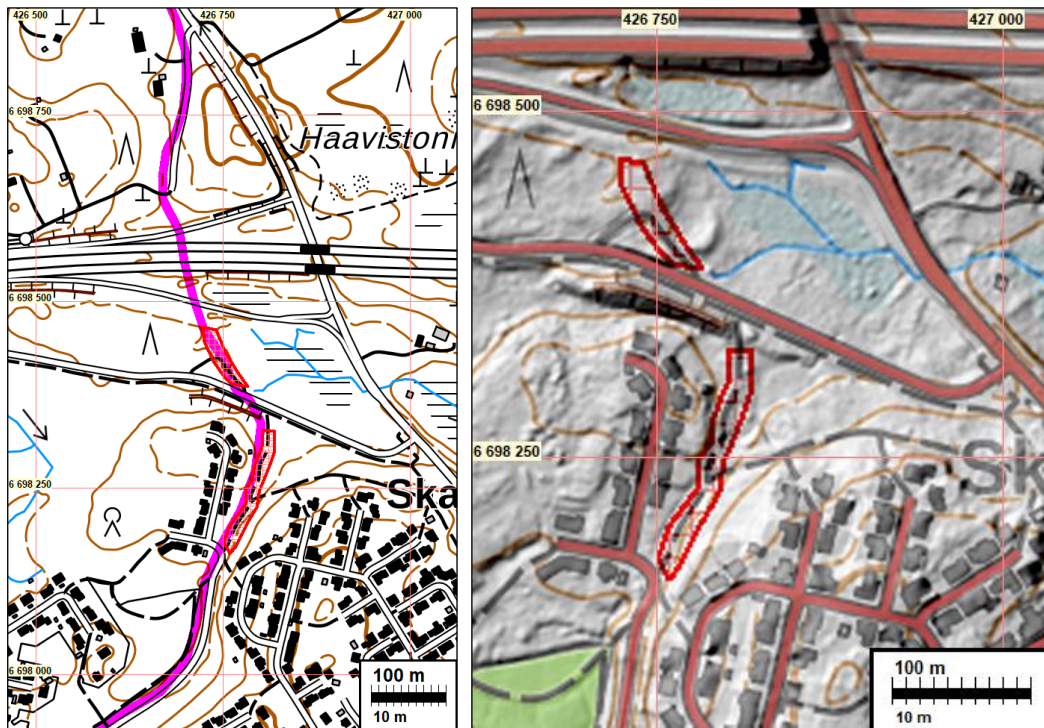

165 PORVOO SKARPENS VANHA MYRSKYLÄNTIE

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie

Koordin: N: 6698240 E: 426793

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,0 km pohjoiseen.
 Huomiot: Hylätty osuus vanhasta Myrskyläntiestä joka on nyt suurelta osin polkuna. Osuus on moottoritien eteläpuolella jonka alle osa vanhaa tietä on jäänyt. Lakkapolku katkaisee hylätyn teiosuuden kahteen osaan. Tie on merkitty 1600-luvun lopun yleiskarttoihin. Tie on ollut vielä tällä välillä käytössä 1962 peruskartalla. Tietä ei ole kunnolla maastossa tarkastettu v. 2020 inventoinnissa (havaittiin vasta lumentulon jälkeen).

Vanha Myrskyläntie sinipunaisella ja hylätty muinaisjännösosuus punaisella

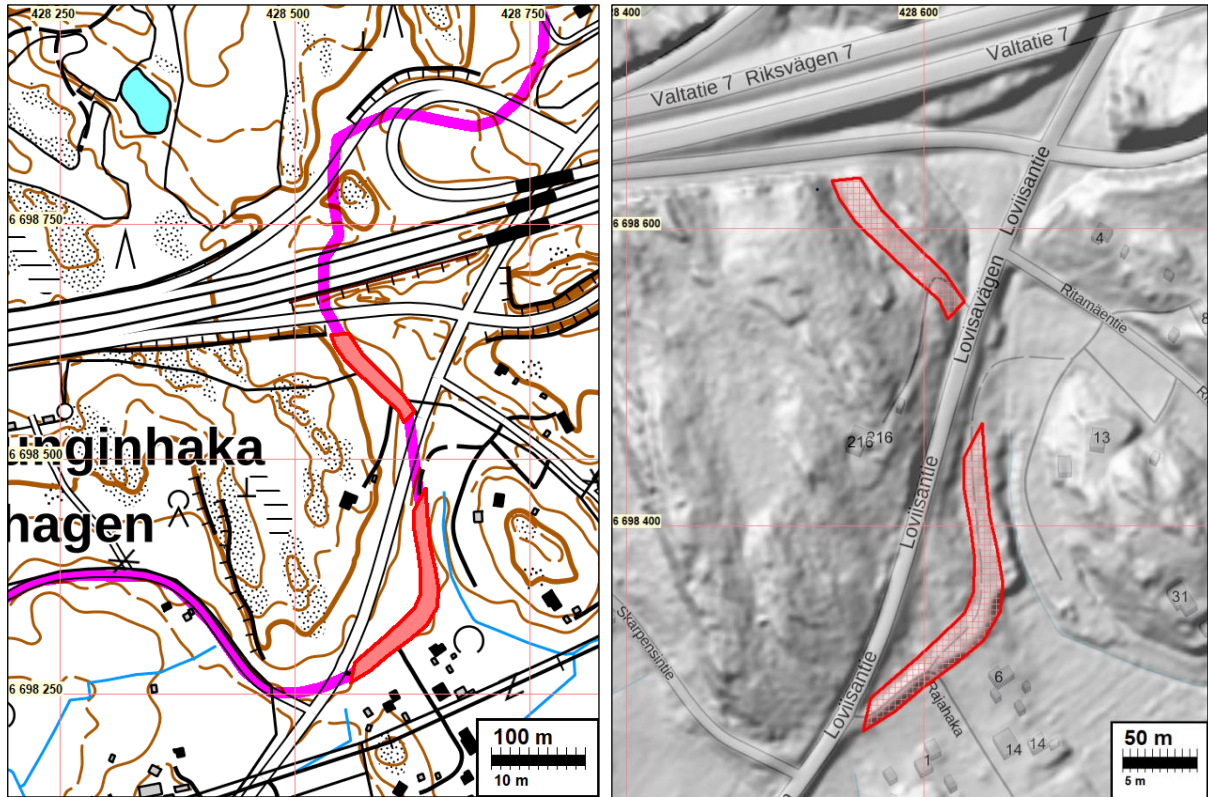
166 PORVOO RITA SUURI RANTATIE

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie

Koordin: N: 6698336 E: 428639

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,0 km pohjoiseen.

Huomiot: Hylätty osuus vanhasta Suuresta rantatiestä, joka on nyt suurelta osin polkuna. Osuus on moottoritien eteläpuolella (jonka alle on jäänyt osuus vanhasta tiestä). Loviisantie katkaisee hylätyn tieosuuden kahteen osaan. Tie on merkitty 1600-luvun lopun yleis-karttoihin. Tie on hylätty ennen 1940 lukua. Tietä ei ole kunnolla maastossa tarkastettu v. 2020 inventoinnissa (havaittiin vasta lumentulon jälkeen).

Vanha Suuri rantatie (1700- lopun isojakokartoilta) sinipunaisella ja hylätty muinaisjäännösosuus punaisella

Muu kulttuuriperintökohteet

87 PORVOO HASSELHOLMEN 2

Mitunnus: 1000038004
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen nykyaika
 Laji: asuinpaikka: talo

Koordin: N 6696847 E 430739

Tutkijat: Mustonen R 2020 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,7 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:

Alue on ollut aiemmin Veckjärven Staffansin talon maita. Paikalla on varsin järeä talon kiviperustus, kooltaan 6 x 8 m ja sisällä uunin raunio. V. 1783 kartalla alueella ei ole rakennuksia mutta kyllä Veckjärven Staffaksen talon peltolohkoja, joiden välissä olevalla metsäksi merkityllä kaistaleella talonraunio on. Kiviäitä noudattaa v 1914 ja 1962

karttojen pellon reunaa mutta ei aiempien eikä myöhempien. Talon perustuksen kohdalla on 1914 ja 1962 kartoilla pusikkoinen peltosaareke missä ei ole rakennusta. V. 1914 kartalla saareke on luokiteltu "Mo":ksi eikä mitään vihjettä siitä, että siinä olisi ollut rakennus. V. 1978 talonperustan länsi-koillispuoleinen peltolohkon on umpeutunut nykyisen kaltaiseksi lepikoksi. 1920 taloudellisessa kartassa alueelle on merkitty talo mutta ei siis vielä 1914-1917 tiluskartoille. Vuoden 1920 kartta on suuripiirteinen yleiskartta mutta siinä talo kuitenkin suurinpiirtein näillä nurkilla (ellei se ole Heleneberg). Senaatinkartalla 1873 alue on tyhjä, samoin 1841 pitäjänkartalla. Talonpaikalle tulee hyvä tie nykyiseltä tieltä. Sitä ei ole millään kartalla.

Onko paikalla ollut talo aikavälillä 1796 (Kuninkaankartalla tyhjä) - 1873 (senaatinkartalla tyhjä), tai sen jälkeen aikavälillä 1874 - 1914 tai sitten aikavälillä 1914/1917 (tyhjä) - 1962 (tyhjä), tai ennen vuotta 1783. Tukeva kivijalka ja rakenne sekä hyvä paikalle tuleva tiepohja viittaavat mielestäni nuorimpaan vaihtoehtoon.

Kiviaita noudattaa täsmälleen v. 1914 ja vielä v. 1962 pellon reunaa, joka on pohjoisosastaan metsittynyt 1978 mennessä. Aita ei sovi varhaisempien karttojen peltokuvioihin. Aita on siis 1800-luvun lopulta - 1900 luvulta.

Tarkemmat **kartat ovat [kohteen 88](#) yhteydessä**

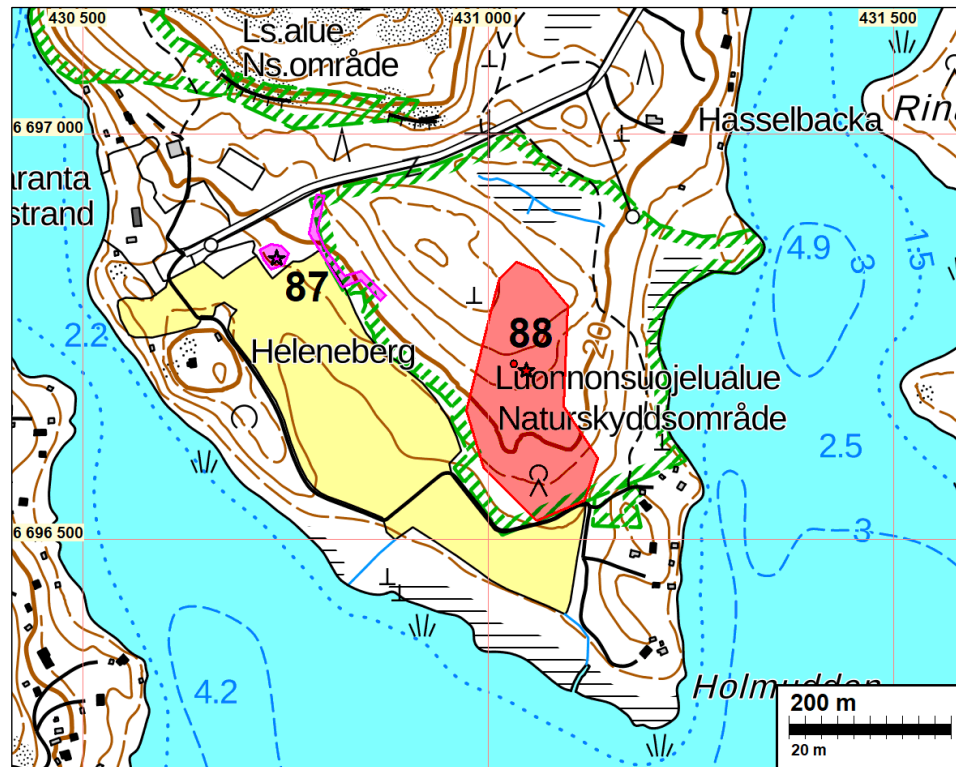
Muinaisjäännösrekisteri:

Paikalla on hyvin säilynyt rakennuksen pohja. Siinä näkyy kiviset seinälinjat ja tulisijan pohja. Luontopolun infokyltin mukaan kyseessä on 100 vuotta sitten asuttuna ollut torppa. Uimarannan viereisellä kummulla on kyltin mukaan ollut toinen torppa. Siitä ei havaittu enää merkkejä. Tarkempaa tietoa torpan rakentamis- ja käyttöajasta ei ole vielä käytettävissä. Torpanpohjan läheisyydessä on kiviröykkiö, kuoppia maassa ja kiviaita. Mäelle nousee ja sen ympäri kiertää tie. Sitä on käytetty ja paranneltu luontopolkua tehtäessä, mutta se vaikuttaa olevan vanha.

Alakohde: Kiviaita P: 6696863 I: 430831, Kuvaus: Kiviaita on matala ja kulkee noin 150 metrin matkalla korkeuskäyrän suuntaisesti.

Kiviaitaa

Rakennuksen perustaa ja sen uunin jäännös.

127 PORVOO KODDERVIK

Mitunnus: uusi
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6690601 E 423073

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi
 Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,5 km lounaaseen.

Huomiot:

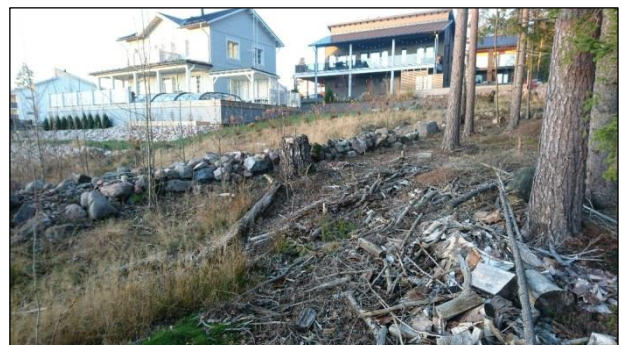
Jussila & al. 2020:

Paikalla on kiviaita joka on ollut läheisen, 1800-luvun alussa perustetun torpan pelto-tilkkujen laidalla. Aita on merkitty rantaveteen asti ulottuvana v. 1962 peruskartalle, jossa se on myös kiinteistön rajalla.

Viljely on loppunut paikalla ennen 1960-lukua, jonka jälkeen alue pusikoitunut. Nyt lue on rakennettua ja tämä kiviainan pätkä on jäänyt jäljelle alueen lukuisista kiviainoista. Tämän länsipuolella sijainnut Haikkoon kartanon torppa (sen paikalla edelleen vanha talo uusien keskellä) joka on ilmeisesti perustettu 1800-luvun alussa koska ensimmäisen kerran se näkyy 1840 Haikkoon tiluskartalla. Aiemmissä ei. Aidan yhteys aikaa sitten päättyneeseen toimintaan on katkennut ja hävinnytkin. Kiviainan suhteellisesta nuoruudesta huolimatta (1800–1900-luku) sitä voisi ainoana alueen lukuisista kiviainoista jäljelle jäänneenä suojella ns. muuna kulttuuriperintökohteena. Sillä on muistomerkkisarvoa mutta ei juurikaan ole arkeologista tutkimusarvoa.

alla ote v. 1962 peruskartasta, mille aita on merkitty

153 PORVOO KUCKUBERGET 6

Mitunnus: uusi
Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
Ajoitus: historiallinen
Laji: varustus: it asema

Koordin: N 6694732 E 426146

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,7 km etelään.

Huomiot: Jussila I2020:
betoninen salmiakin muotoinen tykkiasema, erään vanhan kuvan (Porvoon historia s. xx) perusteella 20 mm it kanuunan asema. Jatkosodan aikainen (1941-44).

Kartta sivulla: 233

154 PORVOO HAKSINPELTO

Mittunnus: uusi
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: talo

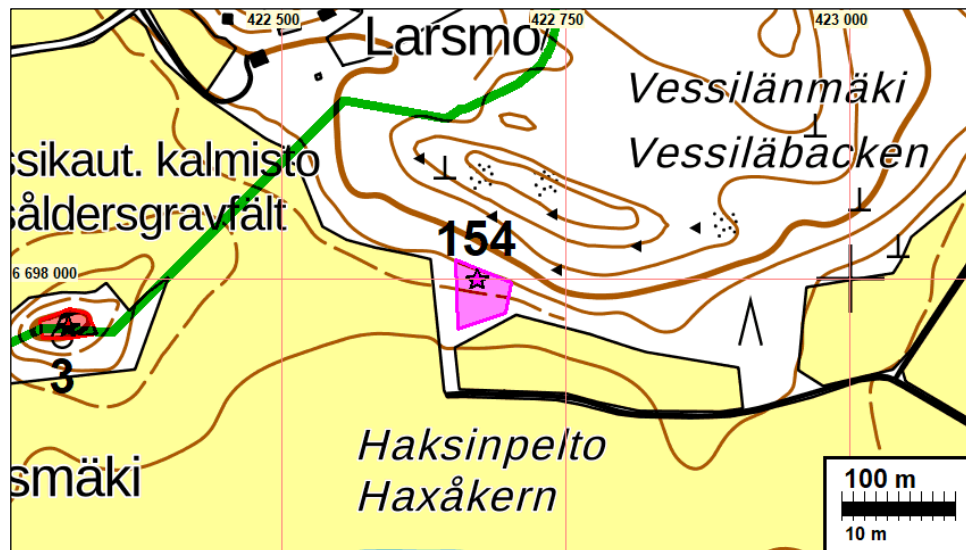
Koordin: N 6697999 E 422672

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,7 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Paikalla on ison rakennuksen kiviperusta jossa kaksi uunin rauniota ja porraskivi. Toisen, uunitoman rakennuksen kiviperusta on tämän eteläpuolella. Paikalla ei ole mitään v. 1783 Kiialan kartalla eikä 1600 - 1700 lukujen yleiskartoilla. Rakennus on merkitty Senaatinkartalle v. 1873. Sitä ei ole enää v. 1962 peruskartalla. 1800-luvun lopun ja 1900 luvun alkupuoliskon talo siis. Arkeologisessa mielessä hyvin säilynyt ja ehjä kokonaisuus. Sijaitsee Kiialan mailla.

Vasen. Ote senaatin kartasta vuodelta 1873. Oikea. Ote peruskartasta vuodelta 1962.

Ison rakennuksen pohjaa

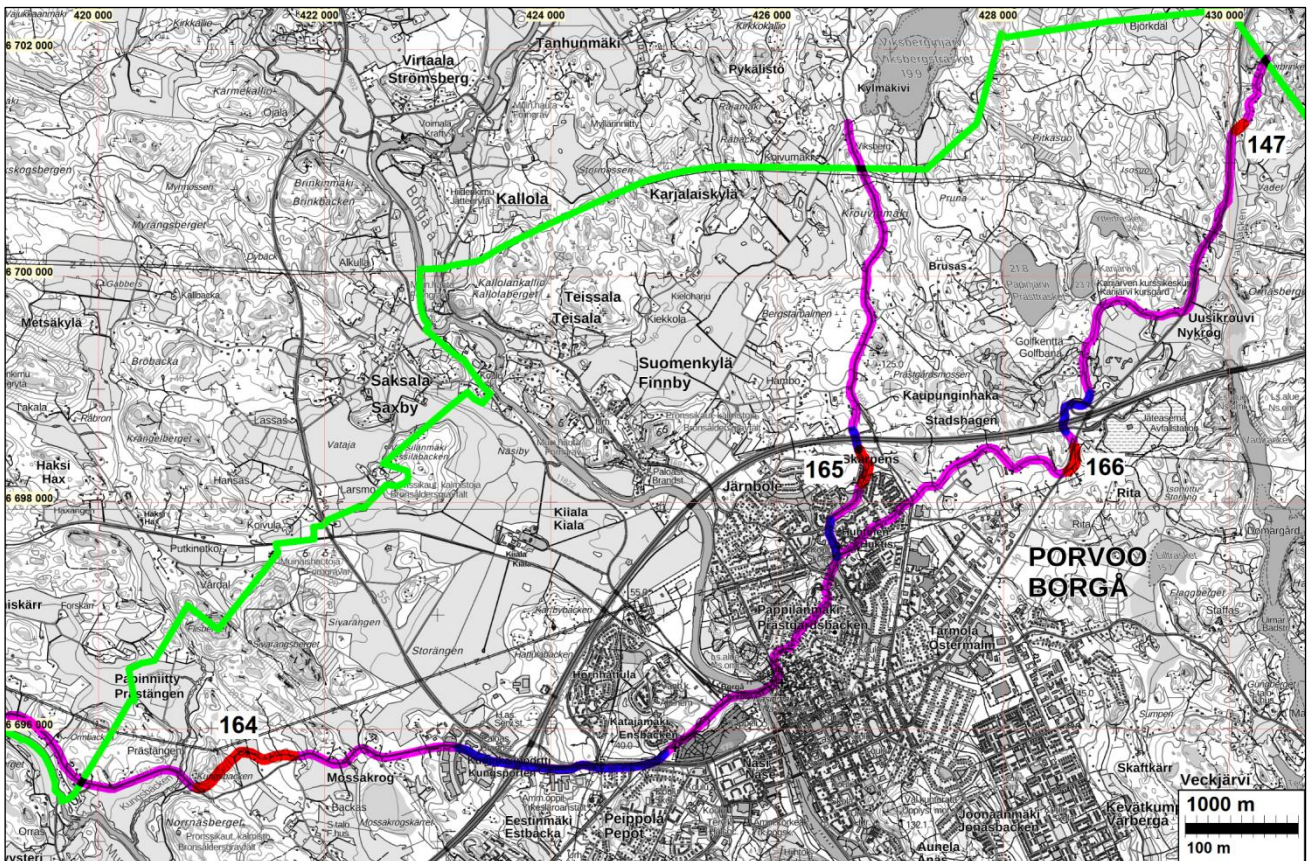
167 PORVOO SUURI RANTATIE JA MYRSKYLÄNTIE

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie – tielinja

Nämä tiet ovat tällä alueella merkitty 1600-luvun lopun yleiskarttoihin ja edelleen 1700-luvun lopun yleiskarttoihin (kuten Kuninkaan kartasto, kuninkaan merikartasto ja tiekartasto) ja niitä voidaan pitää merkittävinä vanhoina teinä. Vanhaa tielinjausta on tarkasteltu myös alueen kylien isojakokartoista. Vanha, ainakin 1700-luvulta peräisin oleva suuren rantatien sekä Myrskyläntien tielinja on pääpiirteittäin säilynyt alkuperäisenä muutamia lyhyitä osuuksia lukuun ottamatta, jotka ovat hävinneet nykyisen rakentamisen, kuten moottoritien alle.

Säilyneiltä ja edelleen käytössä olevat suuren rantatien ja Myrskyläntien osuudet voidaan luokitella linjaukseltaan ja ympäristöltään kulttuuriperintökohteeksi. Oheisella kartalla ne osuudet ovat sinipunasella. Tielinjoilla on myös kokonaan hylättyjä, ”arkeologisoituneita” osuuksia neljässä paikassa, jotka on luokiteltu kiinteiksi muinaisjäänöksiksi (raportin kohteet [147](#), [164](#), [165](#) ja [166](#)).

Kuninkaantien varrella on ollut vanhoille kartoille merkittyjä Krouveja Porvoon länsipuolella Mossakrogissa, jossa on ollut liki vierekkäin Kiialan ja Drägsbyn krouvit. Kummankin vanhan krouvin paikat ovat rakennettuja omakotitalotontteja. Porvoon itäpuolella on krouvinpaikka (Krogtorp), Nykrogissa, jossa sijoittuu Veckjärven kylän maille, nykyisen Heikkilän talon pohjoispuolella. Onko se ”uusikrouvi” vaiko vanha ja missä vanha tai uusi, sitä ei nyt selvitetty. Krouvin paikka sijoittuu kallioisen kumpareen päälle, jossa päällä maakerros. Siinä on kivikasa joka saattaa olla vanhojen perustusten jätteitä. Mitään jälkiä krouvista ei maaperässä kuitenkaan ole, joten paikalla ollut rakennus on perusteellisesti hävitetty pohjiaan myöten.

Vanha suuri rantatie ja Myrskyläntie 1700-luvun lopun linjauksella. Muinaisjäänökseksi katsotut hylätyt osuudet punaisella ja vieressä raportin kohdenumero. Sinisellä kokonaan hävinneet osuudet. Sinipunaiset osuudet ovat tien linjauksen osalta muinaisjäänös (ei tiepohja) kun taas punaiset ovat tierakenteiden ja pohjan osalta muinaisjäänöksiä.

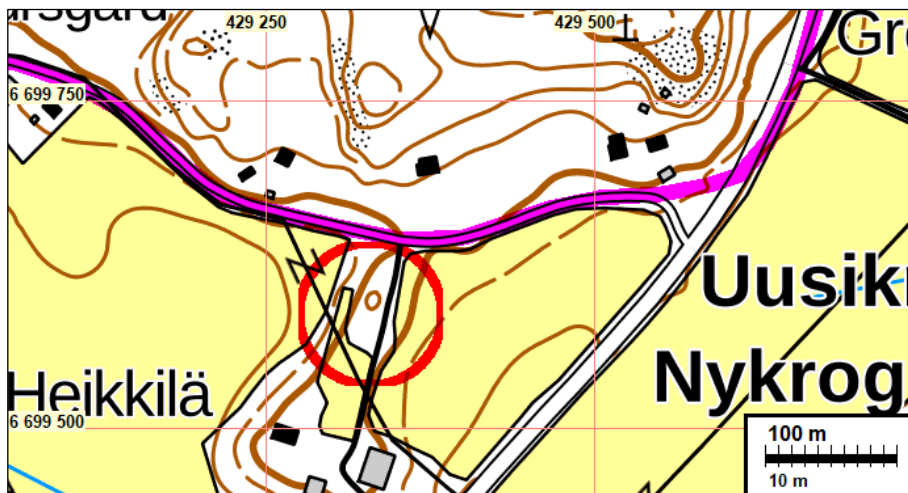
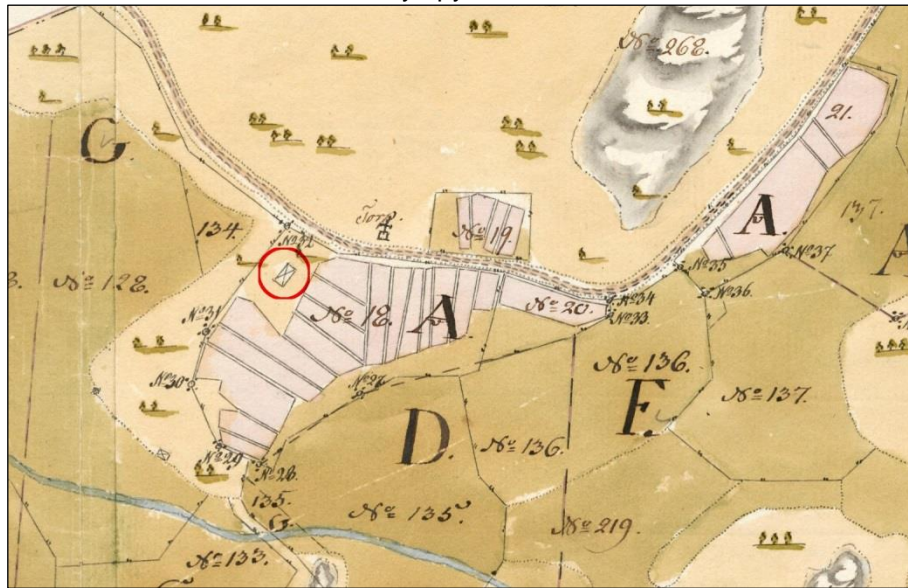
Tielinja on paikannettu pääosin 1700 luvun lopun ja 1800 luvun isojako tai tilskartoilta. Vuoden. 1962 peruskartalle merkityt tiet noudattavat jokseenkin tarkoin vanhaa, 1700-1800 lukujen tielinjausta. Pieniä mutkakoikaisuja on ehkä tehty verrattuna vanhoja karttoja v. 1962 karttaan, mutta ei voi olla varma onko siinä tulkinassa kysymys vanhan kartan paikannusvirheestä tai vanhan kartan alkuperäisestä tarkkuudesta/epätarkkuudesta tien osalta.

Nyrog – vanhan krouvin sijaintikohta, pieni mäenkumpare Suuren rantatien eteläpuolella nykyisen Karijärventien 156 vastapäätä.

Yllä ote v. 1749 kartasta ja alla Veckjärven isojakokartasta v. 1783 - krouvin paikka vahvistettu punaisella ympyrällä.

Mahdolliset muinaisjäänökset**58 PORVOO NYBACKA**

Mjtunnus: 1000037953
 Status: mahdollinen muinaisjäänös (S)
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6689519 E 419597 Z 10

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Mustonen R 2020 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 9,4 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020:

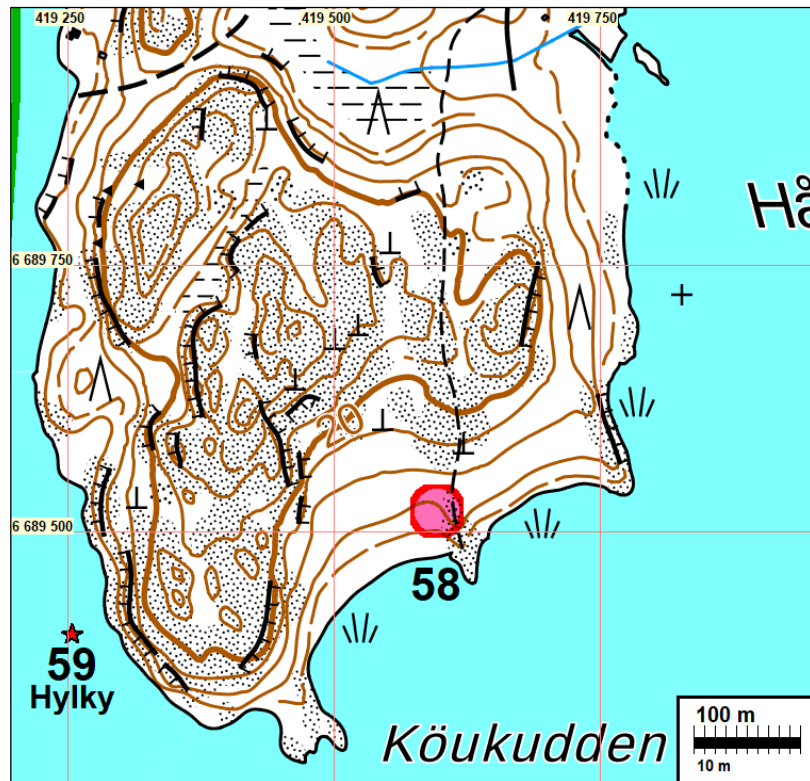
Kiveystä ei havaittu - vain luonnonkivikkoa kalliollakin. Alueelle tehtiin lukuisia koe-kuoppia ja tutkittiin metallinilmaisimella kahteen kertaan usean arkeologin voimin (Poutiainen, Sepänmaa, Jussila, Roiha). Mitään modernia vanhempaa, ajoittavaa esineistöä ei löydetty - paitsi yksi takonaula. Paikka vaikuttaisi olleen hyvä luonnonsatama silloin kun vesi on ollut 3 - 5 m ylempänä. Maaperä on hiekkaa noin 4 - 10 m korkeusvä-
 lillä, loivassa rinteessä, sen yläpuolella rinne jyrkkenee ja kallio tulee pintaan. Länsi-
 puolella jyrkkä ja korkea kallio.

Ongelmana on miten paikkaa käsittelee? Jääkö se löytöpaikaksi ja vieläkö tutkitaan lisää ja tarkemmin? Havaintoja muinaisjäänöksestä ei ole saatu - ei maan alta eikä päältä. Ainoat vanhaan toimintaan viittaavat löydöt ovat kaksi metallinilmaisinoharrastajan tekemää. Ei siis ole mitään perusteita rajata paikalle muinaisjäänöstä koska sitä ei ole näinkin tiiviin tutkimuksen jälkeen mitään ei ole havaittu. Koska konkreettisia jälkiä kahden löydön lisäksi ei ole saatu esiin, paikka ei voi olla muinaisjäänös.

Jos paikkaa olisi käytetty tilapäisenä satamana tai vaikka markkinapaikkana niin siellä ei välttämättä ole ollut mitään kiinteitä rakenteita eikä rakennuksia joista voisi jäädä säilyneitä jälkiä.

Muinaisjäänösrekisteri:

Metallinetsinnässä on helmikuussa 2020 löytynyt ohuen laakakiven alta, 30 cm syvyydestä myöhäisrautakautinen partakirves (ns. suomalais-virolainen suoraselkäinen kirves) 10 metrin korkeuskäyrän tuntumasta. Hieman ylempää löytyi tulusrauta ja veitsi. Paikalla vaikuttaa olevan kallion päälle ladottu kiveys.

Löytökohdan tienoota etelään.

85 PORVOO VECKJÄRVI

Mitunnus: 1000022321
 Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6696932 E 430012

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,9 km itään.
 Huomiot: Jussila 2020:

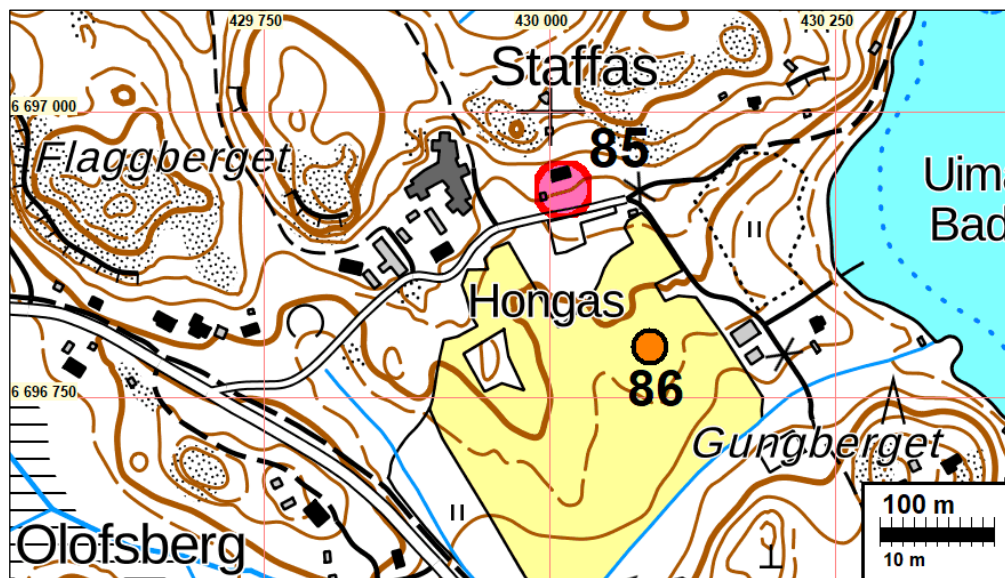
Kylän tonttimaat D, C ja F ovat sijainneet Staffaksen kartanon kohdalla, sen pihamaalla. kartanon rakennuksen lounais-, etelä ja kaakkoispuolella. Pihamaa (nurmikkoa, kiveyksiä) vaikutti muokatulta ja laitetulta - mutta kuinka syvälle ja koska. Rakentamaton aluetta vanhalla tonttimaalla on runsaasti puistona ja puutarhana. En uskaltaisi laittaa paikkaa muinaisjäännökseksi selvittämättä onko hoidetulla pihamaalla voinut jokin merkittävää säilyä. Itäpuolella, Hongaksen talon paikalla N (6696895 E 429906) on ollut kautta aikojen talotontti joka edelleenkin intensiivisessä käytössä, mutta kuitenkin vanhan aikaisen oloisena.

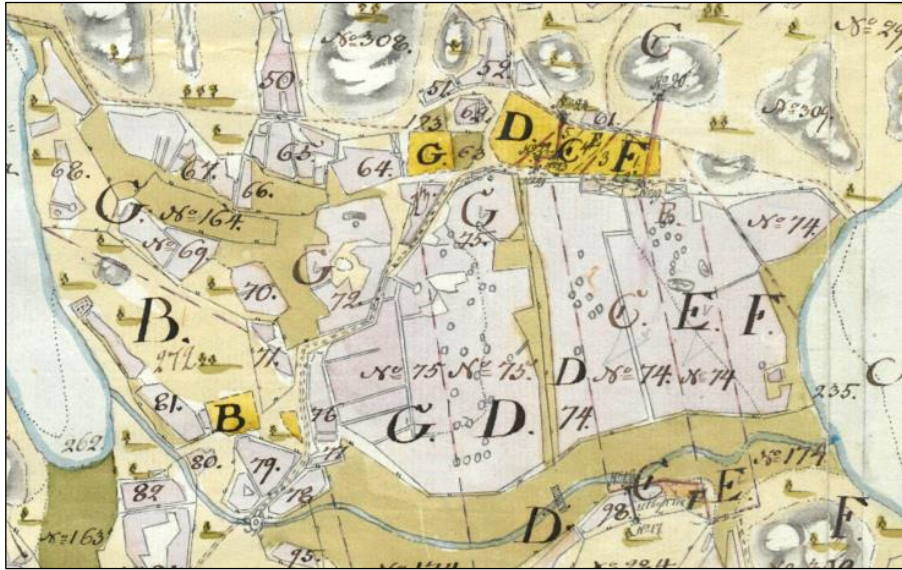
Kylän vanhat tonttimaat (niiden nimet 1783 isojakokartassa käytetyt) C Staffas, E Humlola ja F Mandyla ovat siis Staffaksen pihamaalla, talon D, Heikilä, tontti on jäänyt palvelutalon alle ja talon G Honga tontti on nykyisen Hongaksen talon kohdalla ja edelleen siis käytössä. Kylätontista runsaat 200 m etelään on sijainnut talon B (Myllibacka) tontti ja se on nykyisen Olofsbergin talon kohdalla. Talo A on Domargård runsaat 700 m kylätontista pohjoiseen. Sekä B että A tontit ovat rakennettua ja pihamaata.

Muinaisjäänösrekisteri:

Veckjärven kylässä oli 1540-luvulla kuusi veronmaksajaa. Kylä oli 1700-luvun lopulla samalla paikalla kuin nykyään. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Hannu Martikainen on löytänyt pienen metallirenkaan (pronssia?) metallinetsinnässä vuonna 2014 Veckjärven historiallisen kylänpaikan eteläpuolisesta pellostä, pellon itälaidasta. Matkaa muinaisjäänösrekisterissä olevaan kylänpaikan sijaintiin on 180 metriä. Esinettä ei talletettu kokoelmiin (verifikaatti ja valokuva). Tarkastamaton löytöpaikka. P=6696801, i=430111.

Ote Veckjärven isojakokartasta v. 1783.

Staffas lännestä ja etelästä.

137 PORVOO TJUSTERBY

Mitunnus: 1000022249
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6694401 E 420078

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,3 km länteen.

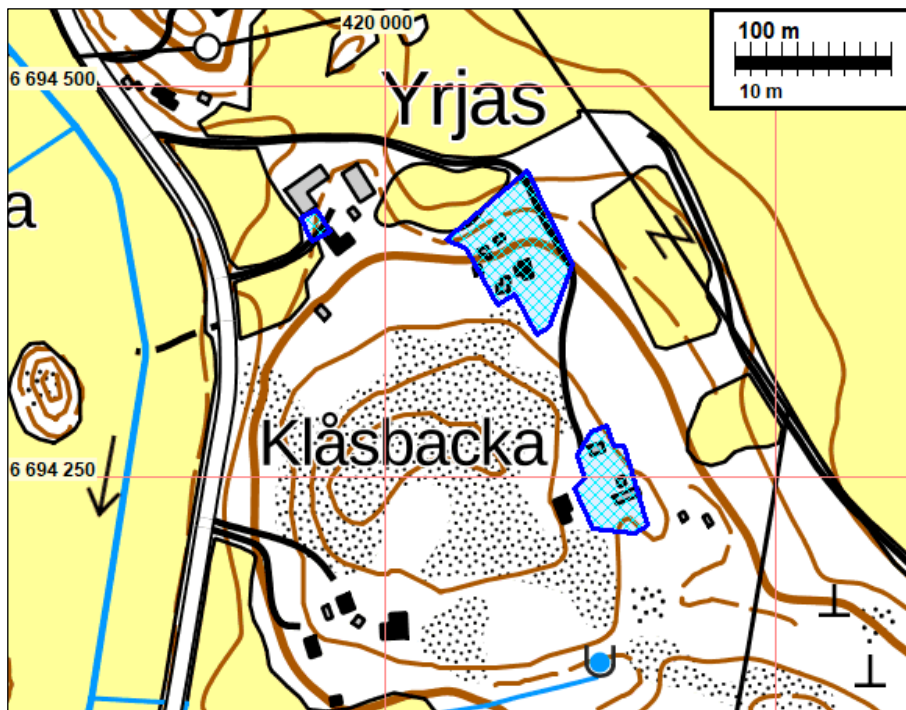
Huomiot: Jussila 2020 (Roiha ja Jussila):
Alueen isojakokartta (sen konsepti) löytyi vasta raporttia tehtäessä ja lumen ollessa jo maassa, joten vanhat tonttimaat saatiin vasta jälkikäteen tarkasti paikannettua ja maastotarkastus jäi siksi hieman yleisluontoiseksi. Kylässä on v. 1779 isojakokartalla kaksi taloa ja niiden luoteispuolella sotilastorppa. Pohjoisessa, sillan eteläpuolella on torppa ja myllärin torppa jokirannassa.

Talojen ja torppien paikat ovat olleet asuttuina jokseenkin samoilla paikoilla nykypäiviin saakka, mutta maankäyttö talojen tonttimailla vaikuttaa vanhojen karttojen perusteella (senaatinkartta, 1921 kartta, peruskartat) olleen maltillista ja harvarakennuksista. Vuoden 1779 tonttimaiden alueilla on edelleen rakennuksia mutta myös paljon rakentamatonta pinta-alaa. Pihamaiden maan muokkaus vaikuttaisi olleen maltillista. Vaikuttaa myös siltä, että kallio on lähellä maan pintaa. Pihamaita ei maastotyössä tarkasteltu kuin kauempaa. periaatteessa voisi olla mahdollista, että vanhojen tonttimaiden alueella voisi olla maaperässä jotain erotettavia jälkiä vanhasta asutuksesta, mutta oikeaa tietoa siitä ei ole. Torppien paikat ovat täysin ja tiheästi rakennettuja ja siksi ne ovat arkeologisesti mielenkiinnottomia.

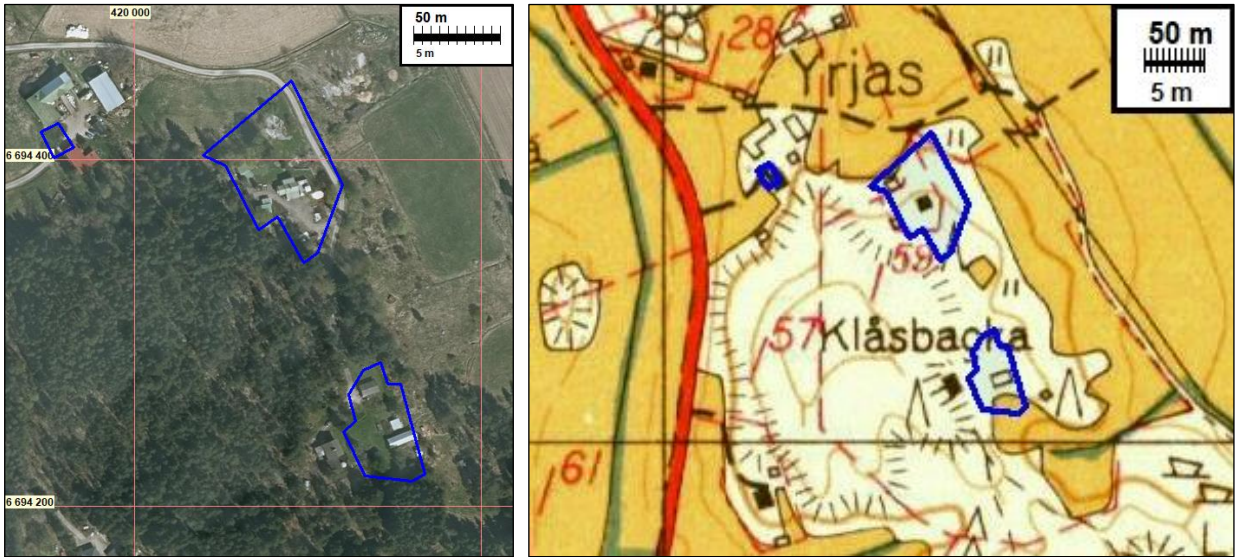
Vanhojen kahden talotontin osalta kyseessä olisi siis edelleenkin mahdollinen muinaisjäännös jossa voidaan rajata kaksi aluetta - kaksi vanhaa tonttimaata - jossa kiinteä muinaisjäännös voisi olla vielä mahdollinen. Koordinaatti osoittaa pohjoisempaa talon paikkaa. Eteläisen tonttimaan keskipiste on N 6694243 E 420138

Muinaisjäännösrekisteri:

Tjusterbyssä oli 1540-luvulla kuusi veronmaksajaa. Tjusterby sijaitsi 1700-luvun lopulla nykyisten Yrjaksen ja Klåsbackan tienoilla. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Vanhat tonttimaat siniselä. Pieni tontti ylhäällä vas. nykyisten rakennusten välillä on torppa.

Ote peruskartasta vuodelta 1962. Vanhat tonttimaat sinisellä.

Ote kartasta vuodelta 1779. Vasemmalla talotontit ja oikealla myllytorppien tontit.

Löytöpaikat

20 PORVOO HAIKO

Mitunnus: 1000003803
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6691791 E 423742 Z 22,5

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,2 km etelään.

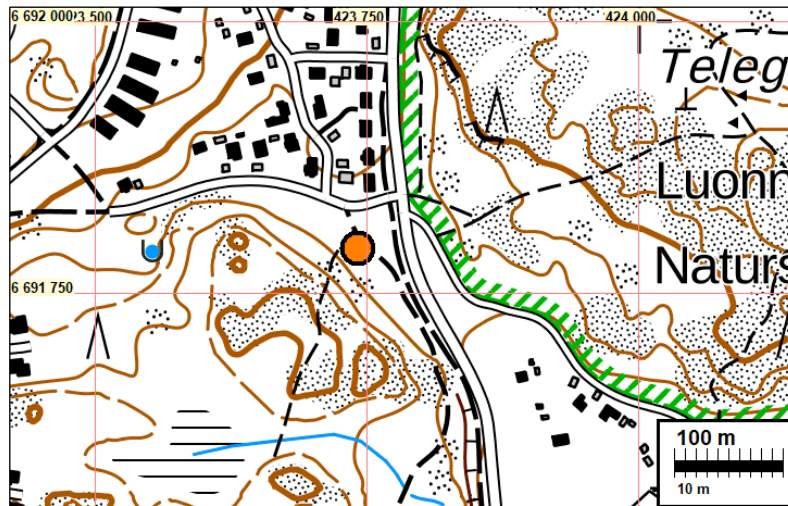
Huomiot: Jussila & al. 2020:

kahden kallion välinen laakso on ollut hiekkamaata. Siitä on otettu hiekkaa kautta-aikojen. Reunamilla vielä hiekanoton jälkiä. Alueen päällä on nyt Haikkoontie ja kevy-

enliikenteen väylä ja itäreunalla rakennuksia. Laakson reunamilla maaperä on hiekkaa (mutta kivikkoista) ja sitä on vielä kapealla alalla jäljellä. Metsikön reunamille tehdyissä muutamissa koekuopissa ei ollut mitään esihistoriaan viittaavaa. Paikka olisi kyllä kivi-kautiselle asuinpaikalle ollut muutoin sopiva.

Muinaisjäännösrekisteri:

Soikea tuluskivi (KM 9098) on löytynyt Haikkoosta Dalan huvilan keittiön uunin purku-töissä. Löydön alkuperää ei tiedetä mutta rakennustöissä käytetty hiekka on peräisin noin 0,5 kilometrin päässä sijainneesta hiekkakuopasta, joka on ollut myöhemmin rakennetun Tolkkisten tien kohdalla.

21 PORVOO LAIVURINKATU 16

Mitunnus: 1000003809
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6695529 E 426700

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,1 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 löytöpaikka on täysin rakennettua kaupunkialuetta. Kerrostaloja. Ei mitään tarkastetta-
 vaa

Muinaisjäännösrekisteri:

Kourutaltoa (KM 9129) on löydetty Porvoon keskustasta, Laivurinkatu 16 -talon rappu-
 sista 2 m pohjoiseen, kovasta, kivensekaisesta hiekkamaasta. Tarkastamaton löytö-
 paikka.

Kartta sivulla: 230.

22 PORVOO KOITKÄRR

Mjtunnus: 1000003812
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6689482 E 421063

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,5 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 löytöpaikka merkitty Köitön kannakselle, joka on ollut veden alla rautakaudella. Mah-
 taako se olla löytötiedoissa mainittu "Koitskärr"? Toisaalta sen puolesta puhuu se, että
 vieressä on Köitön varhaisrautakautinen kalmisto. Kyseessä olisi siis mahdollisesti ve-
 teen tai rantamutaan hukattu esine.

Muinaisjäännösrekisteri:

Rautainen keihäänkärki (KM 9486:1) on löytynyt Mustijoelta (Svarstå) Koitskärr-
 nimisestä paikasta tien teossa, kalliolla kasvavan männyn juuresta. Tarkkaa löytöpaik-
 kaa ei tiedetä.

Kartta sivulla 51.

23 PORVOO BERGSTA

Mjtunnus: 1000003816
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6698428 E 425121

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,2 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Oikokirves (KM 9506) on löydetty Suomenkylästä Bergstan
 kartanon mailta. Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä.

Kartta sivulla: 45

24 PORVOO KIIALAN KARTANO 1

Mjtunnus: 1000003834
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697648 E 423812, paikannus ± 1000 m

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,6 km luoteeseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Oikokirves (KM 10959) on löytynyt Kiialasta lehtipuuta kasvavasta kummusta, puun juurelta. Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä.

Kartta sivulla: 70

25 PORVOO STENSÖLEN KARTANO

Mjtunnus: 1000003838
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

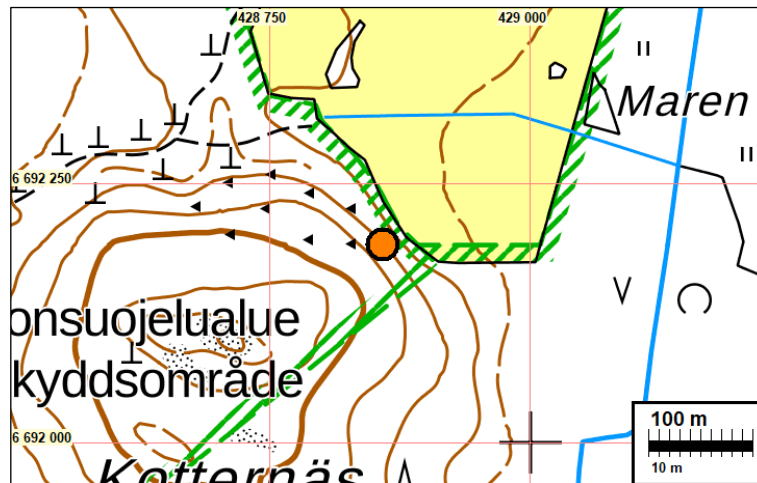
Koordin: N 6692191 E 428859 Z 2,5

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,1 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020: (Sepänmaa): löytöpaikkapaikan kuvaus ja ilmoitetut koordinaatit ovat ristiriidassa keskenään. Löytöluettelo on tältä osin salainen, joten löytötietoja ei voitu tarkistaa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Soikea tuluskivi (KM 11037) on löytynyt Stensbölen päärakennuksesta 500 m pohjoiseen, pellon ja metsän rajasta, ojaa tehtäessä.

26 PORVOO SANNÄS

Mjtunnus: 1000003850
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

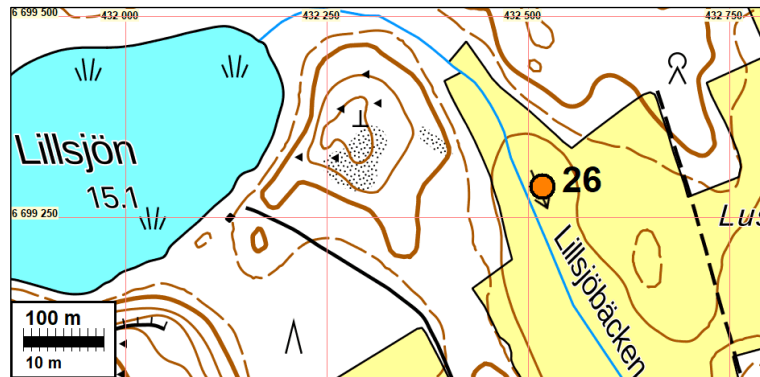
Koordin: N 6699288 E 432518 Z 15

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 7,1 km itään.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
Löytöluettelo on tältä osin salainen ja vain Museoviraston arkistossa henkilökohtaisesti katsottavissa, joten löytötietoja ei voitu nyt tarkistaa. Lähialueella kivikkoista metsää ja pelto oli heinällä. Ei saatu havaintoja esihistoriasta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Vasarakirveen katkelma (KM 12527:1) on löydetty Sannäsin ja Munkbyn kartanoiden rajalta, Lillsjöstä n. 300 m länteen. Tarkastamaton löytöpaikka.

27 PORVOO DRÄGSBYN KARTANO

Mjitunnus: 1000003869
Status: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6693490 E 420963 Z 15

Tutkijat: Kaarlo Katiskoski 1990 inventointi, Jussila T 2013 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,9 km lounaaseen.

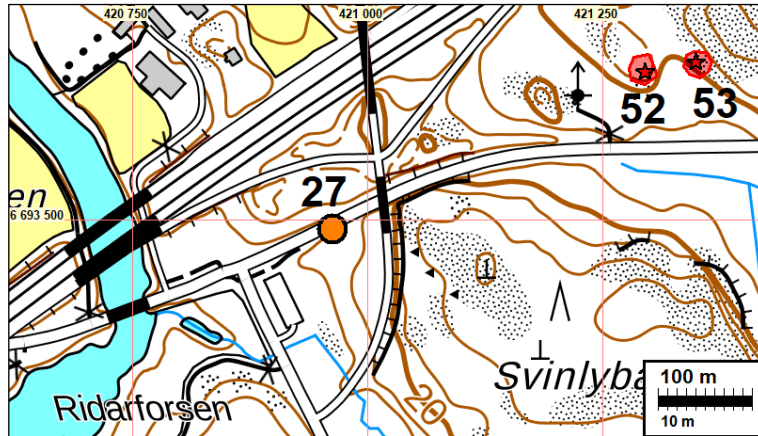
Huomiot: Jussila 2020:
Löytöluettelo on tältä osin salainen, joten löytötietoja ei voitu tarkistaa. Löytö tehty v. 1958. Katiskoski mainitsee v. 1990 raportissaan, että löytö olisi tehty vanhan Porvoontien varrelta. Tie on rakennettu 1930 luvulla, joten voidaan arvella, riippuen kuinka läheltä tietä se on löydetty, että löytö ei olisi ollut alkuperäisellä paikallaan löydettyäessä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Oikokirves (KM 14343) on löytynyt Treksilästä Drägsbyn kartanon maalta. Vuoden 1990 inventoinnissa ei paikalla havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittavaa - tosin havainto-olosuhteet olivat huonot.

Jussila 2013: muinaisjäännösrekisteriin on merkitty löydön koordinaatiksi paikka joka on mt. 170 kohdalla Treksilänjoen itäpuolella. Kyseessä lienee summittainen löytöpaikan arvio. Löytöpaikaksi merkitty alue – ja koko lähialue - on täysin käsiteltyä ja osin

rakennettua (mm. paikoitusalue) maastoa, eikä lähialueella ole kivikautiselle asuinpaikalle soveltuvaa ehjää maastoa.

28 PORVOO KIIALAN KARTANO 2

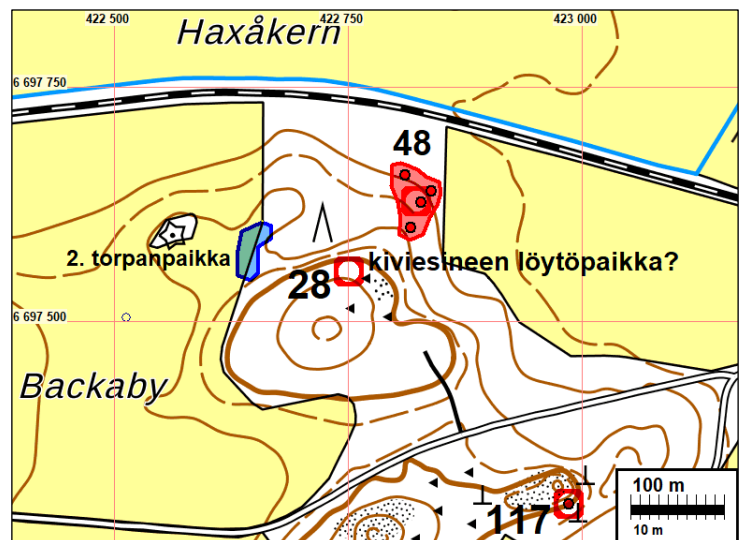
Mitunnus: 1000003876
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697553 E 422751

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,5 km länteen.
 Huomiot: Jussila 2020:

Löytöluettelo on tältä osin salainen (ei julkinen), joten löytötietoja ei voitu tarkistaa netistä eikä tilaamalla sitä katsottavaksi Museovirastossa, koska Museoviraston arkisto oli pandemian takia kiinni. Alueelle mihin koordinaatti merkitty (jonka perusteista ei siis ole tietoa) on mm läjitysmaata. Lieneekö muinaisjäännösrekisterin löydön koordinaatti viitteellinen ja millä toleranssilla? Ympäristö katsottiin laajalti, mutta esihistoriaan viittaavaa ei saatu esille - alueella on paikoin hiekkaisia ja vähäkivisempiä aloja, joihin tehtiin koe-kuoppia.

Muinaisjäännösrekisteri: Kivikirveen katkelma (KM 15245) on löytynyt Kiialan kartanon mailta kallion päältä. Tarkastamaton löytöpaikka.

29 PORVOO TARKIS

Mjtunnus: 1000003883
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6693190 E 428859, paikannus ±1000 m

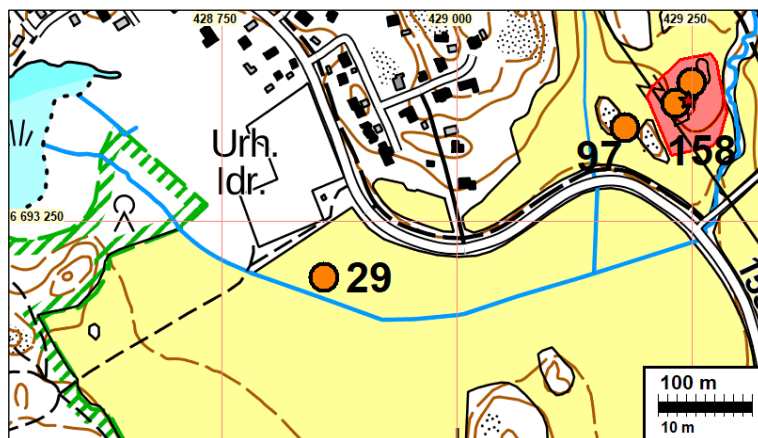
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,3 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

löytöluettelo on tältä osin salainen, luettelon voi tutustua valvotusti Museoviraston ti-loissa Strurenkadulla Helsingissä, ajanvarauksella, joten löytötietoja ei nyt ryhdytty tarkastamaan, kun pandemian takia Museoviraston arkisto oli kiinni ja samasta syystä sinne ei tämän takia haluttu mennä myöhemmin syksyllä 2020 ja loppuvuonna oli taas suljettu. Muinaisjäännösrekisterissä olevat löytöpaikan koordinaatit lienevät hyvin viitteelliset.

Muinaisjäännösrekisteri:

Taltoa (KM 17263) on löydetty Tarkkisista. Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä.

30 PORVOO BRUSAS

Mjtunnus: 1000003887
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6699887 E 427800

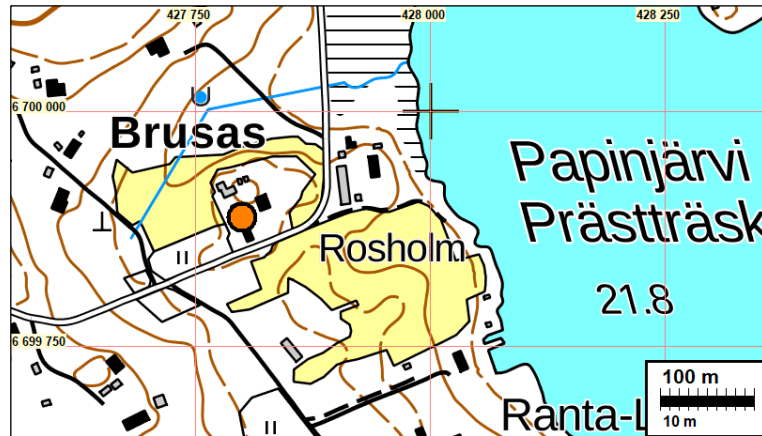
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,9 km koilliseen.

Huomiot: Jussila 2020:

löytöluettelo on tältä osin salainen, joten löytötietoja ei voitu nyt tarkistaa mm. koronaepidemian takia (arkisto suljettu).

Muinaisjäännösrekisteri:

Poikkiteräinen taltta (KM 19375:1) ja kivikirveen katkelma (KM 19375:2) ovat löytyneet Suomenkylän Brusaksesta puutarhatöissä. Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä.

31 PORVOO ÖLSTEN

Mitunnus: 1000003898
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6693750 E 422762

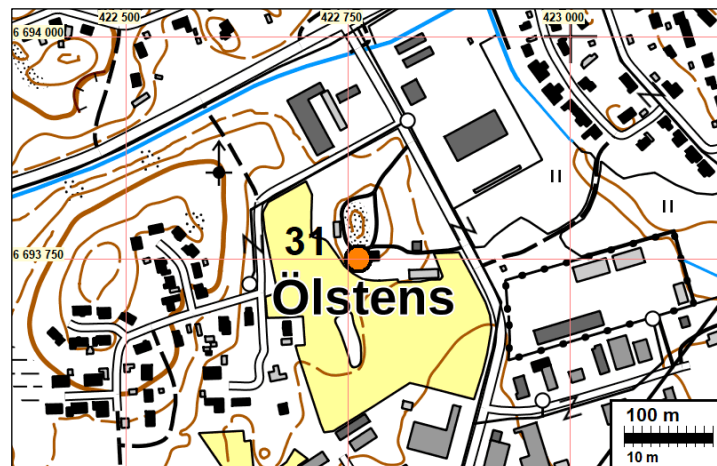
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,2 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020:

löytöluettelo on tältä osin salainen joten löytötietoja ei voitu nyt tarkistaa, mm. koska koronaepidemian takia arkisto oli kiinni. Lähialueella ei mitään mielenkiintoa herättävää. Varsin rakennettua aluetta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Reikäkivi (KM 20621) on löytynyt Ölstensistä heinäpellolta.

32 PORVOO KEVÄTKUMPU

Mitunnus: 1000003901
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6696049 E 428520 Z 35

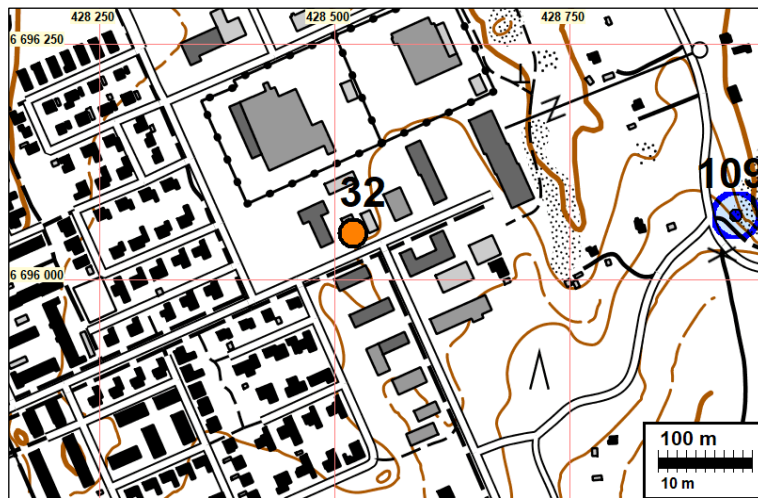
Tutkijat: Jussi-Pekka Taavitsainen 1985 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,5 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:
 löytöluettelo on tältä osin salainen, joten löytötietoja ei voitu tarkistaa. Alue on rakennettua eikä siellä ole tarkastettavaa maastoa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kourutaltilta (KM 22097) löytyi Merituulentien itäpäästä, metsästä, korkeajännitekaapeleita maahan kaivettaessa. Vuoden 1985 tarkastuksessa ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

33 PORVOO SKAFTSKÄRR

Mitunnus: 1000003907
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6695609 E 428879 Z 17,5

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,9 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:

löytöluettelo on tältä osin salainen, joten löytötietoja ei voitu tarkistaa. Rekisterissä ilmoitetun löytöpaikan pohjoispuolella on ollut hiekkaesiintymä, ilmeisesti matala tai maanalainen hiekkaharju (gtk:n maaperäkartan mukaan) joka on kaivettu reunoja myöten kokonaan pois. Se lienee ulottunut löytöpaikallekin. Alue on ollut peltoa. Muutoin alue on kivikkoista savimoreenia. Alueella ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Vasarakirveen teelmä (KM 27951) on löytynyt Keväkummusta, Skaftkärrin siirtolapuutarhasta puutarhatöiden yhteydessä. Tarkastamaton löytöpaikka.

Kartta sivulla: 212

37 PORVOO STAFFAS 2

Mjtunnus: 1000025042

Status: löytöpaikka

Ajoitus: historiallinen

Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697228 E 430145

Tutkijat: Jussila & Sepänmaa 2016 inventointi

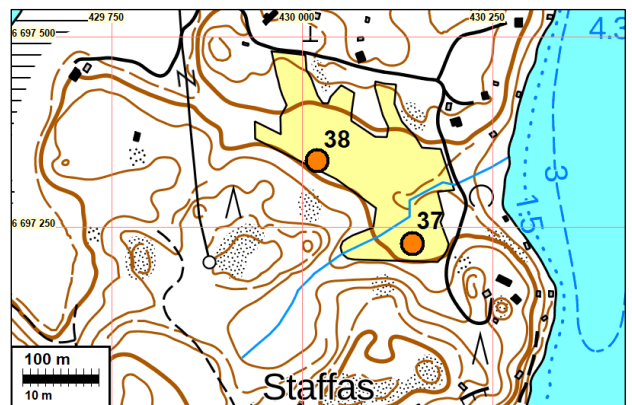
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,2 km itään.

Huomiot: Jussila & Sepänmaa 2016:

Neulakodan löytöpaikka. Alueella tehtiin tarkkuusinventointi. Löytöpaikan ympäristössä tehtiin metallinilmaisinaravointia mutta mitään nykyaikaa vanhempaa ei löydetty. Peltoaluetta tutkittiin laajemminkin metallinilmaisimella. Joidenkin "piippauskohtien" kohdalle tehtiin syvemmälle ulottuvia koekuoppia. Missään ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Vanhojen karttojen perusteella löytöpellot ovat olleet peltona ainakin 1700 luvulta lähtien. Ks. v. 2016 raportti.

Muinaisjäännösrekisteri:

Hannu Martikainen on löytänyt mahdollisen neulakodan ja lasihelmen KM 40328:1-2 metallinetsinnässä (2014?) Porvoon Veckjärven kylästä Staffaksen tilan pellosta. Löytöpaikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,1 km itäkoilliseen, Lillträsketin ja Veckjärven välisellä kannaksella olevalla pellolla, Staffaksen talosta 300 metriä koilliseen. Neulakodan ja lasihelmen löytökohdilla on välimatkaa 160 metriä. Staffaksen tilalta on myös muita esinelöytöjä, ks. Staffas 1000024602.

38 PORVOO /2 STAFFAS 2

Mjtunnus: 1000025042
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697337 E 430020

Tutkijat: Jussila & Sepänmaa 2016 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,1 km itään.

Huomiot: Jussila & Sepänmaa 2016:

Lasihelmen löytöpaikka. Alueella tehtiin tarkkuusinventointi. Löytöpaikan ympäristössä tehtiin metallinilmaisinaravointia mutta mitään nykyaikaa vanhempaa ei löydetty. Peltoaluetta tutkittiin laajemminkin metallinilmaisimella. Joidenkin "piippauskohtien" kohdalle tehtiin syvemmälle ulottuvia koekuoppia. Missään ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Vanhojen karttojen perusteella löytöpellot ovat olleet peltona ainakin 1700 luvulta lähtien.

Muinaisjäännösrekisteri:

Hannu Martikainen on löytänyt lasihelmen KM 40328:2 metallinetsinnässä (2014?) Porvoon Veckjärven kylästä Staffaksen tilan pellosta. Löytöpaikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,1 km itäkoilliseen, Lillträsketin ja Veckjärven välisellä kannaksella olevalla pellolla, Staffaksen talosta 390 metriä pohjoiseen. Helmen löytöpaikka on neulakodan löytöpaikasta 160 metriä luoteeseen.

Kartta sivulla: 160.

40 PORVOO NEDRE PÅS

Mjtunnus: 1000038180
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6698408 E 424177

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,7 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

löytöluettelo on tältä osin salainen ja katsottavissa ainoastaan Sturenkadulla Helsingissä ajanvarauksella. Löytötietoja ei siis nyt tarkastettu. Löytöpaikka on merkitty aivan alavaan jokirantaan, joten siihen tuskin liittyy juuri sillä kohdin muinaisjäännöstä. Pellot olivat ummessa paikalla käytäessä mutta metsän puolella ja pellon reunamilla (missä avointa maata) ei havaittu mitään erityistä. Joulukuun alussa pelto näytti olevan kynnetty, mutta sitä ei nyt tähän hätään joudettu tarkastamaan ennen lumia.

Muinaisjäännösrekisteri: Metallinetsinnässä on löytynyt pronssinen rannerengas. KM 38987:1 Rannerengas.

Kartta sivulla: 118.

45 PORVOO VESALA

Mjtunnus: 1000038178
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6698008 E 425011

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,9 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Pihamaata ja peltoa. länsipuolella vanha torpanpaikka (Smeds nro 44). Paikkaa ei tarkemmin tutkittu. Löytöjen ajoitusperusteesta ei ole tarkempaa tietoa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Metallinetsinnässä on löytynyt noin 15 cm syvyydestä eläinpäinen hihnanjakajan hela. Noin 30 metrin päästä myös historiallisen kivisormuksen katkelma. KM 39554:1-2 Hihnanjakajan hela, sormuksen katkelma (1.4.2020).

Kartta sivulla: 180.

46 PORVOO SEPPÄLÄ

Mjtunnus: 1000038179
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautineN viikinki
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697896 E 424974

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,8 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Peltoa. pohjoispuolella vanha torpanpaikka (Smeds nro 44). Paikkaa ei tarkemmin tutkittu.

Muinaisjäännösrekisteri:

Pellosta on metallinetsinnässä löytynyt pieni pyöreän kupurasoljen katkelma. KM 39014:1 Kupurasoljen katkelma (1.4.2020).

Kartta sivulla: 180

54 PORVOO HELLEBERG

Mjtunnus: 1000024762

Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6693110 E 420390 Z 5 ±100 m

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,5 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020 (Roiha ja Sepänmaa):

Tiheää istutettua kuusikkoa. Paikka vaikuttaa maaperältään myllätyltä ja sekoitetulta, ilmeisesti osin täytemaata tms. maansiirtoa. Alueella on myös modernia rojua. Vaikuttaisi siltä, että löytö ei ole ollut alkuperäisellä paikalla.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kim Kallio on löytänyt punnuksen KM 40290:1 vuonna 2013 metallinilmaisimella Porvoon Treksilästä kohdasta, jossa moottoritie ja vanha tie ylittävät Mustijoen. Löytöpaikka sijaitsee 6,5 km Porvoon tuomiokirkosta lounaaseen Mustijoen pohjoisrannalla. Joen länsi- ja pohjoispuolella moottoritien välissä on metsitetty pelto. Punnus on löytynyt alueen itäpuolelta olevalta aukiolta noin 10 cm syvyydestä. Muuta merkittävää ei löytynyt. Lähin tunnettu muinaisjäännös on Munkbyn kartanon paikka 1000008295 noin 300 metriä pohjoiseen, teiden pohjoispuolella. Tarkastamaton löytöpaikka.

Kartta sivulla: 76.

Löytöpaikan maastoa

78 PORVOO AUNELA

Mjtunnus: 1000037911
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautineN viikinki
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6694700 E 427412 Z 3 ±1 m

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,2 km kaakkoon.

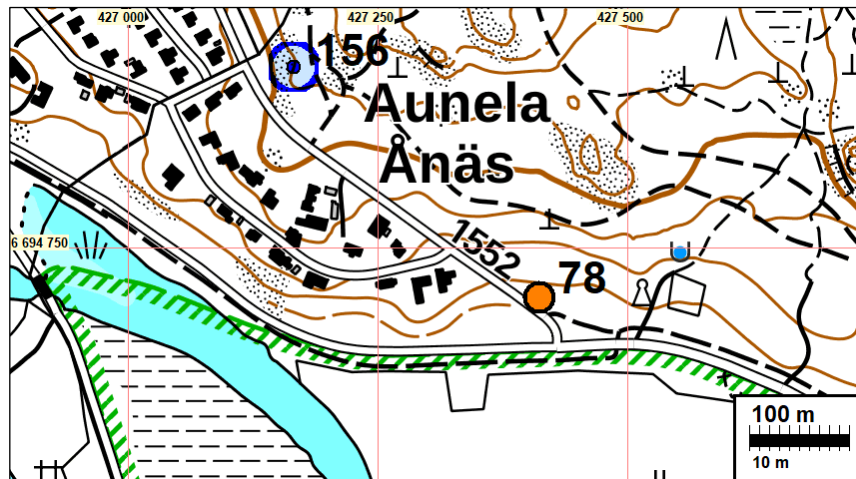
Huomiot: Jussila 2020:

Paikka on vanhaa peltoa ja nykyisin heinää kasvavaa. Tiukkaa savimaata ja tasannetta. Ei tehty koekuoppia. Metsänpuoli on kivikkoista ja jyrkkää rinnettä. Lähistöllä ei siis

mitään mainittavaa. Tie, minkä varrelta esine on löytynyt on on ikivanha Stensbölen "kirkkotie" (ja edelleen Stensbölestä etelän kylliin jo 1690 kartalla). Olisiko kyseessä kuitenkin hukattu esine eli irtolöytö, joka ei viittaa kiinteään jäännökseen. Löydöstä ei ole tarkempia tietoja saatavissa. Oletettavasti metallinilmaisain harrastajan löytö.

Muinaisjäännösrekisteri (ei tiedossa tutkijatietoja):

Pronssiesineen kappaleen löytöpaikka (viikinkiajan ns. massiivisen rannerenkaan katkelma). Viety rekisteriin 20.2.2020.

Löytöpaikan nurmi aluetta pohjoisesta

79 PORVOO PERÄPELTO

Mjtunnus: 1000027704
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6694664 E 429287 Z 15

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,7 km kaakkoon.
 Huomiot: Jussila 2020:

Paikka nyt rakennettua - uudistaloja ja työmaita. Kivikkoista moreenia ylempänä, löytöpaikalla savista moreenia. En saanut oikein otetta paikasta, siitä olisiko paikalla voinut olla esim. asuinpaikka - voisiko olla kuitenkin hajalöytö tai peltoon tunkion mukana joutunut esine (vastaavia metallilöytöpaikkoja on Porvoossa useita, joista ei tarkemmalla tutkimuksella saatu esiin mitään). Tarkastelin aluetta laajalti havaitsematta mitään mainittavaa.

Muinaisjäännösrekisteri:

löytöpaikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,6 km kaakkoon, Kevätkummun asuinalueen itäpuolisessa kapeassa peltolaaksossa, laakson pohjalla kulkevan ojan länsipuolella. Pronssihelmi KM 40670:1 on löytynyt metallinetsinnässä 27.4.2014 pelto- maasta noin 20 cm syvyydestä. Paikalla ei havaittu mitään rakenteita. Löytöpaikasta noin 400 metriä lounaaseen sijaitsee tunnettuja historiallisen ajan kohteita. Tarkastamaton löytöpaikka.

Kartta sivulla: 93.

83 PORVOO RITA

Mjtunnus: 1000024400
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697765 E 428812 Z 25 ±1 m

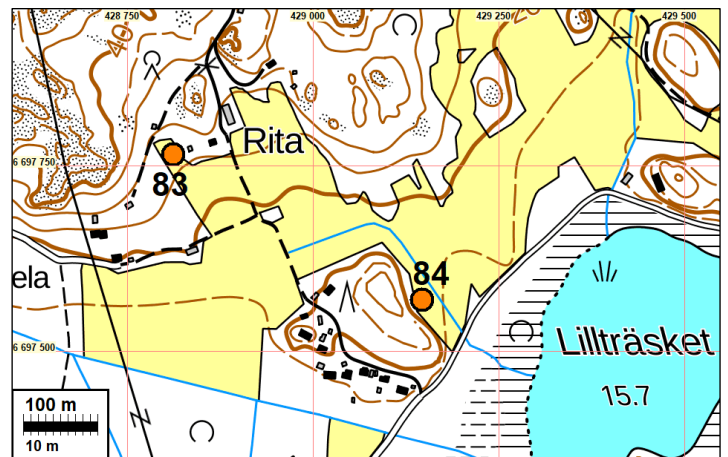
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,1 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:

Tarkastin löytökohdat ja lähialueen pellonreunat ja reunametsät. En havainnut missään mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Hannu Martikainen on löytänyt pienen kappaleen sulanutta metallia ja pyöreän esi-
 neen katkelman (pronssia?)
 Porvoon Ritän tilan maalta metallinetsinnässä vuonna 2014. Sulanut kappale löytyi Ritän talon länsipuolelta, pel-
 lon reunasta noin 40 metriä talosta. Esineen katkelman (nuppi tai punnus?) löytö-
 paikka sijaitsee tästä 220

metriä itäkaakkoon. Löytöpaikka on peltoa Lillträsketin luoteispuolella. Esineitä ei talle-
 tettu kokoelmiin (verifikaatti ja valokuvat). Tarkastamaton löytöpaikka. p=6697765,
 i=428812, z=25 m mpy. sulanut kappale, p=6697706, i=429024, z= 20 m mpy. esi-
 neen katkelma.

84 PORVOO RITA 2

Mjtunnus: 1000024601
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6697569 E 429147

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,3 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:
 Tarkastelin peltoa (nurmella) ja viereisen kivikkoisen mäen. Ei mitään mainittavia havaintoja.

Muinaisjäännösrekisteri:

Ari Tuominen on löytänyt tulusraudan KM 40220 metallinetsinnässä Porvoon Ritan tilalta. Löytöpaikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,3 km koilliseen, pellossa Lillträsketin luoteisrannalla. Löytöpaikan ja Lillträsketin välistä kulkee Humlebergintie. Lähempää Ritan taloa on löytynyt muita historiallisen ajan metalliesineitä, löytöpaikka Rita 1000024400. Löytökohdilla on välimatkaa noin 390 metriä. Tarkastamaton löytöpaikka.

Kartta edellisellä sivulla

86 PORVOO STAFFAS

Mjtunnus: 1000024602
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: keskiaikainen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6696794 E 430088

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,1 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:
 Löytöpaikka pellossa. En havainnut sänkipellossa ja lähiympäristössä mitään mainittavaa. Kyseessä on ilmeisesti "ikiaikainen" Veckjärven kylän rintapelto, jolloin sinne on hyvinkin aikojen kuluessa joutunut erilaista (oman aikansa) rojua ym.

Muinaisjäännösrekisteri:

löytöpaikka sijaitsee Veckjärven länsirannalla, Staffaksen talosta 170 metriä kaakkoon olevalla peltoalueella. Talon eteläpuolitse kulkee Staffaksentie. Paikalta on löytynyt vuonna 2014 metallinetsinnän yhteydessä mm. kukkohanan katkelma (KM 40221) sekä raha (Kaarle XI, 1683), hakasolki ja tuluspii (KM 40536: 1-4). Paikalta on tehty myös muita historiallisen ajan löytöjä, joita ei ole talletettu kokoelmiin.

Kartta sivulla: 147.

93 – 97 PORVOO TALLBACKA 2 A

Mjtunnus: 1000024603
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6693397 E 429250

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,4 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

Alueella tehtiin tarkkuusinventointi, jossa yhden täyden päivän aikana kolme arkeologia (Sepänmaa, Poutiainen, Roiha) kulki peltoja ja metsänreunoja läpi metallinilmäimellä ja koekuoppia tehden. Mitään vanhaksi tulkittavia löytöjä ei metallinilmäimellä tullut esiin, ei pelloista eikä metsistä. Pelto on "ikiaikainen" ja Tarkkisten kylän rintamaita. Löytöjen sekundaarisuus on mahdollinen, mutta alue olisi kyllä sijaintinsa ja topografiansa puolesta sopiva rautakautisellekin asutukselle. Löytöalueelta yhdestä kohdista saatiin esiin vähäisiä merkkejä mahdollisesta kyntökerroksen alapuolisesta, vanhasta kulttuurikerroksesta N (6693382 E 429251). Tämä löytöpaikka sisältyy siis uuteen muinaisjäännekseen Tarkkinen Tallbacka NW, raportin kohde nro [158](#).

Muinaisjäänösrekisteri:

Ari Tuominen on löytänyt pronssisen kampariipuksen katkelman ja kankiketjun nivelen KM 40222:1-2 metallinetsinnässä Porvoon Tallbackan tila pellosta. Löytöpaikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,4 km kaakkoon, Tarkkisen kylässä, Kaupunginselän itärannalla, Tarkkistentien ja Rotnäsintien risteyksestä 150 metriä pohjoiseen. Kamman ja kankiketjun nivelen löytöpaikoilla on välimatkaa noin 100 metriä ja niiden välissä on oja, joka laskee Tallbackavikeniin. Kamman löytöpaikalla on pellossa kallioisia kumpareita. Lähin tunnettu kohde on Tarkis 1000018740 historiallisen ajan kylänpaikka 150 metriä kaakkoon. Pellosta löytyi myös historiallisen ajan nappi noin 70 metriä kamman löytökohdasta koilliseen polun läheltä (p=6693451, i=429292). Nappia ei talletettu kokoelmiin.

Vuonna 2015 samalta alueelta löytyi pieni rautainen nuolenkärki, kuonaa ja hevosenkenkä. Esineet löytyivät keväällä 2015 ennen kylvöaikaa metallinetsimellä, löytösyvyys oli 5-15 cm. Nuolenkärki ja kuona löytyivät peltosaarekkeiden vierestä ja hevosenkenkä noin 190 metriä koilliseen peltoalueen laidalta. Nuolenkärki talletettiin kokoelmiin KM 40833, muut löydöt palautettiin löytäjälle.

Vuonna 2018 saatiin kokoelmiin myös myöhäisrautakauden eläimenpääaiheinen hihnanajakajan hela. Esine löytyi Tarkkistentien ja Rotnäsintien risteuksen pohjoispuolisesta Tallbackan tilan pellosta, mutta tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa. Löytöä ei vielä ole luetteloitu kokoelmiin.

 Alakohteet:

B (94)

hevosenkenkä, historiallinen

P: 6693549 I: 429347

Kuvaus: Löytynyt samalla kuin nuolenkärki KM 40833:1. Ei talletettu kokoelmiin.

C (95)

Kankiketjun nivel. KM 40222:2

P: 6693473 I: 429335

Kuvaus: Kankiketjun nivelen löytöpaikka. Löytöpaikka sijaitsee noin 100 metriä koilliseen kamman löytöpaikasta, ojan itäpuolella. rautakautinen.

D (96)

Rautainen nuolenkärki, KM 40833:1

P: 6693375 I: 429233

Kuvaus: pieni rautainen ruodollinen poikkileikkaukseltaan nelikulmainen nuolenkärki. Historiallinen. Tämä löytöpaikka sisältyy uuteen muinaisjäänökseen Tarkkinen Tallbacka NW, raportin kohde nro 158.

E (97)

kuonaa

P: 6693349 I: 429179

Kuvaus: Löytynyt vuonna 2015 samalla kuin KM 40833:1 nuolenkärki. Peltosaarekkeen kallioluiskalle on nostettu kovalle kuumuudelle altistuneita kiviä (viereistä ojaa peratessa?). Ei talletettu kokoelmiin.

Kartat sivulla: 132. Kuvia sivulla: 133

99 PORVOO TALLBACKA

Mjtunnus: 1000023809

Status: löytöpaikka

Ajoitus: historiallinen

Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6693853 E 429593

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,4 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020: Aluetta tarkasteltu (ks. kohde 93), mutta ei saatu mitään havaintoja muinaisjäänöksestä tämän löytöpaikan lähistöltä.

Muinaisjäänösrekisteri:

Hannu Martikainen on löytänyt teräaseen ponnen KM 40047 keväällä 2014 metallinetsimellä pellostä noin 25 cm syvyydestä, kuntopolun vierestä.

Paikalta noin 210 metriä lounaaseen on myös löytynyt kaksi pronssiesineen kappaletta (KM 40585: 1-2). Löytöpaikka sijaitsee 4,4 km Porvoon kirkosta kaakkoon Kaupunginselän itäpuolella, Tarkkisen kylän kuntoradan itäpuolisessa pellossa nimeltä Skaftkärr. Löytöpaikan länsipuolella on useita historiallisen ajan kivirakenteita, lähinnä Soldatsäng 1000022761 rakennuksen pohja 640 metriä luoteeseen. [Jussila 2020 huom: kohde Soldatsäng ei ole rakennuksen pohja, vaan louhitun siirtolohkareen jäännös, kohde nro 81].

Kartta sivulla: 132.

Löytöpeltoa

138 PORVOO TJUSTERBYN SÄHKÖLAITOS

Mjtunnus: 1000003860

Status: löytöpaikka

Ajoitus: kivikautinen

Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6695129 E 419723

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,5 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

alue rakennettua. Lähipeltoja tarkasteltiin, tuloksetta.

Muinaisjännösrekisteri:

Olkapääkirves (KM 13564) on löytynyt Tjusterbyn sähkölaitoksen perustusta kaivettaessa. Tarkastamaton löytöpaikka.

139 PORVOO FORSBACKA

Mjtunnus: 1000022448
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6695349 E 420103

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,0 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa):

Pelto oli avoimena paikalla käytäessä ja hyvin havainnoitavissa. Topografia sopiva esihistorialle. Pellossa ei mitään muinaisjäänökseen tai esihistoriaan viittaavaa. Löydöstä ei tarkempia tietoja koska luettelo on julistettu salaiseksi tältä osin.

Muinaisjäänösrekisteri: Reikäkirves (KM 16865) on löytynyt Kortisbackasta Forsbackan talon maalta kaivinkoneella ojasta kaivettua maata levitettäessä. Tarkastamon löytöpaikka.

Kartta sivulla: 168.

140 PORVOO PRÄSTÄNGEN

Mjtunnus: 1000036527
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: varhaismetallikautinen
 Laji: löytöpaikka
 Koordin: N 6695759 E 420526

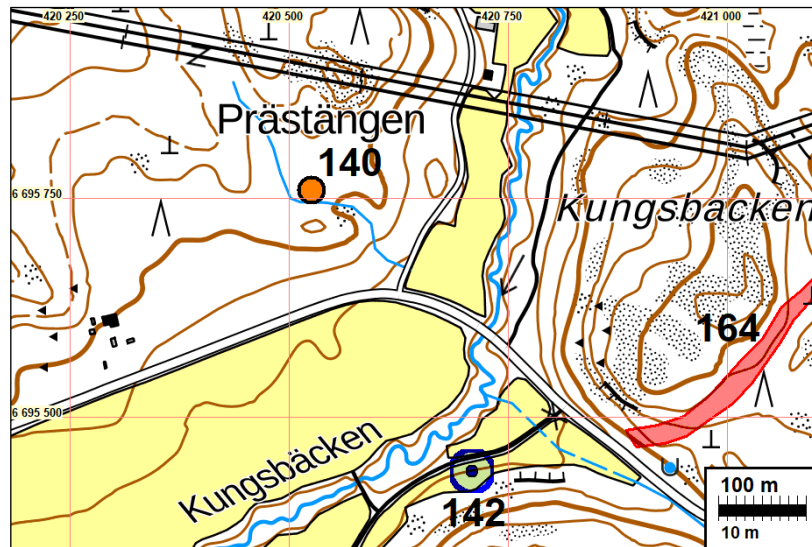
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,6 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Paikka tarkastettiin varsin perusteellisesti lähiympäristöineen. Hiekkaista moreenimaata, paikoin melko kivikkoista, lännessä ja lounaassa maaperä muuttuu hienoainekseksi. Hyvä topografia ja maaperä (siis vain 20 m ylemmillä tasoilla) esihistoriallisen asuinpaikan etsimisen kannalta. Alueelle tehtiin useita koekuoppia ja käytettiin metallinilmaisinta. Mistään ei saatu mitään havaintoa vanhasta ihmistoiminnasta saati esihistoriasta. Löytö on merkittävä mutta löytöpaikka jää arvoitukseksi. Sitä voisi edelleenkin pitää silmällä ja tarvittaessa paikalla voisi tehdä systemaattisen tutkimuksen. Paikkaa voi eikä pidä laittaa muinaisjäänökseksi (jolle ei ole perusteitakaan), jotta siellä voisi arkeologit ohikulkiessaan maata ja mantua tutkia ja kuopaista ilman tutkimuslupaa (165 €) ja siten etsiä arvoitukselle ratkaisua omana työnään.

Muinaisjäänösrekisteri:

Syksyllä 2018 löytynyt metallinetsinnässä pronssinen keihäänkärki metsämäen hiekamaasta, runsaan 20 cm syvyydestä. 2 - 3 metrin päässä löytöpaikasta "maasta töröttävä kivi". KM 42166.

145 PORVOO SAKSALA, SAKSANNIEMI

Mitunnus: 1000006570
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6699348 E 423350

Tutkijat: Niukkanen M 2006 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,0 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020: pelto ummessa – ei mainittavia havaintoja

Muinaisjännösrekisteri:

Saksanniemessä on oletettu sijainneen keskiajalla ja historiallisella ajalla markkina-
 paikka. Pintapöiminnassa pellolta löytyi 1400-luvun Jacoba-kivitavarakannun palanen.

159 PORVOO JOHANNISBERG 2

Mitunnus: 1000024014
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N 6696014 E 424607 Z 7 ±1 m

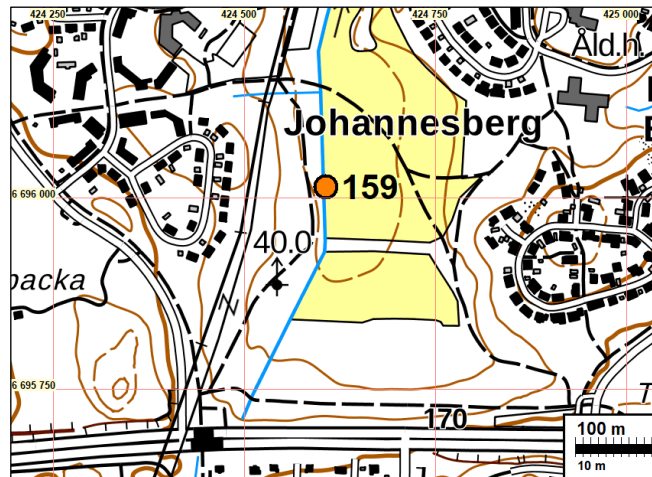
Tutkijat: Jussila 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,5 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020: Paikka alavaa ja kosteaa vanhaa peltoa - sen reunamaa jossa mm. iso oja. Ilmeisesti veteen (jos esihistoriallinen) tai peltoon hukattu (jos historiallinen).

Muinaisjäännösrekisteri:

Marko Vesala on löytänyt KM 40124 pronssisen rannerenkaan 15.5.2014 metallinpaljastimella pellostä Johannesbergin vanhainkodilta 380 metriä lounaaseen, läheltä pelolla kulkevaa ojaa. Löytöpaikka sijaitsee 1,4 km Porvoon tuomiokirkolta lounaaseen, joen länsipuolella, Johannesbergin ja moottoritien välisessä peltolaaksossa. Löytösyvyys oli 20 cm. Kunnalliskodin rautakautinen muinaisjäännös 612010024 sijaitsee löytöpaikasta 630 metriä itäkoilliseen ja Johannesbergin kartano 1000008279 540 metriä koilliseen. Tarkastamaton löytöpaikka.

160 PORVOO BREDVIK

Mitunnus: 1000027946
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: historiallinen 1800 luku
 Laji: löytö

Koordin: N 6692890 E 426650 Z 3 ±1 m

Tutkijat: Jussila 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,6 km etelään.
 Huomiot: Jussila 2020:
 Alavaa vetistä peltoa. peltoa ei tarkemmin katsottu.

Muinaisjäännösrekisteri:

Löytöpaikka sijaitsee 3,5 km Porvoon tuomiokirkosta etelään, Porvoonjoen suun edustalla olevassa Sikosaaressa, saaren eteläkärjessä olevan luonnonsuojelualueen pohjoispuolisessa pellossa. Saaressa ei ole muita tunnettuja muinaijäännöskohteita. Kultaraha (Kaarle XIII, dukaatti 1812) on löytynyt 22.9.2015 metallinetsinnässä savisesta pellostä noin 15 cm syvyydestä. Rahaa ei ole talletettu kokoelmiin (ks. verif.). Paikalla ei havaittu mitään rakenteita. Tarkastamaton löytöpaikka.

161 PORVOO SVINÖ

Mitunnus: 1000028110
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: historiallinen 1800 luku
 Laji: löytö

Koordin: N 6693196 E 426210 Z 3 ±1 m

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,2 km etelään.
 Huomiot: Jussila 2020:
 Alavaa pusikkoinen vanhaa peltoa. Ei katsottu tarkemmin.

Muinaijäännösrekisteri:

Löytynyt Porvoonjoen suun edustallaolevassa Sikosaaressa, saaren länsiosassa olevalla pellolla, Svinön tilan mailla. Sormus on löytynyt 2.11.2015 metallinetsinnässä savisesta pellostä noin 20 cm syvyydestä. Kannallinen sormus, tinasekoite. Mahdollisesti ns. ystävyssormus. Kannassakuvattuna kättelevät kädet. Rengas pallokoristeinen.

Kartta yllä.

Muut kohteet**18 PORVOO KIIALA (KÄRRBY)**

Mjtunnus: 1000003252
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6697232 E 424031

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Marit Munck-Berit Boström 1933 inventointi, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi, V.-P. Suhonen 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,3 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Koordinaatiksi on muutettu v. 1797 Kärrbyn koillisemmän torpan paikka missä nyt talon perustus.
 Muinaisjäänösrekisteriin merkityllä maastonkohdalla (joka sijaitsee torpanpaikoista 200 m lounaaseen) ei ole maastossa havaittavissa yhtään mitään eikä siellä ole ollut mitään myöskään vanhojen karttojen perusteella - ilmeinen lapsus.

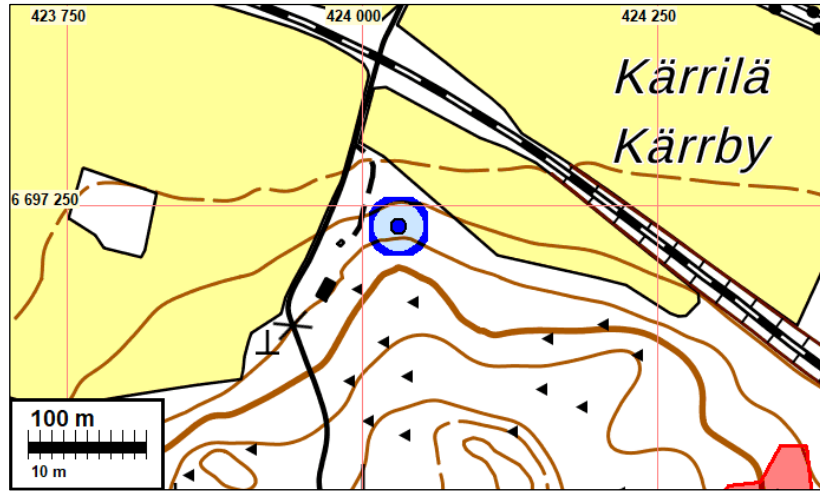
Kiialan Kärrbyn torpista toinen on sijainnut kohdalla missä nytkin on rakennus ja toinen sen koillispuolella, missä on rakennuksen pohja, ilmeisesti melko hiljattain purettu, rakennus on mm. vielä v. 1988 peruskartalla. Ilmeisesti joitain vuosia (tai vuosikymmeniä) sitten purettu talo ei ole kiinteä muinaisjäänös vaikkakin sen paikalla on ollut torppa jo 1700-luvun lopulla. Kärrby on siis sijainnut peltoalueelle pohjoisesta kurottuvan metsänimekkeen alueella, mäenrinteen juurella, "ikivanhojen" peltojen reunalla ja toinen vanhoista taloista on siis edelleen jäljellä ja toinen purettu. Alue on muokattua ja kaiveltua ja näihin päiviin asti intensiivisesti käytettyä. En siis katso, että olisi säilynyt sekoittumattomana mitään merkkejä vanhimmasta paikan asutuksesta.

Muinaisjäänösrekisteri:
 N 6697067 E 423792

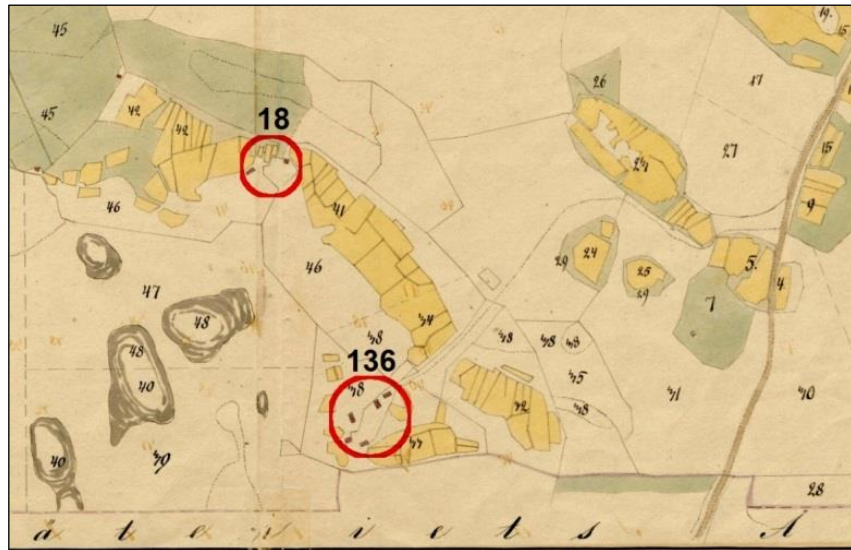
Kärrby on merkitty T. Winterin karttaan vuodelta 1787, 1700- ja 1800-lukujen vaihteeseen sijoittuvaan Kuninkaan kartastoon ja vuodelta 1873 peräisin olevaan Senaatin karttaan. Kärrbyn tontti on nykyään kuusimetsää. Alueella on hiekkakuoppia ja kumpareita, mutta rakennuksen pohjia ei erotu maanpinnalle.

Kohteen luonteesta on vaikea tehdä päätelmiä. Tontti on ilmeisesti tuhoutunut osittain metsänraivauksessa. Toisaalta asia voidaan varmistaa ainoastaan arkeologisilla tutkimuksilla.

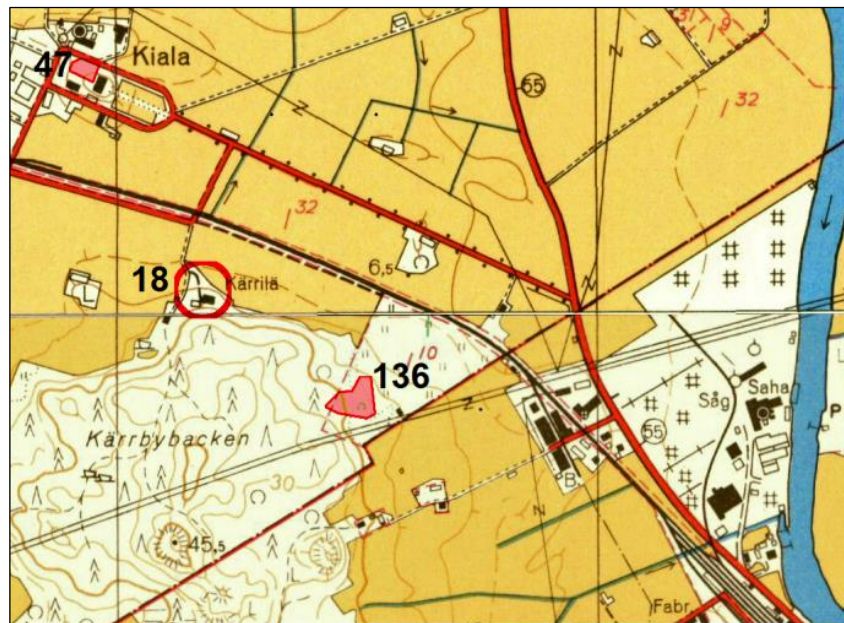
Kartta myös sivulla: 125.

Sininen pallo kohdalla, missä on puretun rakennuksen jätteet

Ote kartasta vuodelta 1787/1848

Ote peruskartasta vuodelta 1962.

Kärribytä lännestä. Puretun talon pohjaa.

39 PORVOO TEISALA SEPPÄLÄ

Mitunnus: 1000022266
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6699215 E 423837

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

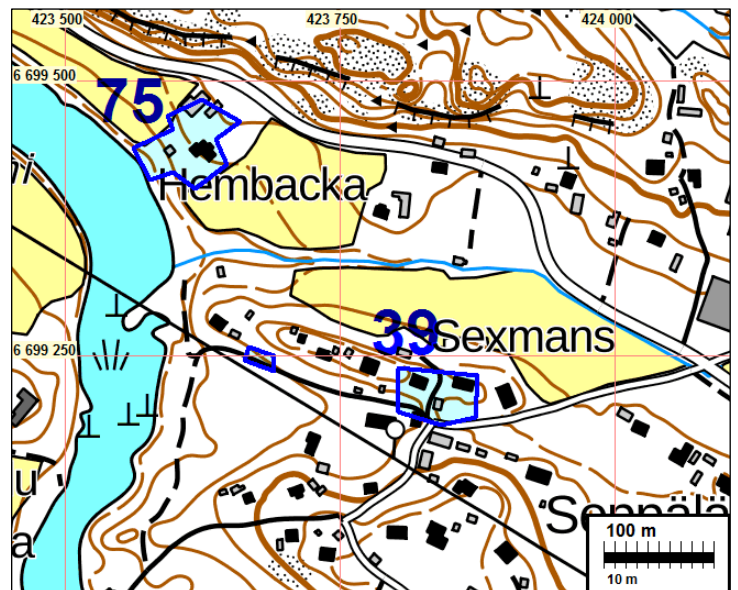
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,5 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

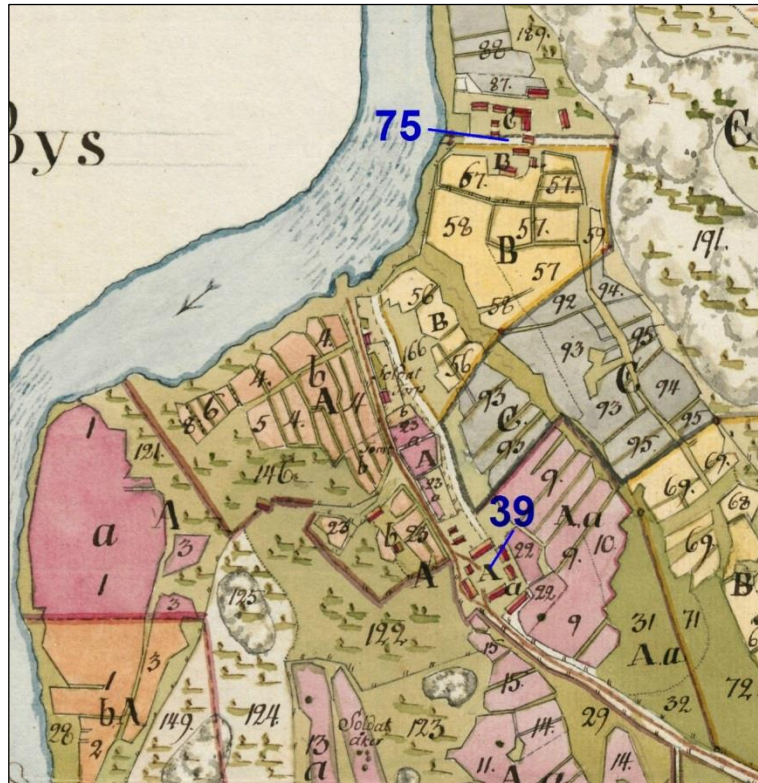
Vanha tonttimaa paikannettu 1783 kartalta. Tämä on Teisialan kahdesta vanhasta tonttimaasta eteläisempi. Pohjoisempi tonttimaa on kohde 75. Koordinaatti muutettu osoittamaan eteläisen tontin keskipistettä. Alue on tiheästi rakennettua. Mitään merkkejä vanhasta hist. ajan asutuksesta ei saatu pihamaiden ulkopuolelta. Alueella tuskin on säilynyt tunnistettavia ja myöhemmästä toiminnasta erotettavia merkkejä vanhasta (1800-lukua vanhemmasta) asutuksesta. Lännempänä on sijainnut so-tilastorppa.

Muinaisjäänösrekisteri:

Teisalassa oli neljä veronmaksajaa 1540-luvulla. Kylässä oli 1700-luvun lopulla

kolme taloa ja yksi torppa, jotka sijaitsivat kahdella tonttimaalla. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Ote Teisalan isojakokartasta v. 1783

41 PORVOO FINNBY

Mitunnus: 1000008266
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6698158 E 424818

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

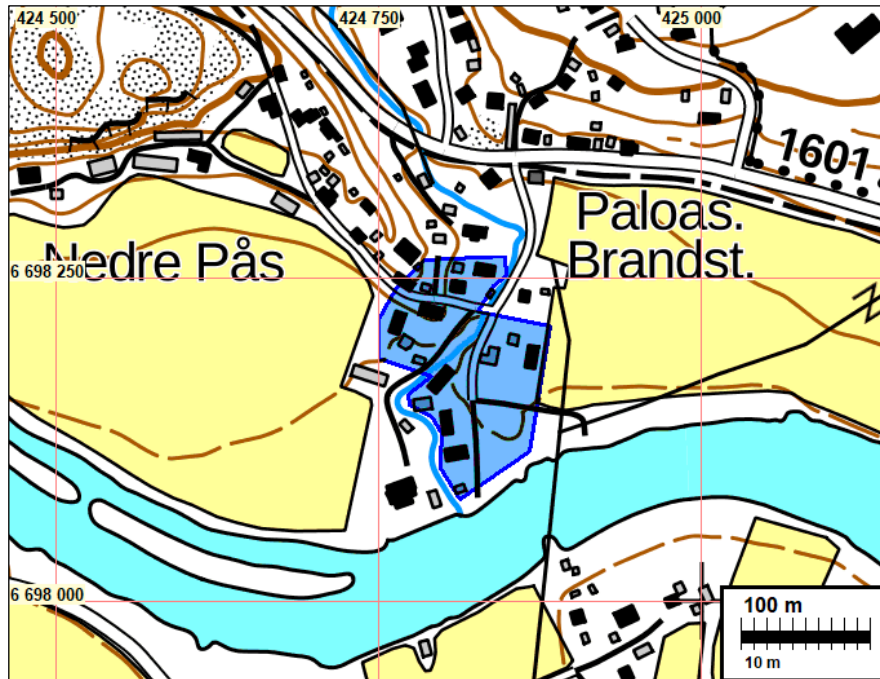
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,2 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

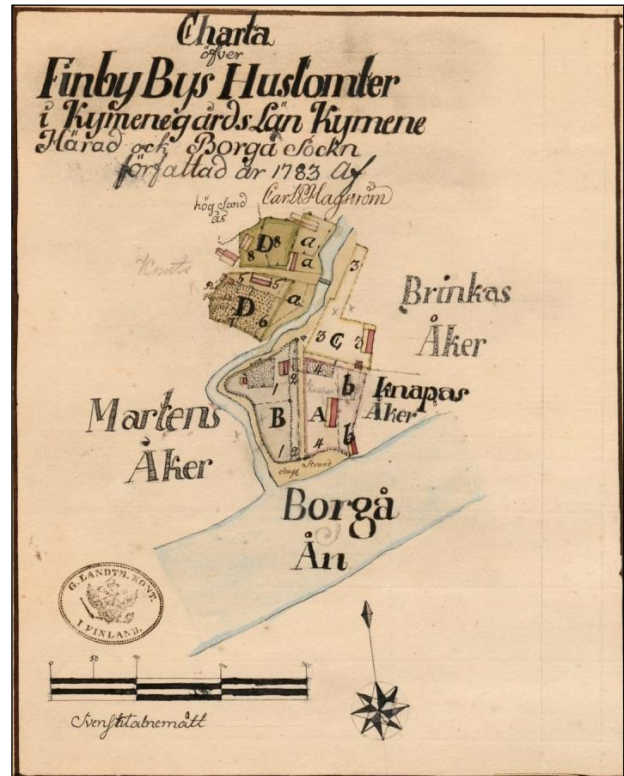
Alue on varsin rakennettua ja se on ollut intensiivisesti asuttua ja rakennettua kautta aikojen ja edelleenkin. Mitään maan päälle näkyviä merkkejä, jotka voisi liittää kylän vanhaan tai varhaiseen hist. ajan asutukseen, ei ole näkyvissä. Alueella tuskin on säilynyt tunnistettavia tai sekoittumattomia merkkejä vanhasta asutuksesta, vaikkakin alueella on paljon pihamaata rakennusten välissä. Pihojen maan muokkauksen määrää on vaikea arvioida. Vanhan tonttimaan kaakkoiskulma on nyt rakentamaton, mutta vielä viimevuosisadan lopulla siinä on ollut rakennuksia. Ei ole mahdollista järkevästi rajata aluetta, joka voisi olla muinaisjäänös. Ei ehkä ole tarkoituksenmukaista suojella edelleen tiheästi asuttua vanhaa kylätonttia arkeologisena kohteena.

Muinaisjäännösrekisteri:

Paikka sijaitsee Porvoon keskustan luoteispuolella Porvoonjoen mutkassa. Alueella on ollut Finnbyn kylä, jossa kartano on todennäköisesti sijainnut. Nykyisin kylä on tiivisti rakennettua. Finnbyn säteri kuului Ruuthin suvulle ja ensimmäisiä mainintoja kartanosta on vuosilta 1554-55 sekä 1562. Paikkaa ei ole tarkastettu vuoden 2003 inventoinnissa.

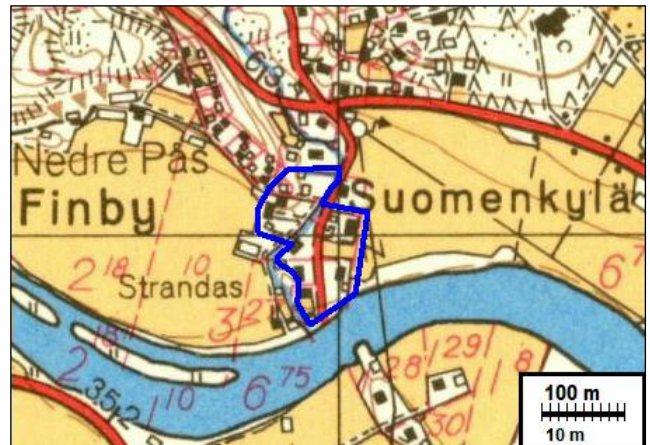
Finnbyn vanhat tonttimaat sinisellä

Oikealla ote kartasta vuodelta 1783.

Ote kartasta vuodelta 1700.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1840. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1962.

Kuva: kansikuva.

42 PORVOO ILLBY WADE TORP

Mitunnus: 1000022178
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6700897 E 430119

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjännös

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,2 km koilliseen.

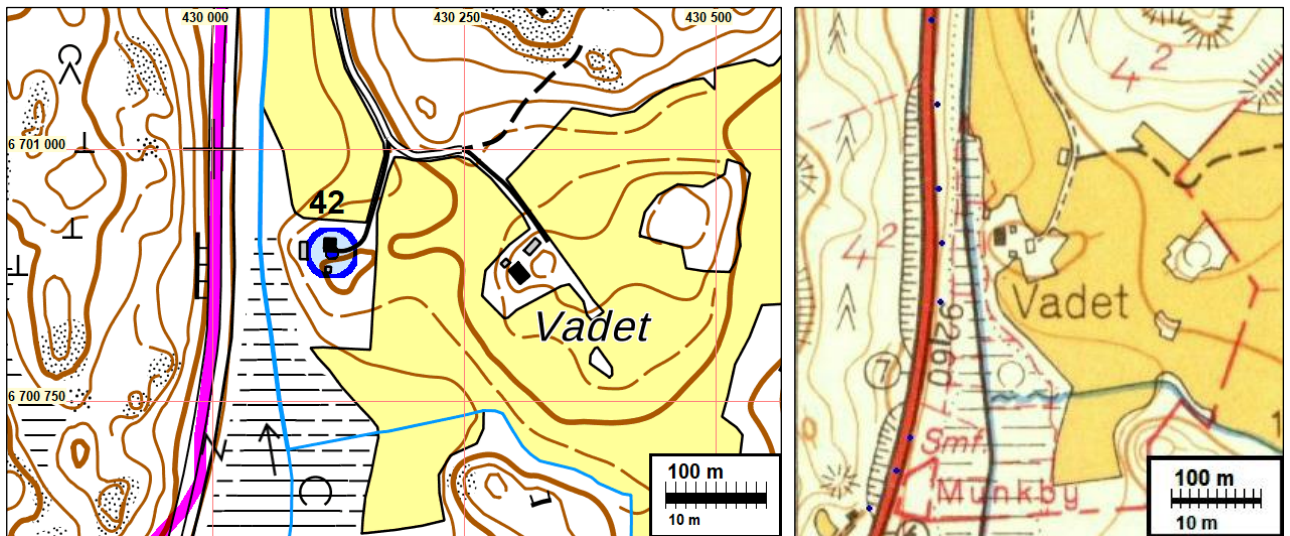
Huomiot: Jussila & al. 2020:

Muinaisjännösrekisteriin on vanha torpanpaikka merkitty väärään kohtaan - siihen missä Vadet niminen talo on nyt. Vanhojen karttojen perusteella alkuperäinen tai ainakin 1700-1800 lukujen ja 1900 luvun alkupuolen torpanpaikka sijaitsee aivan jokiuoman varressa olevalla matalalla kumpareella, kohdalla missä on nyt moderni (1900-luvun loppupuolen) omakotitalo pihamaineen. Tonttia ympäröi osin kuusiaita. Pihalla ei nyt käyty mutta kauempaa katsottuna vanha torpanpaikka vaikuttaa olevan arkeologi-

nessa mielessä rakennettu ja sekoitettu. On epäiltävä, että paikalla tuskin on säilynyt tunnistettavia ja myöhemmästä toiminnasta erottuvia, ehjiä jälkiä 1700-luvun puolta väliä vanhemmasta torpasta. Paikka ei siten ole muinaisjäännös.

Muinaisjäännösrekisteri:

Illbyn kylään kuulunut Wade torp on ollut olemassa jo 1690-luvulla. Torppa on merkitty Samuel Broteruksen vuoden 1710 Munkby kartalle. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa. Muinaisjäännösrekisterin piste on suuntaa-antava (N 6700883 E 430316).

peruskartta 1962

Vasen: ote v. 1749 kartasta. Oikea ote Kuninkaan kartasta (1776-1805).

Torpanpaikka taustalla missä punainen rakennus. lounaaseen.

43 PORVOO GRINDBY

Mitunnus: 1000003253
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6697908 E 424685

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

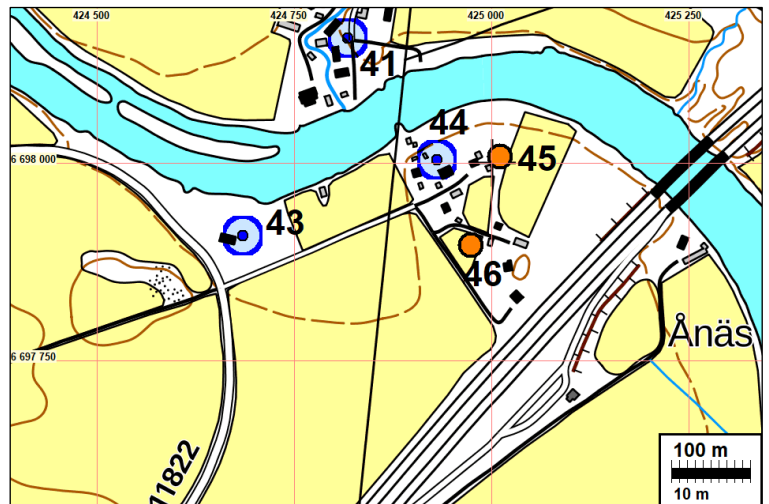
Tutkijat: Suhonen V-P 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,0 km luoteeseen.

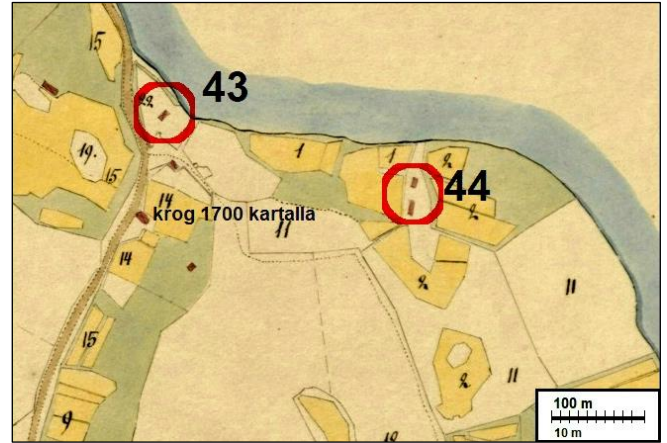
Huomiot: Jussila 2020:

Vanhan torpan paikalla on omakotitalo pihamaineen. Paikalla on ollut torppa ainakin 1749 kartalta lähtien. V. 1962 peruskartalla paikalla on vain kylmä rakennus, sittemmin ja edelleen uusi talo. Saksalantien ojat oli hiljattain kaivettu auki ja ojan viistotut reunat olivat hyvin esillä. Niissä ei ollut missään merkkejä vanhasta asutuksesta tai muusta vanhasta ihmistoiminnasta. Maaperä alueella on varsin pehmeää hiekan sekaista savea (silttimäistä). Pelloilla ei korsien välissä erottunut mitään. Vaikuttaa siltä, että alueella (myös Smeds torp) mahdollisesti sijainnut lamputikylä, sittemmin torpat, on joko melko perusteellisesti hävinnyt pehmeään peltoon tai todennäköisemmin nykyisen asutuksen alle ja sen pihamaille. On siis ilmeistä - vanhojen karttojen perusteella - että on asuttu "ammoisista ajoista" samoilla kohdilla, matalilla harjanteilla, joissa maaperä on ollut ympäristöä kovempaa (vähemmän savista, hiekkaisia harjanteita). Mainittakoon, että alueelta on pelloista löydetty mahdollisesti rautakautisia esineitä.

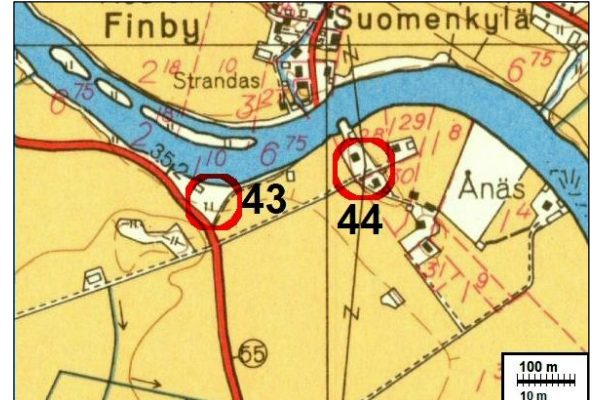
Muinaisjäännösrekisteri:
 Grindby on keskiaikaisperäinen lamputikylä, joka mainitaan lähteissä ensimmäisen kerran 1560-luvulla. Grindas on merkitty T. Winterin karttaan vuodelta 1787, 1700- ja 1800-lukujen vaihteeseen sijoittuvaan Kuninkaan kartastoon ja vuodelta 1873 peräisin olevaan Senaatin karttaan. Samuel Broteruksen 1700-

luvun alussa laatimalla kartalla paikalla on Grind torppa. Paikalla on nykyään peltoa; maanpinnalle ei näy merkkejä rakenteista. Kohteen luonteesta on vaikea tehdä päätelmiä ilman tarkempia arkeologisia tutkimuksia. Paikalla ei voitu suorittaa pintapöimintää, sillä pelto oli inventointiajankohtana vasta kylvetty. Kohteen läpi tai vierestä maantien pohjoisreunaan on kaivettu Askola-Porvoo -siirtoviemäri keväällä 2007 ilman arkeologista valvontaa.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1749. Oikea. Ote kartasta v 1787 /1848 Kiialan kartasta.

Vasen. Ote senaatin kartasta vuodelta 1873. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1962.

44 PORVOO SMEDS TORP

Mitunnus: 1000022265
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6698004 E 424931

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,0 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Alueelta on viimevuosina tehty rautakauteen viittaavia löytöjä. Matala hiekkamaape-
 räinen harjanne vain muutaman metrin joen ja merenpinnan tasosta. Ympäriällä pelloksi
 raivattua pehmeää ja hienoaineksista jokivarren maaperää. Alue on rakennettua ja pi-
 hamaata. Mahdolliset jäljet varhaisemmasta asutuksesta ovat siten myöhäisemmän ja
 nykyisen seassa. Paikalla ollut torppa ainakin v. 1749 kartalta lähtien ja 1787 kartalla
 kaksi kuten siitä eteenpäin ja edelleen nykyäänkin.

Muinaisjännösrekisteri: Smedsin torppa on perustettu viimeistään 1600-luvun jälki-
 puoliskolla. Torppa on merkitty Samuel Broteruksen vuonna 1707 laatimalle maanmit-
 tauskonseptille. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Kartat yllä.

51 PORVOO DRÄGSBY

Mitunnus: 1000008264
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kartano

Koordin: N 6693793 E 420657 Z 10

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 6,0 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Muinaisjäänökseksi on merkitty kartanorakennuksen ala. Topografisesti asumiskelpoiset ja vielä rakentamattomat maastot ovat kalliota ja kivikkoa jossa tuskin mitään on ollut tai paikalle on voinut maanalaista jäännöstä jäädä ja muutoin maasto on, kuten aiemmissa kuvauksissa todetaan, raskaasti perustettua puutarhaa. En näkisi mitään mahdollisuutta näillä tiedoilla rajata jostain alueelta kiinteää muinaisjäänöstä. Vuotta 1883 vanhempia tarkempia karttoja ei ole. Pitäjänkartoissa ja muissa yleiskartoissa kartano on ollut ainakin karkeasti aina samoilla kohdin. Ehdotan että muinaisjäänösstatus poistetaan, koska mitään konkreettista sijaintia sille ole mahdollista osoittaa, saati arvioida. Nykyinen raja on joka tapauksessa mahdoton ja uutta, perusteltua ja asialliset kriteerit täyttävää ei ole esittää.

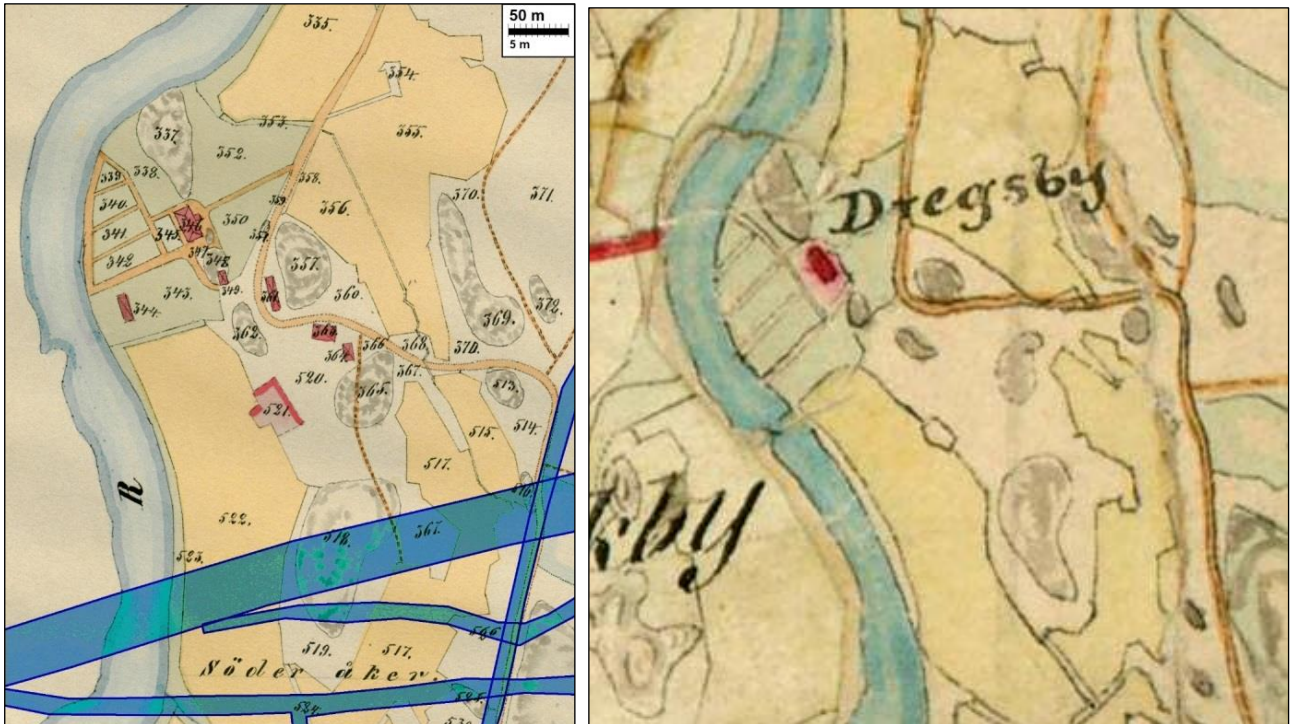
Muinaisjäänösrekisterissä mainittuja vuosien 1766 ja 1767 tiluskarttoja emme löytäneet.

Muinaisjäänösrekisteri:

Drägsby sijaitsee valtatie 7 luoteispuolella ja Svartsån itäpuolisella mälikumpareella peltojen ympäröimänä. Ensimmäiset tiedot säteritilasta ovat vuodelta 1480 ja seuraava maininta ajoittuu vuoteen 1546. Vuosien 1766 ja 1767 tiluskartoissa talon kartanon paikka on merkitty nykyiselle paikalleen.

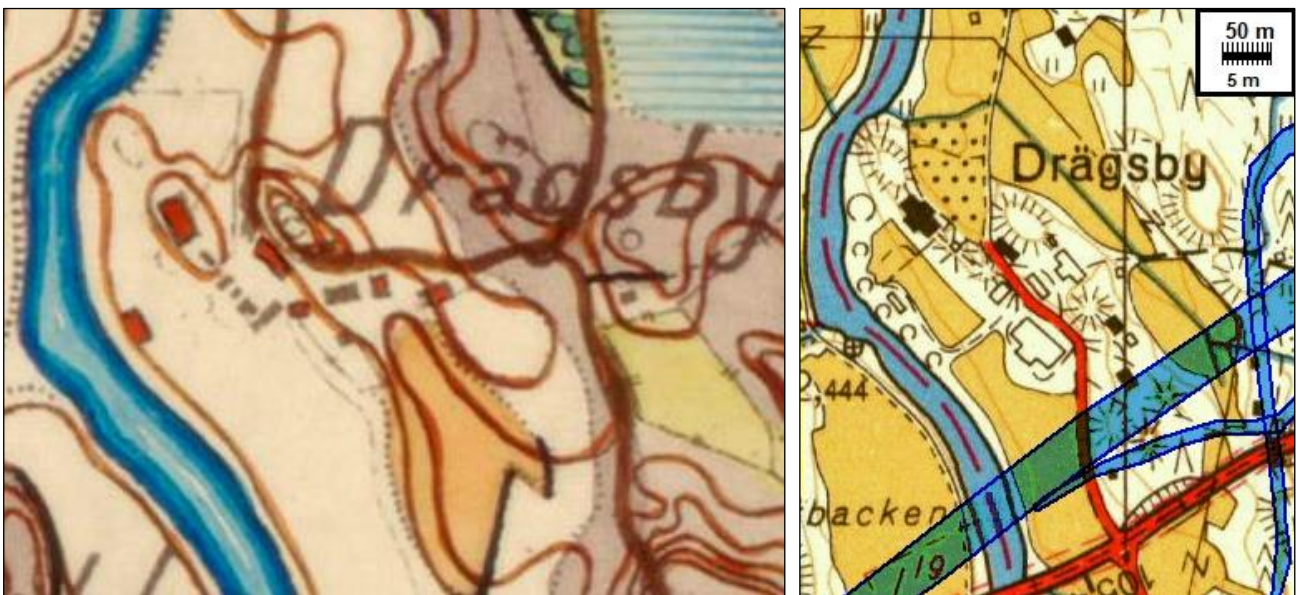
Suullisen tiedon mukaan paikalta ei ole löytynyt pihalla tehdyissä kaivutöissä mitään aiempiin rakennusvaiheisiin viittaavaa. Myöskään vuoden 2003 inventoinnissa ei paikalla havaittu merkkejä aikaisemmista rakennuksista. Puutarhaa on täytetty ja terassoitu voimakkaasti 1950-luvulla, joten sen alla on saattanut säilyä vanhempia kulttuurikerroksia.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1883. Siihen on piirretty päälle nykyinen moottoritie liittymineen ja Porvoontie.

Oikea. Ote pitäjänkartasta vuodelta 1841 – kohdalla ei näyttäisi olevan myöhempiä päälle piirrosta, joten tämä on vanhin löytämämme tarkka kartta alueesta. Kartano on merkitty näille kohdin v. 1690 yleiskartassa, emäseurakunnan kartassa v. 1746 ja Kuninkaankartalla 1700-luvun lopulla.

Vasen. Ote senaatin kartasta vuodelta 1873. Oikea. kartasta vuodelta 1962 johon päälle piirretty nykyinen moottoritie

Tilakeskuksen piha alueen kaakkoisosaa.

56 PORVOO BRASBACKABY

Mitunnus: 1000018438
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6691322 E 419557

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,2 km lounaaseen.

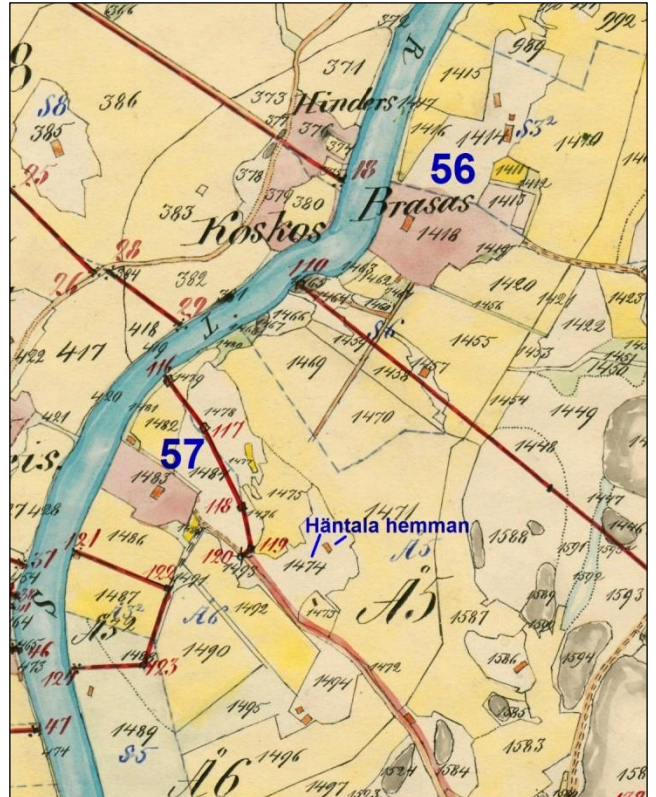
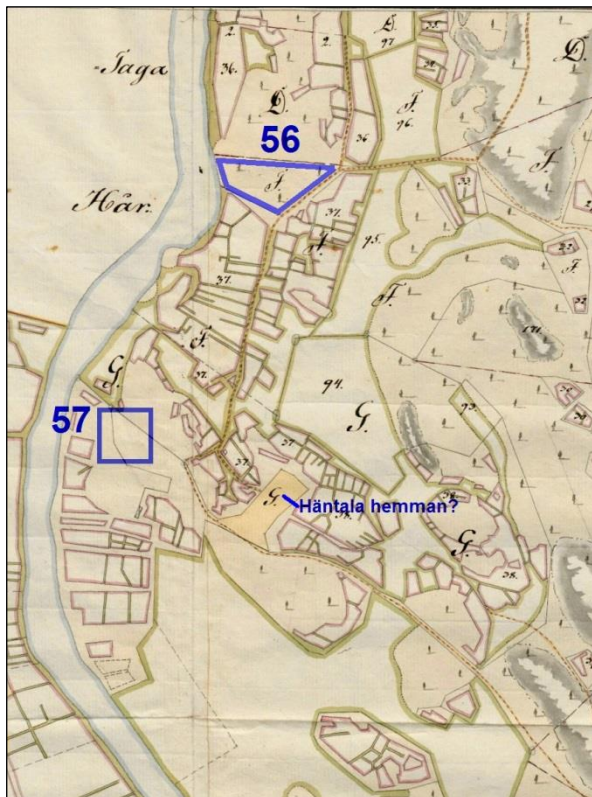
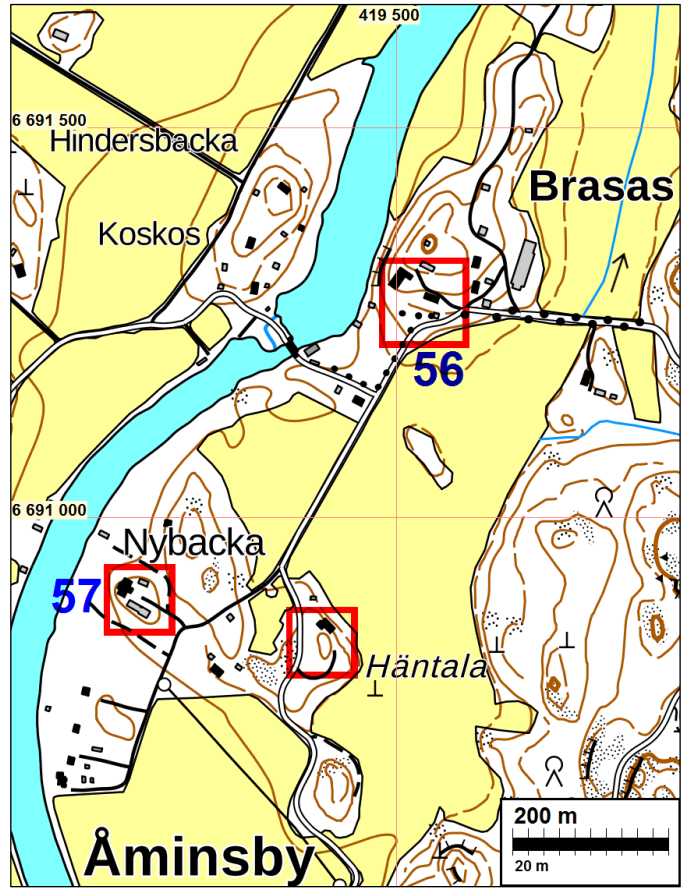
Huomiot: Jussila 2020:

Svartsån kylää joka 1791 kartalla sanotaan Öster Svartså by:ksi. Nykyään ja useilla vanhoilla kartoilla talon nimi "Brasas". Vuoden 1791 kartalle ei ole merkitty tonttimaata, mutta maat ovat Brasaksen talon (F) ja kartassa kohdalla missä tonttimaa. on tyhjä aluetta. Kohdalla talo ja tilakeskus v. 1921 kartalla ja peruskartoilla.

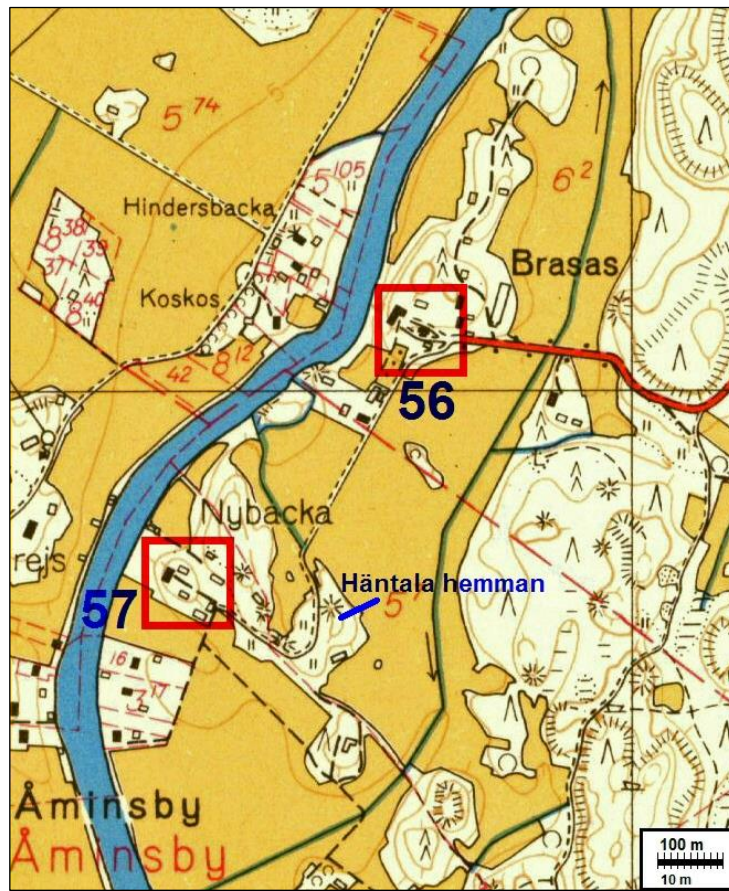
Vanhan kylätontin eli talopaikan kohdalla ja alueella on nyt rakennuksia. Paikka on ollut kautta aikojen intensiivisesti rakennettua ja asuttua. Pihamailla tuskin on merkittävässä määrin ehjää maata missä voisi olla säilyneenä tutkimusarvoisia ja erotettavia merkkejä vanhimmasta asutuksesta. Rakentamattomassa ympäristössä ei ole merkkejä vanhasta asutuksesta. Vaikutelma on, että vanha asutus on tyystin nykyisen alla. Lähialueella ei havaittu maanpäällisiä merkkejä vanhasta asutuksesta. Paikalta ei voi järkevästi osoittaa aluetta, joka olisi tai voisi olla kiinteä muinaisjäännös.

Muinaisjäännösrekisteri:

Brasbackabyssä oli 1540-luvun alussa yksi tila ja yksi ulkokylänmies. Mahdollinen kylänpaikka on paikallistettu historiallisten lähteiden perusteella. Kylänpaikka ei ole tarkastettu maastossa ja rajattu.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1791. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1921.

Ote kartasta vuodelta 1962.

Brasaksen pihamaata

57 PORVOO ÅMINNEBY NYBACKA

Mittunnus: 1000018440
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6690900 E 419161

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 8,8 km lounaaseen.

Huomiot: Hussila 2020:

Åminnen kylää. 1707 kartalla Nybackan puustelli. V. 1759-60 kartalla yksi talo. Paikantuu tarkoin mäelle missä mm. 1921 tiluskartalla ja 1962 peruskartalla ja nykyäänkin on Nybackan tilakeskus. Vuoden 1791 kartalle ei ole tonttimaata merkitty mutta 1760 kartan tontin paikalla tyhjäpaikka. Nybackan kaakkoispuolelle on v. 1760 kartalle merkitty Häntala hemman mutta sitä ei kartoitettu. V. 1791 kartalle taasen on merkitty alue joka tarkoittanee tonttimaata. Kaikki maat, myös Nybackan tontin alue on merkitty siinä Häntalan maiksi ja Nybackan maana on vain niemi tämän eteläpuolella. V. 1791 kartta on sekava ja ristiriitainen.

/

Vanha Nybackan tonttimaa on korkean jyrkkäreunaisen kallioharjanteen laella ja pihapiireineen myllättyä. Eteläpuolella olevaa aluetta tutkittiin – vanhaa peltoa – ei mitään havaintoja vanhasta asutuksesta. Itä koillispuolella kivikkoista ja kallioista maastoa missä ei havaittu merkkejä vanhasta asutuksesta. Ilmeisesti Häntalan vanha talonpaikka sijaitsee ilmeisesti nykyisen talon kohdalla tai pihamaalla jossa talo myös 1921 kartalla.

Muinaisjäännösrekisteri:

Åminnebyssä oli 1540-luvun alussa neljä tilaa. Samuel Broteruksen vuonna 1707 laatimalle kartalle on merkitty Nybackan puustelli joen itäpuolelle ja kylän tonttimaalle (joka sijaitsee joen länsipuolella) viisi tonttia. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Kartat sivuilla: 185, 185 ja 186.

61 PORVOO SILLVIK

Mjitunnus: 1000022290

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6690791 E 421195

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 7,4 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Svartsån v. 1791 isojakokartalle ei ole merkitty tonttimaita ja niiden paikantaminen siitä Sillviikin kohdalta on jokseenkin mahdotonta. Vuoden 1746 emäseurakunnan kartalle on merkitty talot Sillviikin pohjukan itä ja länsipuolelle. Samoin Klerckerin 1791 - 1796 kartalle on merkitty talot kuten 1746 kartalle - lahden pohjukan molemmin puolin. Län-tisempi talo (tai talot) sijoittuvat nykyisten Sillvikin ja Björkbakan talojen kohdille, missä

samoilla paikoin talot 1873 senaatinkartalla sekä 1900 ja 1921 tiluskartalla. Tämä läntinen alue on rakennettua ja pihamaata ja siinä on asuttu intensiivisesti iät ja ajat. Siellä tuskin on erotettavissa ja sekoittumattomana maanalaisia kerroksia paikan vanhimmasta asutuksesta.

Itäpuolisesta talosta - joka oletettavasti on ollut Bryggarsin talon alkuperäinen paikka (Bryggars ilmestyy nykyselle kohdalleen vasta 1791 karttaa nuoremmissa kartoissa, kuten senaatinkartalla 1873). Senaatinkartalla vanhaa itäpuolista tonttimaata ei ole. Se sijoittuisi karkeasti Brännbackenin länsiosan eteläreunamille. Se alue on rakennettua. Itäpuoleinen vanha tonttimaata on joko pellossa tai jäänyt nykyisten talojen ja pihamaiden alle.

Muinaisjäännösrekisteri:

Sillvikin kylässä oli 1540-luvulla kaksi veronmaksajaa. Kylä sijaitsi 1700-luvun lopulla nykyisellä paikallaan. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

kartasta vuodelta 1749 jossa Sillvik vasemmalla ja ote v. 1921 kartasta.

66 PORVOO GAMMELBACKA TORP

Mitunnus: 1000022319
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallien nykyaika
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6693148 E 425406

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Tutkijat: Jussila T 2017 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,3 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020.

Vanhon, 1700 luvun karttojen torpanpaikka on siis hävinnyt kokonaan. Sen Paikalla mihin vanha (1700-1800 luvun alun) torppa selkeästi paikantuu on vain käännettyä ja kaivettua ja tasattua maata, ei mitään merkkejä torpasta. Pohjoispuolella on uudemman rakennuksen jäänteet ja kellarikuoppa. Se ei ole muinaisjäännös.

Jussila 2017:

1700-luvun torpanpaikalla (Bäckas) on kuntorata ja voimistelutelineitä. Paikan pohjoispuolella on sinne ajettua tai puskettua maata, koillispuolella kivikkoinen rinne ja eteläpuolella hyvin kivikkoinen loiva rinne ennen avokalliota. Missään ei ole näkyvissä mitään rakennukseen tai vanhaan torppaan viittaavaa. Torpanpaikkaa voidaan pitää arkeologisessa mielessä tuhoutuneena.

Vuoden 1873 senaatinkartalla torppa on siirtynyt pohjoisemmaksi, siellä olevalle harjanteelle, puron pohjoispuolelle. Siellä torppa ja talo ovat olleet ainakin vuoteen 1978 (merkitty peruskartalle). Jossain vaiheessa talo ja tila rakennuksien on purettu sen jälkeen. Harjanteella on puretun päärakennuksen kohdalla uunin jäännös, joka nyt näkyy isona tiilen sekaisena kasana. Sen länsi-luoteispuolella on tien länsikuveessa kellarikuopan jäännös. Uuninjäänteiden itäpuolella on avokalliossa hakkaus, jossa selvästi erottuu kirjaimia.

Kalliohakkaus

P: 6693209 I: 425471

Erottuu kirjaimia

Kellarikuoppa

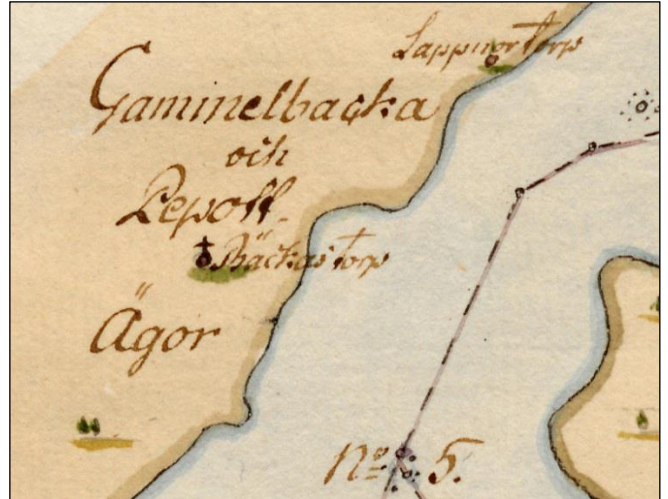
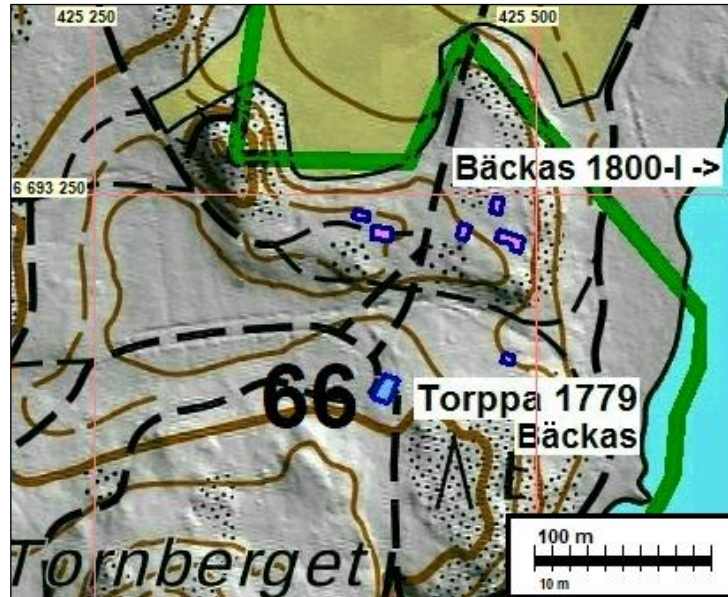
P: 6693240 I: 425433

Uunin jäännös

P: 6693223 I: 425454

Iso tiilikasa

Edellä kuvatut rakenteet ovat siis Bäckaksen torpan/talon myöhemmän sijainnin (noin 1880 – 1980) jäännökset.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1779. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1780.

Vanhan, 1700 luvun torpan paikalla ei ole enää mitään jälkiä siitä. Sen pohjois-itäpuoliset pellot vielä erottuvat.

68 PORVOO GAMMELBACKA

Mitunnus: 1000008267
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kartano

Koordin: N 6693570 E 424704

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

Tutkijat: Jussila T 2017 inventointi, Mustonen R 2020 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,2 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:

1970 luvulla palaneen kartanonpaikka on täysin rakennettu. Mitään vanhaan asutukseen tai kartanoon viittavia rakenteita tms. ei ole lähiympäristössä. Muut jäännökset eivät siis ole muinaisjäänöksiä eivätkä arkeologista "kulttuuriperintöä".

Ks. raportti Jussila 2017.

Kartanon koillispuolelle puroon on vanhoissa kartoissa merkitty mylly. Sen paikalla ei nyt ole mitään rakenteita – ei vanhoja ei uusia. Jälkiä vanhasta myllystä ei siis ole.

Muinaisjäänösrekisteri:

Gammelbacka sijaitsee Porvoon keskustan lounaisosassa Kapunginselän pohjukan luoteispuolella. Paikka on nykyisin tiiviisti rakennettu.

Varhaisimmat maininnat kartanosta ajoittuvat vuosiin 1561 ja 1556. 1600-luvulla kartanolla oli omistajina sotilaita ja virkamiehiä, mm. Sprengtporten. 1811-1908 kartano oli von Bornin suvun omistuksessa. Tällöin pää-

kennusta uudistettiin ja rakennettiin uusia rakennuksia, puutarha ja puisto. 1900-

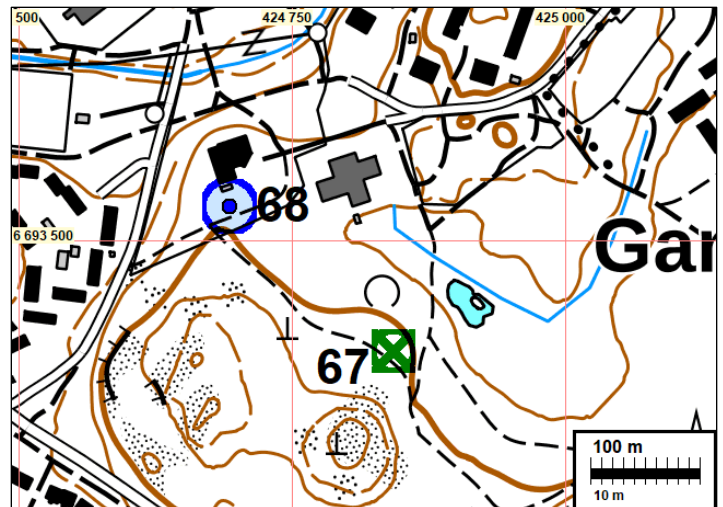
luvulla päärakennuksessa toimi venäläisten emigranttien vanhainkoti. Päärakennuksen paikalla on nykyisin seurakuntakeskus. Päiväkodin vierisellä kumpareella oli kivinavetta, jonka kivimuurit purettiin 1990-luvulla. Puistoalue on metsittynyt. Polun vieressä on hevosen / koiran hautakivi. Metsän reunassa oli puutarhapaviljonki. Puistoon rakennettiin lampi vuonna 1854. Sen keskellä oli pikku saari, jossa oli paviljonki.

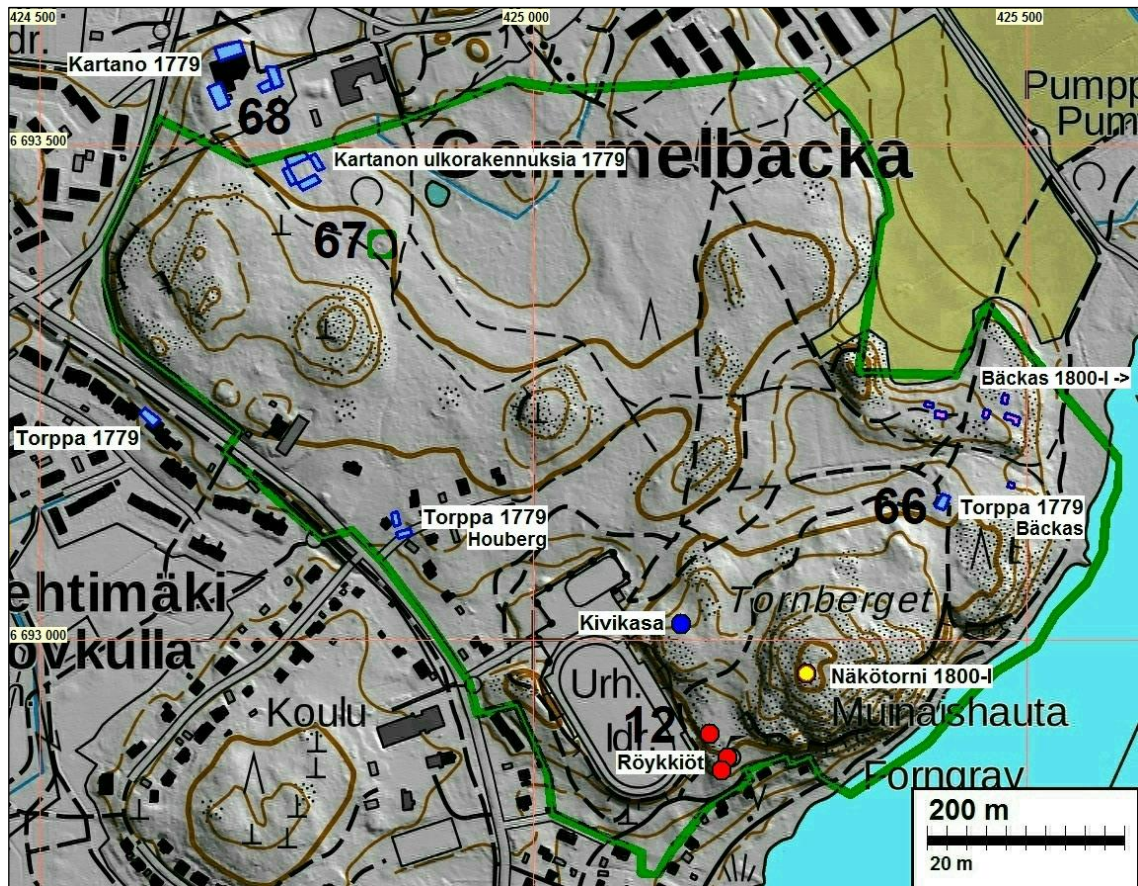
Lampi

P: 6693452 I: 424903. Kuvaus: Kartanon puistoon rakennettiin lampi vuonna 1854.

Lutzin hauta

P: 6693508 I: 424689. Kuvaus: maassa on hautakivi, joka on kuulunut eri lähteiden mukaan koiralle / hevoselle nimeltä Lutz. Elinvuodet 1939-1948.

Gammelbackan jäännökset

Vuonna 1974 palaneen kartanon paikalla on nyt seurakuntakeskus.

70 PORVOO KOKONNIEMEN TORPPA

Mittaus: 1000022320
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6694237 E 426849

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

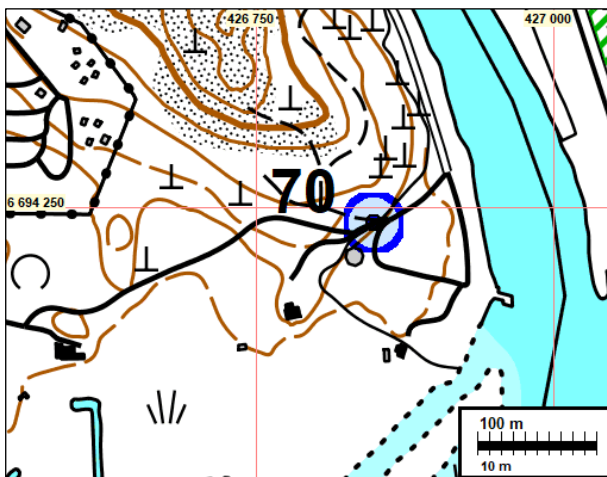
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 2,3 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:

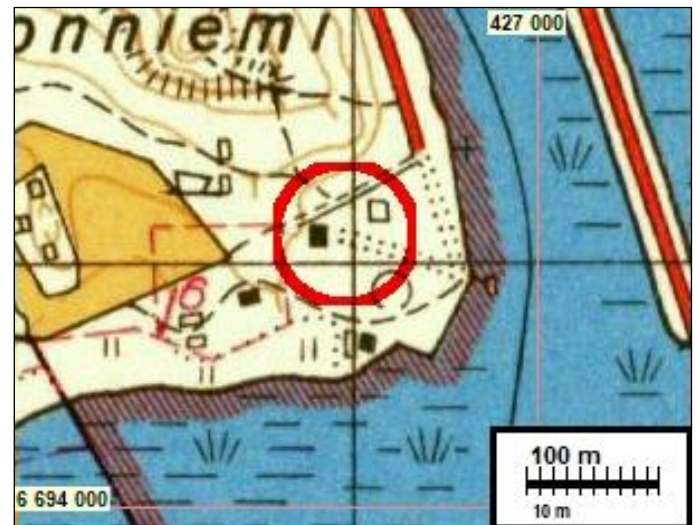
Alueella ei ole mitään merkkejä vanhasta torpasta. Alue mihin torppa paikantuisi on käsiteltyä puistoa ja paikalla on paviljonki. Torppa on merkitty mm. 1745 Pepotin kartan rajankäyntikarttaan ja muihinkin 1700-1800 luvun karttoihin (kuten senaatinkarttaan 1873). V. 1962 peruskartalla paikalla on edelleen talo ja lähistöllä muitakin. V. 1978 peruskartalta on torppa hävinnyt ja paviljonki tullut tilalle. Vanha torppa paikantuisi siis paikalla olevan pyöreän paviljongin kohdalle tai hieman sen etelä-kaakkoispuolelle, missä on siis puistoa (nurmikkoa, vanhaa peltoa). Paikalla on ollut rakennus aina, kaikilla aluetta kuvaavilla kartoilla. Torpanpaikalla - jos sellainen voitaisiin tarkasti paikantaa - tuskin on siis säilynyt mitään erotettavaa ja tunnistettavaa rakennetta 1750 lukua vanhemmasta asutuksesta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kuninkaan kartastoon merkitty torppa. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu.

Vanhan torpanpaikan maastoa, etelään.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1745. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1962.

72 PORVOO NÄSE

Mitunnus: 1000008296
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kartano

Koordin: N 6695994 E 425894

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Rosendahl U 2005 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,4 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:

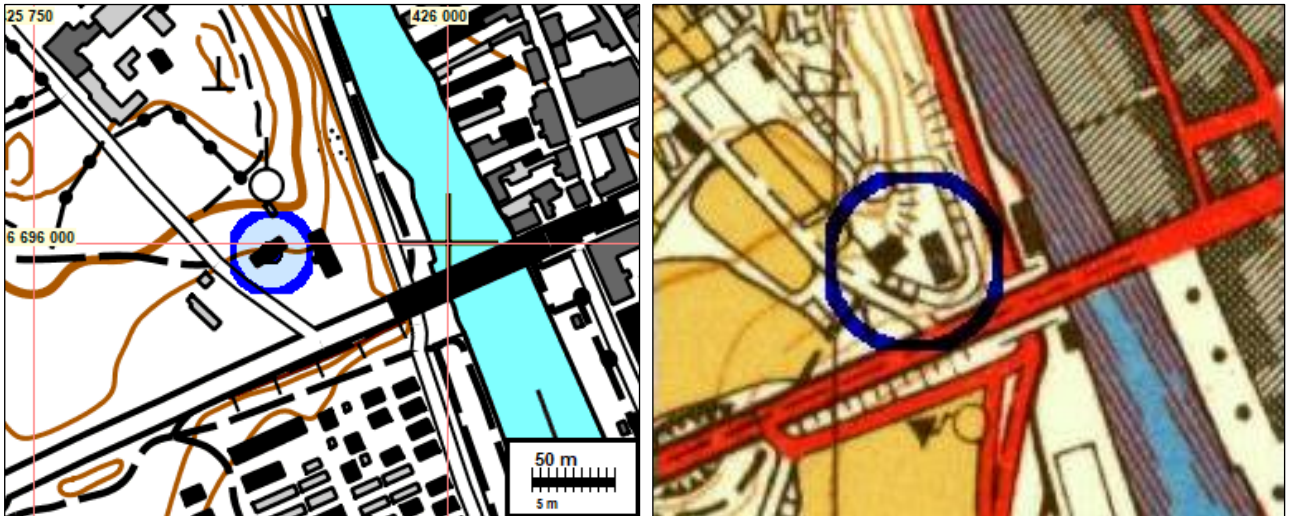
Alue on hiljattain siivottu ja puustoa harvennettu ja pusikot poistettu. Mielestäni suppealla ja terassoidulla piha-alueella (nurmea, koristepensaita) kartanon päärakennuksen länsipuolella, tuskin on säilynyt maanalaista, sekoittumatonta sekä tunnistettavaa jälkeä paikan vanhasta asutuksesta. Eteläpuolinen piha on rinnettä (kartano on kumpareella) ja joen puoli jyrkkää rinnettä. Piha vaikuttaa maaperältään varsin "prossessoidulta" vaikka se onkin muutoin rakentamatonta. Vanhoissa valokuvissa on kartanon eteläpuolella ja ympärillä runsaasti ja tiiviisti rakennuksia.

Olisiko mahdollista, että pihalla voisi kuitenkin olla maanalaista ja tutkimusarvoista muinaisjäänöstä? Paikalla ei ole voitu todeta kiinteään muinaisjäänökseen viittavaa muuta kuin kartanon "ikiaikainen" paikka ja sen vanha ikä - kyseessä on arkeologinen abstraktio, konkretiaa ei ole. Paikkaa ei oikein voisi pitää kiinteänä muinaisjäänöksenä pelkän oletuksen perusteella. Paikka vaatisi tarkempia tutkimuksia. Ehdotan, että paikka todetaan mahdolliseksi muinaisjäänökseksi tai muuksi kohteeksi.

Muinaisjäänösrekisteri:

Kohde sijaitsee Porvoonjoen länsipuolella Näsissä. Paikan luoteispuolella on Näsinmäen kappeli. Ensimmäinen kirjallinen lähde Näsen kartanosta on vuodelta 1421 ja 1500-luvulta kirjallisia lähteitä on jo useampia. Porvoon kaupunginkarttoihin vuosilta 1652, 1696 ja 1711 Näse on piirretty kaavamaisesti Näsinmäenlle. Näsen kartanon alueella on nykyisin terassoitu puutarha-alue, eikä paikalla ole tehty havaintoja vanhemmista rakenteista. On kuitenkin mahdollista, että niitä on säilynyt paikalla.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1962.

Kartano kuvattu Näsinkiven päältä, etelään.

74 PORVOO KALLOLA

Mitunnus: 1000008282

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6699696 E 423013

Muutos: aiemmin muinaisjäännös

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,4 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Kallolan aluetta tarkasteltiin kattavasti silmänvaraisesti. Tutkimuslupaa ei ollut joten kajoavaa tarkastelua ei tehty. Tämän kaltaiset varsin laajasti rajatut ja vain oletukseen mahdollisista konkreettisista jäännöksistä perustuvat alueet eivät täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä. Konkreettisia todisteita muinaisjäännöksistä ei ole, on vain oletus siitä siihen voisi olla "mahdollisuus". Paikka ei siis ole nykyisten oheistuksien mukaan kiinteä muinaisjäännös.

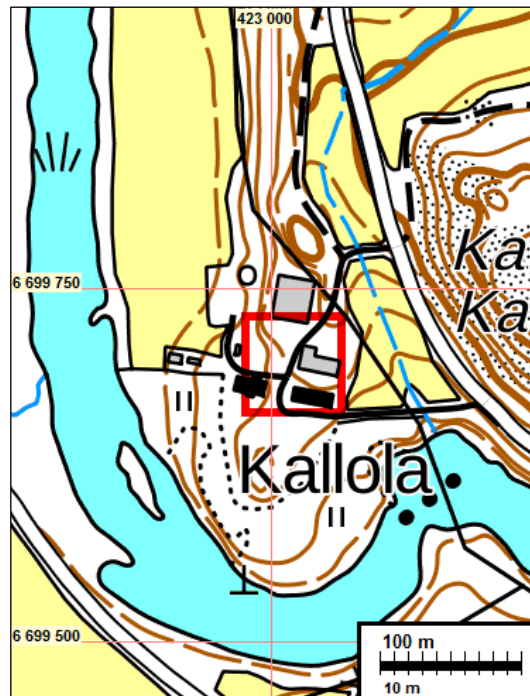
Vanhat, kartanoa edeltäneiden kolmen talon tonttimaat ja myöhemmin kartano on sijainnut nykyisen rakennetun kartanokeskuksen alueella v. 1783 kartan perusteella. Ympäristö on ollut peltoa niemen kärki mukaan luettuna. Ei ole syytä olettaa, että jossain vanhoilla, "ikäikäisillä" pelloilla tai nykyisten rakennusten seassa olisi jäljellä maanalaisia, tunnistettavia, sekoittumattomia ja tutkimusarvoisia kerrostumia tai rakenteita paikan vanhimmasta asutuksesta. Sellaisia ei ole havaittu ja havaitut rakenteet jäännökset ovat ilmeisen nuoria.

Koordinaatti osoittaa kartanoa edeltäneen vanhan kylätontin keskipisteen v. 1783 isojakokartan mukaan.

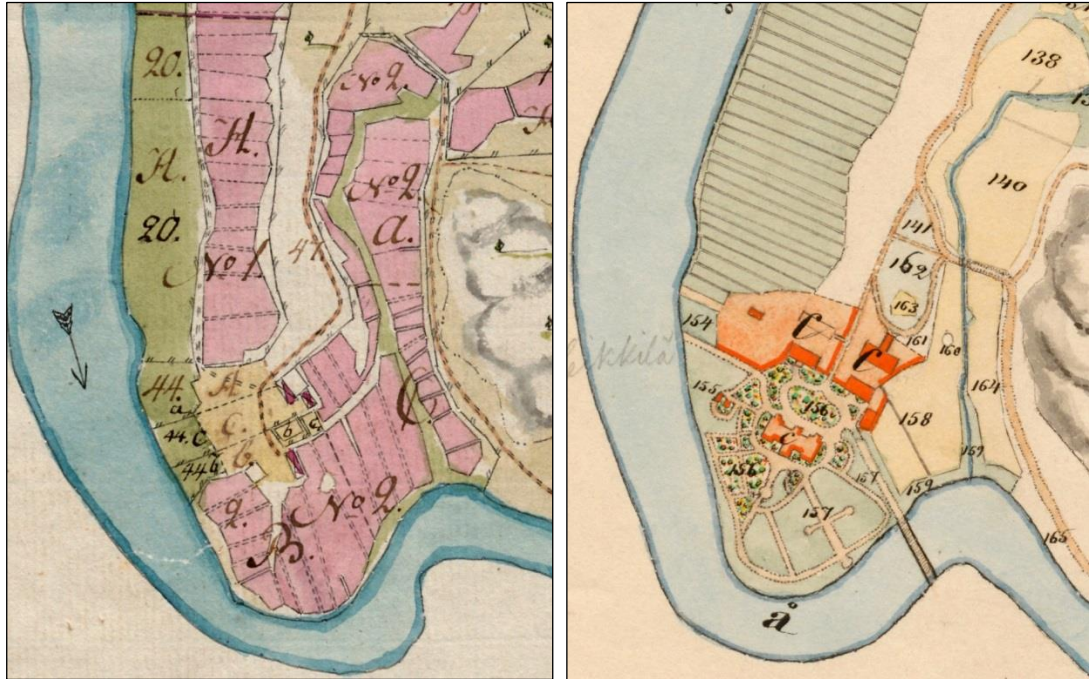
Muinaisjäännösrekisteri:

Kallola sijaitsee Porvoonjoen itäpuolella sijaitsevalla niemellä. Tilan pohjoispuolella on harju, jossa on kulkenut vanha tie. Kallola tunnetaan kirjallisista lähteistä jo 1400-luvun lopulta, mutta varhaisin kartta paikasta on vasta Kuninkaan kartastossa.

Vuoden 2003 inventoinnissa paikalla todettiin kivistä ja tiilestä rakennettu kellari sekä hieman pohjoisempaan Kitteldalenin luona vanhan tien itäpuolella kivijalka, joka kuuluu vanhaan riiheen. Paikalla ei tehty havaintoja vanhemmista rakenteista, mutta on mahdollista, että myös niitä on säilynyt alueella.

Vanha tonttimaa on jäänyt kartanon rakennusten ja pihan alle.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1783 jossa kolmen talon kylätontti. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1879.

75 PORVOO TEISALA ULJAS & ANTTILA

Mittunnus: 1000022267
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6699437 E 423625

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,9 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020: Asuttu talo ja pihamaa. Asuttu kautta aikojen. Maankäyttö ollut intensiivistä. Vanha tonttimaa paikannettu 1783 kartalta. Tuskin jäljellä ehjää maanalaista jäännöstä vanhasta asutuksesta. Tämä on siis pohjoisempi Teisalan kahdesta vanhasta tonttimaasta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Teisalassa oli neljä veronmaksajaa 1540-luvulla. Kylässä oli 1700-luvun lopulla kolme taloa ja yksi torppa, jotka sijaitsivat kahdella tonttimaalla. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Karttoja sivuilla: 176 kohteessa 39

1962 peruskarttaote

81 PORVOO SOLDATSÄNG

Mjtunnus: 1000022761
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6694327 E 429169

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Koivisto S 2012 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,8 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

V. 1743 pit. kartalla tyhjä. [Tarkkisten kylän](#) v. 1763 kartalla alue on tyhjä mutta Soldats äng niminen niittylohko on paikan länsipuolella. Tarkkisten "Soldats torp" on merkitty kylätontin koilliskulmaan, joka sijaitse tästä kilometrin etelään. Torppa ei ole siis ollut niityn reunalla. Vuoden 1796 Kuninkaankartalla paikka on tyhjä. Senaatin kartalla 1873 tyhjä - pellonreunaa. Peruskartalla 1962 pellon reunaa ja eteläpuolella polku, kuten nykyäänkin.

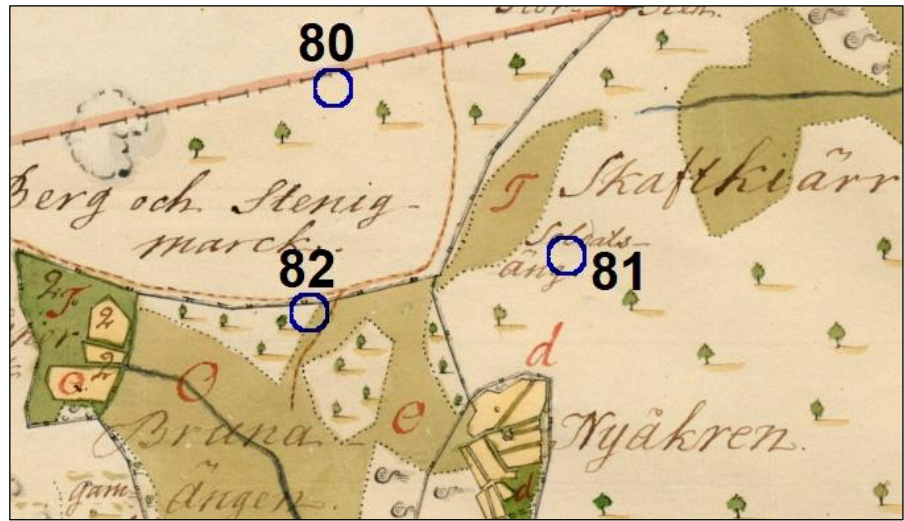
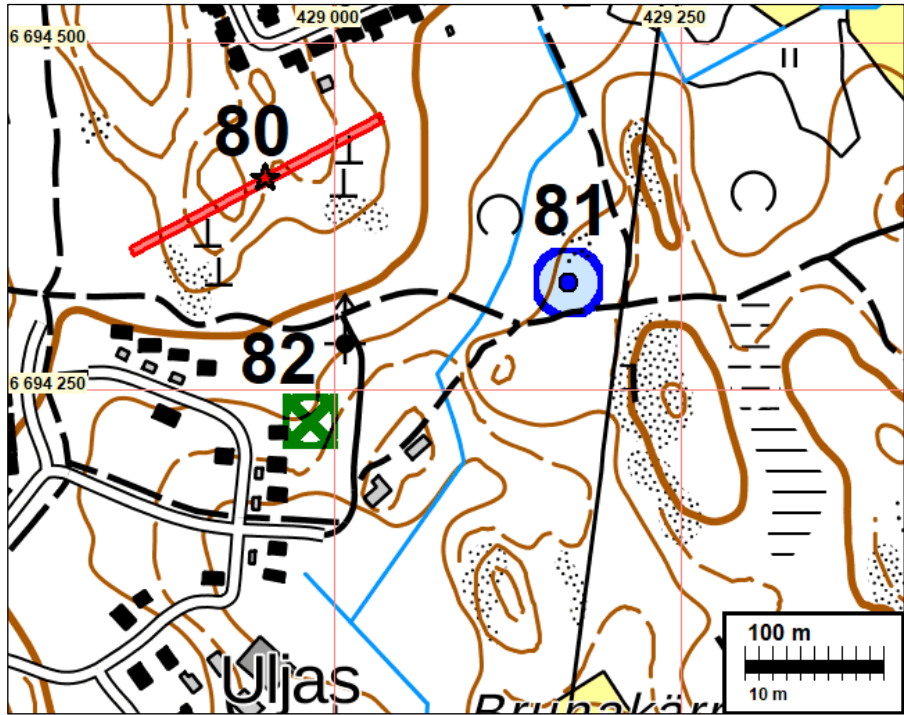
Kyse ei ole rakennuksen pohjasta. Paikalla on hajotettu siirtolohkare ja kyseinen kivi-paasi on paikalle lohkaréen kohdalle kaivettuun kuopanteeseen jäänyttä lohkaréen pohjaa (jossa poran jälkiä). Ympärillä on lohkokiviä jossa poran jälkiä. Ojat ovat nykyaikaisia ojia ja pellon reunassa, yhdessä kohdin on siihen työnnettyjä isoja kiviä eli raivauskivikasa. Muutoin ei enempää raivauskivikoita vaan luontaisia kivikkoista maastoa. Paikka on siis kivenottoa paikka, pieni kotitarvelouhos ja lähistöllä on modernin viljelyn normaaleita jälkiä pellon reunassa – kiviraiviota ja vanhan pellon reunamien metsittyntä ojaa. Pohjoispuolella on hiljattain hylätty, metsityksessä oleva pieni sarka. Paikka ei ole muinaisjäänös eikä muukaan arkeologisin perustein suojeltava kohde.

Muinaisjäänösrekisteri:

kiinteä muinaisjäänös, historiallinen asuinpaikka.

(Koivisto 2012:) Skaftkärrin peltoalueen eteläreunalta, metsäiseltä rinteeltä löytyi todennäköisesti rakennuksen pohja, viljelyryöykkiöitä ja ojia. Vuoden 1763 kartalla paikalle on merkitty Soldatsäng-niminen niitty. Rakennuksen pohja on noin 4x4 m laajuinen ja sen reunalla on louhitusta kivistä asetettu paasi. Rakenteen läheisyydessä on raivattujen kivien kasoja ja vanhoja umpeenkasvaneita pelto-ojia.

Kartta myös sivulla: 93

Paikalla on ison siirtolohkareen pohjaa, jossa poranjälkiä. Lohkare jatkuu maan sisälle

Siirtolohkareen pohjaa on maanpäälle jääneen osan oikealla puolella, jossa sen päällä kasvaa sammalta. Ympäristössä on joitain porattuja kivenlohkareita.

Lohkareen jäännöksen länsipuolella on metsittynyttä pellon ojaa ja pohjoispuolella kiviraiviota joka osin on ilmeisesti siinä hajotettua toista lohkaretta.

90 PORVOO VECKJÄRVI KIVILOUHOS

Mjtunnus: 1000025763

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: kivilouhos

Koordin: N 6695304 E 429766

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Koivisto S 2012 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,9 km itään.

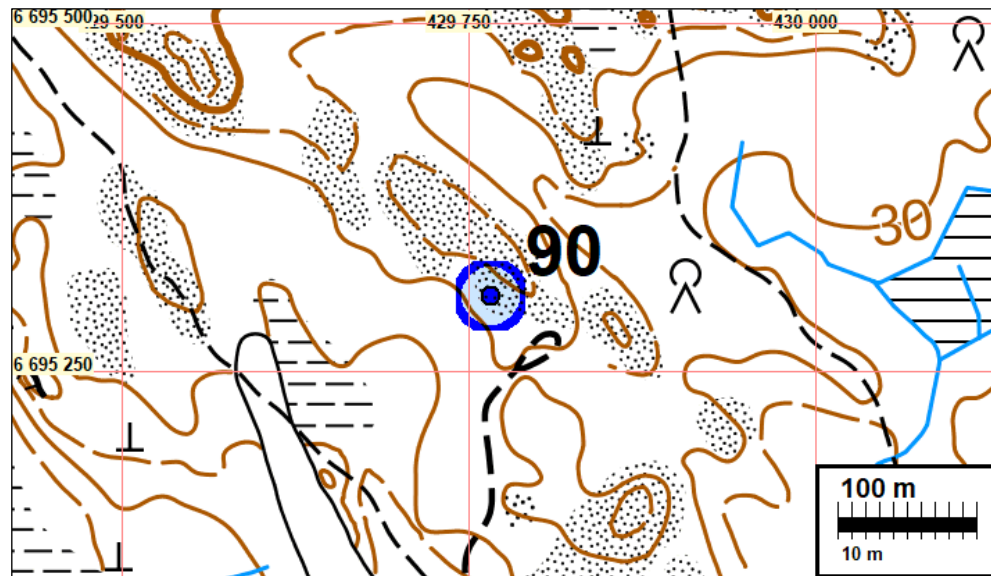
Huomiot: Jussila 2020:

Paikalla on hajotettu siirtolohkare ja siitä on jäänyt joitain porajälkisiä lohkokiviä maastoon n. 3 x 4 m alalle. Muutoin kivikkoisessa ympäristössä ei ole mitään muita louhin-

nan jälkiä eikä muissa lähimaaston kivissä. Kalliolla ei ole louhinnan merkkejä. Kyse on seutukunnalle tyypillisestä ja hyvin yleisestä kivenotto paikasta - hajotetusta siirtolohkareesta ja sen jäännöksestä. Kyse ei siis ole louhoksesta. Vastaavia jäännöksiä tulee eteen Porvoon metsissä lähes joka paikassa. Tällaiset eivät ole muinaisjäännöksiä.

Muinaisjäännösrekisteri (Koivisto 2012):

Tutkimusalueen itäosassa, metsäisen kallioalueen keskeltä löytyi louhittujen kivien vyöhyke, jonka lohkarissa erottui selkeitä porauksen jälkiä. Kaavarunkoalueen inventoinnissa saatiin monesta kohtaa havaintoja tämän kaltaisesta toiminnasta. Skaftkärrin graniittiperäinen kallioaines on ilmeisesti soveltunut hyvin rakennustöihin ja on mahdollista, että kiviainesta on tarvittu Porvoon kaupungin rakennustöihin. En löytänyt historiallisista lähteistä tietoja kiviaineksen hausta Skaftkärristä, mutta todennäköisesti sitä on hyödynnetty myös kaupungin eri rakennusvaiheissa. Poranjäljistä voisi olla mahdollista jäljittää tietyille ajan-jaksolle ominaisia teknisiä piirteitä. Kiviporia on ollut Suomessa käytössä ainakin jo 1700-luvun loppupuolella vuoriteollisuuden kehittyessä eurooppalaisten esikuvien mukaan. On mahdollista, että kivenlouhintaa on harjoitettu Skaftkärrin kallioalueilla jo 1700-luvulta ainakin 1900-luvulle saakka.

Lohkareikossa on joitain poranjälkisiä lohkokiviä.

98 PORVOO TARKKINEN KIVIAITA

Mjtunnus: 1000026931
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6693750 E 429490

Muutos: aiemmin muu kulttuuriperintökohde

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,4 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020.

Kohteesta ei ole tutkija- eikä raporttitietoja, lisätty rekisteriin v. 2015.

Alueelle ja seudulle tyypillinen pellon reunan kiviaita. Näitä on runsaasti ja yleisesti Porvoossa peltojen ja tonttien reunoilla. Ohjeistuksen (HIKI opas) mukaan tämä kiviaita ei ole muinaisjäännös, koska sen yhteys alkuperäiseen käyttöön (pellon aita) on edelleen havaittavissa ja olemassa. Aidan iästä ei ole tietoa. Aitaa ei oikein voisi perustellusti pitää arkeologisenä kulttuuriperintökohteena tai muinaisjäännöksenä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kiviaita, joka kulkee Tarkkisissa Riskogen ja Hemslogen nimisten metsäisten ja kallioiden saarekkeiden välisen peltoalueen länsipuolella Riskogenin itälaidalla. Aita on noin 250 metriä pitkä ja sen korkeus on n. 80 cm. Leveys alle metrin.

Kartta sivulla: 101 ja seuraavalla sivulla

Kiviaitaa

101 PORVOO TARKIS

Mjtunnus: 1000018740
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6693306 E 429361

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös, koordinaattia muutettu

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,6 km kaakkoon.

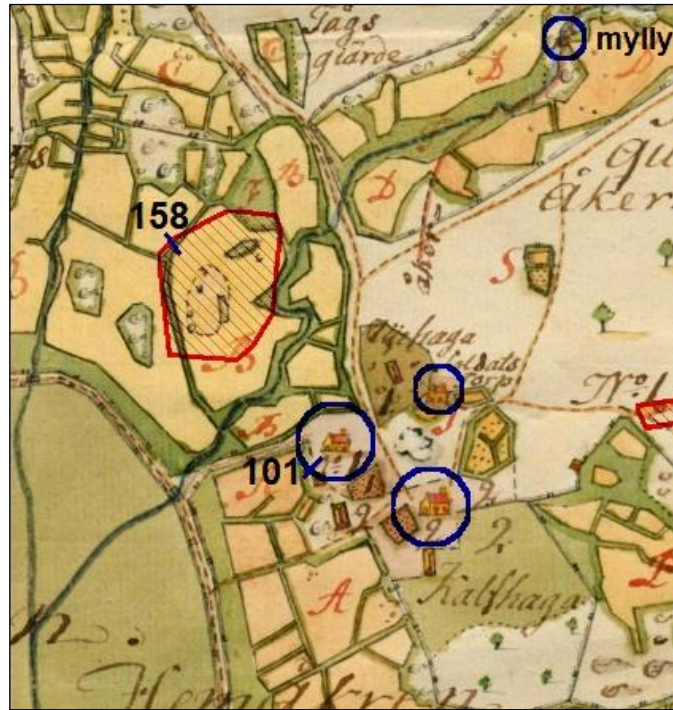
Huomiot: Jussila 2020:

Kylässä on 1763 kartalla kaksi taloa ja sotilastorppa. Talo 1:n (Simons frälse hemman) vanha tontti on nyt tyhjänä ja autio, kun talon 2 ja sotilastorpan kohdilla on edelleen talot. 1784 kartalla Simonsin tonttimaata ei ole piirretty (tyhjäksi jätetty koska kartta talon 2 omistuksista). Talot suurin pirtein samoilla kohdin 1695 ja 1746 ja 1841 yleiskartoilla. Talot samoilla kohdin edelleen 1873 senaatin kartalla. Peruskartalla 1962 molemmat talot ja entinen sotilastorppa edelleen "tukevasti" täsmälleen entisillä sijoillaan. V. 1978 ja 1988 peruskartoilla Simonsin talon paikalla vain kylmä rakennus. Koska vanha asuinrakennus on lopullisesti purettu, ei ole tietoa.

Koska paikka pihamaata, en tehnyt koekuoppia. Vanha tontti on autioitunut 1970-luvulla ja rakennuksia paikalla sen jälkeen. Vieressä avokalliota ja kallio vaikuttaa olevan lähellä maan pintaa. Paikalla oleva talonperusta (missä mm tiiltä) on siis nuori. On hyvä syy epäillä, että paikalla tuskin on säilynyt tunnistettavia ja sekoittumattomia rakenteita tai kulttuurikerrosta paikan vanhimmasta (ennen 1800 lukua) asutuksesta.

Tällaisilla paikoilla - jos toivotaan löydettävän keski-ajan tai rautakauden lopun asuinpaikkoja - mielenkiinto olisikin kohdistettava 1700-luvun tonttimaiden liepeille ja lähiympäristöön, ei vain itse tonttimaille, jotka ovat - jos ja kun ovat pitkään asuttuja - sekoittuneita eivätkä välttämättä alkuperäisiä, 1600 lukua edeltäviä talonpaikkoja. En pitäisi paikkaa muinaisjäännöksenä.

Ote v. 1793 kartasta, alla v. 1924 kartasta

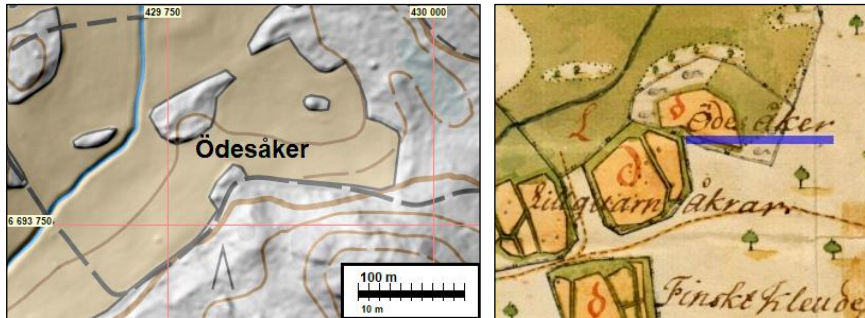

Alla Simonsin vanhan talonpaikan maastoa.

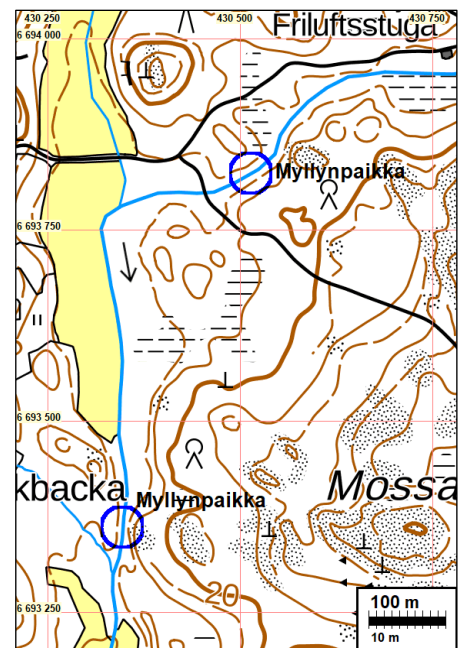
Ödesåker

Tarkkisten vanhasta kylätontista 650 koilliseen on v. 1763 kartalle merkitty "Ödesåker". 1783 kartalla se on "Simons åker". Öde - nimi viittaa autiotaloon. Se ei ole välttämättä sijainnut pellon lähellä – on saattanut olla kylätontillakin. Ainakaan pellon lähimetsissä ei ole mitään vanhaan taloon tai asutukseen viittaavaa.

Tarkkisten myllyt:

Vuoden 1695 kartalle (alla) ja 1763 kartalle on merkitty kaksi myllyä Möö järvestä (kuivattu) Stensböleen laskevan puron varrella. Pohjoisempi sijaitsee 1200 m kylätontista ja eteläisempi 950 m kylätontista itään. Puro on drastisin menettelin perattu jossain vaiheessa. Siinä on mm. paikoin – ja juuri myllyjen tienoilla reunoilla korkeat perkuuvallit. Mistään myllyrakenteista ei ole tietoaakaan. Vuoden 1763 kartalle on merkitty mylly Kylätontista 300 m pohjoiseen, pellon keskellä Skaftkärrin läpi mereen laskevaan puroon. Sielläkään ei enää ole pienintäkään jälkeä vanhasta myllystä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Tarkiksen historiallinen kylänpaikka. Kylässä oli 1540-luvulla kaksi talonpoikaa. Tarkiksen vanhin kartta on vuodelta 1695. Kylänpaikka sijaitsi tuolloin nykyisen Tallbackan tienoilla.

106 PORVOO STENSBÖLE KÄRRAS TORP

Mjtunnus: 1000022226
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6692392 E 430401

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

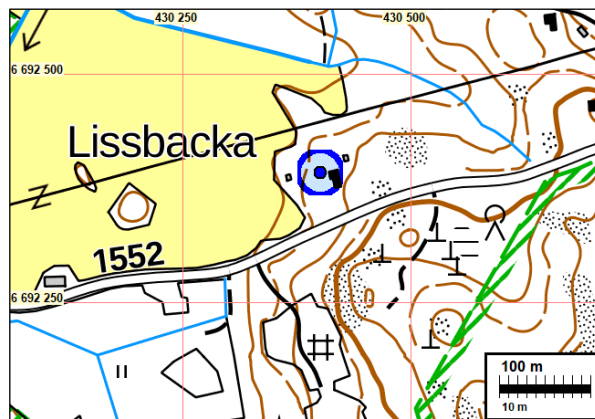
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,9 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

Tarkka paikannus v. 1776 kartalta jossa torppa F, Kärras. Edelleen asuttu - rakennettua ja pihamaata, paljon modernia maankäyttöä.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen.

Alla ote Stensbölen kartasta vuodelta 1776.

109 PORVOO OMENATARHA 2

Mitunnus: 1000025764
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6696068 E 428927

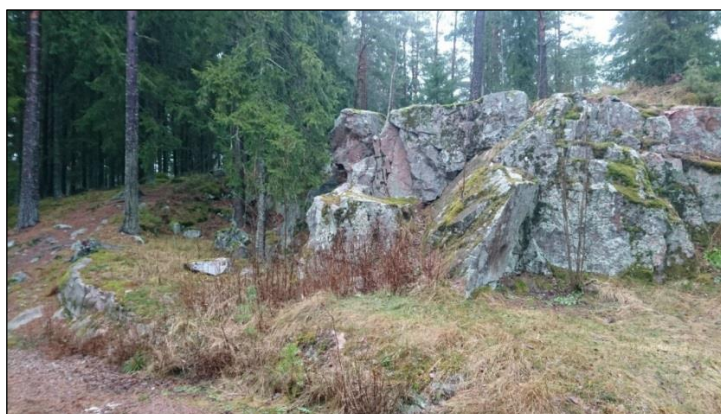
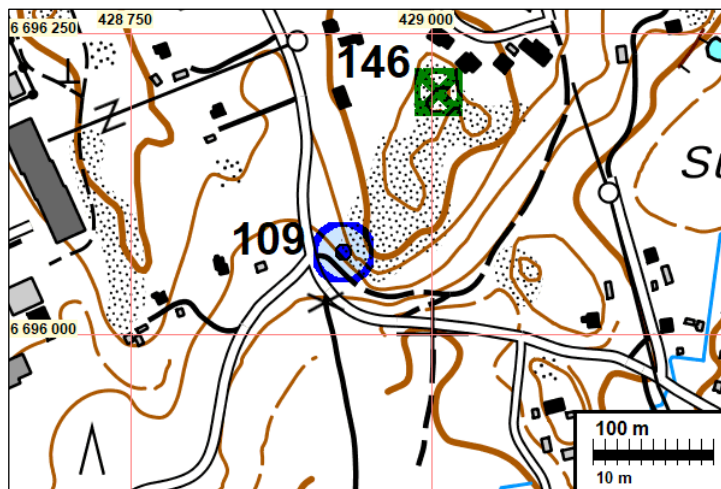
Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,9 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:
 paikalla pieni kalliolouhos, joita on alueella ja seudulla runsaasti. Oheistuksien mukaan (HIKI-opas 2009, Niukkanen ja kulttuuriympäristöopas 2020) nämä eivät ole muinaisjäänöksiä.

Muinaisjäänösrekisteri:

Vanhan Veckjärventien ja Skaftkärrin tien risteuksen pohjoispuolella kohoaa korkea kalliomäki, jonka lounaisreunaa on louhittu voimallisesti. Kivenlohkareita on runsaasti kallion edustalla ja osassa kallionseinämää on erotettavissa poranjälkiä. Kivilouhoksia ei ole merkitty Skaftkärrin alueen historiallisen ajan karttoihin.

Kivilouhoksen seinämää, koilliseen.

111 PORVOO STENSBÖLE BACKAS TORP

Mjtunnus: 1000022224
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6692064 E 429470

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,4 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:
 v. 1773 kartan perusteella torpan (I Backas) tonttimaa paikantuu kartanon koillispuolelle jokseenkin tarkkaan kohdalle missä on nyt iso rakennus ja on ollut "kautta-aikain" eli kaikilla vanhoilla kartoilla rakennus. Torppa on merkitty v. 1746 kartalle.

Muinaisjäänösrekisteri:

Stensbölen ensimmäinen maininta on jo 1320-luvulta. Stensbölessä oli 1540-luvulla rälssisäteri. Ensimmäiset tiedot lampuodeista on 1560-luvulta, jolloin heitä oli kolme.

Samuel Broteruksen vuonna 1695 laatimalle Tarkisten kartalle on merkitty Stensbölen kartano ja yksi torppa. Ensimmäinen tarkka kartta Stensbölestä on vasta 1770-luvulta. Kartanon alueella oli tuolloin useita torppia. Osa torpista on todennäköisesti vanhoja tonttimaita. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen.

Kartta sivulla: 108 ja 109.

115 PORVOO LÅNGNÄSBERGET 2

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6691506 E 429486

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 6,0 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Paikalla on pieni kotitarvekivilouhos. Suuri siirtolohkare (tai rykelmä niitä) on louhittu paikalla rakennuskiviksi. Näissä porausjälkiä. Vierellä n. 2 m pituinen, 0,5 m x 0,3 m kokoinen valmis rakennuskivi. Ei liene kovin vanha.

Kartta sivulla: 110

Louhittua siirtolohkareta

117 PORVOO RÄCNABACKEN

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos: siirtolohkare

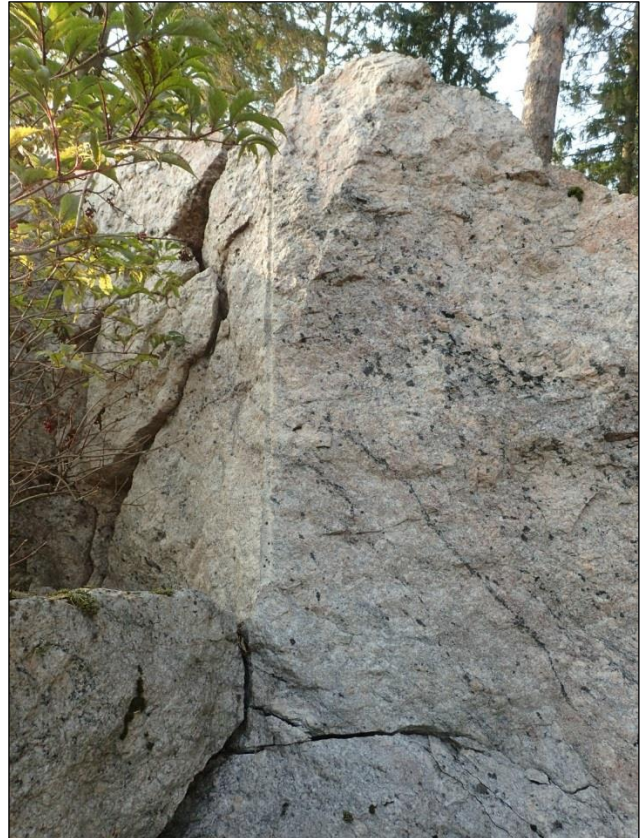
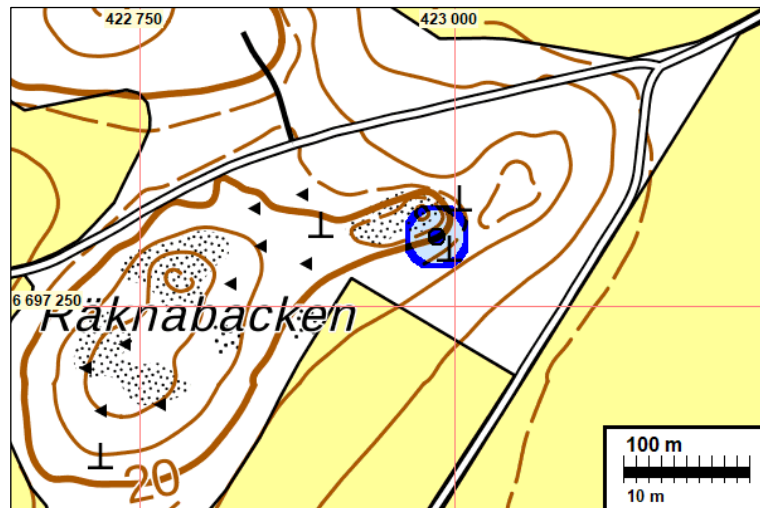
Koordin: N 6697305 E 422986

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,2 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Mäen harjanteen eteläreunamalla on vaaleakivaineksinen, isohko siirtolohkare, jota on hajotettu poraamalla. Pieni kotitarvelouhos.

Poraamala hajoitettu lohkare. Louhittu puoli etelään, louhimaton pohjoispuoli yllä oik..

118 PORVOO HEMSKOGEN NW

Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6693515 E 429446

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 4,5 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020: Paikalla on katkonainen kiviaita – tai aitamainen kiviraivio, n. 80 m pituinen, koillispää on pellon reunassa, lounaispää hieman etäämpänä pellostä. Pää: N 6693558 E 429478 ja N 6693496 E 429430

Kartta sivulla: 132.

Aitamainen raivauskivikko pusikoituneessa pellon reunassa.

119 PORVOO SKAFTKÄRR KIVILOUHOS

Mitunnus: 1000025765

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: kivilouhos

Koordin: N 6695592 E 429020

Muutos: aiemmin muinaisjäännös

Tutkijat: Koivisto S 2012 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,1 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:
Tavanomainen pieni kallioulouhos. Ei muinaisjäännös.

Muinaisjäännösrekisteri:

Skaftkärrin peltoalueen itäreunalta, lounaaseen laskevan kallioisen rinteiden reunalta löytyi jälkiä kivenlouhinnasta. Vuoden 1833 kartassa paikan lähellä sijaitsee kaksi loutoa; kivilouhoksesta ei ole merkintöjä. Kohde liittyy todennäköisesti samankaltaiseen toimintaan, kuin muut Skaftkärrin kaavarunkoalueen louhokset, Veckjärvi kivilouhos ja Omenatarha 2. Kivenlouhinnan ajankohtaa voidaan karkeasti arvioida 1700-luvun lopulta 1900-luvulle.

123 PORVOO ISONIITTY NW

Mittunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: röykkiö

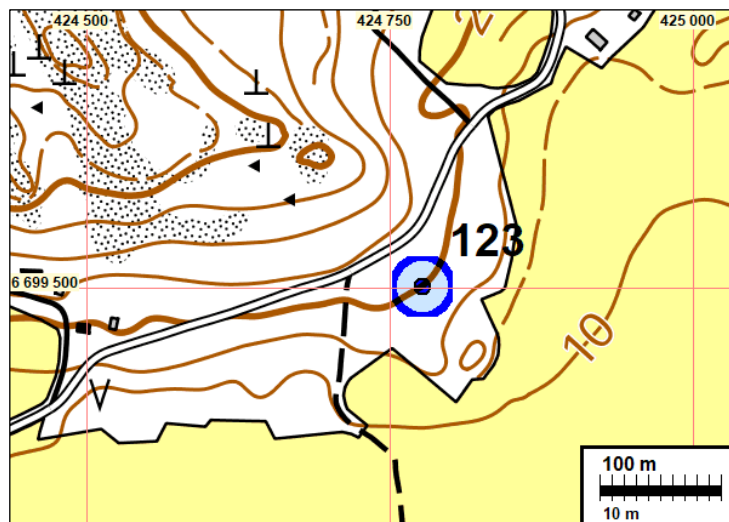
Koordin: N 6699501 E 424777

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,4 km pohjoiseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Paikalla on röykkiömäinen kivikasa, joka on todennäköisesti raivausröykkiö. Se on kaukana nykyisestä pellon reunasta ja yli 20 m etäisyydellä v. 1962 pellonreunasta. Vuoden 1787 Finnbyn isojakokartan mukaan se olisi varsin lähellä silloisen pellon reunaan ja 1872 Finnbyn kartan mukaan raunio on pellon reunassa - kyse on siis pellonraivausröykkiöstä. Röykkiömäisyyden takia syytä raportoida.

Vasen. Ote Finnbyn isojakokartasta vuodelta 1787 johon merkitty röykkiön paikka punaisella ympyrällä – kartassa pohjoinen on n. 45 astetta vasemmalla pystylinjasta. Oikealla ote v. 1866 kartasta.

124 PORVOO TOLKISLANDET

Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: luonnonmuodostuma

Koordin: N 6688261 E 421580

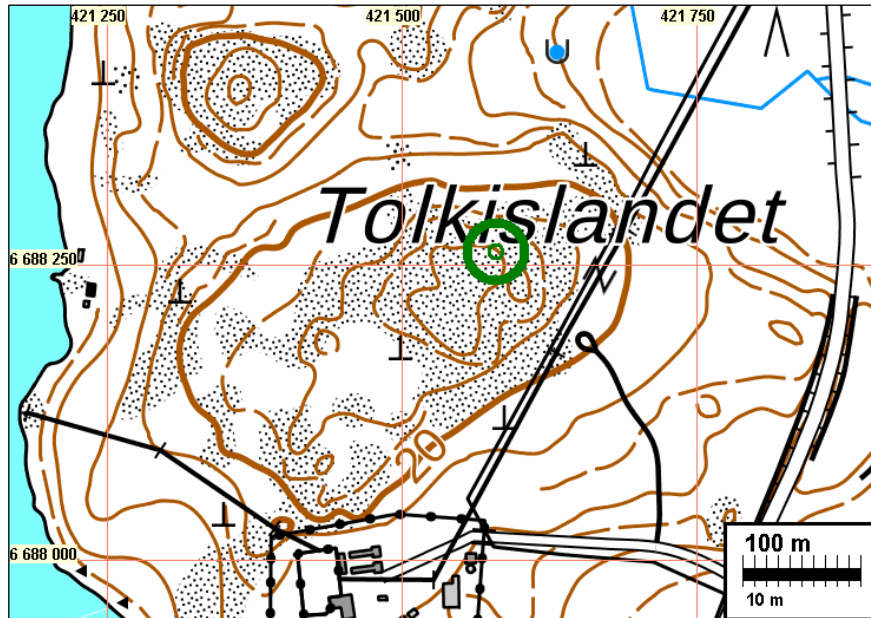
Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 9,3 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

korkean kalliomäen laakean laen kaakkoisosassa on parin aarin kokoinen matala ja heinää kasvava kivikko joka peittää kalliopinnan kokonaan ehkä ainakin paikoin parin kivikerroksen paksuudelta, muutoin yhden. Kivikko on hyvin matalassa notkelmassa. Kivikossa on pari neliön muotoista pientä kuoppaa - sitä on siis kaiveltu. Mielestäni kyse on luontainen kivikko, pieni pirunpelto. Tyypillinen paikka sellaiselle ja korkeuskin sopiva, eli Litorina transgression maksimin pitkäaikainen taso, jolle pirunpeltojatyyppilli-

sesti on kasautunut (jäiden kasaamina) tai paljastunut (rantatyrskyt huuhtoneet maat pois, kivet jääneet). Röykkiöstä kertoi paikallinen asukas, joka mietti, olisiko kyseessä hautaraunio. Ei siis ole, mutta kivikko on syytä raportoida mahdollisten tulevien yleisöilmoitusten takia.

Kivikkoa ja siihen kaivettu kuoppa

125 PORVOO NEDRE PÅS N 1

Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kiviaita

Koordin: N 6698417 E 424534

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,5 km luoteeseen.

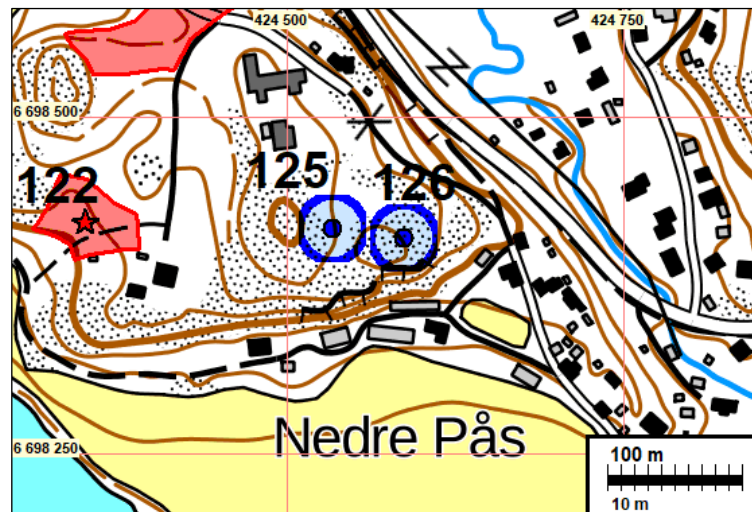
Huomiot: Jussila 2020:

Kallioalueen reunalla on lohkareista tehty lyhyt ja harva kiviaita. Vaikuttaa nuorelta, kivissä ei juurikaan sammalta. Koillispuolella on tasattu alue, jonne tulee tieura - mahdollisuus alue tms. joka on merkitty 1962 ja 1988 peruskartoille avoimena alueena keskelle metsää. Olisiko ollut jokin huvi- tai varastopaikka?

Kartta myös sivulla: 118.

Kivirivi

126 PORVOO NEDRE PÅS N 2

Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6698410 E 424587

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,5 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Kallion lakialueella on kallionyppylöiden välissä miehenkoruinen siirtolohkare, jota on hajotettu poraamalla. Pieni kotitarvelouhos siis.

Kartta edellisellä sivulla ja sivulla 118

Louhittu siirtolohkare kalliomäen harjalla.

132 PORVOO SVARTSÅ PELLAS

Mitunnus: 1000018437
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6692306 E 419919

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 7,4 km lounaaseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisterissä nimellä Karleby (Öster Swartså). Ehdotan sen uudeksi nimeksi Svartså Pellas, koska kohde ei ole kuulunut Karlebyhyn, joka on joen vastarannalla.

Jussila 2020:

Vanha talonpaikka on ollut intensiivisesti asuttuna sekä rakennettuna aina ja on edelleenkin. Mäenkumpare jokirannassa. Pihamaata ja rakennuksia, jossa tuskin jäljellä tutkimusarvoista ja erotettavaa kulttuurikerrosta vanhimmasta paikan asutuksesta. Rekisteriin merkityn alakohteen perustelu on tuntematon. Vanhoissa kartoissa paikalla ei ole mitään.

V. 1746 emässeurakunnan karttaa ei alueelta ole. Vuoden 1791-1796 Klerckerin merikartalla merkitty Svartså by:ksi jossa taloja joen molemmin puolin - kartalla etelämpänä, Brasaksen kohdalla myös Svartså. Vuoden 1791 Svartsån kylän isojakokartalla paikka on Pellaksen talon maita (tontteja ei kartalle ole piirretty) mutta tällä kohden kartalla peltojen välinen tyhjä alue - oletettavasti tontti. V. 1883 kartalla paikalla talo ja rakennuksia ja siinä "Långis eller Pellas rusthåll".

Muinaisjäännösrekisteri:

Kylän paikka on merkitty Samuel Broteruksen vuoden 1692 Karleby kartan maanmittauskonseptille ja kuninkaankartastoon. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Merkitty alakohde: N 6692209 E 419867 varsinaisen eteläpuolelle merkinnällä "tonttimaa".

Kartat sivuilla: 80-80

133 PORVOO HARABACKA

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: viljelyröykkiö

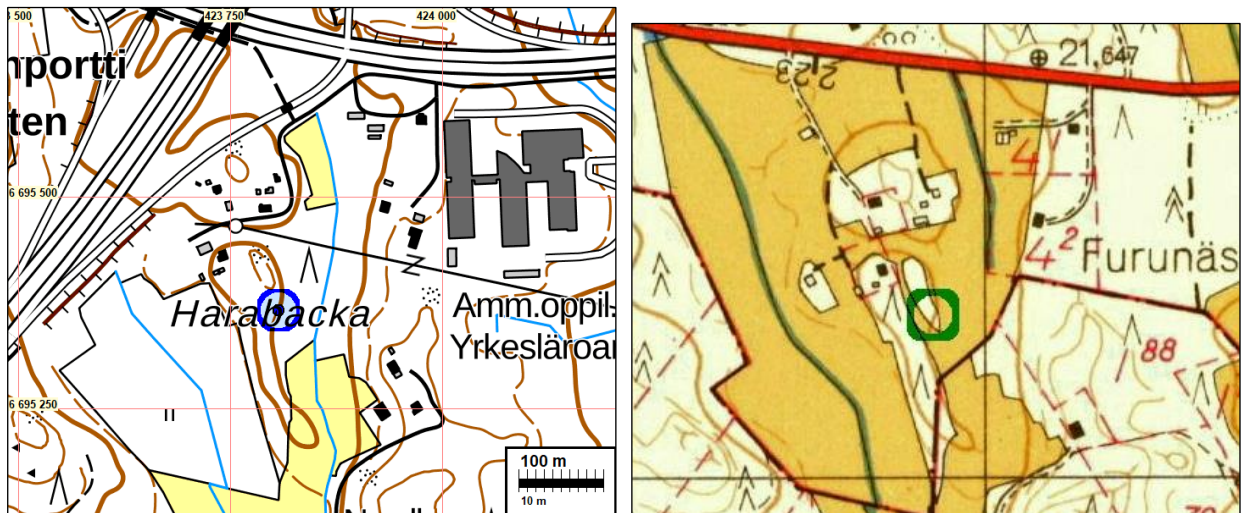
Koordin: N 6695366 E 423807

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,5 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Paikalla on hautaröykkiömäinen kivikko, pyöreitä pään kokoisia kiviä laakeana kasana, hiekkaharjanteen eteläpäässä. Röykkiö voi vaikuttaa hieman hautaröykkiömäiseltä mutta on mitä ilmeisimmin raivausröykkiö. V. 1962 kartalla paikalla on ollut kapea pieni peltosaareke - peltoa on ollut heti kivikon itä-länsi-eteläpuolella. "Röykkiömäisyyden" takia syytä raportoida mahdollisten yleisöilmoitusten takia.

Oikealla ote kartasta vuodelta 1962.

Raivauskivikko - oletettavasti

134 PORVOO HATTULABACKEN 1

Mjtunnus: uusi

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: kivilouhos

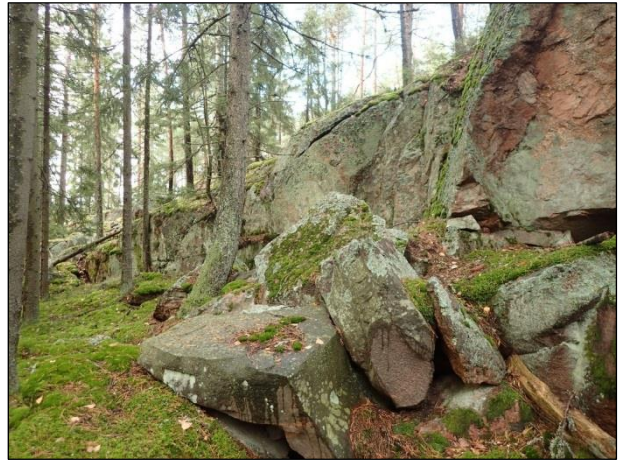
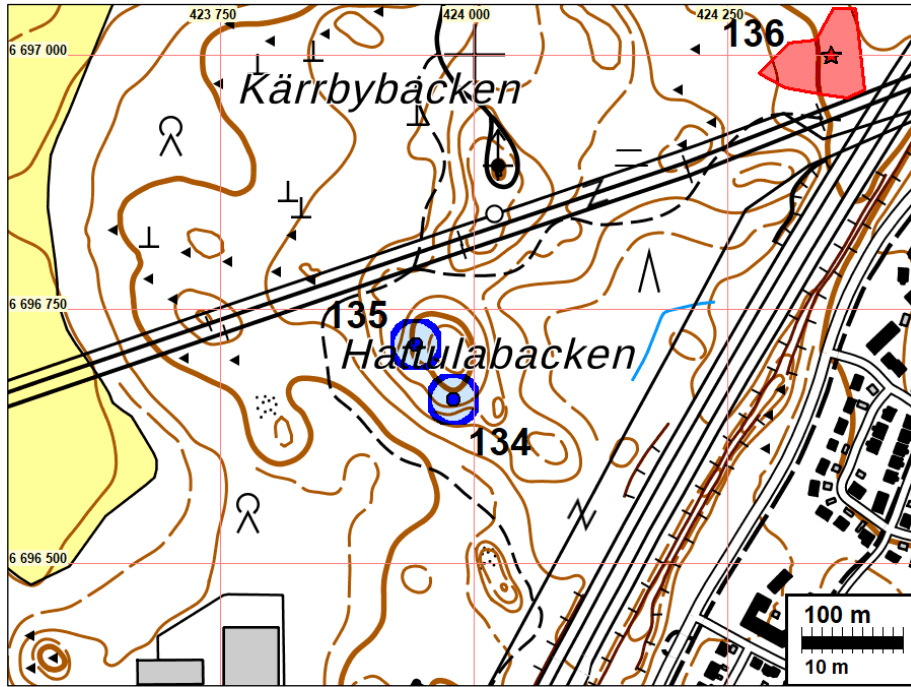
Koordin: N 6696661 E 423980

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,1 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Paikalla on laajahko vanha kivilouhos. Kallioseinämää on louhittu ja jätekiveä on sen juurella. Poranjälkiä kalliosta ja kivissä. Kallioseinämää louhittu n. 30 m matkalla. Louhoksen päät: N 6696664 E 423966 ja N 6696664 E 423994

Louhittua kallioseinää

135 PORVOO HATTULABACKEN 2

Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

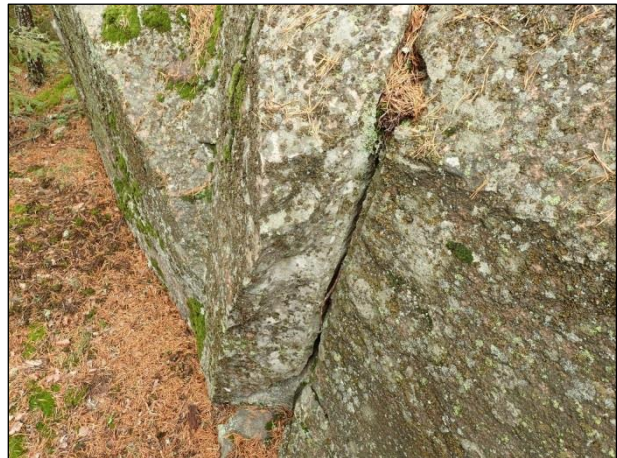
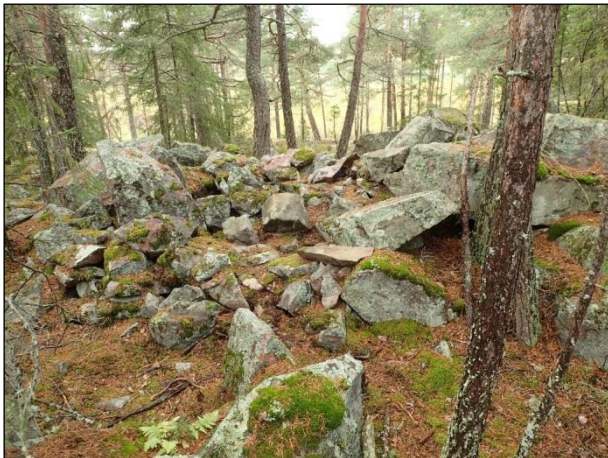
Koordin: N 6696715 E 423943

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 2,1 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:
 Kallion laen länsireunamilla on kivilouhos. Siinä on paljon louhittua kiveä kasana. Pie-
 nialainen.

Kartta edellisellä sivulla.

Louhittua kalliota mäen laen reunalla.

142 PORVOO TJUSTERBY TORP 2 (DRÄGSBY KUNGSBÄCKEN)

Mitunnus: 1000022451
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6695438 E 420709

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

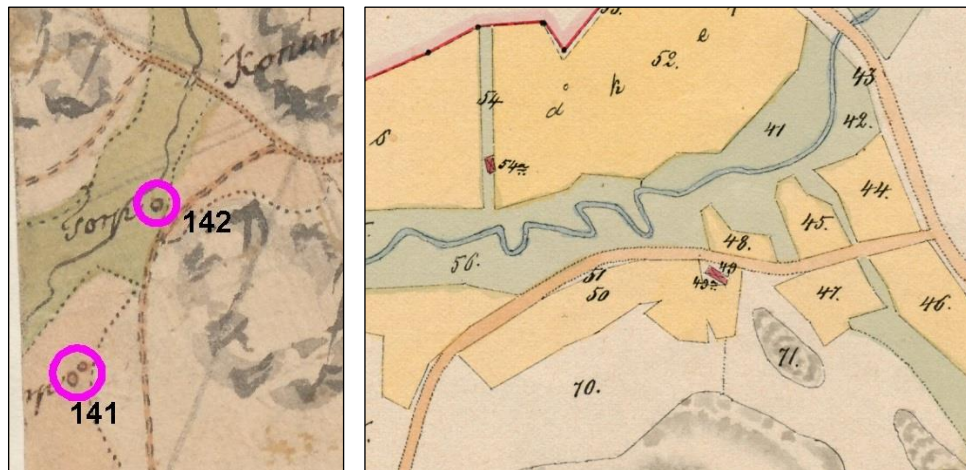
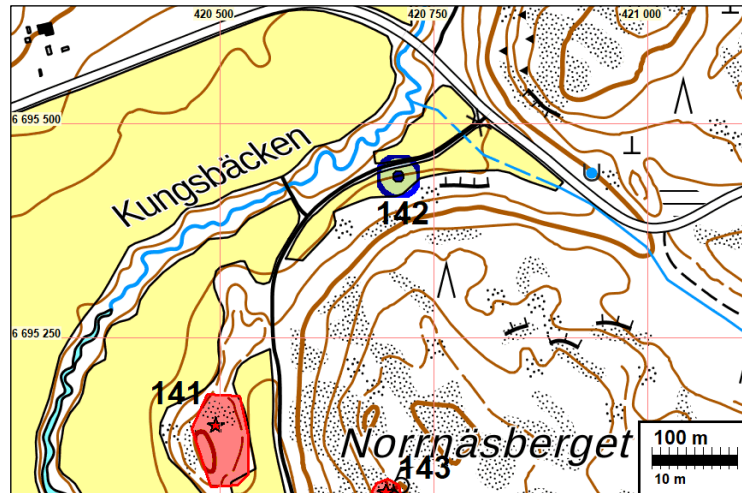
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,4 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:
 Torppa merkitty 1746 kartalle ja kohdalla on rakennus - pieni torppa siis - ja se on merkitty vielä Drägsbyn 1883 tiluskartalle, mutta ei mitään v. 1962 peruskartalla. Kohta

on sittemmin raivattu pelloksi, eikä kohdalla ole mitään havaintoa rakennuksesta eikä lähialueellakaan. Torppa on siis Drägsbyn ei Tjusterbyn.

Muinaisjäännösrekisteri:

Kuninkaalliseen merikartastoon merkitty torpan paikka. Kohteen sijainti on tarkastettava maastossa.

Ote v. 1749 kartasta ja v. 1883 Drägsbyn kartasta
Torppa sijainnut tien varressa jossain kuvan alalla, länsilounaaseen.

144 PORVOO KIIALA (VESSILÄ/VESSBY)

Mjtunnus: 1000003251
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6698444 E 423239

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Suhonen V-P 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,7 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Torppa on merkitty 1693 Saksalan (Saxby) maakirjakartalle (Kiala torp). V. 1783 kartalla paikalla on kaksi torppaa (asuinrakennusta), jotka paikantuvat hyvin pisteisiin N 6698469 E 423153 ja N 6698444 E 423239. Itäisempi nykyiselle pellolle paikantuva talo on senaatinkartalla 1873 mutta läntisempi hävinnyt.

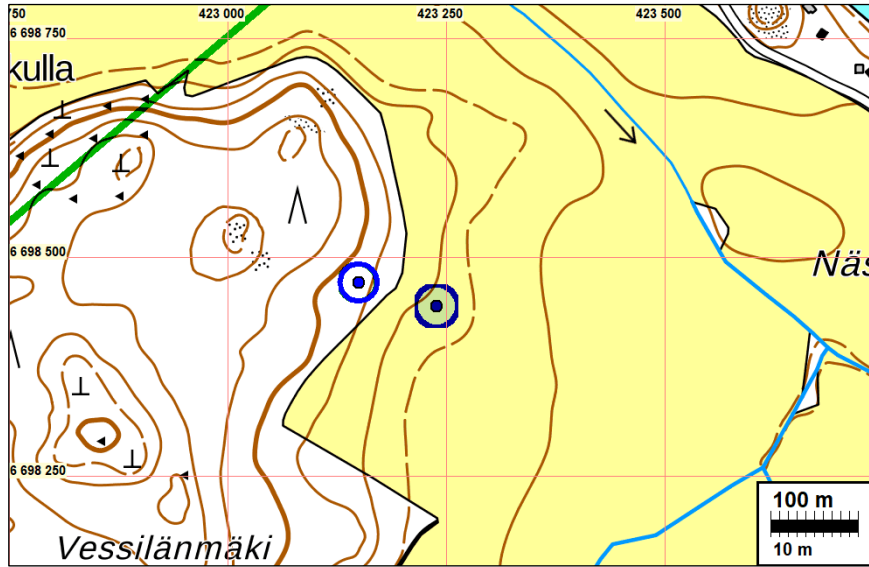
Läntisempi v. 1783 kartalle merkitty rakennusrykelmä on nykyisessä metsässä, n. 40 m pellon reunasta länteen. Se alue on aurattua tai muulla tavalla kaiveltua ja myllättyä metsämaata, eikä siellä ole yhtään mitään vanhaan torppaan viittaavaa näkyvissä maan alla eikä päällä. Itäisempi torppa sijaitsee nykyisessä pellossa. Alueen metsä on kovin käsiteltyä. Siellä on selvästi maanottokuoppia ja muuta modernia "myllerrystä" mutta ei enää mitään tunnistettavia jälkiä vanhasta asutuksesta. Alueella ei siis ole muinaisjäänöstä. Koordinaatiksi muutettu läntisempi torpanpaikka.

Muinaisjäänösrekisteri:

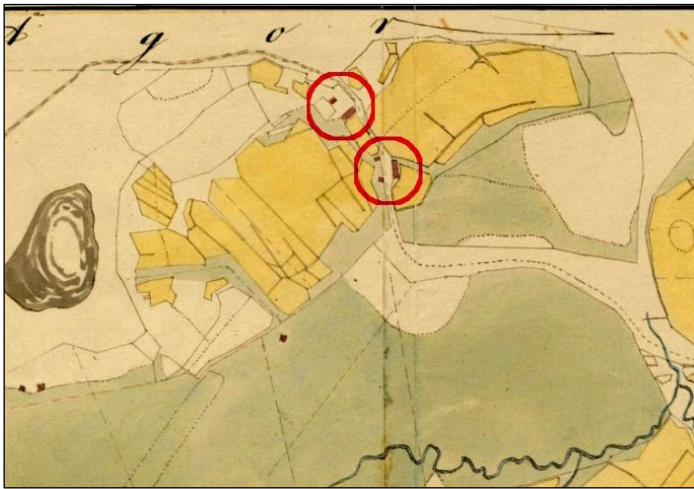
muinaisjäänös N 6698560 E 423068.

Kiialan kartanoa ympäröivän peltoaukeaman luoteislaidalla olevassa kuusimetsässä näkyy siellä täällä mahdollisia rakennuksen pohjia ja kellareita. Lisäksi maassa on runsaasti tiilimurskaa. Alue on erittäin vaikeakulkuinen, sillä metsäraivauksessa syntyneitä jätettä ei ole korjattu pois. Kylätontin viereisellä pellolla on tiiltä ja punasavikeramiikkaa.

Vessilä on merkitty T. Winterin karttaan vuodelta 1787, 1700- ja 1800-lukujen vaihteeseen sijoittuvaan Kuninkaan kartastoon ja vuodelta 1873 peräisin olevaan Senaatin karttaan. Kohteen luonteesta on vaikea tehdä päätelmiä. Tontti on ilmeisesti tuhoutunut osittain metsänraivauksessa ja peltoviljelyssä. Toisaalta asia voidaan varmistaa ainoastaan arkeologisilla tutkimuksilla. Kohteen sijaintitiedot on tarkistettava.

Torpanpaikat sinisin ympyröin – on epäselvää 1787 kartan onko läntisempi merkintä erillinen torppa vaiko vain erillisiä rakennuksia

Ote v. 1787 / 1848 kartasta ja oikealla 1873 senaatinkartasta

Vanhan Vessilän talon kohdalta Kiialan kartanon suuntaan. Oikealla: taustalla pellossa vanha talonpaikka.

148 PORVOO KUCKUBERGET 1

Mittunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

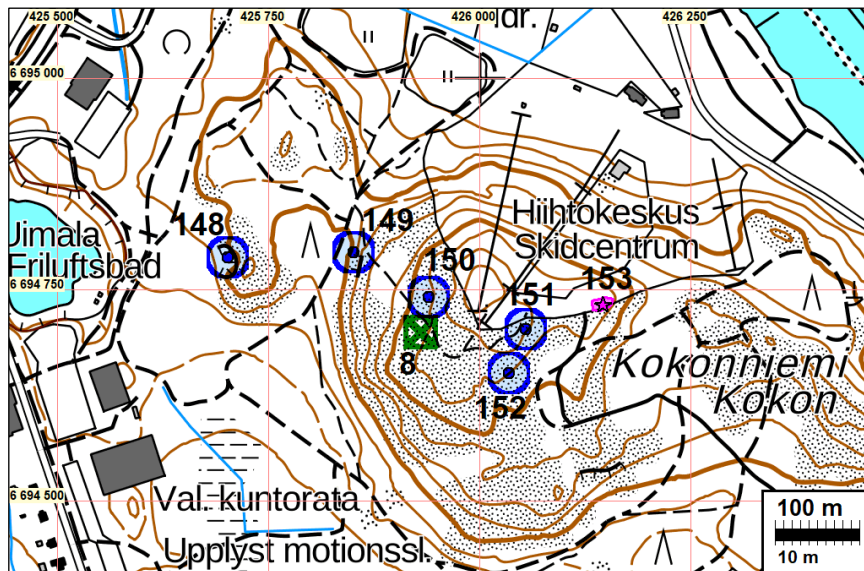
Koordin: N 6694788 E 425702

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

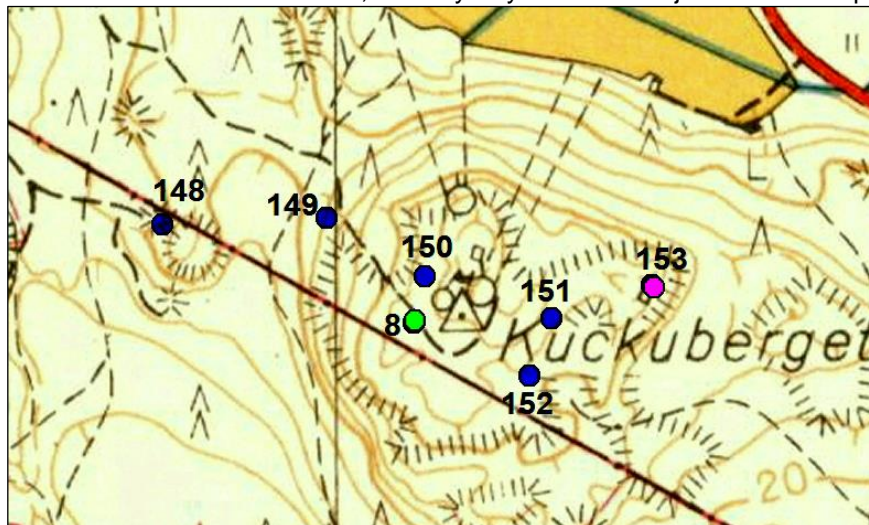
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,6 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:

Iso kivilouhos joka merkitty maastokartalle. 30 m leveä ja 20 m syvä kallion länsikupeesta itään. Louhosta ei ole merkitty Pepotin tiluskartalla v. 1908-10. Louhosta ei ole merkitty v. 1962 peruskartalle mutta sinne menevä tie on merkitty. 1978 ja sen jälkeisille peruskartoille se on merkitty. On selvää, että louhos on ainakin v. 1910 nuorempi.

Kuukkoonmäen kivilouhoksia sinisellä, hävinnyt rökkiö vihreällä ja it-asema sinipunaisella

149 PORVOO KUCKUBERGET 2

Mittunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6694794 E 425851

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,6 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:
 Isohko kivilouhos, joka merkitty maastokartalle jyrkänteinä. 20 m leveä ja alle 10 m syvä kallion länsikupeesta itään. Vanhan Porvoon kaupungin ja sitä ennen Näsin kartanon mailla.

Kartta sivulla: 224.

150 PORVOO KUCKUBERGET 3

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6694741 E 425940

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: 2Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,7 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:
 Pieni kivilouhos, Kymmenisen metrin matkalta kallioseinästä on louhittu kiveä. Poran jälkiä kalliossa ja hujan hajan joitain jätekivisirpaleita.

Kartta sivulla: 224.

151 PORVOO KUCKUBERGET 4

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6694703 E 426055

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,7 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020:
 Kivilouhos jossa parin kymmenen metrin matkalta kallioseinästä louhittu kiveä. Poran jälkiä ja jätekiviä.

Kartta sivulla: 224.

152 PORVOO KUCKUBERGET 5

Mittunnus: uusi

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: kivilouhos

Koordin: N 6694651 E 426035

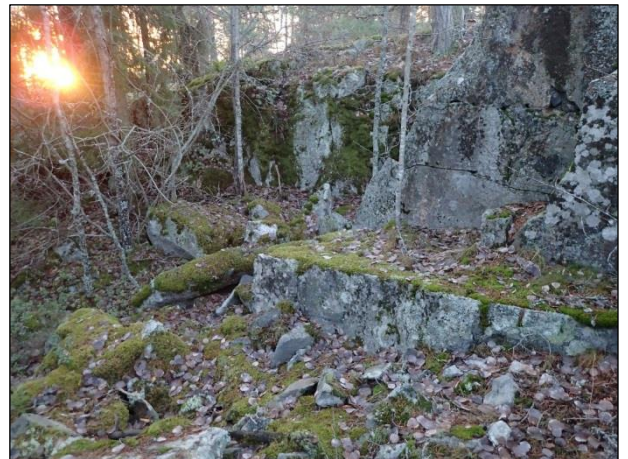
Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,8 km etelään. .

Huomiot: Jussila 2020:

Kivilouhos, parin kymmenen metrin matkalta kallioseinästä louhittu kiveä. Poran jälkiä ja paljon jätekiviä kasana kallioseinän kupeessa (olisiko tätä pidetty mahdollisena röykkiönä).

Kartta sivulla: 224.

156 PORVOO PELLINGINTIE 5

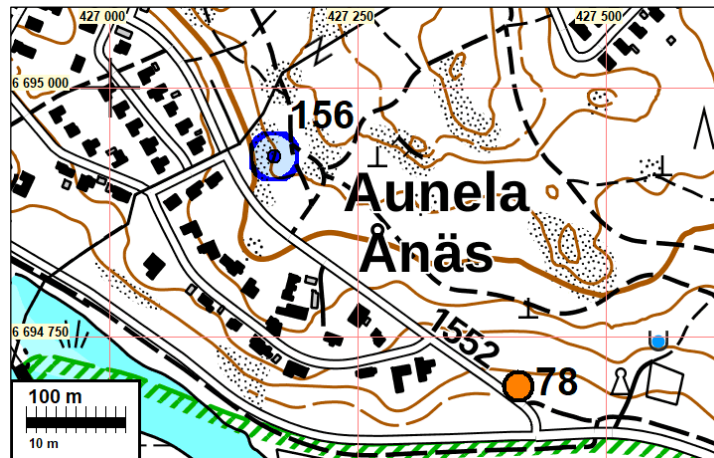
Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6694931 E 427166

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,8 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020: Änäissä kotitarvelouhos kallion kyljessä, kalliorinteen päällä, ulkoilupolun kupeessa. Poranjälkiä kalliolla ja jätekiveä.

157 PORVOO MAJBERGET

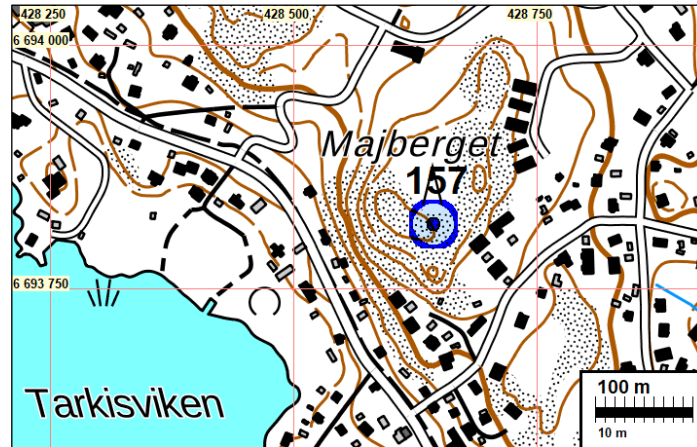
Mitunnus: uusi
 Status: muu kohde
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivilouhos

Koordin: N 6693816 E 428644

Tutkijat: Jussila & al. 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,7 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:
Pienehkö siirtolohkare, jota hajotettu poraamalla - poran jälkiä kupeissa.

162 PORVOO ÄNÄS

Mjtunnus: 1000008257

Status: muu kohde

Ajoitus: historiallinen

Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6695252 E 426515

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjännös

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 1,2 km etelään.

Huomiot: Jussila 2020: rakennettua kaupunkialuetta.

Muinaisjäännösrekisteri:

Ånäs sijaitsee Porvoon keskustassa Runebergin-, Tapuli- ja Suistokadun risteuksen ympäristössä. Kohde jää 1970-1980-luvuilla rakennettujen talojen ja asfaltoidun tien alle. Paikka on todennäköisesti tuhoutunut lähes kokonaan, mutta tien alla on joitakin rakenteita saattanut säilyä.

Ensimmäinen maininta Ånäs in kuninkaankartanosta on vuodelta 1560. Paikka on merkitty Kuninkaan kartastoon Suomesta ja lisäksi se näkyy vuoden 1652 Porvoon kaupungin kartassa.

Luonnonmuodostuma

19 PORVOO HOLMBERGET

Mitunnus: 1000003681
 Status: luonnonmuodostuma
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: muu: luonnonmuodostuma

Koordin: N 6697385 E 430834 Z 53

Muutos: koordinaatti korjattu

Tutkijat: Nina Strandberg 1997 tarkastus, Päivi Maaranen ja Minna F 2001 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 5,0 km itään.

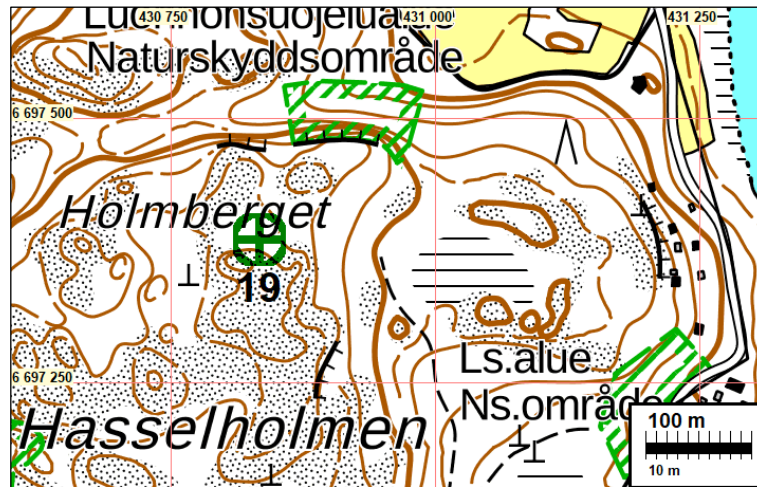
Huomiot: Jussila & al. 2020:

Muinaisjäännösrekisterin koordinaattien (N 6697409 E 430929) kohdalla ei ole mitään kivikkoa tms. mutta siitä hieman länteen on kallion laen reunalla komea kivikko, joka vastaa Strandbergin tarkastuskertomuksen kuvausta. Kivikko voisi hyvällä mielikuvituksella pitää röykkiönäkin, joten se on hyvä raportoida ja myös pitää muinaisjäännös-

rekisterissä. Kuten Strandbergin niin myös minun mielestäni kyseessä on luonnonmuodostuma eli ns. pirunpelto. Avoin kivikko jatkuu kallion reunalta alarinteen kuusimetsään sammalpeitteisenä parin kymmenen metrin matkan. Pirunpeltoon on kaivettu neliön muotoinen, 0,5 m² kokoinen kuoppa mikä vaikuttaa suhteellisen tuoreelta (myös Strandberg totesi tämän kuopan v. 1997).

Muinaisjäännösrekisteri:

Porvoon Hasselholmenin Holmbergetilla sijaitsevia muinaisiin rantamuodostelmiin liittyviä kivimuodostelmia.

Pirunpeltoa johon kaivettu kuoppa – lähes jokaisessa etelärannikon pirunpellossa on kaivettuja kuoppia - luultu rökkiöksi ja pengottu aarteen toivossa. Pirunpelto jatkuu sammaloituneena alarinteessä.

Tuhoutuneet, hävinneet ja poistettavat kohteet**8 PORVOO KOKONMÄKI**

Mjtunnus: 612010023
 Status: ei ole mitään / hävinnyt
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton röykkiö

Koordin: N 6694700 E 425931 Z 45

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: J.E. Tuomala 1886 tarkastus, Marita Munck-Berit Boström 1933 inventointi, Tapio Se-
 ger 1986 tarkastus, Helena Ranta 1990 kaivaus, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,7 km etelään.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

Paikka ollut aiemmin muinaisjäänös tyypiltään esihistorialliset röykkiöt 1-5. Muinais-
 jäännöksenä ovat rekisterissä röykkiöt 4 ja 5. Röykkiöt 1-3 on tutkittu v. 1990 jolloin
 niiden rauhoitus on purettu ja ne ovat jääneet mäen laen korotuksen alle. Koordinaatti
 osoittaa v. 1990 raportoitua röykkiö 4:n sijaintikohtaa.

Mäen laen röykkiöt on siis tutkittu ja tuhottu v. 1990. Tuolloin todetut röykkiöt 4 ja 5
 ovat nyt hävinneet. Kohdilla mihin Helena Rannan v. 1990 kaivauksella tekemässä
 yleiskartalla on merkitty röykkiöt 4 ja 5, ei nyt ole yhtään mitään edes etäisesti röykki-
 öksi luultavaa. Niiden lähialueella ei myöskään ole mitään röykkiöihin viittaavaa. Itäi-
 semmän röykkiön 5 lähellä on kivilouhoksen jääne jossa louhitun, pystysuoran kallio-
 seinän juurella ja seinää vasten on runsaasti jättekiveä kasana (raportin kohde nro
 151). Olisiko sitä pidetty röykkiönä? Röykkiön 4 ympäristössä on vain liki kivetöntä,
 paljasta kalliota ainakin 50 m säteellä. Paikan muinaisjäänösstatus on syytä poistaa
 koska ei ole mitään mitä suojella.

Muinaisjäänösrekisteri:

Paikalla ollut alunperin viisi röykkiötä. Kallion korkeimmalla kohdalla sijaitsevat röykkiöt
 1-3 ovat tuhoutuneet. Röykkiöt 4-5 alempana rinteessä. Röykkiö 4: 5 x 4 m, Röykkiö 5:
 5 x 3 m. Ajoitus: prk/hist/ajoittamaton. Marita Munck-Berit Boström 1933: Inv. nro 22
 a-c = 1-3 ja d = 5? Helena Ranta 1990: palanutta luuta, ei tallessa

Seppälä 1994:

1 - 3: X 6697 54-56 y = 3426 12-14 Z = 53-54. Nämä röykkiöt on siis tutkittu ja tuhottu.

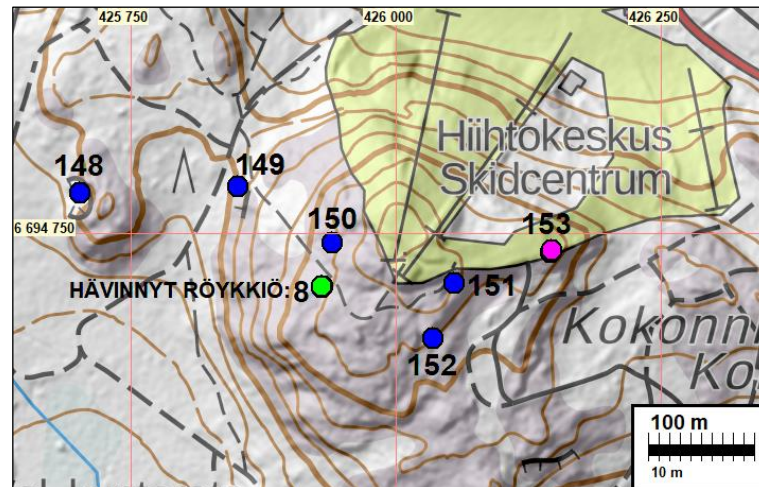
4: X = 6697 51 y = 3426 07 Z = 45, N 6694700 E 425931.

5: X = 6697 49 y = 3426 16 Z = 50, N 6694680 E 426021.

Kohde sijaitsee Porvoon kaupungissa 2 kilometriä eteläkaakkoon Porvoon tuomiokir-
 kosta, Kokonmäki -nimisellä korkealla kalliomaellä. Paikka on kallion lakea, jonka pääl-
 le ja koillispuolelle on tehty laskettelurinne sekä muita rakennelmia. Kohdasta avautuu
 laaja näkymä pohjoiseen ja koilliseen Porvoonjoen ja kaupungin suuntaan. Röykkiöt 1-

3 ovat sijainneet kallion korkeimmalla kohdalla laen länsiosassa hiihtohissin kohdalla ja röykkiöt 4-5 sijaitsevat alempana rinteessä edellisistä lounaaseen ja koilliseen.

Röykkiöt 1-3 on merkitty peruskarttaan (1978/1988). Ne on kaivettu pois ja niiden päällä nyt mäen laen korotus. Röykkiö 4: Röykkiöistä 1-3 lounaaseen 60 metriä, alempana rinteessä. Pyöreäsoikea, koko 5 x 4 metriä. Mainittu Rannan kaivauskertomuksessa epävarmana röykkiönä. Röykkiö 5(d?): Röykkiöistä 1-3 kaakkoon 50 metriä alempana rinteessä. Soikea, koko 5 x 3 metriä. Mainittu Rannan kaivauskertomuksessa epävarmana röykkiönä. Mahdollisesti sama kuin Munckin ja Boströmin mainitsema röykkiö d, siinä tapauksessa luultavasti pahasti pengottu.

9 PORVOO KUNNALLISKOTI

Mjtunnus: 612010024
 Status: tuhoutunut muinaisjäänös
 Ajoitus: rautakautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 6696320 E 425133 Z 15

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,9 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

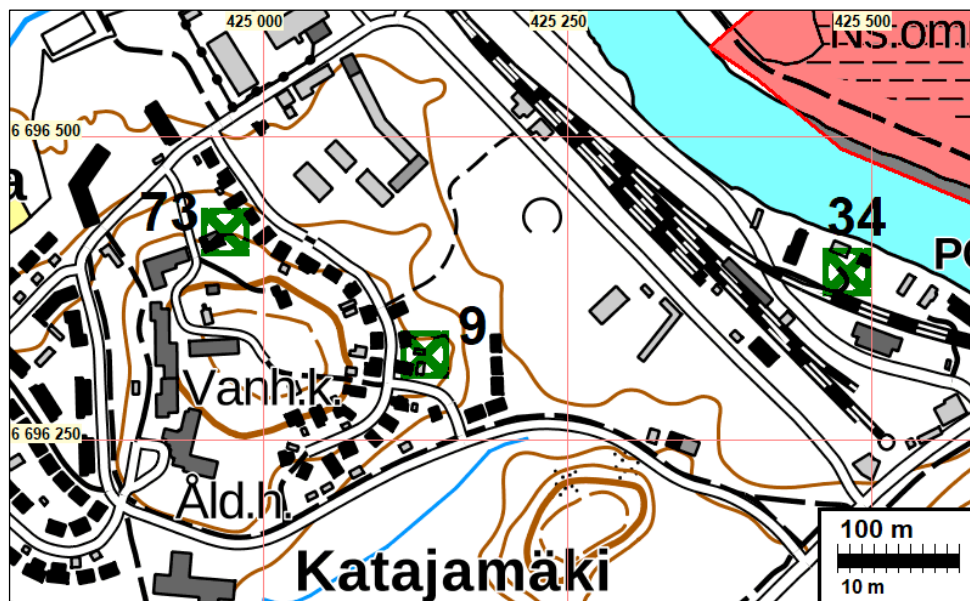
Paikka on tuhoutunut, se on jäänyt uudehkon omakotitaloalueen alle. Asuinpaikan päällä on omakotitalo ja rakennettua pihamaata. Muinaisjäänösrekisterissä ollut muinaisjäänösrajaus on merkitty väärään kohtaan, 30 m liian itään, jyrkän kalliorinteen juurelle (n. 7 m korkeustasolle). Seppälän v. 1994 raportin kuvauksen ja peruskartتان mukaan paikka on sijainnut pienen, mutta itä-pohjoisreunaltaan korkeahkon kalliokumpareen avokallioisen laen länsireunalle ulottuneella peltoharjanteella, avokallion

länsipuoleisen mäenharjanteen eteläreunalla, noin 15 m korkeustasolla. Sillä kohdalla on siis nyt talo ja piha.

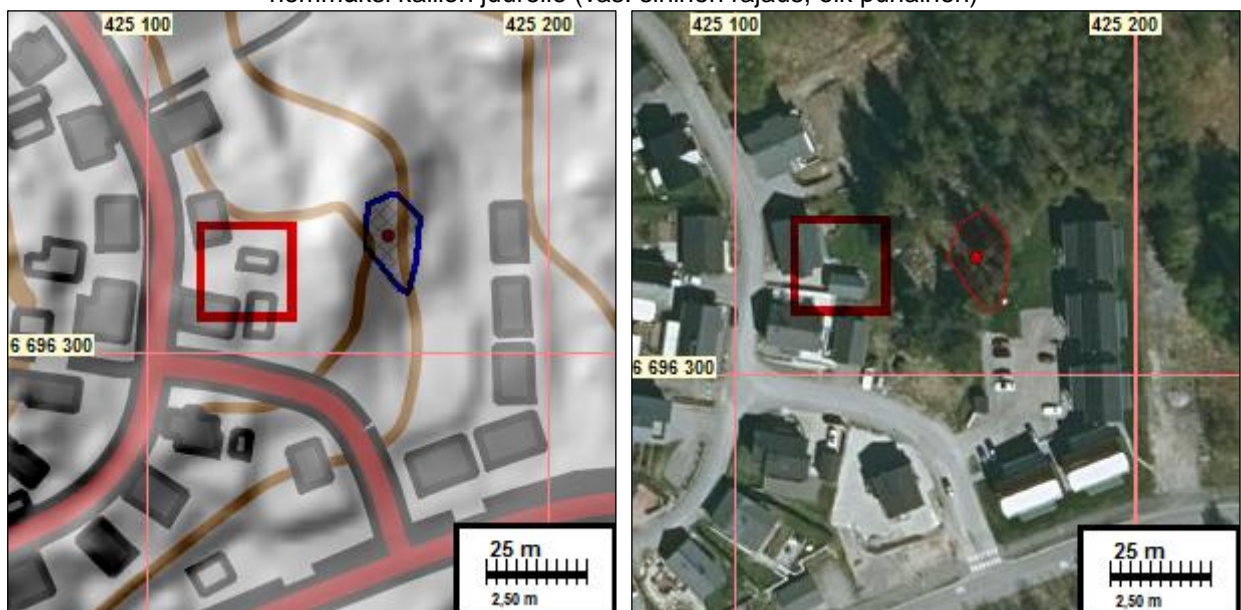
Paikan koordinaatiksi on muinaisjäännösrekisterissä ilmoitettu N 6696329 E 425161. Tähän on korjattu Seppälän liitekartan merkinnän mukainen koordinaatti.

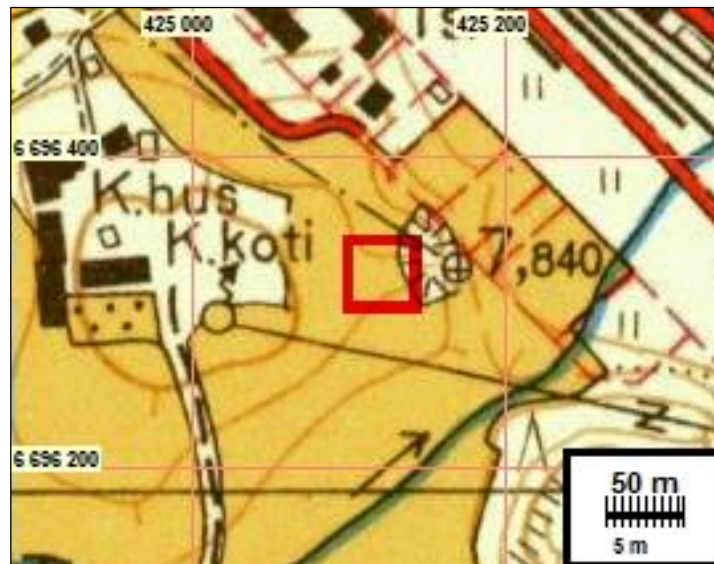
Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Johannisbergin alueella, 200 m Porvoon joesta lounaaseen, Johannisbergin vanhainkodin itäpuolisen pellon reunassa olevan etelä-pohjoissuuntaisen moreenikalliomäen länsilaitaa, jonka maaperä on hiekkaa ja hiesua. Kalliomäen länsireunassa olevasta pellonreunan leikkauksesta on 1965 poimittu löytöinä Morbyn keramiikkaa, palanutta luuta ja savea. Tuolloin on myös todettu, että osa asuinpaikaksi tai kalmistoksi tulkitusta jäännöksestä on tuhoutunut maanpintaa leikattaessa.

Alla muinaisjäännöksen paikka osoitettu punaisella neliöllä. Muinaisjäännösrekisterissä se on merkitty länneemmäksi kallon juurelle (vas. sininen rajaus, oik. punainen)

Ote kartasta vuodelta 1962. Muinaisjännös merkitty siihen neliöllä samaan kohtaan kuin Seppälän raportin kartassa.

Muinaisjännös on sijainnut heti kallion takana, harjanteen laella. Vasemmalla länteen, oikealla paikka idästä.

Entinen muinaisjännös taustalla oikealla, harjanteen laella. Etelään.

15 PORVOO HAMARI

Mjtunnus: 613010063
 Status: tuhoutunut muinaisjäännös
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton röykkiö

Koordin: N 6692790 E 425071 Z 8

Tutkijat: Matti Bergström 1986 tarkastus, Sirkka-Liisa Seppälä 1994 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,7 km etelään.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Röykkiö on tuhoutunut eikä sitä enää löydy eikä sitä löytynyt myöskään v. 1994 inventoinnissa.

Muinaisjäännösrekisteri:

Röykkiö sijaitsee katualueella moreeniomaalla Konemestarintien ja Kaunissaaren suunnasta tulevan tien risteyksessä. Matti Bergström 1986: vrt. kohde PORVOO 46 Gammelbacka Utsiktsberget-Tornberget

Kartta sivulla: 61

34 PORVOO RAUTATIEASEMA

Mjtunnus: 1000006160
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie: tiepohja

Koordin: N 6696388 E 425480

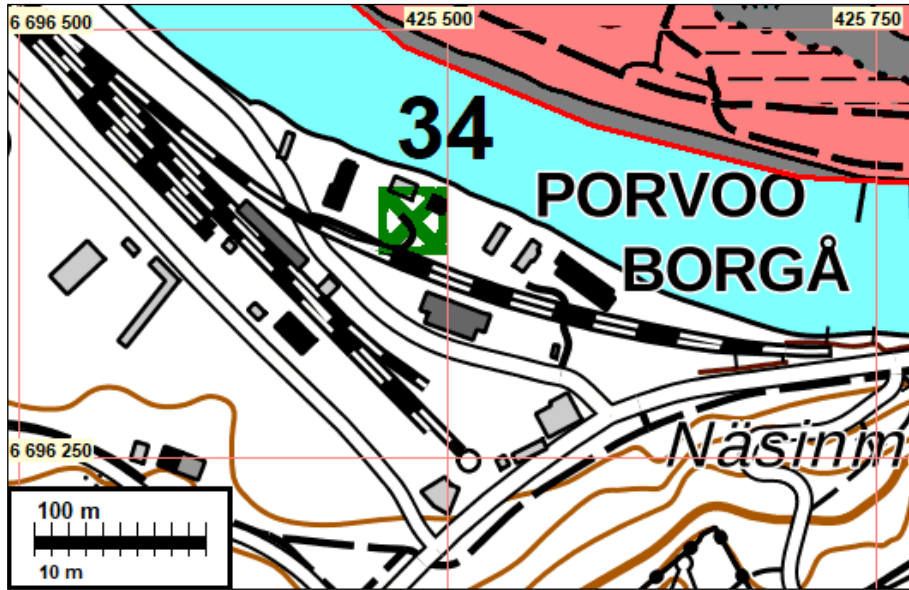
Muutos: aiemmin muinaisjäännös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 0,6 km länteen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:
 Mitään sellaista, mitä voisi sanoa vanhaksi tieksi (kohoumaa tms.) ei alueella ole. On pihaa, puutarhaa ja kaikkialla hyvin sekoittuneen ja kaivellun oloista maastoa. Nykyisen käsityksen mukaan tämän kaltaiset tiejäännökset (jos paikalla olisi tien pohjaa) eivät olisi muinaisjäännöksiä muutoinkaan. Paikalla ei siis ole muinaisjäännöstä.

Muinaisjäännösrekisteri (ei tutkija- eikä raporttitietoja):

Porvoonjoen rannassa, talojen pihamaalla on säilynyt noin sata metriä pitkä osuus vanhaa Porvoo-Hämeenlinna -tietä, joka on jäänyt pois käytöstä kun tie on rautatien rakentamisen vuoksi siirretty kulkemaan asemarakennuksen eteläpuolelta. Tielinja erottuu kohoumana pihanurmikon pinnassa.

Aseman ja joen välistä maastoa

62 PORVOO HAIKKO NUOHOOJANTIE

Mitunnus: 1000035391
 Status: tuhoutunut muinaisjäänös
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton röykkiö

Koordin: N 6691409 E 422861 Z 15

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

Tutkijat: Jussila T 2019 tarkastus

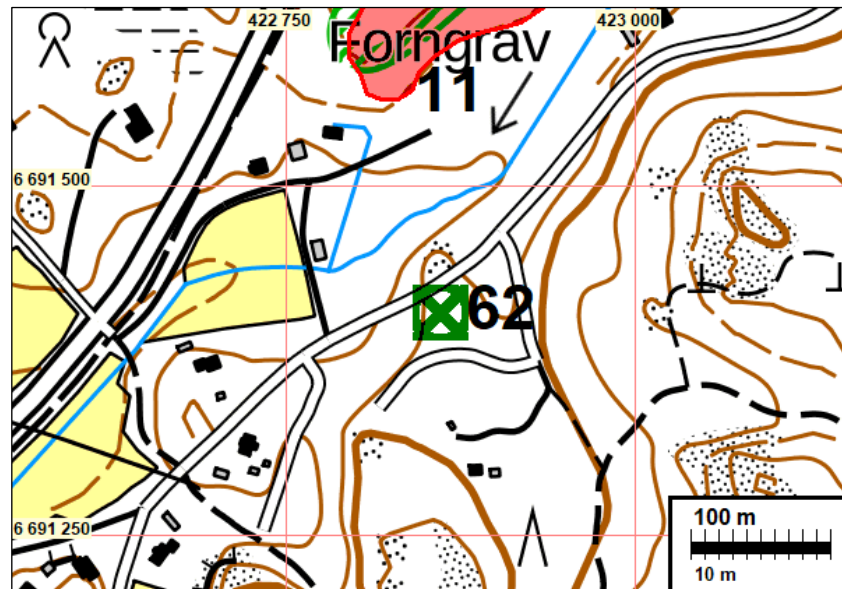
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,9 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Röykkiö on harjanteen päällä, sen länsireunalla ja se on risujen peittämä. Rakenne vaikuttaa pyöreähköltä tai ovaalimaiselta, n. 3 m halk. Sen vieressä, aivan kupeessa on toinen samanlainen röykkiö. Kivien halkaisija noin 20-30 cm. Silmiin pistää, että röykkiön kivet ovat vaaleita ja röykkiöt erottuvat maastossa vaaleina kasaumina. Maaperä paikalla on varsin kivikkoinen ja hienoaineksinen - hiesuinen - moreeni, Muita vastaavanlaisia kasaumia ei ole lähistöllä ainakaan 100 m säteellä, mutta 220 m pohjoiseen on Hottonin mahdollisesti rautakautinen röykkiöalue. Tämä paikka on sellainen, että kyseessä ei voi olla pellonraivaus. Pieni mahdollisuus voisi olla se, että röykkiöt olisivat rantavoimien kasaamia, mutta kovin hyvä tai uskottava selitys se ei kuitenkaan ole. Röykkiöiden ajoitus ja funktio eivät siis ole tiedossa.

Röykkiön havaitsin joulukuussa 2019 maaleikkauksesta joka oli tehty niiden pohjoispuolelle Nuohoojantien varteen, niin että pohjoisemmasta röykkiöstä noin 1/5 sen pohjoisreunasta oli kaivettu pois. Leikkauksessa en havainnut mitään mainittavaa. Röykkiöiden eteläpuolelle oli raivattu maastoa uudelle kadulle ja uusille taloille. Röykkiöiden kohta oli jätetty raivaamatta muutoin paitsi puut kaadettu. Tarkastelin aluetta uudestaan toukokuussa 2020, jolloin lähialueella oli kuorittu maata auki enemmän. En havainnut lähiympäristön avoimien maiden (kantoja poistettu ym. raivausta) maassa mitään mainittavaa. Kävin paikalla useasti kesän aikana ja röykkiöiden alue oli pysynyt koskemattomana kun taas niiden eteläpuolella oli aloitettu talojen rakentamista. Elokuun alussa paikalla käydessäni röykkiöt oli hävitetty, maa kuorittu, tasattu ja päälle ajettu sorakerros. Röykkiöitä ei siis enää ole.

Röykkiötä hakutähteiden alla 19.12.2019 – tilanne elokuussa 2020.

67 PORVOO GAMMELBACKAN METSÄ

Mjitunnus: 1000037863

Status: ei ole mitään

Ajoitus: historiallinen nykyaika

Laji: maarakenteet: kuoppa

Koordin: N 6693399 E 424843

Muutos: aiemmin muu kulttuuriperintökohde

Tutkijat: Mustonen R 2020 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,2 km etelään.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri (ei raportti- eikä tutkijatietoa):

Pyöreä kuoppa, jonka ympärillä on tasainen maavalli. Paikalla ei havaittu hiiltä, joten todennäköisesti kyseessä on pommikuoppa, joita on Gammelbackan metsässä useampiakin.

Jussila 2020:

Maaperä paikalla hienoaineksinen moreeni ja alue lehtoa. Siitä millä perusteella kuoppa on tulkittu pomminkuopaksi ei ole tietoa. Kuopassa on jyrkähköt seinämät ja pohjassa nelikulmaisuutta. Ympärillä on matalat mutta leveät vallit - siten kuoppa tuskin on maanottopaikka. Kuoppa vaikuttaa liian hyvin säilyneeltä ollakseen yli 70 v. takainen pommikuoppa. Miksi pomminkuoppaa olisi puistossa säilytetty?

Kuoppa ei täytä arkeologisen suojelualueen eli arkeologisen muun kulttuuriperintökohteen kriteereitä. Museoviraston ohjeistuksien mukaan sellaisia voivat olla viime sodan aikaiset puolustusvarustukset. Tämä ei ole ainakaan puolustusvarustus. Todisteita siitä että se olisi pomminkuoppa, ei ole. Vastaavia kuoppia on seudulla lukuisia siellä täällä metsissä ja ne tuskin ovat pomminkuoppia.

Porvoon maalaiskunnan alueelle pudotettiin jatkosodan aikana kaikkiaan 163 pommia, joista osa miinapommeja, osa sirpale (rypälepommeja eli ns. Molotovin leipäkoreja) ja palopommeja (G. Selen, Porvoon maalaiskunnan historia) joten periaatteessa on kyllä mahdollista, että Gammelbackaankin olisi pommeja tippunut. Tarkempia lähdetietoja ei siitä löydy.

Kartta sivulla: 192

69 PORVOO KOKONMÄKI 2

Mjtunnus: 1000019434
 Status: ei ole mitään / kohdetta ei löydy
 Ajoitus: historiallinen nykyaika
 Laji: varustus: It-asema

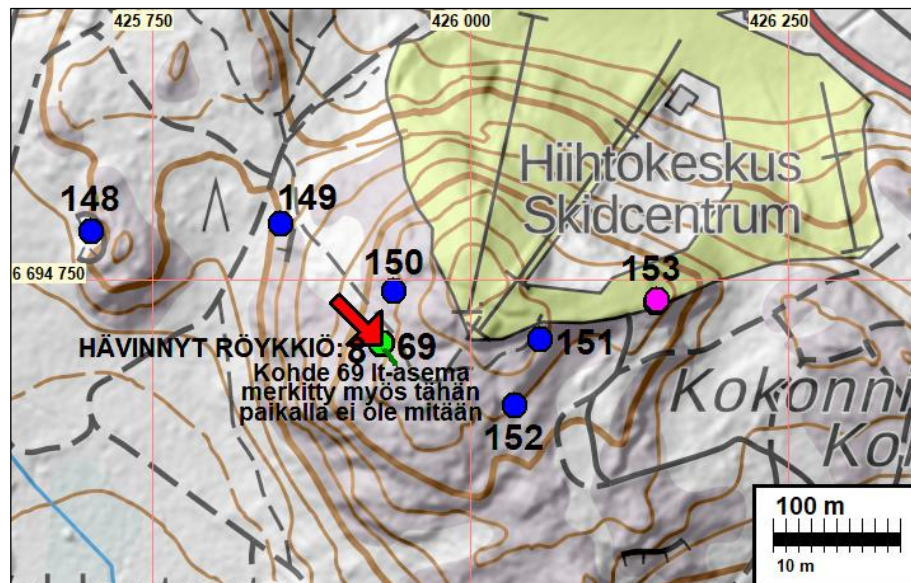
Koordin: N 6694699 E 425930 (?)
 Muutos: aiemmin muu kulttuuriperintökohde

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,7 km etelään.
 Huomiot: Jussila 2020:

muinaisjäännösrekisterissä kuvailtua it asemaa ei löytynyt siltä paikalta ja sen lähialueelta, mihin se muinaisjäännösrekisterissä on merkitty. Koordinaatit ovat ilmeisesti olleet vääriä. Tämä voi tarkoittaa H Rannan v. 1990 kaivauksen yleiskartalle mäen pohjoisrinteelle merkitsemää it asemaa (joka ei ole kartalla hevosenkengän muotoinen), jota myöskään ei nyt löytynyt. Mutta kalliolle valettu betoninen 20 mm boforsin it asema löytyi muualta, koillisrinteeltä. (kohde 153).

Muinaisjäännösrekisteri:

Kokonmäen päällä on hevosenkengänmuotoinen 2. maailmansodan ilmatorjunta asema. Raportoimattomalla maastokäynnillä 6.10.1997 (Ulla-Riitta Kauppi ja Päivi Maaranen) todettiin, että se on säilyneiltä osiltaan hyväkuntoinen ja säilyttämisen arvoinen. Kaupin mukaan muille paikkakunnille rakennetut ilmatorjunta-asetat eivät ole olleet hevosenkengänmuotoisia. On lisäksi mahdollista, että IT-asema on rakennettu Krimin sodan aikaisen maavallin päälle

73 PORVOO JOHANNISBERG

Mjitunnus: 1000008279
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Koordin: N 6696421 E 424969
 Muutos: aiemmin muinaisjäännös

Tutkijat: Rosendahl U 2003 inventointi, Seppä J 2018 kartoitus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 1,1 km länteen.

Huomiot: Jussila 2020:

Alueesta ei löydy peruskarttoja vanhempia tarkkoja karttoja - ei edes tiluskarttoja. Muinaisjäännösalueerajaus näyttää piirretyn varsin sattumanvaraisesti yhden kivijalan ym-

pärille. Sillä kohdalla on ollut rakennus vuonna 1962 ja myöhemmilläkin peruskartoilla. Kivijalka liittyy selkeästi 1900-luvun lopun rakennukseen. Vanha se ei siis ole. Aiempi muinaisjäännösrajaus on nyt osin uuden omakotitalon alla. Vuonna 2018 Johanna Seppä ei havainnut alueella tehdyssä koekaivauksessa tällä paikalla yhtään mitään, mitä voisi pitää muinaisjäännöksenä (kuten raportissa todetaan). Sepän v. 2018 koetutkimuksessa ei siis muinaisjäännöstä havaittu. Muinaisjäännökselle ei ole mitään perusteita, muuta kuin abstraktio "ikivanhasta" talon paikasta, joka on ollut jossain mäellä. Nyt alue on tyystin rakennettua. Sepän 2018 kartoittamat alueen kivijalat ja perustukset - tai niiden rippeet - eivät ole arkeologisia suojelukohteita eivätkä muinaisjäännöksiä. Paikan muinaisjäännösstatus on syytä poistaa.

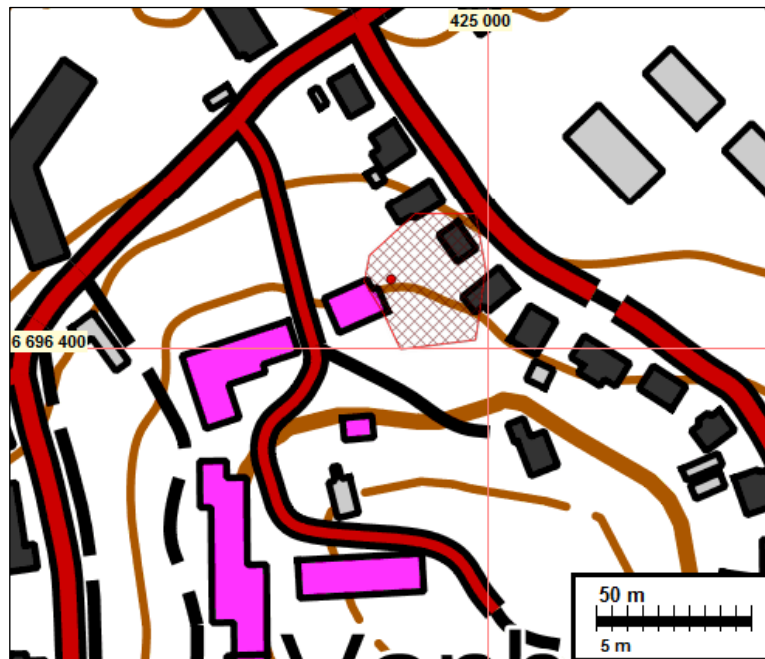
Muinaisjäännösrekisteri:

Tilasta käytetään myös nimeä Skinnarbacka. Paikka sijaitsee Johannisbergin vanhainkodin alueella, joka on melko täyteen rakennettu. Johannisbergistä ensimmäiset maininnat ovat vuosien 1554/55 ja 1562 ratsumiesluetteloissa, joissa tulee esiin Grels (Gregers) Olofsson Skinnarbackasta. Porvoon kaupungin kartassa vuodelta 1652 Skinnarbacka on merkitty kaupungista luoteeseen ja Kuninkaan kartastossa tila näyttäisi olevan samalla paikalla, mutta tilan nimenä on tuolloin Johannisberg.

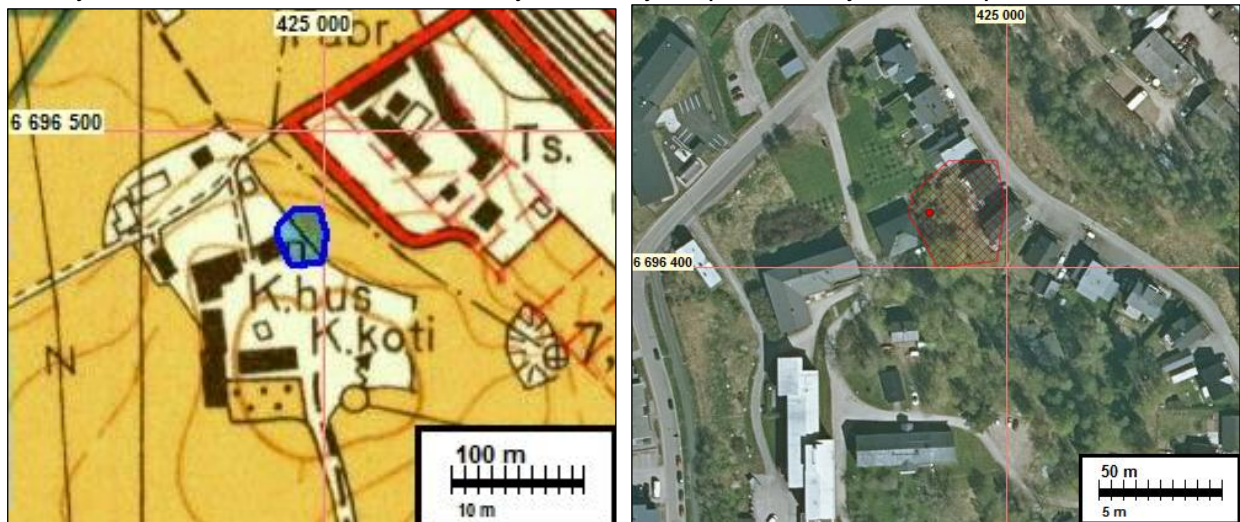
Vanhainkodin rakennustyöt ovat todennäköisesti tuhonneet ainakin suurimman osan vanhemmista rakenteista, mutta vuoden 2003 inventoinnissa nykyisten rakennusten itäpuolella havaittiin melko modernilta vaikuttava talonpohja. Kyseisellä alueella on saattanut säilyä vanhempiakin kulttuurikerroksia.

Vuonna 2018 alueella tehtiin koekaivaus (tarkkuusinventointi) . Alueelle kaivettiin koeojia kaivinkoneella ja koekuoppia lapiolla. Kaivannoissa oli enimmäkseen puutarha- ja peltomultaa tai luontaista metsämaata. Nykyisten rakennusten lähistöllä oli purku- ja täyttökerroksia, joilla pihaa on tasattu. Muinaisjäännösrajaus menee itäosastaan tutkimusalueen ulkopuolelle yksityiselle maalle, jossa muinaisjäännöstä tuskin on säilynyt. Vanhainkodin pihamaalla rajausta on noin 8x30 metrin alueella F-talon ja kiviaidan välissä. Alue on hankala tutkittava istutuksineen ja piharakennelmineen eikä siihen juuri sopinut kaivinkoneella kaivamaan. F- talon ympäristön koekuopista ei löytynyt selkeitä merkkejä olemassa olevia rakennuksia vanhemmasta asutuksesta. Mikään vähäisestä löytöaineistosta ei viitannut 1800-lukua vanhempaan aikaan. Maan päälle näkyvät kivirakenteet kartoitettiin. Näitä olivat alueen poikki kulkevat kiviaidat ja kivijalat, joista suurin osa sijoittui aivan nykyisten rakennusten viereen. Osa niistä oli jo merkittynä kaupungin kaavakarttaan. Uutena kartoituksena mainittakoon alueen itäreunalla oleva puolipyöreä kivimuuri. Johannisbergin ja Katajamäen välillä kulkevaa tieuraa reunustaa kaksi kiviaitaa.

Alueella olevat näkyvät kivirakenteet kartoitettiin. Kiviaidoista parhaiten on säilynyt keskikohta vanhainkodin piha-alueen keskellä. Pohjoisin osa kiviaidoista on osin sortunut, samoin kuin eteläinen osa. Ne rajautuvat itäpuolella omakotitalojen pihoihin. Aitojen rakentamisajankohtaa ei pystytty määrittelemään.

Muinaisjäänösrekisterissä oleva muinaisjäänösrajaus punaisella ja v. 1962 peruskartalla sinisellä.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1962.

82 PORVOO BRUNA ÄNGEN

Mitunnus: 1000022760
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: ei mitään

Koordin: N 6694227 E 428983
 Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Tutkijat: Koivisto S 2012 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 3,7 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020
 Muinaisjäännösrekisterin koordinaattien kohdalla ei ole mitään aidan tai kuopan taipaista. Lähiympäristössä n. 120 m säteellä ei ole myöskään mitään kuoppaan tai kiviaitaan tms. viittaavaa. Jos lähialueella on jotain ollut niin ne ovat jääneet uusien omakotitalojen alle. Ei ole perusteita arvella paikalla olleiden rakenteiden ajoitusta 1600-1700 luvuille. Yhtäläilla ne sopivat myöhempään karttakuviiin ja selittyvät niillä, tälle vuosituhannelle saakka. Joka tapauksessa niitä ei paikalla enää ole.

Muinaisjäännösrekisteri (Koivisto 2012):
 kiinteä muinaisjäännös, kiviaidat kuopat
 Skaftkärrin kiviaidan eteläpuolella, lenkkipolun ja Tarkkisten peltoalueen välisen metsäisen kumpareen reunalta löytyi kiviaidan jäännöksiä, raivattujen kivien kasoja ja mahdollinen kellarikuoppa, halkaisijaltaan noin 5 m ja syvyydeltään noin 80 cm. Paikalle on vuoden 1763 kartalla merkitty pellon ja kivisen metsäalueen välille aitoja ja tie Porvooseen. Mäen eteläpuolella avautuu Bruna ängen -niminen pieni peltoalue. Samoja peltotilkkuja on jo 1695 kartalla. Rakenteet liittynevät 1600-1700-luvun asutukseen ja viljelytoimintaan.

Kartat kohteen [81](#) yhteydessä

89 PORVOO TERVAJÄRVI

Mjitunnus: 1000018793
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton rökkiö

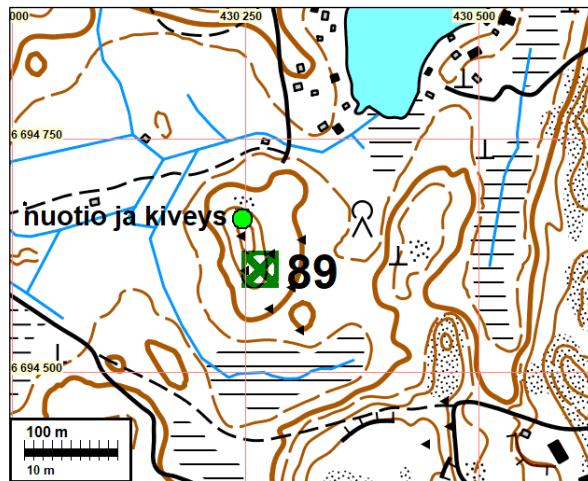
Koordin: N 6694610 E 430266

Muutos: aiemmin mahd. mj

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,6 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:
 paikalla ei ole rökkiötä. Kivikkoinen, laakea ja pienehkö kalliokumpare. Kumpareen eteläosa on erittäin kivikkoinen, pohjoisosa on hieman vähemmän kivinen ja siellä myös avokalliota esillä. Kahden ison kiven väliin on ladottu kivimuuria vajaan metrin levyiseen väliin (6694661 430250). Se on ilmeisen nuori rakenne. Edellisen vieressä kalliolla on nuotiopaikka - kivistä hyvin tehty nuotion pohja. Kalliolla on siis kivikkoa, mutta mielestäni se on luontaista ja kivrakenteet nuoria.

Muinaisjäännösrekisteri:
 Mahdollinen, tarkastamaton rökkiökohde

Kalliomäen laen pohjoisosaa jossa nuotio, kivikkoa ja maakivien väliin kasattu kivseinä.

91 PORVOO TALLBACKA 3

Mjtunnus: 1000026829
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: tunnistamaton röykkiö

Koordin: N 6693520 E 428810

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

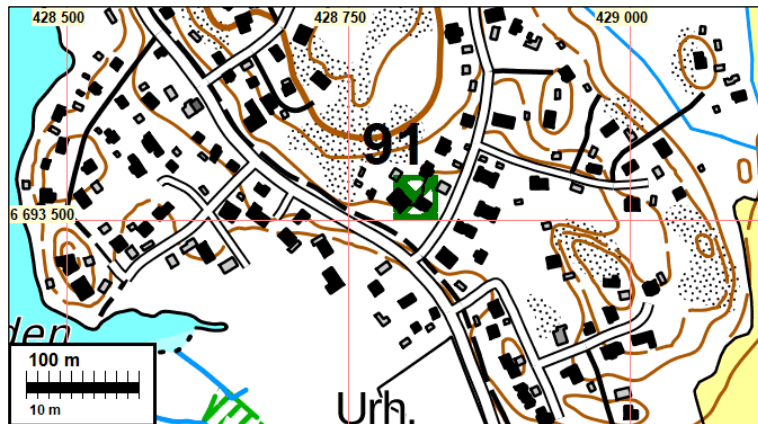
Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,0 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

koordinaatit eivät sovi kuvaukseen - ilmeisen virheelliset. Osuvat tiheästi rakennetun ja kallioisen alueen pihamaalle. Kohteesta ei ole mitään raportti- eikä tutkijatietoja. Olisiko tarkoitettu jotain peltosaarekkeista, jotka sijaitsevat 350 - 450 m itäkaakkoon, mistä pellostä metallinilmais löytöjä (kohteet 93-97). Sikäläisissä saarekkeissa ei kuitenkaan havaittu mitään mainitsemisen arvoista – viereisessä pellossa kylläkin. Muinaisjäänös on poistettava koska sitä ei ole olemassa – ainakaan ilmoitetulla paikalla.

Muinaisjäänösrekisteri (ei raportti- eikä tutkijatietoja, luotu 2015):

Pienen peltosaarekkeen pohjoisosassa sijaitseva kivirakenne, jonka keskellä on matalampi osa. Rakenteen koko on noin 5 x 3,5 metriä ja reunakivien korkeus noin 60 cm. Peltosaarekkeen länsilaidalla on vahvasti tulesa olleita kiviä, mutta tummunutta maata ei ole näkyvissä. Kivirakenteesta länteen saarekkeen länsilaidalla kasvaa niittykasvistoa ja mm. yksi pölkkyruoho. Lähistön pelloilta tehdyt pintalöydöt voivat viitata historiallista aikaa vanhempaan toimintaan.

92 PORVOO RISKOGEN

Mjtunnus: 1000026902

Status: luonnonmuodostuma

Ajoitus: ajoittamaton

Laji: aiemmin pidetty kuppikivenä

Koordin: N 6693722 E 429206

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäänös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,2 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020:

Muinaisjäännösrekisteriin kohde on luotu vuonna 2015. Mitään tutkija- ja raporttitietoja ei ole tiedossa. Aiempi koordinaatti osoitti muutaman kymmenen metriä liikaa lounaaseen. Koordinaatti korjattu.

Mäen laen länsireunalla on neliön muotoinen kivi (mitat kuvauksen mukaiset) jossa tasainen laki. Siinä on liki keskellä kananmunan runsaan puolikkaan (siis muna liki puolitettu pituus suunnassa, hieman suurempi osa kivessä) kokoinen ja muotoinen soikea kuppi, Sen toinen pitkä sivu on jyrkkä ja hieman sisäänpäin kovera. Kupin muoto viittaa siihen, että se on luontainen. Ympäristö ja sijainti on myös outo kuppikivelle - se on umpimetsässä, kivikossa, suhteellisen etäällä viljelyksistä ja niityistä.

Ympäristössä, sekä mäen laella että rinteessä on runsaasti eri kokoisia kivenlohkareita. Tämä erottuu lähialueen vastaavan kokoisista kivistä tasalakaisuudellaan ja säännöllisellä muodollaan (mikä on luontaista). Koska koordinaatit olivat summittaiset, jouduin etsimään kuppikiveä noin sadan muun lähistön kiven joukosta (mitat supistivat etsintää ehkä noin pariin kymmeneen kiveen). Kuppikivi löytyi lopulta kuitenkin melko helposti, koska se oli lähialueen ainoa kivi, jonka päällä ei ollut (paksua) sammalta ja sellaisena se erottui heti silmään. Kiven tasaisella laella oli neulasia ja maatonutta roskaa parin millin paksuudelta, mikä hyvin sopii siihen, että sen on putsattu viimeksi noin v. 2015. On mielenkiintoista, että kiven löytäjä on osunut suoraan tälle kivelle eikä ole putsannut muita kiviä sammalpeitteestä, vaan ainoastaan tältä - muut kivet ovat edelleen sammalpeitteisiä. Tosin kiven muoto on alueen kiven ”valtavirrasta” poikkeava eli tasalakinen ja kuutiomainen.

Muinaisjäännösrekisteri (ei tutkija- eikä raporttitietoja):

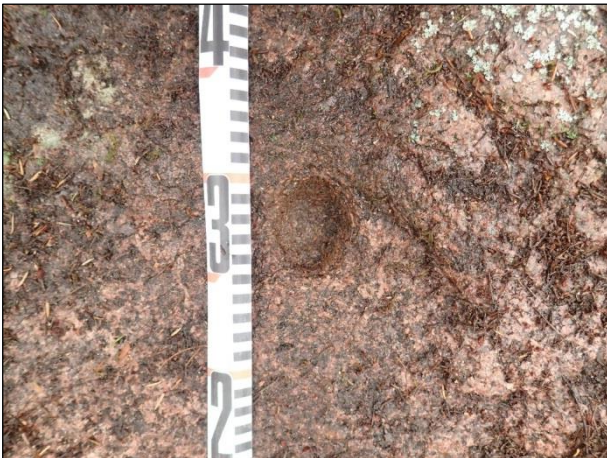
Tarkkisissa sijaitsevan laajan Riskogen nimisen kallioalueen lounaisella länsilaidalla on suorakulmainen kivi, jonka päällä on yksi selvästi ihmisen kovertama kuoppa. Kuopan koko on noin 3,5 - 4,5 halkaisija ja syvyys n. 3 cm. Kiven koko on sen etelänpuoleisesta päädyistä katsoen leveys 65 – 70 cm, korkeus 80 – 85 cm ja pituus 100 – 110 cm.

Kartta myös sivulla: 132

Kivi idästä ja etelästä ja alla lähempää.

Siinä oleva kuppi – mitan jakoväli on 0,5 cm

102 PORVOO UDDAS

Mjitunnus: 1000035207
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: ei mitään

Koordin: N 6692347 E 428070

Muutos: aiemmin mahdollinen muinaisjäännös

Tutkijat: Suhonen & Maaranen 2019 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,5 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa):

Paikka tarkastettiin. Kohdalla on niittyjen koillisesta ja kaakosta, metsäalueen luoteesta rajaama laidunnettu harjanne. Maaperältään kivikkoista hietaa ja hiesua. Harjanteelle tehtiin muutama koekuoppa. Näissä oli noin 10 – 15 cm sekoittunut kerros pintaosassa, tämän alla puhdas koskematon hietä ja hiesu. Mitään merkkejä (edes tiilensiruja) muinaisjäännöksistä ei havaittu. (Mikäli kohdalla tai muutaman kymmenen metrin säteellä siitä olisi sijainnut torppa tai talo, olisi siitä merkkejä mitä ilmeisimmin havait-

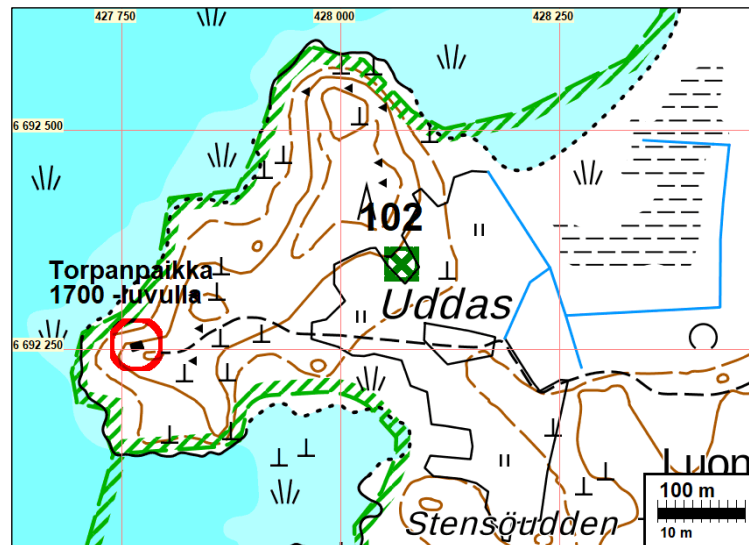
tu). Tarkastuksen perusteella paikalla ei ole muinaisjäännöstä, joten kohde on syytä poistaa.

Stensbölen kartanon (ja torppien) kartalla v. 1776 paikan pellot ovat torpan B (Stensöudd), Sen tonttimaa on niemen länsi-lounaiskärjessä, missä edelleenkin on talo. Torppa merkitty niemen kärkeen myös Tarkkisten 1763 kartalla ja muualla niemessä ei ole mitään. Niemen kärjen torpan paikkaa ei tarkastettu. Tällä kohdalla mihin rekisterin piste osoittaa on ollut niittyä 1763 kartalla, peltoa v. 1962 peruskartalla ja 1978 kartalla metsää. Tällä kohdin, mihin on merkitty mahdollinen muinaisjäännös, ei siis ole mitään muinaisjäännökseksi tulkittavaa. Kohde on syytä poistaa rekisteristä.

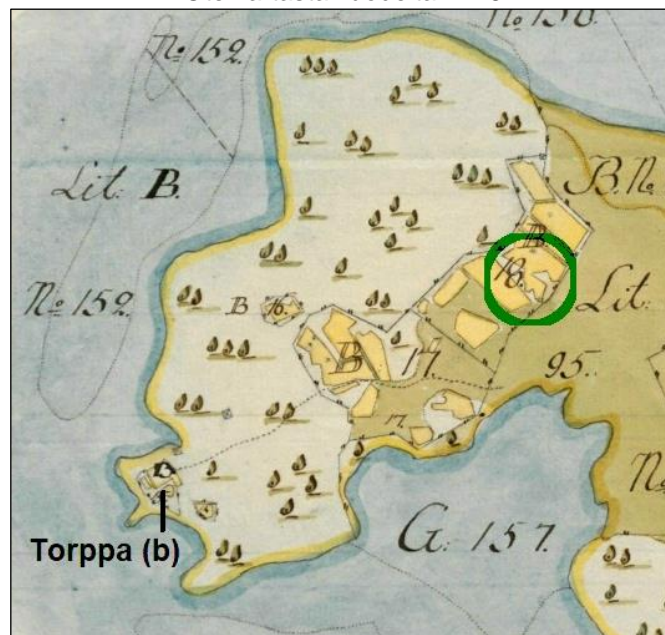
Muinaisjäännösrekisteri:

Asuinpaikat, torpat

Mahdollinen torpanpaikka. Ei ole merkitty kartoille. Maastossa näkyy tasattu kivinen alue. Varsinaisia selviä rakenteita ei erotu maanpinnalle.

Ote kartasta vuodelta 1776

103 PORVOO STENSBÖLE KIRKONTILA

Mjtunnus: 1000022222
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: ei mitään

Koordin: N 6692536 E 428778

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 4,7 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa):

V. 1763 Tarkkisten kartalla paikalla on metsä, jonka nimi Stenbacken. Stensbölen 1776 kartalla metsäinen alue niittyjen välissä, etelä-kakkoispuolella peltolohkoja.

Paikka tarkastettiin. Muinaisjäänösrekisterissä kohde on jaettu kahteen niittyalueiden rajaamaan kallioiseen ja kivikkoiseen harjanteeseen. Alueet ovat laidunnuttua eli melko avointa. Alueet tarkastettiin silmämääräisesti eli maanpinnalle erottuvia muinaisjäänöksiä havainnoiden.

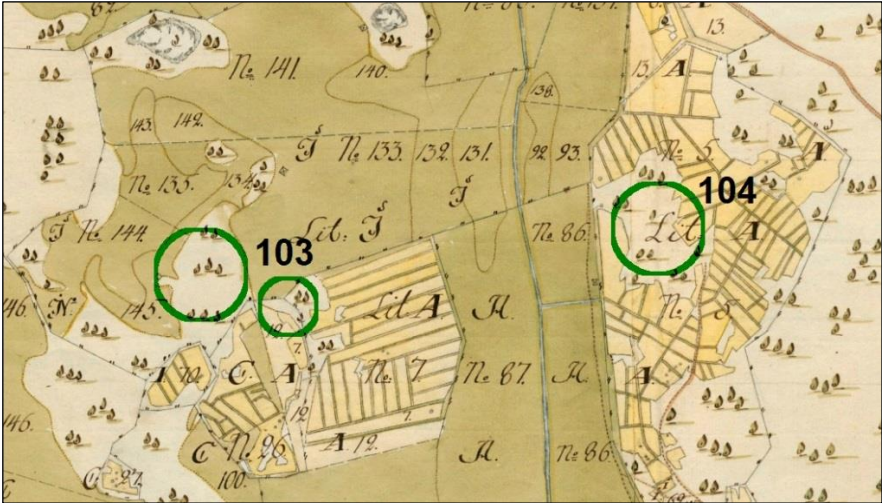
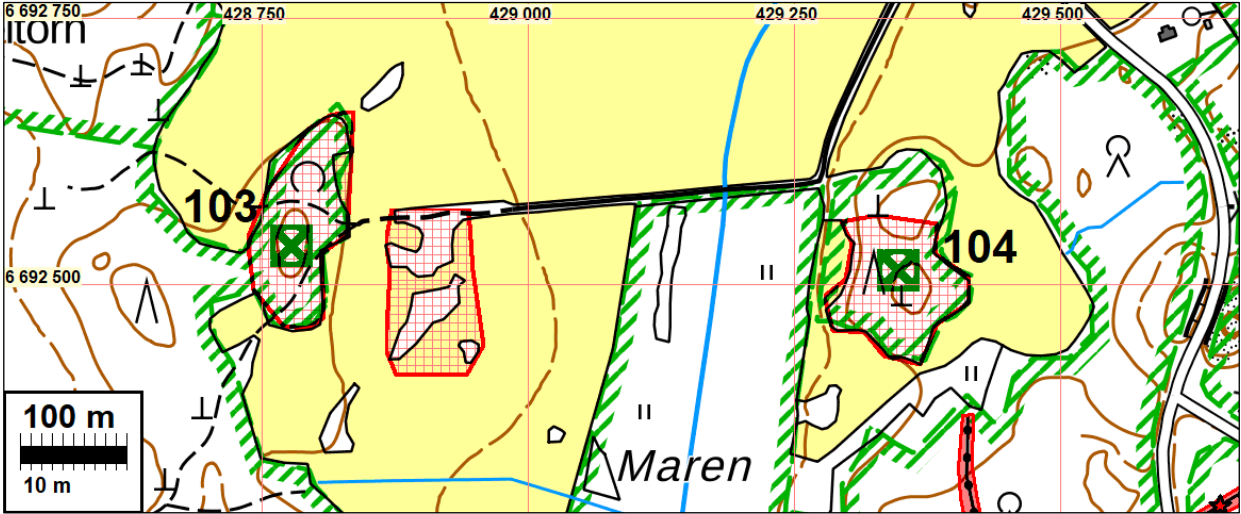
Ainoa maanpinnalle erottuva merkki ihmistoiminnasta oli muutaman metrin levyinen, osittain pengerrytetty tienpohja läntisemmän muinaisjäänösrajan eteläosassa (MML:n maastokarttapohjalla katkoviivalla eli polkuna merkitty). Muuten alueilla oli joi-takin aivan ilmeisesti hyvin viimeaikaiseen pellonraivaukseen – siis kivien poistoon pel-lolta – liittyviä pieniä kivikasoja. Mitään merkkejä talonpohjista, kiukaista tms. varhaiseen asutukseen liittyvistä rakenteista ei ollut havaittavissa. Vanhoilla kartoilla (1690 - 1978) näillä kohdilla ei ole ollut koskaan mitään muuta kuin 1962 kartalla itäisemmän peltosaarekkeen pohjoisreunalla lato.

Ehdotamme muinaisjäänösstatuksen muuttamista statuksesta ”kiinteä muinaisjäänös” statukseen ”ei mitään”, koska paikalla ei ole mitään muinaisjäänökseen viittavaa.

Muinaisjäänösrekisteri (ei tutkija- eikä raporttitietoja):

Historiallinen asuinpaikat kyläpaikat

Alueella on mahdollisia rakennuksen paikkoja, kivistä raivattuja terasseja, kiviaitoja ja vanha tienpohja. Alueen rajaus on tarkistettava maastossa.

Ote Stensböälen kartasta vuodelta 1776.

Ote Tarkkisten kartasta v. 1763

Alueen maastoa

104 PORVOO STENSBÖLE TORPPA 1695

Mjtunnus: 1000022221
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6692513 E 429348

Muutos: aiemmin muinaisjäänös

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 5,1 km kaakkoon.

Huomiot: Jussila 2020 (Sepänmaa):
 Paikka tarkastettiin. Peltojen ja niittyjen välissä olevaa metsälaidunta.

MJ-rekisterissä myös mäen lakialue on merkitty muinaisjäänösalueeksi. Se on kuitenkin erittäin kivikkoista ja louhikkoista, joten ei koskaan liene ollut asumiseen sopivaa. Kaikki saarekkeen laidat ovat kuitenkin (keskiaikaisille) asuinpaikoille soveltuvia. Aluetta tutkittiin vain silmämääräisesti eli maanpinnalle erottuvia muinaisjäänöksiä tarkkaillen.

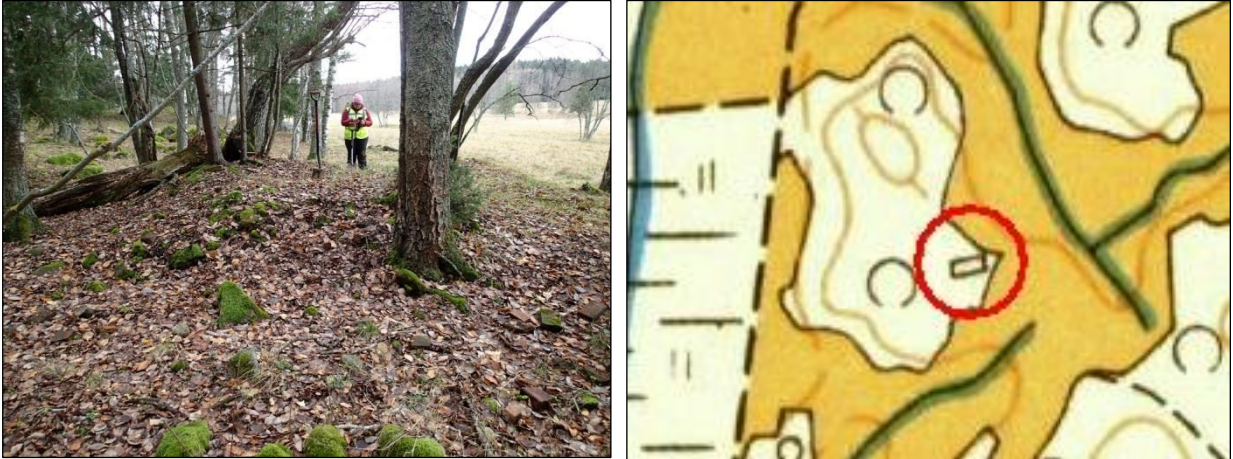
Ainoa selvä kohde oli alueen länsiosassa oleva rakenne, johon liittyi tiilistä tehdyn tulisijan jäänteet. Paikan tuntumassa tapaamamme Stensbölen kartanon isännöitsijän mukaan kohdalla on sijainnut kartanon riihi. Se onkin merkitty v. 1962 peruskartalle juuri tälle kohdalle (ulkorakennus). Stensbölen kartalla v. 1776 alue on metsää. Myöhemmillä kartoilla samoin.

Alueen muinaisjäänösstatukselle ei ole mitään perusteita, joten se ja tämä kohde on syytä poistaa.

Muinaisjäänösrekisteri (ei tutkija- eikä raporttitietoja):
 historiallinen, asuinpaikat, torpat

Alueella on rakenteita. Kohteen rajaus on tarkistettava. Museokartan piste on viitteellinen.

Kartat sivulla: 252

Riihen jäännös – ote 1962 peruskartasta johon riihi merkitty

146 PORVOO OMENATARHA 3

Mjitunnus: 1000038383
 Status: ei ole mitään kyseisellä paikalla
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hakkaus kalliossa – ei löydy

Koordin: N 6696201 E 429006

Muutos: aiemmin muinaisjäännös

Tutkijat: Mustonen R 2020 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon tuomiokirkosta 3,0 km itään.

Huomiot: Jussila 2020:

Tarkastin ilmoitetun koordinaatin kohdan ja kallion siitä parin kymmenen metrin säteellä hyvin tarkasti ja koko kallioalueen melko tarkoin. Täysin avointa kalliota muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetulla paikalla on vähänlaisesti - kallion päällä kasvaa ohutta sammalta ja paikoin siinä on ohut maatuva neulasjätekerros. En puhdistanut kalliota (kuin irtoroskasta). En havainnut missään reikää enkä kaiverrusta. Miten se olisi voinut jäädä sammaleen alle sen havaitsemisen jälkeen? Onko se kenties havaittu kymmeniä vuosia sitten ja miksi se silloin on ollut avoinna?

Kohdalla ei ole ollut koskaan mitään rajaa. Lähin aivan nykyaikaa vanhempi vanha raja, kiinteistön 6:41 rajan kulma sijaitsee ilmoitetusta pisteestä 13,5 m länsiluoteeseen ja siinä on kivipaasi rajamerkinä (pyykki nro 24, merkitty v. 1947-53 lohkomiskartalle). Uusi, omakotitontin kiinteistörajapiste sijaitsee tästä 10 m itäkoilliseen. Siinä

on avoimella loivalla kalliorinteellä porattu reikä, johon on asetettu rautainen putki pyykiksi. En huomannut siinä kaiverrusta, joskaan en kehdannut pihamaalla kalliota putsailla. Olisiko putki lyöty reikään vasta myöhemmin?

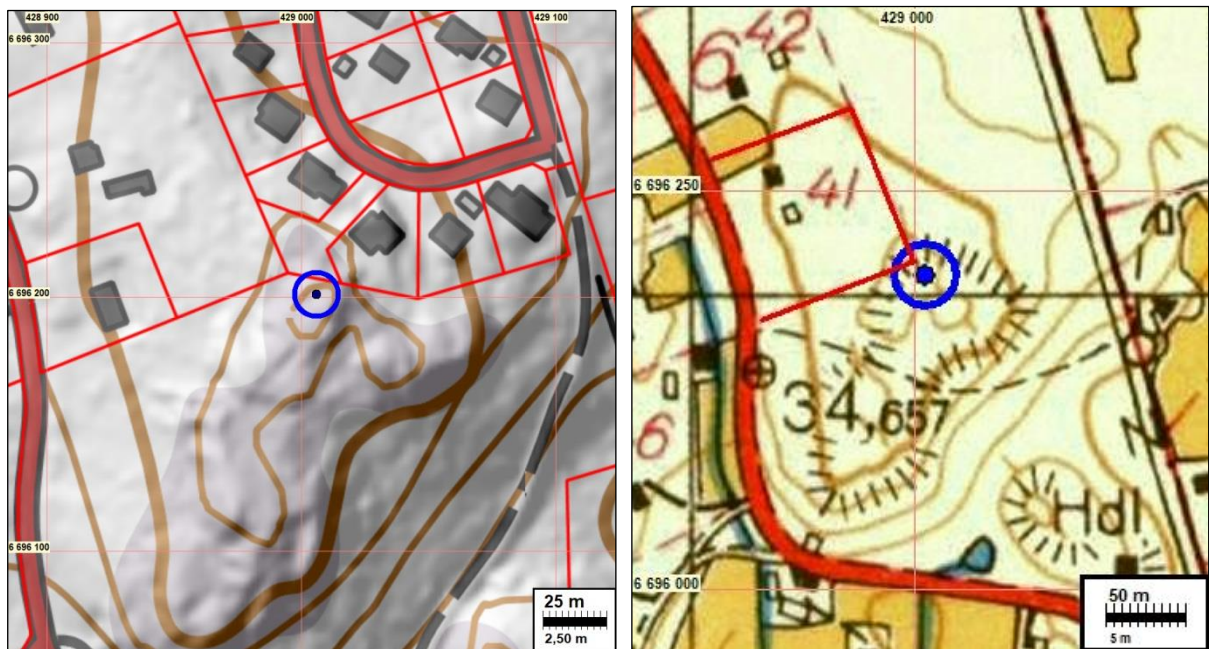
Kallio alue on ollut aiemmin - iät ja ajat - Porvoon kaupungin maata, osa laajaa kiinteistöä 1:8. Miksi kalliolle olisi porattu reikä ja tehty kaiverrus? Onko kaiverrus 1879 vuosiluku, vaiko pyykkinumero tms. Tästä n. 50 m etelälounaaseen (kaupungin maalle) on kallioon porattu lipputangon (oletettavasti) rautaiset kiinnikkeet. Miksi? Onko kalliolle ollut jotain erityistä toimintaa ja voiko siihen porattu reikä liittyä siihen?

Joka tapauksessa koordinaattien ilmoittamassa kohdassa, kymmenien metrien säteellä siitä, ei kalliossa ole havaittavissa reikää eikä kaiverrusta - ellei se ole sammaleen ja kunnan peitossa. En siis voi paikantaa enkä todeta muinaisjäännekseksi luokiteltua reikää kalliossa. Sellaista ei ilmoitetulla paikalla ole. Jos paikalla kuitenkin olisi reikä ja kaiverrus, niin ei ole perusteita sen muinaisjäänösstatukselle. Ilmoitetulla kohdalla ei ole ollut koskaan rajaa. Mikä kartoitus olisi voinut tuottaa kallioon reiän ja kaiverruksen? Paikka ei myöskään ole kallioalueen korkein kohta - se on kalliomäen eteläpäässä (jossa en havainnut kalliossa reikää).

Muinaisjäänösrekisteri (ei tutkija- eikä raporttitietoja, luotu huhtikuussa 2020):

kuva, hakkaus kalliossa

Avokallioon porattu reikä ja sen viereen kaiverrettu luku 1879. Liittyyne maanmittaukseen. Sijaitsee kallioalueen korkeimmalla kohdalla.

Oikea. Ote peruskartasta vuodelta 1962. Sinisellä kohta mihin kohde on osoitettu.

Vasen. Ote kartasta vuodelta 1879. Oikea. Ote kartasta vuodelta 1832.

Kallion lakialuetta mihin kohteen koordinaatit osuvat. Oikeassa kuvassa on kalliossa polulla kallioon porattu pultti kiinteistörajana.

163 PORVOO BRYGGARS

Mjtunnus: 613010018
 Status: ei ole mitään
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tunnistamaton maarakenne

Koordin: N 6691031 E 421423 Z 15

Tutkijat: Torsten Edgren 1968 kaivaus

Sijainti: Paikka sijaitsee Porvoon kirkosta 7,1 km lounaaseen.

Huomiot: Jussila & al. 2020:

ei havaintoa kyseistä rakenteesta, joskaan en pihaa kolunnut kuin laidoilta. Paikalla ja sen liepeillä on isojaon jälkeinen tonttimaata, joka siis edelleenkin asuttua pihamaata.

1700-luvulla paikka on ollut tyhjä, senaatinkartalla 1873 paikalla runsaasti rakennuksia.

Muinaisjäännösrekisteri:

Bryggarsin tilan pihapiirin pohjoispuolisessa metsikössä, kaakkoon viettävässä rinneessä. "Laivanmuotoinen" latomus, koko 3,7 x 4,9 m. Luultavimmin talousrakennuksen kiviperusta. Ei muinaisjäännös. Torsten Edgren 1968.

